

NATIONALE BANK VAN BELGIË

VERSLAGEN

1969

NATIONALE BANK VAN BELGIË

VERSLAGEN

over de verrichtingen van het boekjaar 1969

uitgebracht op de algemene vergadering

van 23 februari 1970

BRUSSEL

DRUKKERIJ VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIË

VERSLAG

UITGEBRACHT DOOR DE GOUVERNEUR

IN NAAM VAN DE

Regentenraad

Het jaar 1969 was, in België zoals in de andere landen van de Europese Economische Gemeenschap, gekenmerkt door een sterke vooruitgang van het nationaal produkt. Die landen hebben, evenals de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk, een beleid gevoerd dat ernaar streefde de inflatoire spanningen te bestrijden en het evenwicht van hun betalingsbalansen te verzekeren. In dat nationaal en internationaal verband moet het beleid dat de Belgische overheden, en inzonderheid de Bank, tijdens het voorbije jaar hebben gevolgd, worden gezien.

Het conjunctuurklimaat en zijn problemen.

Twee problemen zijn vanaf het begin van 1969 tegelijk gerezen, hebben zich nadien ontwikkeld en noopten de monetaire overheden ertoe een steeds dieper ingrijpende actie te voeren.

Het ene vindt zijn oorsprong in de buitengewoon snelle ommekeer van het conjunctuurverloop in België. Tot het midden van 1968 nam de vraag slechts langzaam toe, maar vanaf de herfst ging zij sneller stijgen; vanaf het begin van het jaar 1969 was het duidelijk dat alle categorieën bestedingen een zeer merkbaar herstel vertoonden; de bestellingen uit het buitenland ondergingen de invloed van de conjunctuuropgang in de voornaamste partnerlanden; de uitvoering van de investeringsprogramma's van de overheid, die met het oog op de aanwakkering van de conjunctuur waren begonnen, werd voortgezet; de gezinnen verhoogden hun bestedingen voor verbruik en woningbouw dank zij de betere vooruitzichten inzake werkgelegenheid en onder de prikkel van een toevallige factor, namelijk de vrees voor een prijsstijging bij de vervanging van de omzetbelasting door een belasting over de toegevoegde waarde; de verwachte ontwikkeling van de vraag bracht de industriëlen ertoe hun aanvankelijke investeringsplannen zeer aanzienlijk te verruimen. De vooruit-

Het probleem van het behoud van het intern evenwicht.

gang van de bestedingen van de bedrijven en de particulieren steunde op een ruime aanwending van de kredieten der financiële instellingen. Aangewakkerd door de toenemende omvang van de totale vraag bereikte de economische bedrijvigheid, vanaf de eerste maanden van het jaar, een hoog peil in verhouding tot het beschikbare produktievermogen. De groot- en kleinhandelsprijzen vertoonden een neiging tot snellere stijging.

Het gevaar van spanningen werd in de loop van het jaar voortdurend dreigender; het rechtvaardigde de invoering van een monetair beleid waardoor moest worden vermeden dat een te groot overschot van de vraag op het aanbod, voor de economie in haar geheel of in bepaalde voor de stijgingsfactoren zeer gevoelige sectoren, aanleiding zou geven tot grotere kosten- en prijsstijgingen dan die welke zich in het buitenland voordeden. Aan de verspreiding van deze laatste kan evenwel de Belgische economie uiteraard niet volledig ontsnappen.

Het extern
probleem :
de bewegingen
van fondsen naar
het buitenland.

Het andere probleem betraf de internationale betrekkingen en meer in het bijzonder het kapitaalverkeer. Zolang een inflatoire druk van zuiver binnenlandse oorsprong werd vermeden, was er geen onmiddellijke bedreiging voor het evenwicht van het handelsverkeer; integendeel, de ontwikkeling in het buitenland was van dien aard dat de krachtige vooruitgang van de uitvoer voortduurde en ruimschoots opwoog tegen de gelijktijdige en grotendeels afgeleide aangroei van de invoer. Maar dit was niet het geval met het kapitaalverkeer, want de wegvloeiing van kapitalen naar het buitenland werd door een reeks factoren aangewakkerd. Tussen het rentepeil in het binnenland en dat op de internationale markten was een verschil ontstaan, omdat, in België, de rentepercentages betrekkelijk laag waren gehouden om de economische herleving niet in gevaar te brengen, terwijl, op de internationale markten, de rentepercentages waren gestegen onder invloed van het restrictief monetair beleid van de Amerikaanse overheden; op grond van die rendementsverschillen versterkten de banken hun, reeds zeer hoge, contante deviezenpositie; het publiek voerde zijn beleggingen in buitenlandse effecten op. Bovendien waren de mogelijkheden tot het verkrijgen van fondsen, en inzonderheid van bankkrediet, in België ruimer dan in verschillende andere landen —

zoals Frankrijk en Groot-Brittannië — die toen reeds beperkende maatregelen toepasten om de verstoring van het evenwicht hunner betalingsbalans te verhelpen; aldus droegen de kredieten van de Belgische financiële instellingen ertoe bij de vorming van buitenlandse vorderingen te financieren, ter gelegenheid van invoer waarvan de prijs bij voorbaat werd betaald en van uitvoerverrichtingen waarvan de opbrengst slechts met een zekere vertraging werd gerepatriëerd. Tenslotte ontwikkelde zich een kortlopend kapitaalverkeer — onvermijdelijk gevolg van de internationalisering van de fondsenmarkten — in het vooruitzicht van mogelijke wijzigingen van de geldpariteiten en meer bepaald van de Duitse mark; een gelijkaardige crisis had zich reeds in november 1968 voorgedaan; zij herhaalde zich in mei en augustus 1969, en vooral in laatstgenoemde maand, toen de devaluatie van de Franse frank onbezonnen geruchten over de handhaving van de pariteit van de Belgische frank deed ontstaan.

De maatregelen van monetair beleid die zich opdrongen om het hoofd te bieden aan die twee moeilijkheden — mogelijke uitwassen van de conjunctuurexpansie, reactie van de binnenlandse kapitaalmarkten op de externe factoren — waren op elkaar afgestemd. Het optreden van de overheid moest zich ten doel stellen de beschikbare fondsen op de binnenlandse markten minder overvloedig te maken, duurder voor de geldnemers en meer renderend voor de geldgevers.

De maatregelen van monetair beleid in april en mei.

Dientengevolge werden achtereenvolgens talrijke beslissingen genomen, tot in de herfst.

De Bank verhoogde haar disconto- en rentetarief op 6 maart en daarna op 10 april. De basisdiscontovoet, die reeds met 0,75 pct. verhoogd was op 19 december, werd aldus van 4,50 op 5,50 pct. gebracht.

De Bank besloot de accepten van het Wegenfonds met een latere vervaldag dan 30 september 1969 niet meer in herdisconto te nemen. Een dergelijke herdiscontering komt neer op een verruiming van de monetaire financiering waarop de Staat tijdelijk een beroep kan doen voor zijn investeringsuitgaven en ze is derhalve, zoals het Verslag aan de Koning

bij het koninklijk besluit n° 41 van 29 september 1967 het beklemtoont, alleen verantwoord wanneer de beschikbare fondsen niet volstaan voor de financiering van het volume investeringen dat nodig is om een hoge werkgelegenheid te bereiken, voorwaarde die klaarblijkelijk niet meer vervuld was.

Op 3 april verzocht het Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de Wissel de banken waarvan de contantpositie in deviezen op de gereguleerde markt bijzonder groot was, die positie geleidelijk te verlagen en ze tegen 30 juni tot een bepaald bedrag terug te brengen.

Bij het einde van april gaf de Bank richtlijnen aan de banken, met het doel de uitbreiding van de door de bedrijven en particulieren opgenomen kredieten, met inbegrip van de kaskredieten in Belgische franken aan het buitenland, voor het gehele jaar te beperken tot 14 pct. tegenover het per eind 1968 uitstaande bedrag; gelet op de seizoenbewegingen mocht de stijging, zowel eind juni als eind september, 10 pct. niet overschrijden. Die richtlijnen beoogden een dubbel doel : enerzijds, begrensd zij onmiddellijk de liquiditeitscreatie van de banken, gesteund op de kredietgever in laatste instantie, en, anderzijds, verplichtten zij de banken ertoe minder inschikkelijk te zijn bij de toezegging van nieuwe kredieten en beknotten zij zodoende de marge van potentiële kasmiddelen waarmee de ondernemingen het plaatsen van later te vereffenen bestellingen kunnen versnellen. Aan de andere categorieën financiële instellingen — openbare kredietinstellingen, particuliere spaarkassen en verzekeringsmaatschappijen — werden door de respectieve controlelichamen gelijkaardige beperkingsaanbevelingen gegeven, aangepast evenwel aan de modaliteiten van de verrichtingen van deze instellingen; de richtlijnen hadden betrekking op het bedrag van de kredietopeningen; ook langs die weg streefde het beleid ernaar de uitbreiding van de bestedingsplannen van de ondernemingen en die van de bouwbeslissingen te spreiden.

Nog bij het einde van april voerde de Bank een stelsel van herdiscontoen visumplafonds in. Het plafond van elke bank was, in beginsel, gelijk aan een percentage — oorspronkelijk 16 pct. — van haar belangrijkste middelen in Belgische franken; maar er werd bepaald dat, ingeval een bank

de norm van de kredietbegrenzing niet zou in acht nemen, haar plafond zou worden verlaagd ten belope van de overschrijding, want de Bank kon niet instaan voor de herfinanciering van kredieten die werden verleend boven het grensbedrag vastgesteld door haar richtlijnen. Met dit nieuwe instrument van monetair beleid kan de Bank de banken klaar en formeel inlichten over haar beslissingen tot beperking of verruiming van de kasmiddelen die ze hun verschaft door middel van het herdisconto; het stelt haar meteen in staat onmiddellijk een der liquiditeitsbestanddelen van de banken te beïnvloeden, met name de omvang van de portefeuille wissels die voor herdiscontering in aanmerking komen. De invoering van een dergelijke techniek was des te meer gerechtvaardigd, daar de buitengewoon snelle aangroei van het handelspapier in het bezit van de Bank moest worden vertraagd : de discontoverrichtingen van deze laatste compenseerden immers, ten nadele van haar reserves, de verkrapping van de binnenlandse liquiditeiten, die werd veroorzaakt door de uitvoer van particulier kapitaal.

Vanaf mei verminderde de Bank, van 180 tot 120 dagen, de doorgaans toegestane looptijd van het visum voor handelspapier dat uitvoer van verbruiksgoederen vertegenwoordigt. Ze wou aldus een verlenging van de termijn tussen de verzending van de goederen en hun betaling minder gemakkelijk maken.

Met het doel o.m. bij te dragen tot de doeltreffendheid van de kredietmaatregelen van de Bank, verzocht de Bankcommissie, in een besluit van 20 mei, de banken, tot 31 mei 1970, een beleggingscoëfficiënt in acht te nemen, m.a.w. een minimumverhouding, van maand tot maand toenevend tot een hoogtegrens van 60 pct., tussen hun gemakkelijk verhandelbare activa en hun kortlopende passiva in Belgische franken.

In de maanden die volgden op de inwerkingtreding van de pas beschreven maatregelen van de Bank en van het Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de Wissel bleef de conjunctuurontwikkeling sterk opwaarts gericht. Maar hoewel de toeneming van de bankkredieten aanmerkelijk vertraagde en de contantpositie van de banken in buitenlandse valuta's van de gereguleerde markt daalde van 14,3 miljard Belgische frank

Versterking van
de vorige
maatregelen.

op 31 maart tot 5,1 miljard op 30 juni, bleef het probleem van de buitenlandse betalingen bij voortduring gesteld om de twee reeds vermelde redenen : enerzijds, de stijging van de rentepercentages op de Euro-dollarmarkt, die, vanaf juni, ingevolge de aanzienlijke leningen opgenomen door de Amerikaanse banken, 10 pct. overschreden voor de deposito's met drie maanden looptijd en, anderzijds, de internationale bewegingen van fondsen in verband met de verwachte wijzigingen van sommige geldpariteiten. De nettoreserves van de Bank verminderden in de loop van de maanden mei en augustus resp. met ongeveer 3 en 8 miljard Belgische frank. Ten einde haar actiemiddelen te versterken, heeft de Bank haar « swap »-akkoorden met buitenlandse centrale banken uitgebreid; het wederzijdse krediet op korte termijn met de Federal Reserve Bank of New York werd midden mei van 225 op 300 miljoen dollar gebracht en op 500 miljoen dollar begin september; in augustus verleende de Bundesbank aan de Bank een kortlopende kredietmogelijkheid tot een bedrag van 400 miljoen Duitse mark; van die mogelijkheid werd geen gebruik gemaakt en ze werd in november opgezegd.

Met het doel het evenwicht van de buitenlandse betalingen te herstellen, hebben de Bank en het Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de Wissel de vroeger genomen maatregelen versterkt en aangevuld.

De Bank heeft haar disconto- en rentetarief opnieuw verhoogd op 29 mei, 31 juli en 18 september; op laatstgenoemde datum bracht zij haar basisdiscontovoet op 7,50 pct., tegen 4,50 pct. bij de aanvang van het jaar en een minimum van 3,75 pct. in 1968. Bij de verhoging van 31 juli werd de speciale discontovoet voor de financiering van uitvoerverrichtingen, die reeds op 1 januari werd afgeschaft voor de verkopen aan de Lid-Staten van de Europese Economische Gemeenschap, volledig opgeheven, want hij stelde sommige ondernemingen in staat hun kas goedkoper dan tegen de marktvoorwaarden te financieren.

Deze stijging van het officiële discontotarief was niet een aan België eigen verschijnsel. In de loop van 1969 pasten immers al de voornaamste buitenlandse centrale banken, ineens of opeenvolgend, tariefverhogingen toe gaande van 0,50 tot 3 pct.

De grenzen die de expansie van de bankkredieten aan de bedrijven en particulieren op 30 september en 31 december mocht bereiken, werden verminderd, derwijze dat de toeneming van de opgenomen bedragen niet meer dan 8,1 pct. i.p.v. 10 pct. zou bedragen voor de eerste drie kwartalen en niet meer dan 11,2 pct. i.p.v. 14 pct. voor het gehele jaar. De normen die eind april werden vastgesteld, bleken immers, in het licht van de naderhand beschikbare gegevens, te ruim te zijn : ofschoon ze werden nageleefd, hadden ze niet enkel, zoals het de bedoeling was, een normale financiering mogelijk gemaakt van alle rechtmatige transacties, die voortdurend in omvang toenamen, maar ook, in strijd met het nagestreefde doel, een voortzetting van de uitvoer van particulier kapitaal.

Toen de Bank, op 17 september, aan de banken mededeelde dat zij de norm voor 31 december verlaagde, stelde zij hen bovendien in kennis van haar voornemen de politiek tot begrenzing van het krediet gedurende het eerste halfjaar van 1970 voort te zetten. De voor die periode toegestane vermeerdering is dezelfde als die voor het tweede halfjaar van 1969. De banken konden aldus op het gepaste ogenblik hun kredietopeningen die het volgend jaar aanleiding zouden kunnen geven tot opnemingen, aanpassen. Zoals voor het jaar 1969, legden de controlelichamen, voor het eerste halfjaar van 1970, overeenstemmende richtlijnen op aan de andere financiële instellingen.

De herdisconto- en visumplafonds werden eveneens verlaagd. De verhouding van 16 pct. van de middelen in Belgische franken van de banken werd verlaagd tot 14 pct. op 18 augustus. Op 17 september kondigde de Bank aan dat dit percentage zou worden teruggebracht tot 10 aan het einde van het eerste kwartaal van 1970 door maandelijkse verminderingen met twee derde van één punt met ingang van eind oktober. Deze beslissingen waren gerechtvaardigd door het voortdurend rechtstreekse of indirecte beroep op het herdisconto van de Bank, dat buitengewoon hoog was, in vergelijking met de bedragen opgetekend in de loop van periodes met gelijkaardige conjunctuur.

Van zijn kant gaf het Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de Wissel aan de banken tweemaal onderrichtingen ertoe strekkend de deviezen-

posities op de gereglementeerde markt nog meer te beperken. Het nam bovendien een reeks maatregelen die, zonder de basisbeginselen van de vigerende reglementering in het minst te wijzigen maar door een strengere toepassing van deze laatste, tot doel hadden te vermijden dat uitvoer van kortlopend kapitaal, die normaal via de vrije markt moet geschieden, over de gereglementeerde markt zou kunnen worden verricht onder de schijn van goederentransacties.

Uitwerkingen van de maatregelen. Beweegredenen voor de voortzetting van het gevolgde beleid.

De uitwerkingen van de door de Bank en het Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de Wissel tussen mei en september genomen maatregelen begonnen reeds vóór het einde van deze periode zichtbaar te worden. Nadat de nettoreserves van de Bank gedaald waren van fr. 114,9 miljard eind oktober 1968 — periode van spanning die aanleiding gaf tot de conferentie van Bonn — tot fr. 93,7 miljard medio augustus 1969, begonnen zij opnieuw toe te nemen; vanaf medio september kreeg een verkoopbeweging weer de bovenhand op de gereglementeerde valutamarkt; die beweging nam geleidelijk uitbreiding en bereikte een maximum toen de nieuwe pariteit van de mark bekend werd. In de maand oktober alleen stegen de reserves van de Bank met fr. 13,4 miljard; aan het einde van het jaar bereikten ze fr. 118,5 miljard.

De conjunctuurtoestand in België en in het buitenland maakte het echter niet mogelijk tijdens de jongste maanden het kredietbeleid van de Bank ook maar enigszins te verzachten.

In het buitenland bleef de inflatoire druk inderdaad doorgaans krachtig en bijgevolg handhaafden de rentepercentages zich op een zeer hoog peil. De voornaamste centrale banken behielden hun discontovoet op het in de loop van het jaar bereikte maximumpeil. Sommige centrale banken gingen zelfs over tot nieuwe verhogingen. Na een voorbijgaande daling in oktober, zijn de rentepercentages op de Euro-dollarmarkt opnieuw gestegen. In deze omstandigheden zou elke aanmerkelijke daling van het rentepeil in België aanleiding hebben kunnen geven tot nieuwe afvloeiingen van particulier kapitaal. De Bank kon er derhalve niet aan denken haar disconto- en rentetarief te wijzigen en het Rentenfonds heeft de daggeldrente verder in opwaartse richting beïnvloed, door bij

voorkeur een beroep te doen op de daggeldmarkt i.p.v. op de voorschotten van de Bank om zijn verrichtingen te financieren.

Bovendien was de handhaving van het hoge rentepeil en van de kredietbegrenzing om redenen van intern conjunctuurbeleid gerechtvaardigd. De moeilijkheid waarin talrijke sectoren zich bevonden om hun productie binnen korte tijd nog op te voeren, leverde het gevaar op van een versnelling van de prijsstijging, die, indien zij een zekere omvang zou aannemen, een ongunstige invloed zou hebben gehad op de concurrentiepositie van het Belgische bedrijfsleven. Dit risico werd nog vergroot door de revaluatie van de Duitse mark, die normaal aanleiding moet geven tot een vermeerdering van de waarde per eenheid van de uit de Duitse Bondsrepubliek ingevoerde goederen, alsmede tot een verhoging van het volume en/of van de prijzen van de uitvoer. Daarom heeft de Regering op 28 november, nadat ze reeds vroeger had afgezien van de aanwending van het voorwaardelijk gedeelte van de buitengewone begroting van 1969 en de invoering van de belasting over de toegevoegde waarde had uitgesteld, een reeks maatregelen aangekondigd om de ontwikkeling van de economie evenwichtig te doen verlopen en o.m. inhoudende een versterking van de selectiviteit inzake staatshulp aan de particuliere investeringen, meer restrictieve bepalingen voor de verkopen op afbetaling en de persoonlijke leningen, een verzachting van de beperkingen van de invoer van sommige produkten en een verlaging van de voor de uitvoer van verscheidene produkten verleende belastingteruggaven.

Van haar kant heeft de Bank, ervoor bezorgd dat de beschikbare produktiefactoren gebruikt worden in overeenstemming met het algemeen belang van het land, in november aanbevelingen verstrekt aan de banken met betrekking tot de orde van voorrang welke ze dienen in acht te nemen binnen het hun toegestane kredietcontingent : voorrang dient te worden verleend aan de kredieten die rechtstreeks tot de produktieve bedrijvigheid kunnen bijdragen, voornamelijk in de achtergebleven gebieden, alsmede aan die kredieten welke vereist zijn voor de verwezenlijking van vaste investeringen of die onontbeerlijk zijn voor de fabricage van voor de uitvoer bestemde produkten. Daarentegen moeten de

kredieten tot financiering van de bouw en van het verbruik streng worden gematigd.

*
**

*De resultaten :
terugblik op de
economische en
financiële
ontwikkeling
in 1969.*

Ondanks de, soms scherpe, moeilijkheden welke moesten worden overwonnen, blijkt de economische ontwikkeling in België, over het jaar 1969 in zijn geheel, buitengewoon bevredigend.

Enerzijds zou, volgens de meest recente ramingen, het groeitempo van het nationaal produkt tegen vaste prijzen gestegen zijn van 3,8 pct. in 1968 tot 6 pct. in 1969, d.i. een van de hoogste percentages van de jongste tien jaar. De versnelling moet worden toegeschreven aan de uitvoer, waarvan de waarde voor de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie toenam met 23 pct. voor de eerste elf maanden, tegen 16 pct. in 1968, aan de investeringen in vast kapitaal die, na een daling in het voorgaande jaar, in de voornaamste industrietakken — tegen lopende prijzen — met 16,5 pct. zouden zijn toegenomen en, tenslotte, aan de woningbouw die een zeer duidelijk herstel vertoonde. De produktie van de gezamenlijke fabrieksnijverheid is, voor de eerste tien maanden, toegenomen met 10,5 pct., tegen 6,5 pct. in 1968. In het laatste kwartaal van het jaar verkeerde de Belgische economie echter, volgens alle beschikbare gegevens, in een toestand die de volledige bezetting van de produktiefactoren zeer dicht benaderde. In oktober bereikte de gemiddelde graad van bezetting van het produktievermogen in de gezamenlijke fabrieksnijverheid 87 pct. en overtrof aldus het maximum dat in 1964 gedurende de vorige fase van zeer hoge conjunctuur werd bereikt; de overbezetting van sommige bestanddelen van de uitrusting, de ontoereikendheid van verscheidene bevoorradingen en het tekort aan vakbekwame arbeidskrachten verhinderden een volledige aanwending van het produktievermogen; het aantal openstaande aanvragen van werkgevers was bijna driemaal hoger dan een jaar voordien. Ofschoon de werkloosheid merkbaar terugliep, overtrof zij toch nog aanzienlijk de vroegere minimumcijfers, maar dit was minder te wijten aan een gezamenlijke ontoereikendheid van de werkgelegenheid dan aan een ongelijke geografische verdeling van de openstaande betrekkingen, een onvoldoende

mobiliteit en, in sommige gevallen, een onaangepaste vakbekwaamheid van de beschikbare arbeidskrachten.

Anderzijds is deze vooruitgang van de groei zonder economische wanorde verlopen, doordat de spanningsfactoren binnen aanvaardbare grenzen werden gehouden. De stijging van de lonen en van de prijzen was weliswaar sterker dan in 1968. De gemiddelde bruto uurverdienste van de arbeiders vermeerderde immers met 8,1 pct. van september 1968 tot september 1969, tegen 5,3 pct. voor de vorige twaalf maanden; tijdens de eerste elf maanden stegen de groothandelsprijzen van de industriële produkten met 4,7 pct. in 1969, tegen 1,2 pct. in 1968; de consumptieprijzen verhoogden met 4,4 pct. in 1969, tegen 2,5 pct. in 1968; de bouw-prijzen gingen omhoog met 7 à 10 pct. volgens de soorten van werken; die stijging was belangrijker dan in 1968 toen ze 2,5 à 4 pct. bedroeg. Maar volgens de vergelijkingen die kunnen worden gemaakt, schijnen de stijgingen, in hun geheel beschouwd, evenwel niet belangrijker en vaak zelfs matiger te zijn geweest dan in de andere landen van de Europese Economische Gemeenschap.

De handelsbalans van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie kan trouwens gunstig de vergelijking doorstaan met die van de voorgaande jaren : volgens de douanestatistieken was er een overschot van fr. 1,6 miljard in de eerste elf maanden van 1969, tegen een tekort van fr. 7,9 miljard in 1968.

Dank zij deze evolutie van het saldo van de handelsbalans en mede door de belangrijke leningen die de financiële instellingen en bedrijven van de overheidssector in het buitenland opnamen, sloten het lopende verkeer en het kapitaalverkeer van de bedrijven en particulieren met het buitenland met een overschot van fr. 3,6 miljard voor de eerste tien maanden van 1969, tegen een tekort van fr. 5,1 miljard in 1968.

Legde het kredietbeleid beperkingen op, toch vermeerderde de aangroei van het totale uitstaande bedrag van de kredieten, die door de gezamenlijke financiële instellingen (exclusief de levensverzekeringsmaatschappijen) werden verleend en door de bedrijven en particulieren wer-

den opgenomen, van de ene periode tot de andere, van fr. 41,4 tot 49,7 miljard. Bij de niet-geldscheppende instellingen is, ingevolge de belangrijkheid van de kredieten, voor het merendeel op middellange en lange termijn, die zij vóór de begrenzingsmaatregelen hadden toegestaan, het werkelijk opgenomen bedrag gestegen met fr. 37,8 miljard, tegen fr. 26,5 miljard in 1968; daarentegen is het opgenomen bedrag van de kredieten verleend door de geldscheppende instellingen, waarvan de omloop doorgaans sneller is en waarvan de evolutie derhalve binnen kortere termijn kan worden omgebogen, slechts gestegen met fr. 11,9 miljard, tegen fr. 14,9 miljard in 1968.

De forse aangroei naar waarde van het nationaal produkt en de conjuncturele afremming van de buitengewone uitgaven door de Regering hadden tot gevolg dat de netto financieringsbehoeften van de Staat terugliepen. Zij werden in grotere mate dan in 1968 met niet-monetaire middelen gedekt; de aanmerkelijke verbetering van de rente toegekend aan de inschrijvers op obligaties heeft in ruime mate tot dit resultaat bijgedragen : aldus leverde de staatslening van oktober, met een rendement van 8,51 pct., tegen 6,88 pct. voor de gelijkaardige uitgifte van februari, het hoge bedrag op van fr. 14,5 miljard, na aftrek van de aflossingen op een vroegere lening. Houdt men geen rekening met de tijdelijke beleggingen in schatkistcertificaten verricht door overheidsinstellingen met de opbrengst van leningen in buitenlandse geldsoorten, dan is de financiering van de Staat door de geldscheppende instellingen gedaald van fr. 24,6 miljard voor de eerste tien maanden van 1968 tot fr. 8,6 miljard in 1969; dit laatste bedrag omvat evenwel een beroep op de buitenlandse markten tot een bedrag van fr. 5 miljard, in tegenstelling tot 1968 toen de verplichtingen aan deze laatste met fr. 3,6 miljard waren gedaald.

De particulieren en bedrijven vormden, tijdens de eerste tien maanden van het jaar, statistisch waarneembare financiële activa in Belgische franken en buitenlandse geldsoorten ten bedrage van fr. 88,7 miljard, d.i. minder dan de fr. 92,2 miljard van dezelfde periode in 1968; de particulieren en bedrijven besteedden immers een groter deel van hun besparingen voor de financiering van investeringen en van woningbouw.

De vorming van nieuwe activa in buitenlandse geldsoorten, in de vorm van effecten en van deposito's bij Belgische banken, nam toe van fr. 10 tot 20,5 miljard. Deze toeneming van het ene jaar tot het andere deed zich voor gedurende de eerste maanden van de beschouwde periode. Daarna werden die beleggingen minder aantrekkelijk, want het beursverloop te New York bood minder gunstige vooruitzichten, het rendement van de Belgische overheidsfondsen steeg vlugger dan dat van de Euro-obligaties, waarvan de uitgiften trouwens minder talrijk werden, en er werden maatregelen genomen die het bezit van deviezendeposito's minder winstgevend maken.

Het is dus de vorming van activa in Belgische franken die in 1969 verminderd is; de achteruitgang had betrekking op de monetaire kasmiddelen.

De nieuwe niet-monetaire deposito's in Belgische franken bereikten immers nagenoeg hetzelfde bedrag als het voorgaande jaar; maar hun samenstelling werd sterk beïnvloed door de ontwikkeling van de rentetarieven : in vergelijking met 1968 deed zich een aanzienlijke verschuiving voor van de deposito's op boekjes, waarvan alleen de getrouwheidspremie werd verhoogd, naar de termijndeposito's, waarvan de rentepercentages aanmerkelijk werden opgevoerd. De nettoaankopen van obligaties zijn van het ene jaar tot het andere weinig veranderd, dank zij de herneming van de inschrijvingen nadat de rendementspercentages gevoelig werden verhoogd.

Daarentegen zijn de monetaire kasmiddelen, die tijdens de eerste tien maanden van 1968 met fr. 7,8 miljard waren toegenomen, in 1969 met fr. 5,3 miljard gedaald. Hoewel deze ommekeer iets duidelijker is voor het giraal geld, zette de structurele teruggang van het aandeel van de bankbiljetten in de totale geldhoeveelheid zich toch verder voort.

Aangezien het expansietempo van de gemiddelde geldhoeveelheid aanmerkelijk zwakker was dan het buitengewoon snel expansietempo van het nationaal produkt tegen lopende prijzen, is de omloopsnelheid van het geld in 1969 toegenomen. Ongebruikte kasmiddelen werden omgezet in niet-monetaire financiële activa omwille van het hoge rendement van

deze laatste; bovendien maakten de bedrijven een veel intensiever gebruik van hun kasmiddelen — het behoud ervan viel immers duur uit —, met name door de omvang van de handelskredieten, die zij elkaar toestaan, te wijzigen.

De financiële behoeften van de bedrijven werden niet alleen gedekt door deze activering van hun kasmiddelen, maar ook, op meer fundamentele wijze, door de vermeerdering van hun winsten; deze laatste werden gunstig beïnvloed door de ontwikkeling van de produktie, de verhoging van de verkoopprijzen en de verbetering van de produktiviteit; de weerslag van die factoren woog ruimschoots op tegen die van de stijging van de kosten van de arbeidskrachten, van de kapitalen en van de grondstoffen. Aldus konden de bedrijven sterk toenemende transacties financieren, zonder dat de normen van de kredietbegrenzing overschreden werden. Eind september lagen de bankkredieten zelfs aanmerkelijk beneden de vastgestelde grens, ofschoon deze laatste in augustus werd verlaagd.

Dit verschil tussen de opgelegde normen en de werkelijk uitstaande bedragen schijnt erop te wijzen dat de financiële toestand van de bedrijven tegen het einde van het jaar ruimer is geworden.

Op dat ogenblik werd de financiering van de Schatkist in elk geval merkkelijk gemakkelijker, de liquiditeit van de financiële instellingen verbeterde, de fondsenmarkten werden veel ruimer voorzien en de portefeuille handelspapier van de Bank vertoonde een sterke teruggang. Wat inzonderheid de daggeldmarkt betreft, werden, vanaf het tweede kwartaal, de leningen aangemoedigd en de opnemingen tegengewerkt door de richtlijnen die de deelnemers aan deze markt van hun controlelichamen ontvingen : per kwartaal moet het gemiddelde bedrag van hun leningen voortaan ten minste gelijk zijn aan dat van hun opnemingen.

Op een veel algemenere wijze moet de verruiming van het aanbod van fondsen in het vierde kwartaal zowel op de verschillende markten als bij de financiële instellingen in ruime mate worden toegeschreven aan het hoge peil van de aangeboden rentepercentages, waardoor o.m. het kapitaalverkeer tussen België en het buitenland werd beïnvloed. De verdwijning

van de spanningen op de internationale wisselmarkten had op dat kapitaalverkeer eveneens een gunstige weerslag.

*
**

Aldus zijn, aan het einde van 1969, de interne en externe financiële storingen die, in de loop van het jaar, aan de basis lagen van moeilijkheden en zorgen, uit de weg geruimd. Waren de in het buitenland genomen beslissingen uiteindelijk een belangrijke factor van deze normalisering, dan heeft toch de Bank, door haar gezamenlijk beleid, tot dit resultaat bijgedragen. In de mate van haar stabiliserende actie heeft zij, dit jaar, de Belgische economie bovendien behoed voor de risico's verbonden aan haar onmiskenbare voorspoed, met name een ongeordende stijging van de kosten en de prijzen en een ernstige verslechtering van de betalingsbalans.

Voorwaarden voor de voortzetting van de evenwichtige groei.

Bestaat er tussen de meeste gezaghebbende adviezen overeenstemming t.a.v. de mogelijkheid van een verzwakking van de conjuncturele bloei in de loop van 1970, onder invloed van de economische ontwikkeling in het buitenland, dan is het des te meer nodig de concurrentiemogelijkheden van het land veilig te stellen. Het relatieve peil van de kosten is een van de bestanddelen waarvan deze mogelijkheden afhankelijk zijn en hun stabiliteit vergt dan ook een inspanning tot gematigdheid van diegenen — overheid, ondernemingshoofden of vertegenwoordigers van de arbeiders — die er door hun beslissingen invloed op uitoefenen. De concurrentiekracht van de activiteiten van het land hangt echter evenzeer af van diepe elementen, die verband houden met de structuur van de sectoren, met de organisatiemethodes en met de technologische procédés van de ondernemingen, alsmede met de vakbekwaamheid van de arbeidskrachten; in deze richtingen werd tijdens de jongste jaren een groeiende vooruitgang geboekt; hij moet ongetwijfeld nog toenemen in de huidige bloeiperiode die er een gunstig klimaat voor biedt.

De geldpolitiek kan er op doeltreffende wijze toe bijdragen deze doeleinden te bereiken door, zoals ze in 1969 deed, te streven naar de verzekering van de onontbeerlijke evenwichtsverhoudingen via de regulering van de op de binnenlandse markten beschikbare fondsen. Op

deze markten blijft van diverse sectoren een belangrijke vraag uitgaan. Wat de staatsuitgaven betreft, blijkt thans reeds uit de begrotingsramingen dat zij in 1970 een toegenomen expansie-effect zullen uitoefenen. Terwijl, in 1969, de vermeerdering van de verwezenlijkte uitgaven van de gezamenlijke begroting, met inbegrip van het Wegenfonds, beperkt werd tot 9 pct., in vergelijking met het vorige jaar, bereikt de toeneming op grond van de vergelijking van de ramingen voor 1969 en 1970 — met inbegrip van de uitgaven van het Fonds voor economische expansie en regionale reconversie — ongeveer 10,8 pct. Zelfs indien de begroting strikt wordt uitgevoerd, zoals de Regering te kennen gaf, zal de financiering van het gezamenlijke tekort de Schatkist verplichten leningen aan te gaan voor een brutobedrag van ongeveer fr. 65 miljard, exclusief de dekking van de aflossingen op de leningen met een facultatieve vervaldag; dat cijfer van 65 miljard omvat evenwel de terugbetalingen en delgingen op de gevestigde schuld; derhalve zal de voorziene vermeerdering van de nettoschuld van de Schatkist in 1970 lager zijn dan in 1969, toen ze fr. 28,1 miljard bedroeg.

De hierboven geschetste ontwikkeling van de overheidsfinanciën legt de monetaire overheid een voortdurende plicht tot voorzichtigheid op, zolang geen wijziging zal komen in de eisen van de anticyclische actie.

**
***

*Normalisering van
de internationale
monetaire
betrekkingen.*

De eerste drie kwartalen van het jaar waren gekenmerkt door diepgaande verstoringen van het evenwicht in de internationale betalingen van sommige belangrijke landen, maar daarna verbeterde de toestand aanmerkelijk. Het tekort van de betalingsbalans van Frankrijk heeft de Franse autoriteiten ertoe aangezet de franc op 11 augustus te devalueren. Om het aanhoudende overschot van de lopende betalingen van de Duitse Bondsrepubliek te verminderen, hebben de autoriteiten van dit land, na de koers van de mark met ingang van 30 september te hebben vrijgegeven, op 27 oktober een hogere pariteit vastgesteld; dientengevolge is de vroegere inkomende kapitaalbeweging omgeslagen. In het Verenigd Koninkrijk werd het saldo van het lopende verkeer en van het langlopende

kapitaalverkeer vanaf het tweede kwartaal positief, onder de gunstige invloed van de devaluatie van november 1967 en de verwezenlijking van het herstelprogramma. Voor de Verenigde Staten stelden de valutareserves in 1969 blijkbaar geen problemen; het zeer belangrijke tekort van hun overige verrichtingen met het buitenland werd immers gedekt door de aanzienlijke kortlopende leningen welke de Amerikaanse banken opnamen op de Euro-dollarmarkt; aldus waren ze oorzaak van een stijging van het rentepeil, die naar de meeste nationale geldmarkten oversloeg.

De ontspanning die in het laatste kwartaal op de valutamarkten tot uiting kwam, ging gepaard met een daling van de noteringen op de vrije goudmarkten; de prijs van het ons daalde tot in de nabijheid van de officiële pariteit van 35 dollar. Enkele voorbijgaande speculatieve bewegingen buiten beschouwing gelaten, hangen de vrije goudkoersen af, enerzijds, van de verkopen van de producerende landen en, anderzijds, van de industriële en artistieke behoeften en de oppotting. Sedert maart 1968 is de band verbroken met de op de verschillende geldpariteiten gebaseerde prijzen tegen welke de centrale banken de betalingen in goud onder elkaar uitvoeren. Het goud blijft immers het laatste middel tot dekking van de saldi van de betalingsbalansen. De rol die het in dat verband speelt, vertoont evenwel een neiging om geleidelijk te verminderen. Weliswaar zal de onlangs gesloten overeenkomst tussen het Internationale Monetaire Fonds en de Unie van Zuid-Afrika ongetwijfeld tot gevolg hebben een min of meer groot deel van de nieuwe goudproduktie naar de officiële reserves te doen vloeien. Maar de beschikbare hoeveelheden zouden in elk geval niet in een voldoende tempo kunnen toenemen om aan de behoeften van de centrale banken te voldoen; deze laatste willen over de mogelijkheid beschikken hun reserves te versterken; dit verlangen wordt gerechtvaardigd door de ontwikkeling van de wereldhandel en vooral door de omvang van de kortlopende kapitaalbewegingen voortvloeiend uit de internationalisering van de fondsenmarkten. Het is trouwens niet wenselijk dat de vereiste schepping van finale internationale betaalmiddelen zou afhangen van zulke wisselvallige factoren als de technische voorwaarden van de goudproduktie, het beleid van de producerende landen en de gedraging van de oppotters en speculanten. Het is derhalve onvermijdelijk en tevens veiliger dat deze schepping

Het goud en de nieuwe reserve-instrumenten. Aanpassing van de statuten van de Bank.

plaatsvindt met behulp van nieuwe reserve-instrumenten, waarvan het bedrag op een wel overwogen manier door de internationale monetaire gemeenschap kan worden vastgesteld op grond van de vereisten van de evenwichtige ontwikkeling van de wereldeconomie. Met dit doel werden de statuten van het Internationale Monetaire Fonds gewijzigd om deze instelling de bevoegdheid te geven bijzondere trekkingsrechten te creëren. De hantering van dit nieuwe mechanisme voor de schepping van reserves zal uiteraard een zeer grote voorzichtigheid vereisen van de internationale overheden.

De wet van 9 juni 1969, waarbij de instemming van België met deze wijziging werd goedgekeurd, machtigde de Bank deze rechten als eigen tegoeden te boeken, evenals alle andere rechten die de Belgische Staat als lid van het Fonds bezit. Krachtens diezelfde wet en de amendementen die aan de statuten van de Bank door de Buitengewone Algemene Vergadering van de aandeelhouders van 5 september 1969 werden aangebracht, vormen alle op die wijze geboekte rechten, op dezelfde voet als het goud, de dekking van de direct opeisbare verplichtingen van de Bank; zij zijn immers uitgedrukt op een in goud bepaalde basis en hebben dezelfde liquiditeit als dit laatste.

De Lid-Staten van het Internationale Monetaire Fonds besloten over te gaan tot de schepping van bijzondere trekkingsrechten, met ingang van 1 januari 1970, tot een bedrag van 3,5 miljard dollar in 1970 en van 3 miljard dollar voor elk van de jaren 1971 en 1972. In de eerste jaarlijkse verdeling ziet België zich 71 miljoen dollar toekennen.

De mogelijkheden van het internationaal monetair stelsel om, onder aangepaste voorwaarden, tegemoet te komen aan de gerechtvaardigde behoeften aan internationale liquiditeiten, zullen ook versterkt worden door de vijfjaarlijkse herziening van de deelnemingen in het Internationale Monetaire Fonds, die in 1970 zal plaatshebben en die waarschijnlijk het totaal van deze laatste van 21,3 miljard dollar op ongeveer 29 miljard zal brengen. Het Fonds zal voorstellen dat de quota van België in sterkere mate dan het totaal zou worden verhoogd en zou toenemen van 422 tot 650 miljoen dollar.

Is de monetaire samenwerking noodzakelijk op wereldschaal, dan is een tenminste even dringende en gemakkelijker realiseerbare opdracht de organisatie van een wederzijdse actieve hulp onder de landen van de Europese Economische Gemeenschap, die zich tot doel hebben gesteld hun volkshuishoudingen te integreren.

*Monetaire
samenwerking
onder de VI.*

Een memorandum over de coördinatie van het economisch beleid en de monetaire samenwerking binnen de Gemeenschap werd op 12 februari 1969 door de Commissie aan de Raad gericht. Deze laatste heeft, op 17 juli, zijn instemming betuigd met de beginselen vervat in dit memorandum, met inbegrip van de invoering van een gemeenschappelijk stelsel van monetaire hulpverlening op korte termijn. Op verzoek van de Raad stelde het Comité der Gouverneurs van de centrale banken een ontwerp-akkoord op dat aan elke deelnemende bank een quota toewijst inzake de steun die zij kan genieten en die welke zij aanvaardt te financieren; de totale bijdragen belopen 1 miljard dollar, waarvan 100 miljoen voor België; tot de toekenning van aanvullende bedragen, die ten hoogste een bijkomend miljard dollar kunnen bereiken, kan worden besloten. Dit akkoord onder centrale banken zal in werking treden wanneer de procedures voor de coördinatie van het economisch beleid op korte en op middellange termijn, voorgesteld door de Commissie, definitief door de Raad zullen goedgekeurd zijn; het zal later worden aangevuld met een stelsel van financiële hulp op middellange termijn onder de Staten.

De Staats- of Regeringshoofden, die op 1 en 2 december 1969 te Den Haag in conferentie zijn bijeengekomen, betuigden in beginsel hun instemming met een nauwere harmonisering van het economisch beleid waarop de ontwikkeling van de monetaire samenwerking zal moeten steunen; in verband met deze laatste kwamen zij overeen de mogelijkheid te laten onderzoeken om een Europees reservefonds op te richten, met het doel een gemeenschappelijk monetair beleid te steunen.

**
***

De coördinatie van het beleid is niet alleen van belang binnen de Gemeenschappelijke Markt, maar ook voor de internationale economische

*Wenselijkheid van
een internationale
coördinatie van het
economisch beleid.*

gemeenschap in haar geheel. Zij is van bijzonder groot belang voor een land zoals België dat wijd openstaat voor alle buitenlandse invloeden.

De Belgische overheid kan en moet zeker de binnenlandse vraag beïnvloeden; maar een begrenzing van deze laatste volstaat niet om het evenwicht van de economie te verzekeren wanneer inflatoire spanningen, ontstaan in het buitenland, een sterke verhoging van het volume en van de prijzen van de uitvoer veroorzaken en, via de prijsstijging van de ingevoerde produkten, kostenverhogingen meebrengen; wanneer daarentegen in het buitenland recessietoestanden tot ontwikkeling komen en zich in België voortplanten, kan een optreden tot ondersteuning van de binnenlandse vraag geen grote omvang aannemen wegens zijn uitwerking op de betalingsbalans.

Het is niet alleen de belangrijkheid van zijn buitenlandse handel die België gevoelig maakt voor de buitenlandse invloeden. De meer en meer doorgedreven internationalisering van de fondsenmarkten en de steeds toenemende belangrijkheid van de multinationale ondernemingen houden het gevaar in dat de huidige instrumenten waarover de geldpolitiek beschikt voor de handhaving van het binnenlands evenwicht en die opgevat zijn om binnen nationale grenzen te worden toegepast, een groot deel van hun doeltreffendheid verliezen; zij leiden er eveneens meer en meer toe de kleine en middelgrote volkshuishoudingen onderhevig te maken aan de weerslag van de beleidsbeslissingen van dominerende economieën.

Deze voortschrijdende internationalisering van het economische leven, die vooral vorderingen heeft gemaakt op het gebied van het kapitaalverkeer maar ook vooruitgang maakt in het produkten- en dienstenverkeer, is stellig een factor van doeltreffendheid in de economische organisatie van een groot geheel; maar worden ze op hun beloop gelaten, dan houden haar ontwikkelingen het gevaar in dat ze, in bepaalde omstandigheden, in conflict komen met het beleid gevoerd door de overheden van elke Staat, die verantwoordelijk zijn voor de werkgelegenheid en de opvoering van de welvaart van haar onderdanen. De tegenstelling vormt geen onoverkomelijke hinderpaal; zij zal worden overwonnen indien die overheden de moda-

liteiten van hun beleid verruimen : de oplossing van de problemen is geen zuiver binnenlandse aangelegenheid meer; zij vergt integendeel van alle landen, welke ook hun respectieve economische betekenis zij, een bestendig, vrijwillig en oprecht streven naar samenwerking.

Uiteraard belast, zoals alle centrale banken, met de zorg voor de rechtmatige belangen van de volkshuishouding, maar oplettend toezien op de pas voorbij en de komende ontwikkeling die deze belangen hoe langer hoe meer solidair maakte en zal maken, over de toevallige tegenstellingen heen, met die van andere naties, wenst de Bank dat de beslissingen van economisch beleid, evenals de feiten die zij pogen te beheersen, een groter gebied dan dat van elk land afzonderlijk zouden bestrijken. Zij meent dat de coördinatie van het optreden van de regeringen en van de centrale banken moet worden versterkt, inzonderheid in de schoot van de internationale instellingen, waarvan de onpartijdige aanbevelingen, uitgebracht met inachtneming van de verscheidenheid der afzonderlijke toestanden, aan de beslissingsvrijheid van alle landen, zowel grote als kleine, gelijke grenzen stellen waarop geen inbreuk mag worden gepleegd. Zij ziet in die coördinatie een bron van samenhang in de opbouw van Europa en ook in de betrekkingen van de Gemeenschap met de andere grote economische eenheden en met de derde wereld.

De wereldeconomie heeft zich in 1969 nog krachtig ontwikkeld. Voor de gezamenlijke industrielanden bedroeg het groeipercentage ongeveer 5 pct., tegen 5,7 pct. in 1968. Het daalde in de Verenigde Staten, waar de inflatie nochtans een sterke invloed bleef uitoefenen, en in het Verenigd Koninkrijk, maar het steeg in de meeste andere landen van de Europese Vrijhandelsassociatie en in de landen van de Europese Economische Gemeenschap; het bleef zeer hoog in Japan. De hoogconjunctuur in de industrielanden stimuleerde de uitvoer van de ontwikkelingslanden, die over het algemeen voordeel haalden uit de hogere wereldnoteringen van de basisprodukten.

De prijzen stegen sneller, terwijl de rentepercentages aanzienlijk opwaarts gingen, ook al verschilde het rentepeil soms zeer sterk van het ene land tot het andere. Grote kapitaalbewegingen deden zich voor, veroorzaakt niet alleen door rendementsoverwegingen, maar ook door de speculatie op de wijziging van sommige geldpariteiten. Na de devaluatie van de Franse frank op 11 augustus en de revaluatie van de Duitse mark op 27 oktober en ten gevolge van de verbetering van de betalingsbalans van het Verenigd Koninkrijk, trad op de valutamarkten een meer normale toestand in en de goudnoteringen gingen aanmerkelijk dalen.

In de **Verenigde Staten** is het nationaal produkt tegen vaste prijzen slechts met 3 pct. gegroeid, tegen 4,9 pct. in 1968.

De binnenlandse vraag onderging de invloed van de maatregelen die in het budgettaire en monetaire vlak werden getroffen om de heersende spanningen in de volkshuishouding te verzachten. De federale begroting

sloot, voor de eerste tien maanden van het jaar, met een overschot van \$ 4,8 miljard, tegen een tekort van \$ 15,1 miljard in 1968 ⁽¹⁾. Het begrotingsbeleid remde niet alleen de stijging van de staatsaankopen van goederen en diensten, maar ook van het particuliere verbruik, vooral door de weerslag van de tijdelijke verhoging met 10 pct. van de belasting op de inkomens. De officiële discontovoet, die op 18 december 1968 reeds van 5,25 tot 5,50 pct. werd verhoogd, werd op 4 april 1969 op

Tabel 1.

BRUTO NATIONAAL PRODUKT EN BUITENLANDSE HANDEL
VAN DE GROTE INDUSTRIEGEBIEDEN

	Jaarlijkse groeispercentages van het volume van het bruto nationaal produkt			Jaarlijkse stijgingspercentages van de prijzen van het bruto nationaal produkt			Handelsbalans (Miljarden U.S.-\$)		
	E.E.G.	Verenigde Staten	Verenigd Koninkrijk	E.E.G.	Verenigde Staten	Verenigd Koninkrijk	E.E.G. (1)	Verenigde Staten (2)	Verenigd Koninkrijk (1)
1963	+ 4,6	+ 4,0	+ 4,3	+ 5,3	+ 1,3	+ 2,0	- 2,9	+ 5,3	- 1,7
1964	+ 6,1	+ 5,5	+ 5,4	+ 4,1	+ 1,5	+ 2,9	- 2,4	+ 7,1	- 3,2
1965	+ 5,0	+ 6,3	+ 2,4	+ 3,3	+ 1,9	+ 4,9	- 1,1	+ 5,3	- 2,4
1966	+ 4,1	+ 6,5	+ 1,8	+ 3,4	+ 2,8	+ 4,5	- 1,0	+ 3,9	- 2,0
1967	+ 3,3	+ 2,5	+ 1,9	+ 2,2	+ 3,2	+ 3,1	+ 1,2	+ 4,1	- 3,3
1968	+ 5,8	+ 4,9	+ 3,8	+ 2,8	+ 4,0	+ 3,8	+ 2,3	+ 0,8	- 3,6
1969 ... r	+ 7,2	+ 3,0	+ 2,0	+ 4,6	+ 4,6	+ 3,8	- 0,2	+ 1,2	- 2,4

(1) F.o.b.-uitvoer min c.i.f.-invoer.

(2) F.o.b.-uitvoer (excl. de uitvoer voor militaire hulp) min f.o.b.-invoer.

r Ramingen.

6 pct. gebracht. Bovendien trachtten de monetaire autoriteiten de liquiditeit van de banken te beïnvloeden door, op 17 april, de verplichte reserves, die als tegenpost van de dadelijk opvraagbare deposito's moeten worden aangelegd, met 0,50 pct. te verhogen en door de maximumrentepercentages van de termijndeposito's ongewijzigd te handhaven. Om te voorzien in de inkringing van deze laatste deposito's, waarvan de rente weinig aantrekkelijk was geworden, hebben de banken zich middelen in

(1) Behalve andersluidende aanduiding hebben de vergelijkingen tussen de jaren 1969 en 1968 in onderhavig verslag betrekking op feiten die op overeenstemmende data of voor overeenstemmende periodes werden waargenomen.

andere vormen verschaft : zij verkregen namelijk van hun moedermaatschappijen of van hun dochtermaatschappijen de beschikking over de opbrengst van emissies van kortlopend papier die deze op de binnenlandse markt plaatsten; bovendien deden zij een massaal beroep op de Eurodollarmarkt, werkten aldus een belangrijke stijging van de rentepercentages op die markt in de hand en dientengevolge op de andere Europese geld- en kapitaalmarkten. Met ingang van 16 oktober werd de stijging van de leningen van Amerikaanse banken bij buitenlandse banken of bij hun dochtermaatschappijen in het buitenland onderworpen aan een reserveverplichting van 10 pct. De verschillende maatregelen die werden getroffen om het aanbod van fondsen af te remmen en de sterke kredietvraag deden de rentepercentages tot een zeer hoog peil klimmen.

De stijging van de geldrente heeft weliswaar een teruggang van de woningbouw veroorzaakt, maar zij heeft blijkbaar de investeringsuitgaven van de ondernemingen niet nadelig beïnvloed.

In weerwil van de geringere expansie van de totale vraag bereikte de stijging van het prijsindexcijfer van het nationaal produkt 4,6 pct., tegen 4 pct. in 1968. De uurverdiensten gingen gedurende de eerste tien maanden met ongeveer 6 pct. naar omhoog, zoals in 1968.

Voor de eerste drie kwartalen sloot de balans van het lopend verkeer, na een klein overschot in 1968, met een tekort van \$ 0,7 miljard. De netto-invoer van langlopend buitenlands kapitaal in de Verenigde Staten verminderde : enerzijds, deden de Amerikaanse ondernemingen minder beroep op de markt van de Euro-emissies, vooral omwille van de hoge rentepercentages en, anderzijds, remden de stilstand en daarna de daling van de koersen te New York de aankopen van Amerikaanse aandelen door buitenlanders. De stijging van de opnemingen van kortlopende gelden op de Euro-dollarmarkt door de banken woog evenwel ruim op tegen de vermindering van de invoer van langlopend kapitaal. In totaal sloot de betalingsbalans, gemeten naar de ontwikkeling van de officiële reserves en van de verplichtingen aan buitenlandse officiële instellingen, in de eerste drie kwartalen met een overschot van \$ 1,5 miljard, dat nage-

noeg gelijk was aan dat van 1968. Het tekort op liquiditeitsbasis, dat alle liquide verplichtingen tegenover het buitenland omvat, is, van zijn kant, opgelopen tot \$ 8,1 miljard tijdens de eerste drie kwartalen, tegen \$ 0,7 miljard in 1968.

In **Japan** bereikte het groeipercentage van het nationaal produkt tegen vaste prijzen ongeveer 13 pct., tegen 14 pct. in 1968. Tijdens de eerste negen maanden versnelde de expansie van de buitenlandse vraag en, na een kortstondige verzwakking in het begin van het jaar, bleef de binnenlandse vraag vast, in het bijzonder wat de uitrustingsgoederen betreft. Die ontwikkeling ging gepaard met scherpere prijs- en loonstijgingen, die de overheid ertoe brachten in het begin van september monetaire restrictiemaatregelen te nemen. De discontovoet werd van 5,84 op 6,25 pct. gebracht en het percentage van de verplichte reserves voor de deposito's op korte termijn, van 0,5 op 1,5 pct.; de kredietbegrenzing werd versterkt. Over het gehele jaar bedroeg het overschot op de lopende rekening ongeveer \$ 2 miljard en dat op de basisbalans, die het lopend verkeer en het kapitaalverkeer op lange termijn omvat, ongeveer \$ 1,7 miljard.

In het **Verenigd Koninkrijk** groeide het nationaal produkt tegen vaste prijzen met 2 pct., tegen 3,8 pct. in 1968. De uitbreiding van de binnenlandse vraag werd bedwongen, waardoor overschotten voor de uitvoer vrijkwamen, die door een aanzienlijk gestegen buitenlandse vraag gemakkelijk konden worden opgenomen.

Tijdens de eerste elf maanden steeg de uitvoer naar volume met 9,3 pct., in vergelijking met 1968, terwijl de invoer slechts met 1,7 pct. toenam. De toestand van de buitenlandse betalingen vertoonde dan ook een zeer afgetekende verbetering. De lopende rekening liet een overschot vanaf het eerste kwartaal en de basisbalans, vanaf het tweede. Voor de gezamenlijke eerste negen maanden bereikte het lopende overschot £ 230 miljoen, tegen een tekort van £ 200 miljoen in 1968; de basisbalans gaf een overschot te zien van £ 225 miljoen, tegenover een tekort van hetzelfde bedrag vorig jaar.

Het begrotings- en het geldbeleid hadden tot doel die verbetering in het betalingsverkeer met het buitenland te bevorderen en te bestendigen. Voor de eerste negen maanden kwam een begrotingsoverschot tot stand van £ 1.590 miljoen, tegen een tekort van £ 320 miljoen in 1968. De Bank of England verhoogde haar discontovoet van 7 tot 8 pct. op 27 februari. Op 1 oktober verbreedden de banken, in overleg met de overheid, de marge die zij bij de discontovoet voegen om hun debetrentetarieven vast te stellen. Het uitstaande bedrag van de bankkredieten aan de particuliere sector lag medio december op hetzelfde peil als op het ogenblik van de devaluatie van november 1967, wat echter ongeveer 2 pct. meer is dan het toegestane plafond. Het stelsel van het verplichte invoerdeposito werd begin december met een jaar verlengd, maar het bedrag van het deposito werd teruggebracht van 50 tot 40 pct. van de waarde der ingevoerde goederen.

Het groeipercentage van de gezamenlijke nationale produkten, uitgedrukt in vaste prijzen, van de landen van de **Europese Economische Gemeenschap** is van 5,8 pct. in 1968 tot 7,2 pct. toegenomen, d.i. het hoogste sedert de Gemeenschappelijke Markt tot stand kwam. Deze expansie ging gepaard met een snellere stijging van de prijzen : het prijsindexcijfer van het nationaal produkt verhoogde met 4,6 pct., tegen 2,8 pct. in 1968. Het overschot op de handelsbalans van de Gemeenschap, ter waarde van ca. 2,3 miljard rekeneenheden in 1968, sloeg om in een licht tekort.

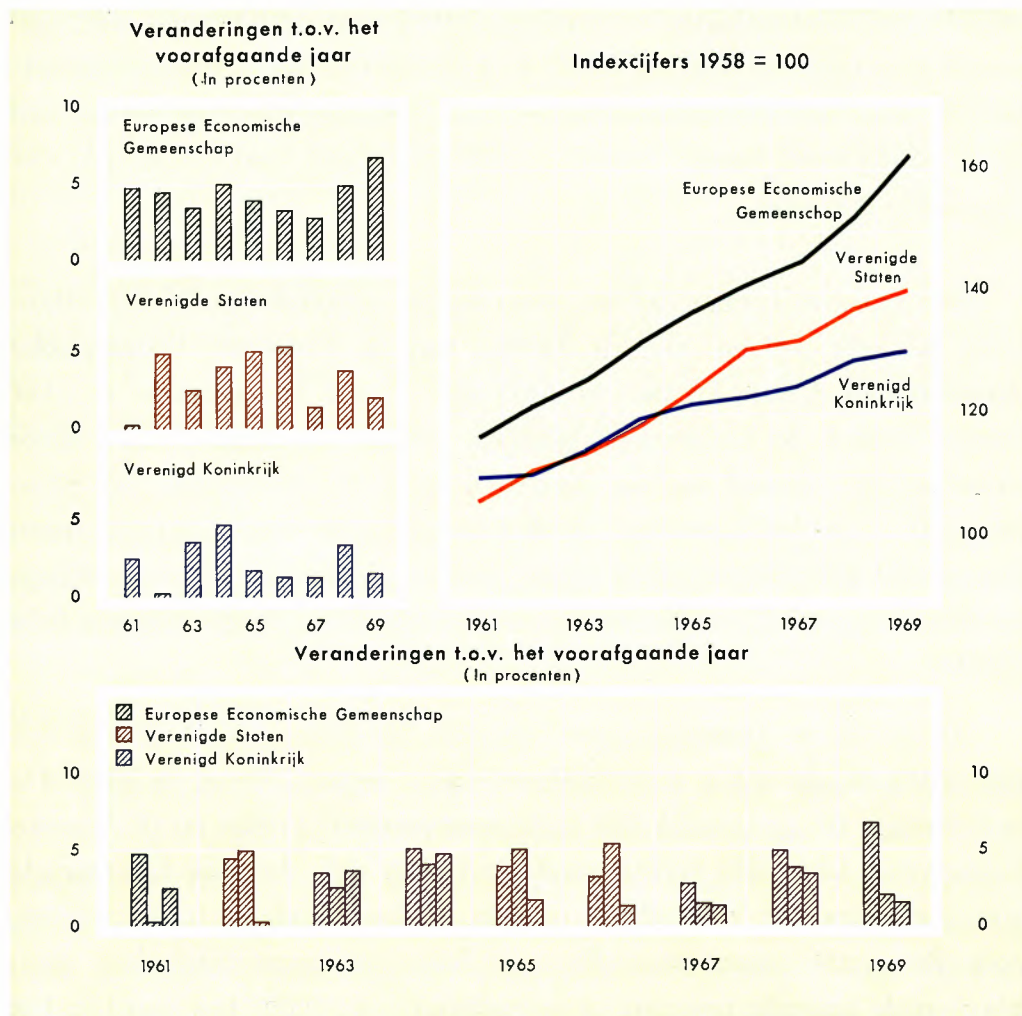
In de Duitse Bondsrepubliek bereikte het groeipercentage van het nationaal produkt tegen vaste prijzen 8 pct., tegen 7,6 pct. in 1968. De buitenlandse vraag ontwikkelde zich onverminderd verder en de binnenlandse vraag versnelde voortdurend. Er deden zich dan ook toenemende spanningen voor op het gebied van de werkgelegenheid en de prijzen. Voor de eerste negen maanden van het jaar verminderde het overschot op de lopende rekening in vergelijking met 1968. Het werd in het eerste kwartaal echter ruim gecompenseerd door een aanzienlijke kapitaaluitvoer, maar in het tweede en in het derde kwartaal was dit niet meer het geval, want een golf van speculatie op de verhoging van de pariteit

van de mark deed aanzienlijke kortlopende kapitalen naar de Duitse Bondsrepubliek toestromen.

De overheid trachtte die spanningen te bestrijden door het disconto tot 4 pct. in april, 5 pct. in juni en 6 pct. in september te verhogen, door de liquiditeit van de banken te beknotten en de overheidsuitgaven af te rem-

BRUTO NATIONAAL PRODUKT PER INWONER

Tegen vaste prijzen

Bronnen : Bruto nationaal produkt : *Europese Economische Gemeenschap* : Bureau voor de Statistiek der Europese Gemeenschappen.

Verenigde Staten : Economic Indicators.

Verenigd Koninkrijk : « National Income and Expenditure », Central Statistical Office.

Bevolking : Bulletin mensuel de Statistique des Nations Unies.

Jaar 1969 : ramingen.

men. Daarenboven trof zij verscheidene maatregelen om de speculatieve toevoer van buitenlands kapitaal tot staan te brengen of om de wederuitvoer ervan te begunstigen.

Na de wetgevende verkiezingen van 28 september steunde de Bundesbank niet langer de noteringen van de buitenlandse geldeenheden op de valutamarkten. Op 27 oktober stelde de Regering een nieuwe pariteit vast, die neerkwam op een revaluatie van de Duitse mark met 9,29 pct., uitgedrukt in buitenlandse geldeenheden. Die maatregel moest ertoe bijdragen het aanhoudende overschot op de lopende rekening te beperken en het gevaar van een verstoring van het interne evenwicht van de Duitse economie te verminderen.

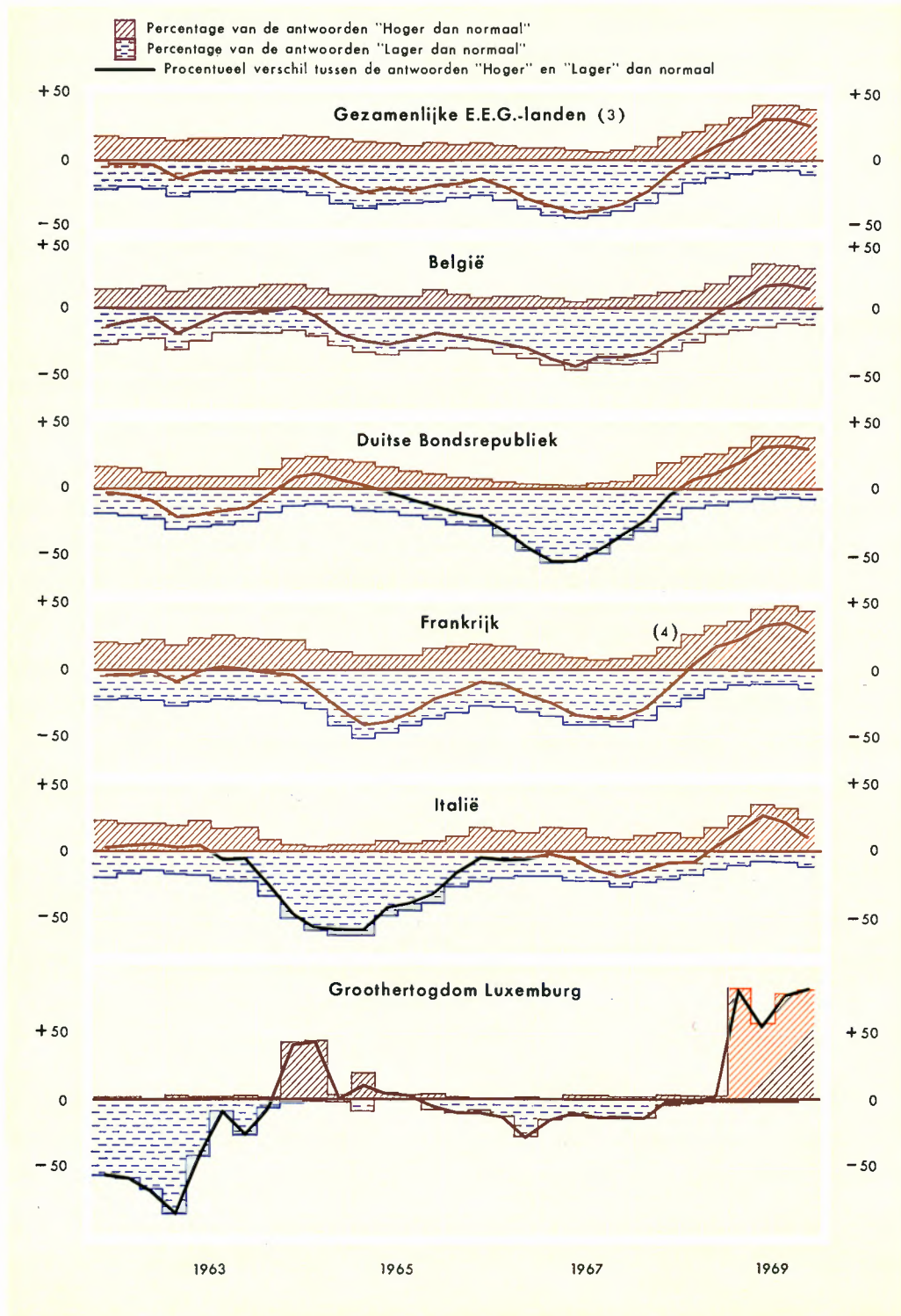
Na de revaluatie van de mark verminderden de monetaire reserves in sterke mate, vooral ten gevolge van de terugvloeiing van kapitaal dat was aangetrokken naar de Duitse Bondsrepubliek door de verwachte revaluatie. Deze beweging heeft een zodanige omvang aangenomen dat de geldmarkt erdoor aanzienlijk krappere werd. De Bundesbank heeft dan ook, voor de maand december, de reservecoëfficiënten die de banken in acht moeten nemen, met 10 pct. verlaagd. Om de afvloeiingen van kapitalen op korte termijn te remmen en de inflatiespanningen, die tijdens de laatste maanden van 1969 steeds groter werden, tegen te gaan, heeft zij bovendien de rente van de voorschotten op onderpand van 7,50 op 9 pct. gebracht. Begin december werden een reeks maatregelen opgeheven, die genomen waren om de belegging in de Duitse Bondsrepubliek van kortlopende en langlopende middelen door niet-ingezetenen te ontmoedigen.

In Frankrijk groeide het nationaal produkt, uitgedrukt in vaste prijzen, met 8,1 pct., tegen 4,3 pct. in 1968. Al de componenten van de totale vraag gingen vooruit, maar de stijging betrof meer in het bijzonder de binnenlandse vorming van vast kapitaal en het particuliere verbruik.

Het gebrek aan intern en extern evenwicht, dat de Franse volkshuishouding na de sociale crisis van mei-juni 1968 had gekenmerkt, spitte zich toe gedurende het grootste deel van het jaar; vooral het tekort op de betalingsbalans nam grotere afmetingen aan, aangezien een verslechtering van het saldo van het lopende verkeer gepaard ging met kapitaaluitvoer.

CONJUNCTUURONDERZOEKINGEN IN DE LANDEN
VAN DE EUROPESE ECONOMISCHE GEMEENSCHAP

Oordeel over de totale orderpositie ⁽¹⁾ ⁽²⁾

Bron : Commissie der Europese Gemeenschappen. Directoraat-generaal voor Economische en Financiële Zaken.

(1) De onderzoeken hebben, in principe, betrekking op alle industriële sectoren, behalve de voedingsmiddelen- en mijnbedrijven.

(2) Maandgemiddelden per kwartaal; laatste periode : gemiddelde van oktober-november 1969.

(3) Excl. Nederland.

(4) Wegens de stakingen, gemiddelde van de maanden april en juni 1968.

De overheid trachtte de spanningen te bestrijden door de discontovoet in juni van 6 tot 7 pct. te verhogen en een straffer beleid van kredietbeperking te voeren. Deze maatregelen volstonden niet om het evenwicht tegenover het buitenland te herstellen en de Franse Regering besloot de frank op 11 augustus met 11,11 pct. te devalueren. Om die maatregel te steunen, werd een plan voor economisch en financieel herstel afgekondigd; in oktober verhoogde de overheid de discontovoet opnieuw, en wel tot 8 pct., en verscherpte zij de kredietbegrenzing.

In Italië groeide het nationaal produkt tegen vaste prijzen met 6 pct., tegen 5,7 pct. in 1968. Nadat ze in het tweede halfjaar van 1968 sneller begon te stijgen, verstevigde de vraag nog dank zij een voortdurende toeneming van de buitenlandse vraag en een afgetekend herstel van het particuliere verbruik en van de binnenlandse vorming van vast kapitaal. In de loon- en prijssector kwamen spanningen tot uiting en de invoer steeg gevoelig. Het overschot op de balans van de lopende rekening werd kleiner, terwijl de kapitaaluitvoer aanzienlijk toenam. Deze ontwikkeling werd slechts gedeeltelijk goedge maakt door de vermindering van de tegoeden in buitenlandse geldsoorten van de kredietinstellingen, die door de overheid was opgelegd. Tijdens de eerste negen maanden liepen de officiële goudvoorraad en netto deviezenpositie terug met 468 miljard lire; in 1968 waren zij met 124 miljard lire gestegen.

De overheid is dan ook een restrictief kredietbeleid gaan voeren. Op 1 juli verhoogde de Banca d'Italia van 3,50 tot 5 pct. de discontovoet toegepast op de banken wier beroep op de centrale bank gedurende zes maanden met 5 pct. het bedrag van hun verplichte reserves te boven ging. Op 14 augustus bracht zij de basisdiscontovoet van 3,50 op 4 pct. en de bovenvermelde differentiële discontovoet van 5 op 5,50 pct.

In Nederland streefde de overheid ernaar de drukking van de totale vraag op de beschikbare middelen te beperken en remmend te werken op de sterke prijsstijging die door de inwerkingtreding van de belasting over de toegevoegde waarde op 1 januari 1969 was versneld. Kracht bijzettend aan het algemeen restrictief beleid dat bij het einde van 1968 begon, besloot de Regering, in januari, de investeringshulp te ver-

minderen en sommige accijnzen te verhogen. De Nederlandsche Bank zette haar beleid van kredietbegrenzing voort; het werd in mei en oktober verscherpt en de discontovoet werd in april en augustus verhoogd, waardoor hij, in tweemaal, van 5 tot 6 pct. steeg. Bovendien was een algemene prijsstop, die nadien werd aangepast, van april tot september van kracht.

De binnenlandse vorming van vast kapitaal en het particuliere verbruik bleven stijgen, maar in een trager tempo, terwijl de buitenlandse vraag aanzienlijk vooruitging. Het groeipercentage van het nationaal produkt tegen vaste prijzen daalde van 6,1 pct. in 1968 tot 5 pct.

In het Groothertogdom Luxemburg ging het nationaal produkt tegen vaste prijzen met 7 pct. vooruit, tegen 4 pct. in 1968. De buitenlandse zowel als de binnenlandse vraag nam toe, deze laatste vooral ten gevolge van uitbreidingsinvesteringen in de ijzer- en staalnijverheid of van investeringen in nieuwe industrieën.

Begin november heeft de Regering een programma opgesteld met het doel spanningen in de volkshuishouding te vermijden. Zij wilde, meer bepaald, het bouwkrediet beperken, de indexaanpassing van de bezoldigingen meer spreiden en sommige percentages van de belasting over de toegevoegde waarde verlagen.

De Europese Gemeenschappen hebben de uitwerking van het gemeenschapsrecht en de harmonisering van de nationale wetgevingen voortgezet.

Ten einde de op 1 juli 1968 verwezenlijkte douane-unie te voltooien, heeft de Raad van Ministers een aanvang gemaakt met het uitwerken van een geharmoniseerde douanewetgeving en een programma opgesteld om de technische belemmeringen die de handel in industriële produkten en voedingsmiddelen in de weg staan, op te heffen. Hij ging verder met de uitwerking van een gemeenschappelijk vervoerbeleid voor de spoorwegen, het wegvervoer en de waterwegen. Met het doel de integratie van de kapitaalmarkten te bevorderen, vaardigde hij, op 17 juli, een richtlijn uit, waarbij de Staten verzocht worden, met ingang van 1 januari 1972, een geharmoniseerd stelsel toe te passen op de rechten die worden geheven op de inbreng in kapitaalvennootschappen.

In verband met de toepassing van de gemeenschappelijke landbouwpolitiek werden in de tweede helft van het jaar bijzondere aanpassingsmaatregelen getroffen. Bij de wijziging van de pariteiten van de Franse frank en van de Duitse mark heeft de Raad besloten de waarde van de voor die politiek gebruikte rekeneenheid te handhaven. De toepassing ervan op de landbouwmarkten van de twee betrokken landen werd evenwel tijdelijk opgeschort en aan hun grenzen werd een stelsel van compenserende heffingen ingesteld om de invloed op het handelsverkeer met het buitenland van het aldus ontstane verschil tussen de Franse en Duitse landbouwprijzen, enerzijds, en die van de andere landen van de Gemeenschap, anderzijds, te neutraliseren. Voor Frankrijk zal dit stelsel van kracht blijven tot bij het begin van het landbouwseizoen 1971-1972. Voor de Duitse Bondsrepubliek heeft het op 31 december een einde genomen; dit land werd evenwel gemachtigd van 1970 tot en met 1973 aan zijn landbouwers een compenserende hulp te verstrekken, die ten dele en op degressieve wijze zal worden gefinancierd door het Europese Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw.

De Raad, die op 12 februari 1969 in kennis werd gesteld van een memorandum van de Commissie over de coördinatie van het economisch beleid en de monetaire samenwerking binnen de Gemeenschap, heeft op 17 juli besloten dat de Lid-Staten voortaan overleg zouden moeten plegen alvorens op het gebied van de politiek op korte termijn maatregelen te treffen die een enigszins belangrijke invloed op de betrekkingen met hun partners zouden kunnen hebben. Bovendien heeft het Comité der Gouverneurs van de centrale banken, op verzoek van de Raad, een ontwerp-akkoord uitgewerkt, waarbij tussen deze instellingen een stelsel van monetaire hulp op korte termijn wordt op touw gezet; elke deelnemende bank zal beschikken over een quota die zowel het bedrag bepaalt van de steun die zij zal kunnen genieten als dat van de steun waarvan zij de financiering op zich zal willen nemen. Het totale bedrag van de quota's zal 1 miljard rekeneenheden belopen. In speciale gevallen zullen de centrale banken steunbedragen die hun quota overtreffen, kunnen ontvangen of financieren. Het bedrag van deze « aanvullingen » zal ten hoogste dat van de gezamenlijke quota's mogen bereiken.

Het totaal van de quota's en van de potentiële « aanvullingen » zal dus 2 miljard rekeneenheden bedragen. De inwerkingtreding van het stelsel is ondergeschikt aan de definitieve goedkeuring, door de Raad, van de coördinatieprocedures van het economische beleid op korte en middellange termijn, voorgesteld door de Commissie.

Bijeengekomen in conferentie in Den Haag op 1 en 2 december hebben de Staats- of Regeringshoofden van de Zes opnieuw hun wil te kennen gegeven om van de overgangperiode naar het definitieve stadium van de Europese Economische Gemeenschap over te gaan, de integratie voort te zetten tot de oprichting van een economische en monetaire unie, en het onderzoek en de industriële ontwikkeling in de belangrijkste topsectoren te coördineren en aan te moedigen.

Tijdens diezelfde conferentie hebben de Zes hun akkoord over het beginsel van de uitbreiding van de Gemeenschap opnieuw bevestigd. Zij kwamen overeen dat de onontbeerlijke voorbereidende werkzaamheden tot het leggen van een grondslag voor gemeenschappelijke onderhandelingen binnen de kortst mogelijke termijn zouden moeten worden uitgevoerd.

In toepassing van de op de conferentie van Den Haag vastgelegde beginselen heeft de Raad van Ministers, die het probleem van de definitieve regeling van de landbouwfinanciering moest oplossen, op 22 december besloten een stelsel in te voeren waarbij, vanaf 1971, eigen middelen aan de Gemeenschap worden toegekend. Tijdens een overgangperiode gaande van 1971 tot en met 1974 zullen de landbouwheffingen, de bijzondere belastingen geheven in het kader van het gemeenschappelijk beleid en, geleidelijk, de douanerechten, voor de Gemeenschap worden bestemd. Met ingang van 1975 zal deze laatste beschikken over het geheel van de reeds vermelde eigen middelen en over inkomsten overeenstemmend met ten hoogste 1 pct. van de eengemaakte omslag van de belasting over de toegevoegde waarde in de Gemeenschap. De toekenning van eigen middelen aan de Gemeenschap en de hiermee gepaard gaande budgettaire zelfstandigheid zijn een beslissende stap naar de aansluiting die in 1958 door het Verdrag van Rome werd ingezet. Zij

waarborgen de overgang naar de definitieve periode van de Europese Gemeenschappen. Die vooruitgang werd nog versterkt door de beslissing de machten van de Europese Vergadering in begrotingsaangelegenheden te versterken.

Op het stuk van de buitenlandse betrekkingen van de Gemeenschap dient melding te worden gemaakt van de ondertekening, op 29 juli, van de overeenkomst waarbij de associatie met de zeventien Afrikaanse landen en Madagascar wordt hernieuwd.

ALGEMENE ONTWIKKELING VAN DE BELGISCHE ECONOMIE.

Onder invloed van een nog sterkere stijging van de uitvoer dan vorig jaar en van een bijzonder vlug herstel van de bedrijfsinvesteringen en van de woningbouw, is de conjuncturele toeneming van de totale vraag, die zich in de eerste maanden van 1968 aftekende, in 1969 aanzienlijk versneld.

Het particuliere verbruik vertoonde, in vergelijking met vorig jaar, slechts een geringe vooruitgang. In de eerste negen maanden werd het aangewakkerd, althans wat de duurzame goederen betreft, door de voorziene inwerkingtreding van de belasting over de toegevoegde waarde op 1 januari 1970. De verschuiving van de datum, waartoe in september werd besloten, veroorzaakte in de laatste maanden van het jaar een vertraging van de vraag, vooral in de verkoop van autovoertuigen.

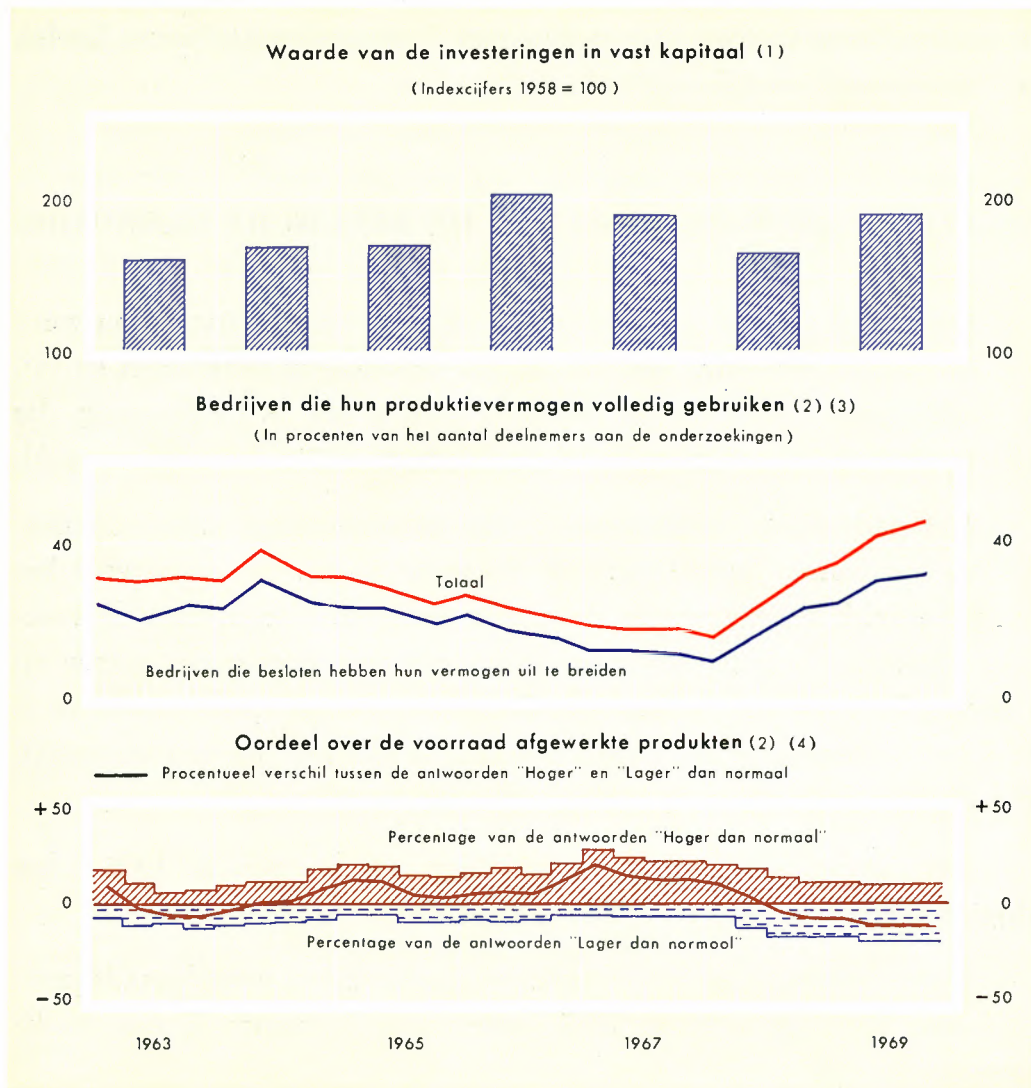
Het overheidsverbruik steeg merkbaar minder dan in 1968 : het stijgingspercentage ging terug van 6,8 tot 4,9 pct.

De investeringen in de woningbouw, die in de drie voorafgaande jaren niet meer het hoge peil van 1965 hadden bereikt, namen in zeer sterke mate toe.

Aangemoedigd door de snelle vooruitgang van de totale vraag en de verbetering van de winstmarges gaf de brutovorming van vast kapitaal bij de ondernemingen, na een teruggang in 1968, een gevoelig herstel te zien. Uit de onderzoeken van de Bank blijkt dat de investerings-

geneigdheid heel het jaar door bij de gezamenlijke industrieën sterker werd; de verhouding van de ondernemingen die besloten hadden hun produktievermogen uit te breiden, steeg van 23 pct. in januari tot 33 pct.

INLICHTINGEN VERSTREKT DOOR DE ONDERZOEKINGEN NAAR DE INVESTERINGEN
IN VAST KAPITAAL EN NAAR DE VOORRADEN IN DE INDUSTRIE

(1) Thans hebben de onderzoeken van de Nationale Bank van België betrekking op de volgende sectoren : ijzer- en staalnijverheid, non-ferrometaalnijverheid, metaalverwerkende nijverheid, textiel-, papier-, leder-, houtverwerkende nijverheid, energie en bouwnijverheid. Deze gegevens werden aangevuld met de resultaten van het onderzoek gedaan voor de chemische nijverheid door de Federatie der Chemische Nijverheid.
Jaren 1963 tot 1968 : gedane uitgaven. Jaar 1969 : vooruitzichten.

(2) Thans hebben de onderzoeken van de Nationale Bank van België betrekking op de volgende sectoren : ijzer- en staalnijverheid, non-ferrometaalnijverheid, metaalverwerkende nijverheid, textiel-, papier-, leder-, houtverwerkende en chemische nijverheid.

(3) Deze onderzoeken hebben betrekking op de maanden januari, mei en oktober van ieder jaar.

(4) Maandgemiddelden per kwartaal; laatste periode : gemiddelde van oktober-november 1969.

in oktober. De investeringsbestedingen in vast kapitaal, uitgedrukt in courante prijzen, zouden gezamenlijk met ongeveer 16,5 pct. zijn vermeerderd voor de industrieën die aan de onderzoeken van de Bank deelnemen en voor de chemische nijverheid.

Wegens het hoge activiteitspeil zag de Regering af van de aanwending van het conjunctuurbedrag dat op de buitengewone begroting was uitgetrokken. Daarentegen hebben de lagere publiekrechtelijke lichamen hun investeringsuitgaven aanzienlijk verhoogd, zodat de kapitaalvorming door de overheid in 1969 nog toegenomen is, zij het afgetekend minder snel dan het jaar voordien.

Ingevolge de expansie van de vraag werden de voorraden afgewerkte produkten door tal van ondernemingen nog onvoldoende geacht; daarentegen zijn de hoeveelheden goederen in bewerking en vermoedelijk ook de grondstoffenvoorraden door de toenemende bedrijvigheid gestegen.

Over het geheel beschouwd, zijn de bruto-investeringen in de bovengemelde verschillende vormen aanzienlijk vermeerderd, terwijl in 1968 de stijging van de overheidsinvesteringen slechts gedeeltelijk de teruggang van de andere investeringen had kunnen goedmaken.

De conjuncturele stijging van de vraag heeft de bedrijvigheid in de industrie, in de diensten en in de bouwnijverheid sterk opgevoerd. Daartegenover heeft de landbouwproduktie weinig of niet aan de groei van het nationaal produkt deelgenomen. Volgens de jongste officiële ramingen is het groeitempo van dit laatste in vaste prijzen gestegen van 3,8 pct. in 1968 tot 6 pct. in 1969, een der hoogste percentages die in de jaren '60 werden bereikt.

FABRIEKSNIJVERHEID.

De produktie van de gezamenlijke fabrieksnijverheid steeg over de eerste tien maanden met 10,5 pct., tegen 6,5 pct. in 1968 ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Bij de berekening van die percentages werd rekening gehouden met de ontwikkeling van de produktie in de aardolieaffinaderijen en in de cokesfabrieken. De toestand in die twee bedrijfstakken wordt toegelicht in de sectie « Energie ».

De stijging van de vraag duurde onverminderd voort. De buitenlandse bestellingen, die reeds vanaf het begin van 1968 waren gestegen, namen

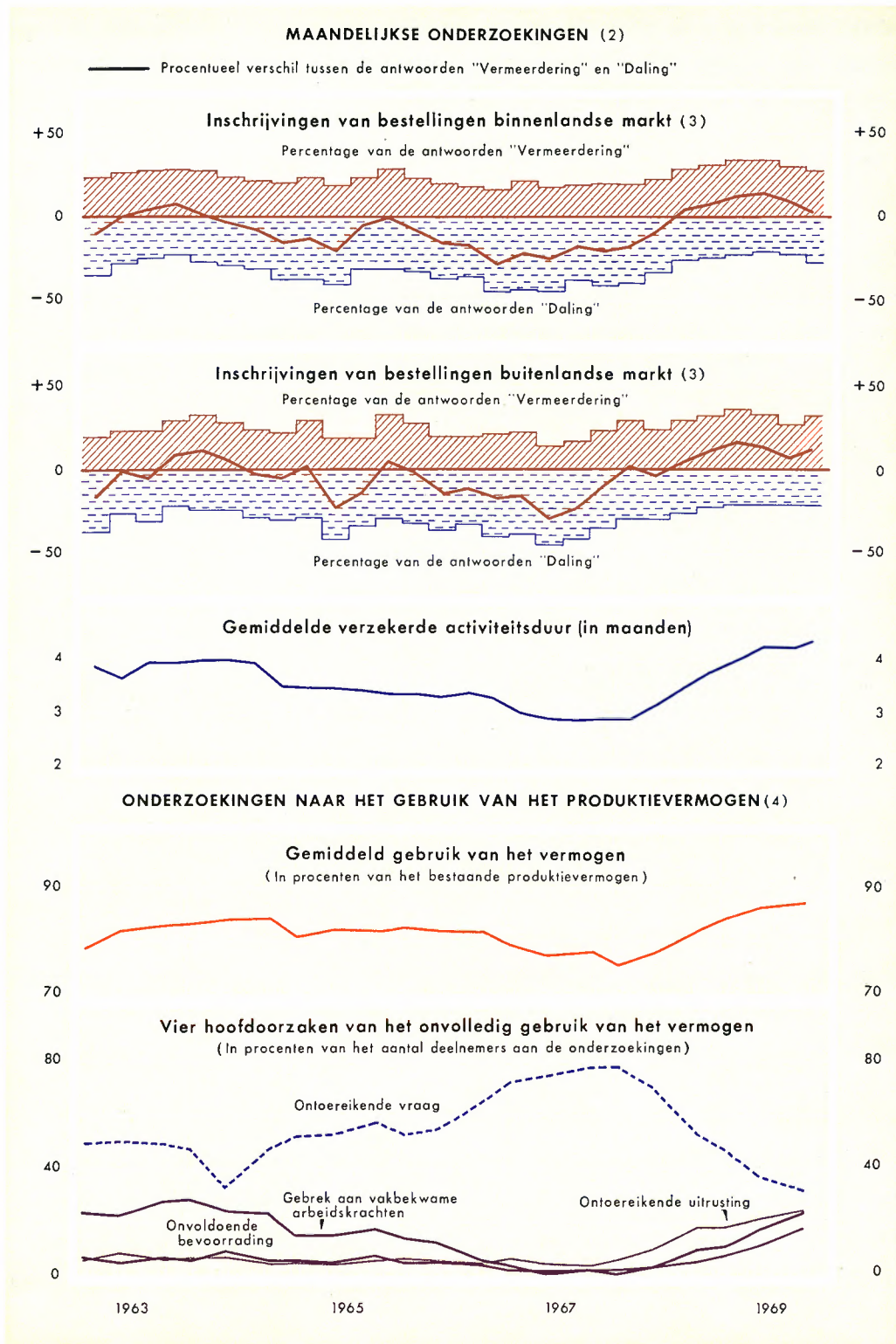
PRODUKTIE VAN DE FABRIEKSNIJVERHEID

(Indexcijfers 1958 = 100)

Bronnen : België : Nationaal Instituut voor de Statistiek.
 Europese Economische Gemeenschap : Principaux indicateurs économiques de l'Organisation de Coopération et de Développement Economiques.

GEGEVENS VAN DE CONJUNCTUURONDERZOEKINGEN
IN DE FABRIEKSNIJVERHEID (1)

(1) Thans hebben de onderzoeken van de Nationale Bank van België betrekking op de volgende sectoren : ijzer- en staalnijverheid, non-ferrometaalnijverheid, metaalverwerkende nijverheid, textiel-, papier-, leder- en houtverwerkende nijverheid.

(2) Maandgemiddelden per kwartaal; laatste periode : gemiddelde van oktober-november 1969.

(3) Seizoenbewegingen uitgeschakeld.

(4) Deze onderzoeken hebben betrekking op de maanden januari, mei en oktober van ieder jaar.

in de eerste maanden van 1969 krachtiger toe en, na een tragere groei van juni tot augustus, gingen zij weer sneller opwaarts. De bestellingen van de binnenlandse markt, die pas sedert de tweede helft van 1968 een heropleving vertoonden, bleven vooruitgaan, ofschoon sedert de herfst het tempo vertraagde in de sectoren van de verbruiksgoederen.

Wegens de toegenomen vraag en ondanks het snellere produktietempo nam de gemiddelde verzekerde activiteitsduur voor de gezamenlijke fabrieksnijverheid toe van 3,9 maanden in december 1968 tot 4,4 maanden in juni en bleef hij daarna op dat peil gehandhaafd. Bij de beoordeling van deze gegevens moet rekening gehouden worden met de omstandigheid dat sommige ondernemingen op bepaalde ogenblikken geen bestellingen meer aanvaardden omdat zij de grens van hun produktievermogen bereikt hadden.

Voor de gezamenlijke fabrieksnijverheid steeg de verhouding van de ondernemingen die hun produktievermogen volledig gebruikten van 33 pct. in januari 1969 tot 45 pct. in oktober. Tussen die twee tijdstippen vermeerderde de gemiddelde bezettingsgraad van het produktievermogen van 83,5 tot 87 pct. Aldus werd het maximum overschreden dat in 1964 werd bereikt in de voorgaande fase van sterke hoogconjunctuur. Bovendien werd, in tegenstelling met 1964, de ontwikkeling van de produktie in 1969 niet alleen geremd door het gebrek aan vakbekwame arbeidskrachten, maar ook door het tekort aan uitrusting en aan grondstoffen.

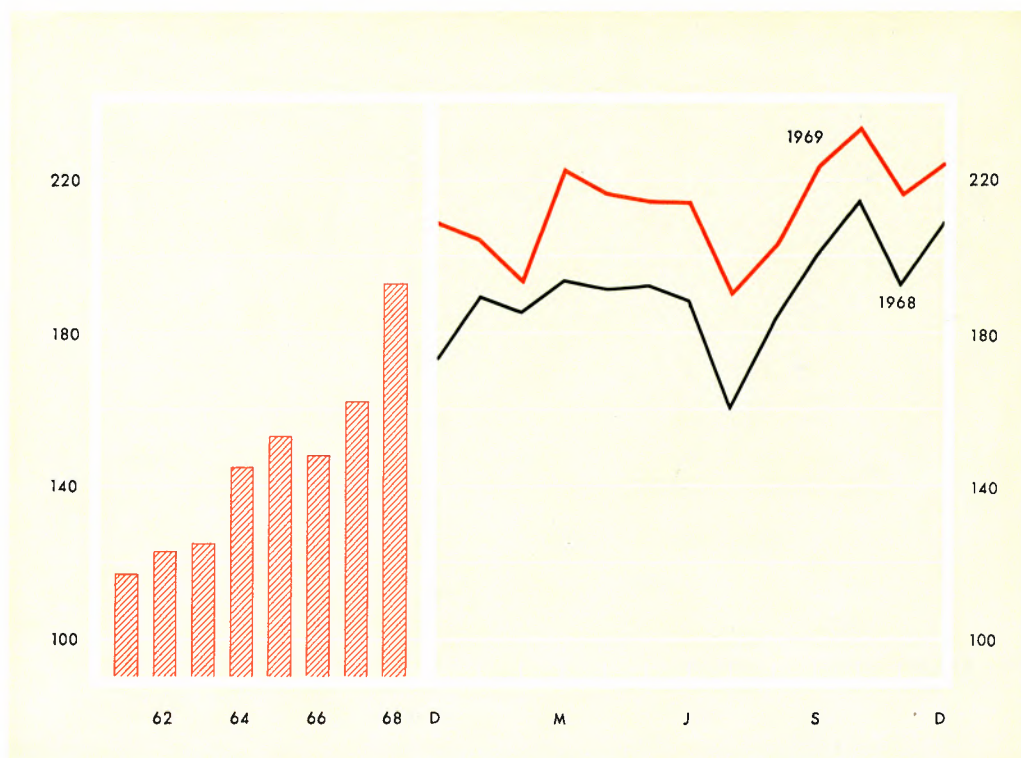
Gemeten naar de produktie van ruwstaal steeg de activiteit in de ijzer- en staalnijverheid in 1969 met 11 pct., tegen 19 pct. in het voorafgaande jaar. Het produktievermogen werd niet meer aanzienlijk opgevoerd en was in oktober tot het zeer hoge peil van 97 pct. ingeschakeld, tegen 93 pct. een jaar vroeger.

De nieuwe expansie van de activiteit staat in verband met de conjunctuuropgang in de gezamenlijke staalverbruikende sectoren zowel in de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal als daarbuiten. De toeneming van de vraag, die vooral tot uiting kwam in de afgewerkte produkten, in

het bijzonder plaatstaal, werd nog versterkt door vervroegde aankopen voortvloeiend uit de vrees voor een verhoging van de prijzen en een verlenging van de leveringstermijnen. De gemiddelde verzekerde activiteitsduur liep op van 2,2 maanden in november 1968 tot 3 maanden in november 1969.

PRODUKTIE VAN RUWSTAAL

(Indexcijfers 1958 = 100)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Niettegenstaande het produktievermogen in hoge mate werd aangewend, bleek het aanbod van sommige produkten ontoereikend en was de prijsstijging algemeen. In die omstandigheden hebben de producenten bij voorrang de cliënten van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal bevoorrad : tijdens de eerste negen maanden vermeerderden de leveringen aan deze markt met 26 pct., terwijl de uitvoer naar derde landen slechts met 3 pct. toenam.

Voor de eerste negen maanden steeg de produktie van de **non-ferrometaalnijverheid** met 3 pct., tegen 9,5 pct. in 1968. Voor de halffabrikaten bedroeg de vooruitgang 14 pct., maar de produktie van ruwe metalen verminderde met 6 pct.

PRODUKTIE VAN DE NON-FERROMETAALNIJVERHEID
(Indexcijfers 1958 = 100)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Wat de halffabrikaten betreft, was de produktie van koper, aluminium en zink buitengewoon vast. De gemiddelde bezettingsgraad van het produktievermogen steeg van 83 pct. in oktober 1968 tot 87 pct. in oktober 1969, in weerwil van de moeilijkheid om sommige categorieën werknemers te vinden. Onder de druk van de grote vraag van de landen van de Europese Economische Gemeenschap bereikte de gemiddelde activiteitsduur 2,5 maanden in november, tegen 2,1 maanden een jaar tevoren.

Wat de ruwe metalen betreft, is de koperproduktie in 1969, mede ten gevolge van bevoorradingsmoeilijkheden, verminderd, nadat ze in 1968 gesteund werd door een buitengewone vraag in verband met de staking in

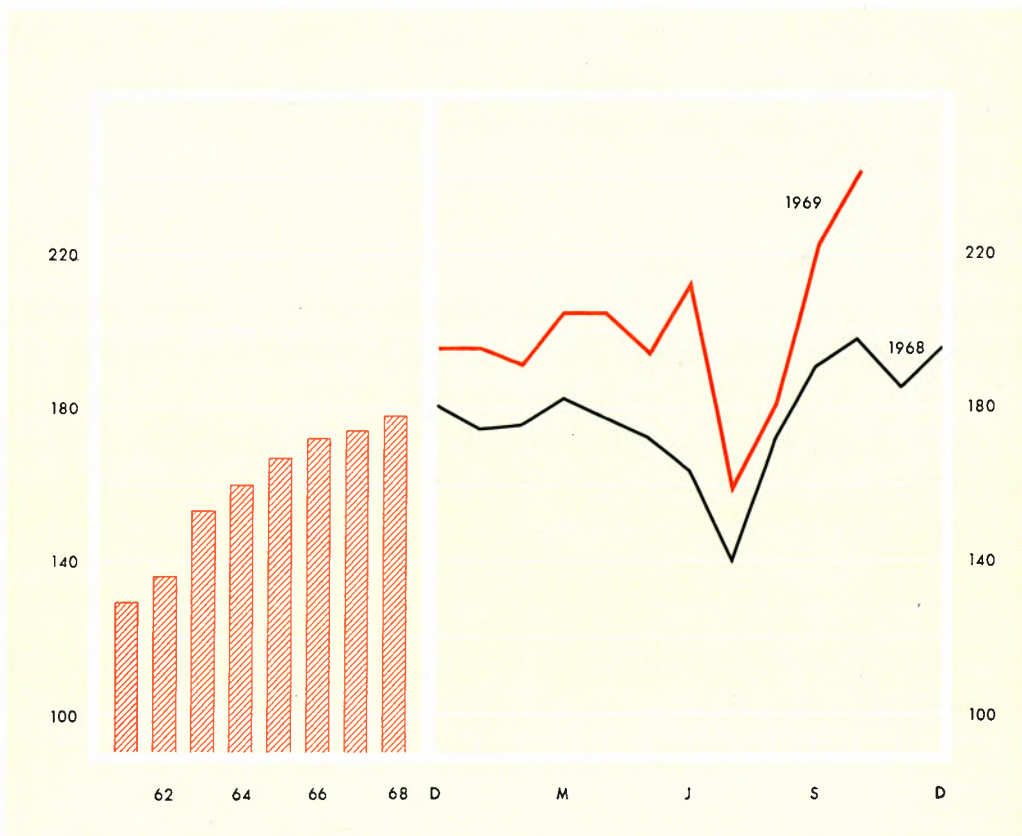

de Amerikaanse industrie in de lente van dat jaar; de produktie van zink heeft zich gestabiliseerd en die van aluminium en tin vertoonde een sterke expansie.

In de metaalverwerkende nijverheid steeg de produktie voor de eerste tien maanden met 15 pct., tegen 2 pct. in 1968, dank zij een snel toenemende buitenlandse vraag en een herleving van de binnenlandse

PRODUKTIE VAN DE METAALVERWERKENDE NIJVERHEID

(Indexcijfers 1958 = 100)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

vraag. Voor de eerste acht maanden vermeerderden de leveringen aan het buitenland met 26 pct. naar waarde en die op de binnenlandse markt, met 12 pct.

Ten gevolge van de gevoelige toeneming van de investeringsbestedingen in België en in de andere landen van de Europese Economische Gemeenschap stegen de leveringen van uitrustingsgoederen aanzienlijk, vooral in de sectoren bruggen en gebinten, scheepsbouw, gereedschapsmachines, hijstoestellen en telecommunicatie-apparatuur. Wat de verbruiksgoederen betreft, vermeerderden de leveringen van de auto-mobiel- en rijwielnijverheid met 36,5 pct. naar waarde, onder impuls van een zeer vaste buitenlandse vraag en van een uitbreiding van de binnenlandse vraag. Eveneens in waarde uitgedrukt, steeg de afzet van produkten die een eerste bewerking hebben ondergaan met 16 pct.

Toch nam het tempo van de leveringen in mindere mate toe dan dat van de binnenkomende bestellingen. Voor de eerste acht maanden vermeerderden de orderboekjes van de buitenlandse bestellingen met 34,5 pct. en die van de binnenlandse, met 19 pct. De orderpositie nam toe in alle subsectoren, behalve in de scheepsbouw. De stijging was bijzonder merkbaar in de uitrustingsgoederenindustrie. De gemiddelde verzekerde activiteitsduur nam dan ook toe van 5,3 maanden in november 1968 tot 6 maanden in november 1969, ondanks het grotere volume van de produktie.

Voor de gezamenlijke metaalverwerkende nijverheid was het produktievermogen in oktober voor 86 pct. in gebruik genomen, tegen 80 pct. een jaar vroeger.

De produktie van de **chemische bedrijven** en van de **rubbernijverheid** vermeerderde voor de eerste zeven maanden met 12 pct., tegen 14 pct. in 1968. De uitvoer, waartoe in ruime mate wordt bijgedragen door de grote produktie-eenheden die onlangs in bedrijf werden genomen, heeft zich verder ontwikkeld : voor de eerste elf maanden vermeerderde hij met 27,5 pct. naar waarde, d.i. in een iets hoger tempo dan dat van 1968 — 27 pct. —, dat reeds zeer hoog was. De toeneming was bijzonder belangrijk voor de ruwe organische chemische produkten, de plastische stoffen en de farmaceutische produkten. De uitvoer van kunstmeststoffen daarentegen boekte praktisch geen vooruitgang.

De produktie van **bouwmaterialen** werd gunstig beïnvloed door de ontwikkeling van de bouwnijverheid zelf.

De produktie van de cementfabrieken, die voor de eerste elf maanden van 1968 iets teruggelopen was, nam met 10 pct. toe. Deze ontwikkeling houdt vooral verband met de vastere binnenlandse vraag, want de verkoop aan het buitenland stabiliseerde zich.

De produktie van plaatglas, gemeten volgens de geproduceerde oppervlakten — deze houden geen rekening met de structurele verbetering van de kwaliteit en de verder doorgedreven afwerking van de fabrikaten —, nam voor de eerste tien maanden toe met 4 pct., tegen 6,5 pct. in 1968. Vooral dank zij de buitengewone vooruitgang van de verkoop in de verschillende landen van de Europese Economische Gemeenschap, en ondanks de inkrimping van het Amerikaanse afzetgebied, vermeerde de totale uitvoerwaarde met 9,5 pct. voor de eerste negen maanden.

De steenbakkerijen hebben dank zij de toevloeiing van bestellingen hun produktietempo opgevoerd. Ondanks een zeer intense aanwending van hun produktievermogen (98 pct. in oktober voor de holle baksteen en 87 pct. voor de volle baksteen) zijn de voorraden, ten gevolge van de versnelde afzet, nagenoeg onbeduidend geworden.

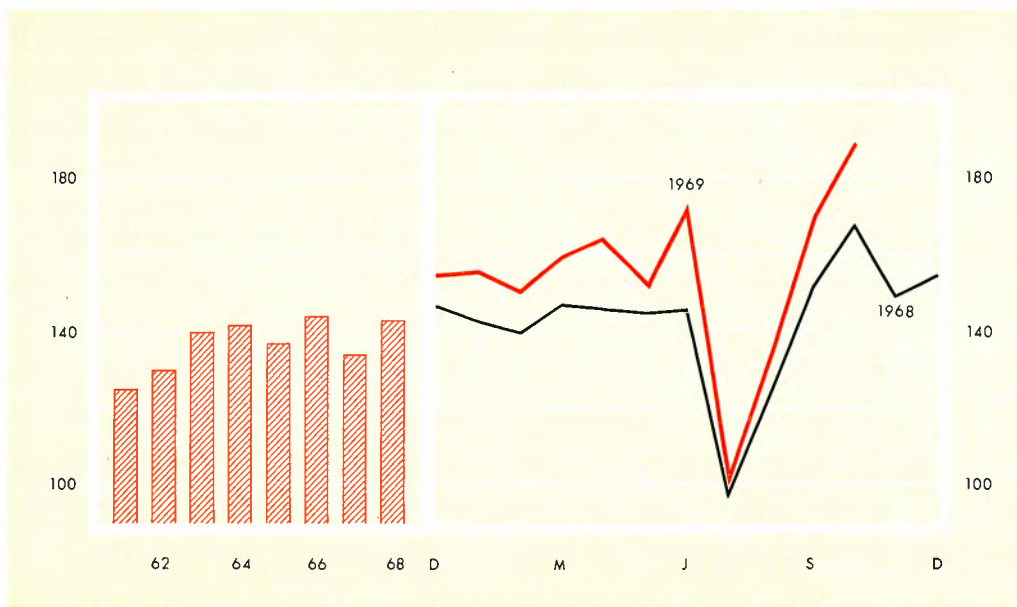
Gemeten naar de hoeveelheid cement die door de industrie der cementagglomeraten werd verwerkt, steeg de activiteit van deze laatste voor de eerste negen maanden met 11 pct.; door de sterke vooruitgang werd de uitrusting intensiever gebruikt; de bezetting bereikte 91 pct. van het vermogen in oktober, tegen 83 pct. een jaar vroeger.

De produktie van de **textielnijverheid** nam gedurende de eerste tien maanden toe met 10,5 pct., tegen 7,5 pct. in 1968. Deze vooruitgang was, zoals in 1968, in hoofdzaak toe te schrijven aan de buitenlandse vraag, vooral van Frankrijk en de Duitse Bondsrepubliek. Het groeitempo van de activiteit versnelde in de weverijen, maar vertraagde over het algemeen in de spinnerijen.

De activiteit van de katoensector lag voor de eerste tien maanden 3,5 pct. hoger in de spinnerijen en eveneens 3,5 pct. tijdens de eerste

PRODUKTIE VAN DE TEXTIELNIJVERHEID

(Indexcijfers 1958 = 100)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

negen maanden in de weverijen. Oorzaak van deze matige groei was niet de ontoereikende vraag, maar de beperkte beschikbaarheid van sommige produktiefactoren, waaronder vooral de moeilijkheid sommige categorieën werknemers in dienst te nemen.

In de wolsector was de vooruitgang van de produktie een weinig minder sterk in de spinnerijen dan in 1968 : hij bedroeg voor de eerste acht maanden resp. 16 en 9,5 pct. voor de gekamde en de gekeerde wol; de produktie van de weverijen herstelde zich en steeg met 8,5 pct. voor de eerste negen maanden.

In de industrie van de gebreide goederen nam de activiteit voor dezelfde periode toe met 7,5 pct.

De produktie van kunstmatige en synthetische vezels, die niet begrepen is in het algemeen indexcijfer van de produktie der textielnijverheid, onderging voor de eerste elf maanden weinig verandering.

Voor de eerste acht maanden nam de activiteit in de **kledingbedrijven** toe met 11,5 pct., tegen 3 pct. in 1968.

In de **ledernijverheid** ging de expansie van de produktie van geloid leder in een versneld tempo door : voor de eerste acht maanden verhoogde de activiteit met 13 pct., tegen 11,5 pct. het jaar tevoren. De uitvoer, die in 1968 reeds een duidelijke herleving vertoonde, steeg voor de eerste negen maanden nog met 7 pct.

In de **schoeiselbedrijven**, die opnieuw af te rekenen kregen met een sterke buitenlandse mededinging, liep de produktie daarentegen weer terug, zij het minder sterk dan tijdens het voorgaande jaar. In de schoensector verminderde de activiteit voor de eerste tien maanden met 2 pct., tegen 6,5 pct. in 1968.

Dank zij de gunstige ontwikkeling zowel van de binnenlandse als van de buitenlandse vraag gedurende het grootste deel van het jaar is de produktie in de **papier- en kartonnijverheid** toegenomen in hetzelfde hoge tempo als in 1968. In het stadium van de fabricage van papier- en kartonartikelen werd de activiteit geremd zowel door de grens van het produktievermogen, dat in oktober voor 98 pct. in gebruik was genomen, als door sommige bevoorradingsmoeilijkheden.

In de **houtnijverheid** bleef het groeitempo van de produktie vast : voor de eerste acht maanden verhoogde de activiteit met 8 pct., tegen 11 pct. in 1968. Op de binnenlandse markt gingen de bestellingen aanmerkelijk vooruit, terwijl zij bij de uitvoer eerder verminderden, nadat ze zich sterk hadden ontwikkeld aan het einde van 1968. De waarde van de afzet nam toe in alle belangrijke sectoren, vooral in die van de spaanderplaten.

In de **diamantnijverheid** bewoog de activiteit in de sector van de grote stenen zich op een zeer hoog peil in het eerste halfjaar, waarna zij enigszins verzwakte. Voor de overige stenen werd de buitenlandse concurrentie scherper gevoeld.

Voor de eerste tien maanden is de activiteit in de **tabaksnijverheid** met 3,5 pct. verminderd; in 1968 was zij met 2,5 pct. gestegen. De terug-

gang van de produktie van rooktabak werd slechts ten dele goedge maakt door de toeneming van die van de andere artikelen.

De produktie van de gezamenlijke **voedingsmiddelenbedrijven** en van de drankbereiding nam tijdens de eerste tien maanden toe met 3 pct., tegen 2,5 pct. in 1968.

In sommige bedrijven van deze sector werd de toestand beïnvloed door de weersomstandigheden. Deze laatste en de structurele ontwikkeling die de veehouders ertoe hebben aangezet zich meer toe te leggen op de produktie van rundvlees, hebben de melkleveringen geremd; daardoor werden de zuivelfabrieken minder ruim bevoorrad en liep hun activiteit iets terug, inzonderheid wat de boterbereiding betreft. Het hoge suikergehalte van de bieten maakte het daarentegen mogelijk de gezamenlijke jaarproduktie van de suikerfabrieken op te voeren.

In verscheidene andere bedrijven van deze sector was de vooruitgang groter dan die van het totale indexcijfer. Dank zij de uitbreiding van de uitvoer steeg de produktie in de biscuitfabrieken voor de eerste acht maanden, die in 1968 onveranderd was gebleven, met 6,5 pct. De produktie van groenteconserven nam voor de eerste acht maanden met 36,5 pct. toe; in 1968 was zij met 20 pct. gekrompen; ondanks de forse toeneming van de verkopen aan het buitenland zijn de voorraden vermeerderd. De activiteit in de chocoladefabrieken vertoonde opnieuw een betrekkelijk grote vooruitgang, dank zij de sterkere binnenlandse vraag. Ook de drankbereiding nam toe, inzonderheid in de brouwerijen. De produktie van vleesconserven liep op met 17,5 pct. voor de eerste acht maanden; in 1968 was zij met 15 pct. gedaald.

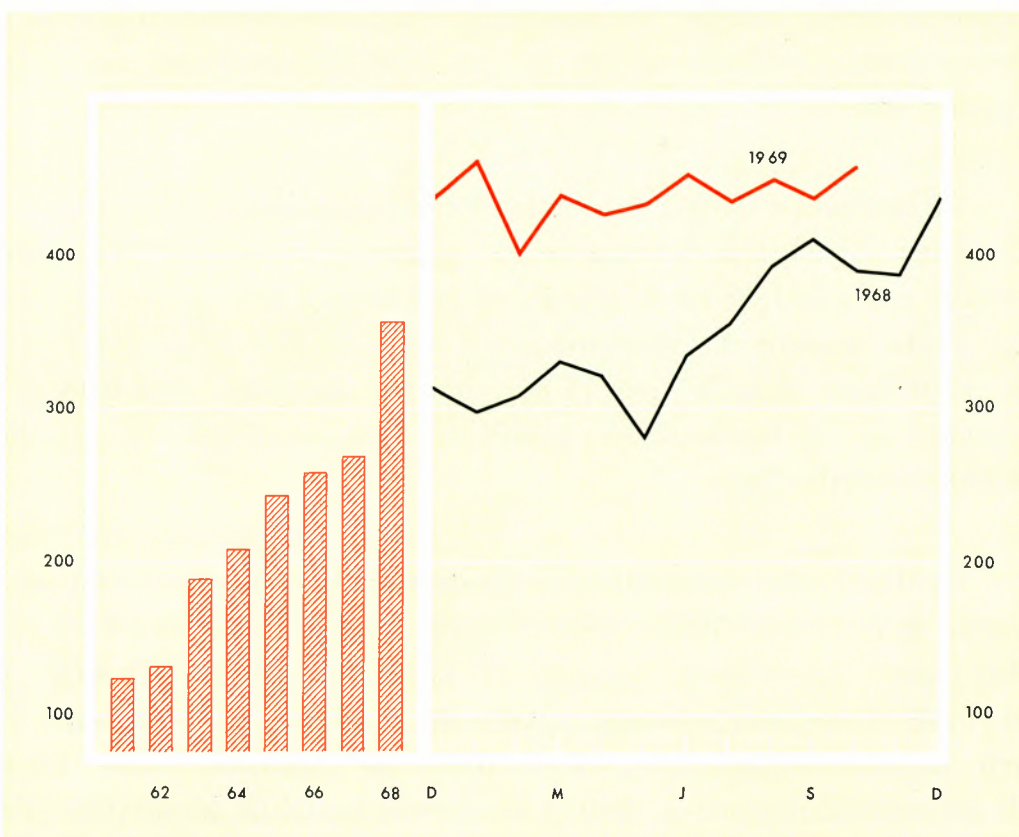
In andere takken van de sector evolueerde de toestand daarentegen minder gunstig. Uitgedrukt in nettogewicht vlees stegen de slachtingen voor de eerste negen maanden slechts met 1,8 pct., tegen 7,5 pct. in 1968. Deze kleinere stijging hield in hoofdzaak verband met de teruggang van de varkensslachtingen die in het voorafgaande jaar sterk waren opgelopen. In de olieslagerijen verminderde de produktie voor de eerste zeven maanden met 1 pct.; in 1968 was zij toegenomen met 12,5 pct.

ENERGIE.

Na een stijging met 11 pct. in 1968 vermeerderde de totale nettoproductie van **elektriciteit** in 1969 nog met 10,5 pct.

Het verbruik van hoogspanningsstroom, opgedreven door de behoeften van de industrie, nam nog toe in een jaarlijks tempo gelegen om en bij de 10 pct., zoals in 1968. In tal van sectoren was de stijging belangrijker dan het jaar voordien, maar dit werd gecompenseerd door de evolutie in de ijzer- en staalnijverheid, die alleen ongeveer een vierde van de totale verkopen aan de industriële cliënteel opneemt en die haar activiteit niet even vlug kon ontwikkelen als in 1968 ten gevolge van de volledige bezetting van haar productievermogen.

PRODUKTIE VAN DE AARDOLIERAFFINADERIJEN
(Indexcijfers 1958 = 100)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De **aardolieraffinaderijen**, waarvan de produktiecapaciteit in de loop van de voorbije jaren aanzienlijk werd uitgebreid, verwerkten tijdens de eerste negen maanden 29,5 pct. meer ruwe aardolie, d.i. ongeveer hetzelfde percentage als in 1968. Ondanks de daling van bepaalde prijzen steeg de waarde van de uitvoer van geraffineerde produkten voor dezelfde maanden met 49 pct. De binnenlandse vraag, zowel voor industrieel als voor huishoudelijk verbruik, heeft eveneens haar ontwikkeling voortgezet; voor de zware oliën, die vooral bestemd zijn voor industrieel verbruik, stegen de verbruikte hoeveelheden tijdens de eerste negen maanden met 21 pct.

Het bekende **okesverbruik**, dat vooral verband houdt met de behoeften van de ijzer- en staalindustrie, vermeerderde voor de eerste negen maanden met 8 pct., tegen 11 pct. in 1968. De binnenlandse produktie is niet toegenomen, omdat de okesfabrieken de grens van hun produktievermogen bereikt hebben; de bijkomende vraag werd bevredigd door een vermeerdering van de invoer met 21,5 pct. voor de eerste negen maanden van het jaar.

De aanpassing van het distributienet aan het **aardgas** werd voortgezet. De invoer is dan ook in de eerste negen maanden gestegen van 723 miljoen kubieke meter in 1968 tot 2.044 miljoen, wat ongeveer de drie vierde van het totale gasverbruik vertegenwoordigt. Dit verbruik steeg gedurende de eerste negen maanden met 77 pct., wat ten dele moet worden toegeschreven aan de huishoudelijke behoeften, maar vooral aan die van de industriële verbruikers.

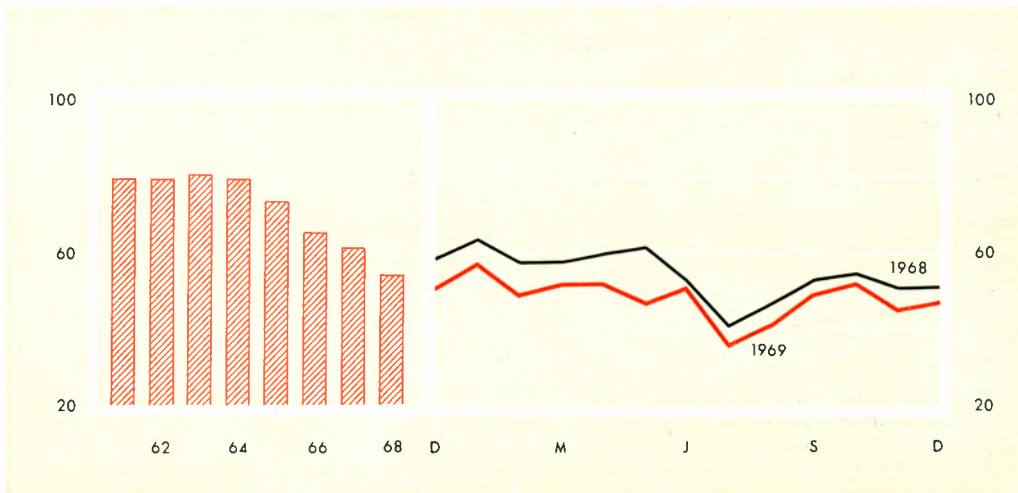
De structurele vermindering van de **steenkoolleveringen** op de binnenlandse markt, die in 1968 tot staan kwam, ging in de eerste elf maanden voort : het verbruik bedroeg 18,5 miljoen ton, tegen 19,6 miljoen in 1968. Deze vermindering, veroorzaakt door het stijgend verbruik van andere energiebronnen, betrof vooral de industriële vraag. Door de voortgezette planmatige sluiting van de niet-rendabele winplaatsen, die in 1969 aanleiding gaf tot de stopzetting van de activiteit van zes win-

plaatsen met een totaal produktievermogen van 1,2 miljoen ton, is de steenkoolproduktie nog sterker verminderd dan het verbruik; zij bereikte nog slechts 12,3 miljoen ton voor de eerste elf maanden, tegen 13,6 miljoen in 1968. Het verschil tussen de produktie en het verbruik werd aangevuld door een netto-invoer die, zoals in 1968, 5,2 miljoen ton bereikte en door een nieuwe intering op de voorraden ten belope van 1 miljoen ton.

STEENKOOLWINNING

(Indexcijfers 1958 = 100)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De in 1969 op de begroting van het Ministerie van Economische Zaken ingeschreven kredieten voor het verlenen van toelagen aan de steenkoolmijnen bedroegen fr. 5,1 miljard, zoals in 1968.

BOUWNIJVERHEID.

In het merendeel van de sectoren van de bouwnijverheid is de vraag krachtig toegenomen.

Wat de woningbouw betreft, zijn de bouwvergunningen van de eerste zes maanden, uitgedrukt in kubieke meters woonvolume, gestegen met 18,5 pct. in vergelijking met 1968; zij overtroffen de cijfers van de voorgaande jaren van hoogconjunctuur. Bovendien lag het aantal toegestane

bouwpremies voor de eerste elf maanden 41 pct. hoger dan in 1968 en bereikte een peil dat sedert 1961 niet meer was bereikt.

Tabel 2.

BOUWNIJVERHEID
(Maandgemiddelden)

	Productie (Index- cijfers 1958 = 100) (1) (2)	Bouwvergunningen (Duizenden kubieke meters) (1)		Gemiddelde verzekerde activiteitsduur, uitgedrukt in maanden (3)				
				Rompwerk van gebouwen			Uitrusting van gebouwen	Burger- lijke bouw- kunde
				Samen	Woningen	Gebouwen voor indus- triële, commer- ciële of adminis- tratieve doeleinden		
1963	149	2.335	2.117	7,8	6,1	13,6	5,4	17,0
1964	175	2.881	2.177	8,0	6,2	14,0	5,9	14,8
1965	168	2.583	2.572	7,2	5,4	13,0	6,0	12,2
<i>(Nieuwe reeksen)</i>								
1965	168	2.583	2.572	8,5	6,8	14,1	6,0	12,5
1966	173	2.977	2.126	8,2	6,0	15,2	5,1	13,1
1967	183	2.762	2.178	7,5	5,0	15,7	4,2	15,5
1968	173	2.598	1.994	9,0	6,1	17,8	3,9	15,9
1968 1 ^e kwartaal	173	2.509	1.403	7,4	4,5	16,4	3,6	15,7
2 ^e kwartaal	173	2.889	1.989	8,7	5,8	17,8	4,0	16,0
3 ^e kwartaal	174	2.412	2.317	9,8	6,9	18,1	4,0	16,1
Oktober-november .	175	2.633	2.354	10,1	7,2	19,1	3,9	16,0
1969 1 ^e kwartaal	180	2.869	2.063	10,6	7,6	19,5	4,6	15,5
2 ^e kwartaal	182	3.537	2.667	11,0	7,9	20,1	4,9	15,0
3 ^e kwartaal	185	n.b.	n.b.	11,6	7,9	22,8	6,0	15,2
Oktober-november .	186(4)	n.b.	n.b.	11,8	8,0	22,8	5,9	15,1

(1) Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(2) Trendcyclische beweging. Het indexcijfer betreft zowel de openbare als de particuliere bouwwerken.

(3) Bron : Maandelijks conjunctuuronderzoekingen van de Nationale Bank van België.

(4) Oktober.

n.b. Niet beschikbaar.

De vraag is nog sterker toegenomen in de sector van de niet voor de huisvesting bestemde gebouwen; uitgedrukt in kubieke meters bruikbaar volume, hebben de bouwvergunningen voor die gebouwen voor de eerste zes maanden het peil van vorig jaar met 39,5 pct. overtroffen en bereikten, voor die periode van het jaar, ongeveer de maxima van 1965 en 1967.

De vraag van de overheid boekte eveneens vooruitgang, hoewel die aanmerkelijk kleiner was dan het voorgaande jaar. Wat de centrale overheid betreft, daalde het bedrag van de nieuwe vastleggingen der voor-

naamste betrokken departementen van fr. 19,7 miljard in de eerste drie kwartalen van 1968 tot fr. 18,6 miljard in 1969; maar, voor dezelfde periode, stegen de kredieten die door het Gemeentekrediet van België ter beschikking van de lagere overheid werden gesteld en het bedrag van de op haar rekeningen gestorte subsidies voor de financiering van investeringen, in totaal, van fr. 13,4 tot 16,2 miljard.

Hoewel de evolutie van het trendcyclische indexcijfer van de activiteit in de bouwnijverheid de produktiestijgingen sterk onderschat in zover ze voortvloeien uit de verbetering van de produktiviteit en uit het overwerk, vertoonde het een voortdurende en aanmerkelijke stijging vanaf het vierde kwartaal van 1968. Voor de eerste tien maanden van 1969 is het gestegen met 5,5 pct.; in 1968 was het met 4,5 pct. gedaald. Het verschil tussen de maandelijkse indexcijfers van de twee jaren is in de loop van 1969 toegenomen, en wel van 3,5 pct. in januari tot 6,5 pct. in oktober.

Deze ontwikkeling maakte dat een steeds toenemend deel van de bedrijven tot de bevinding kwamen dat hun materieelpark moest worden uitgebreid en dat de arbeidsreserves uitgeput geraakten. Het aantal volledig werklozen met normale arbeidsgeschiktheid bedroeg in oktober nog slechts 1.206, tegenover 4.290 een jaar voordien; voor dezelfde maand steeg het aantal openstaande aanvragen van werkgevers van 531 in 1968 tot 1.949 in 1969.

Ondanks de hoge aanwending van de produktiefactoren leidde de grote vraag tot een aanzienlijke verlenging van de gemiddelde verzekerde activiteitsduur. Wat het rompwerk betreft, lag deze duur aanmerkelijk boven de maxima die tijdens de vorige periode van hoogconjunctuur werden opgetekend, vooral in de utiliteitsbouw. Hij is eveneens toegenomen in de sector van de uitrusting van gebouwen, die de evolutie in die van het rompwerk nochtans slechts met een zekere vertraging volgt. Hoewel het volume van de nog uit te voeren werken van burgerlijke bouwkunde niet zo groot is als tijdens de eerste jaren van de uitbreiding van het infrastructuurprogramma, bedraagt de verzekerde activiteitsduur voor de betrokken ondernemingen meer dan vijf kwartalen.

In het bouwbedrijf in zijn geheel, waar het relatieve gebrek aan elasticiteit van het aanbod niet door invoer kan worden goedge maakt, heeft de intensiteit van de vraag geleid tot aanzienlijke prijsstijgingen.

LANDBOUW - TUINBOUW - ZEEVISSERIJ.

Uit de landbouwtelling van 15 mei blijkt dat de structurele inkrimping van de betaalde oppervlakte zich heeft voortgezet : zij bedroeg 9.000 ha, tegen 12.000 ha in 1968.

Tabel 3.

LAND- EN TUINBOUW

	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969
Teelteareaal (1)	1.679	1.665	1.652	1.640	1.626	1.614	1.605
(Duizenden hectaren)							
waarvan :							
Broodgranen	246	262	266	247	232	235	227
Andere dan broodgranen	255	239	254	260	259	251	250
Suikerbieten	57	64	65	67	78	90	90
Overige industriepplanten	37	42	30	25	17	17	19
Aardappelen	69	61	57	59	62	55	50
Weide en grasland	825	815	810	810	810	807	804
Groenteteelt	38	38	33	36	37	38	41
Fruitteelt	46	45	44	43	42	40	39
Veestapel (1) :							
(Duizenden stuks)							
Runderen	2.805	2.663	2.731	2.773	2.759	2.805	2.844
waarvan : Melkkoeien	1.044	999	1.010	1.019	1.029	1.067	1.076
Varkens	1.795	1.833	1.847	1.971	2.323	2.502	2.803
Melkleveringen aan de zuivelfabrieken :							
(Miljoenen liters)							
Jaar	1.644	1.712	1.953	2.199	2.403	2.585	n.b.
Eerste 10 maanden	1.441	1.486	1.694	1.928	2.103	2.294	2.190

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(1) Telling op 15 mei van elk jaar.

n.b. Niet beschikbaar.

Zij had vooral betrekking op de arealen bestemd voor broodgranen en aardappelen; wat deze laatste betreft, kan zij in verband worden gebracht met de lage gemiddelde prijs die tijdens de vorige oogst werd verkregen. De met suikerbieten betaalde oppervlakte bleef stabiel; tijdens de twee vorige jaren was ze sterk toegenomen ten gevolge van de verruiming van

het suikercontingent, waarvan de prijs en de afzet door de Europese Economische Gemeenschap gewaarborgd waren, alsmede van de stijging in 1968 van de prijs der suikerbieten met een gelijk suikergehalte.

Volgens de eerste beschikbare gegevens schijnen de rendementen per hectare iets lager te zijn dan die van 1968, behalve wat de aardappelen en de suikerbieten betreft.

De leveringen van melk aan de zuivelfabrieken zijn tijdens de eerste tien maanden met 4,5 pct. verminderd, terwijl zij in 1968 met 9 pct. waren vermeerderd.

De aangroei van de rundveestapel was iets kleiner dan het voorgaande jaar, omdat het aantal melkkoeien slechts weinig steeg. Het aantal varkens is daarentegen nog met 12 pct. toegenomen, o.m. in verband met de ontwikkeling van de uitvoer van ongeslachte varkens naar Frankrijk.

Sommige produkten hadden te lijden onder afzetmoeilijkheden; dit was met name het geval met appelen, boter en poeder van afgeroomde melk. Ten einde, voor sommige van deze produkten, de verkoopvoorwaarden op de markten van de landen van de Europese Economische Gemeenschap te normaliseren, werden tegen het einde van het jaar door de Raad van Ministers maatregelen genomen. Zij omvatten de toekenning van premies voor het rooien van bepaalde soorten fruitbomen en het slachten van melkkoeien, alsmede omschakelingspremie's voor de melkproducenten.

Inzonderheid wegens de verarming van sommige visgronden verminderde de hoeveelheid aangevoerde vis voor de eerste tien maanden met 9 pct., maar zijn waarde steeg met 3,5 pct.

DIENSTEN.

De hoogconjunctuur, in het bijzonder de expansie van de buitenlandse handel, komt tot uiting in de activiteit van het vervoerwezen.

Voor de gezamenlijke zeehavens is de hoeveelheid geladen en geloste goederen, die in de eerste acht maanden van 1968 resp. met 26 en 20 pct. was toegenomen, in 1969 nog gestegen met 14,5 en 16,5 pct.; die ontwikkeling was vooral het gevolg van de uitbreiding van het vervoer van aardolieprodukten.

Op de binnenwateren nam het aantal tonkilometers voor de eerste acht maanden toe met 4,5 pct., tegen 5 pct. in 1968.

Het goederenvervoer per spoor, uitgedrukt in tonkilometers, is verder gestegen, ditmaal met 11 pct. voor de eerste elf maanden; deze toename was voornamelijk toe te schrijven aan de metaalprodukten en de ertsen. Het aantal reizigerskilometers, dat de vorige jaren verminderde, is voor de eerste elf maanden onveranderd gebleven.

Bij de Sabena vertoonde het reizigersvervoer voor dezelfde periode een vooruitgang met 11 pct., tegen een vermindering met 1 pct. in 1968; het goederenvervoer steeg met 24,5 pct., tegen 9,5 pct.

Bij de **televerbindingen** is het aantal binnenlandse en buitenlandse telefoongesprekken voor de eerste acht maanden resp. met 5 en 18 pct. gestegen. Het aantal verzonden telegrammen verminderde met 2,5 pct., maar het beroep op de telex nam toe, aangezien het gebruik, geraamd in aantal minuten, met 12 pct. is opgelopen.

Het **toerisme** vertoonde tijdens de eerste acht maanden een geringe ontwikkeling. Het aantal geregistreerde overnachtingen is met 2 pct. toegenomen, wat een vrij gering percentage is gelet op de structurele expansie van het toerisme en de hoogconjunctuur. De restricties op de uitgaven in het buitenland, die in sommige landen werden toegepast, hebben het verblijf van vreemdelingen verder beperkt; het Belgisch toerisme is nog toegenomen.

In de sector **ontspanning** is het bioscoopbezoek opnieuw gedaald, hoewel minder scherp; de vermindering zou voor het eerste halfjaar

7 pct. hebben bereikt, tegen 9 pct. in 1968. Deze sector ondervindt de concurrentie van de televisie. De geïnde kijk- en luistergelden zijn voor de eerste tien maanden met 15 pct. gestegen.

In de **distributiesector** hebben de verschillende categorieën kleinhandelsbedrijven niet in dezelfde mate voordeel getrokken uit de stijging van het particuliere verbruik. Het groeipercentage van de omzet was het hoogst voor de supermarkten en voor de filiaalbedrijven. Deze laatste bevestigen aldus hun vooruitgang van vorig jaar, terwijl voor de supermarkten de reeds aanzienlijke expansie die de voorgaande jaren werd verwezenlijkt, opnieuw versnelde. Het groeitempo van de verkopen van de warenhuizen, hoewel hoger dan in 1968, bleef aanmerkelijk beneden dat van de supermarkten en van de filiaalbedrijven. De afzet van de verbruikskoöperaties bleef nagenoeg op het peil van het voorgaande jaar.

Gelijklopend met de ontwikkeling van de algemene activiteit hebben de **financiële diensten** eveneens vooruitgang gemaakt. Aldus werden voor de eerste elf maanden in de verrekeningskamers meer dan 34 miljoen stukken verhandeld, d.i. 24 pct. meer dan in 1968.

WERKGELEGENHEID.

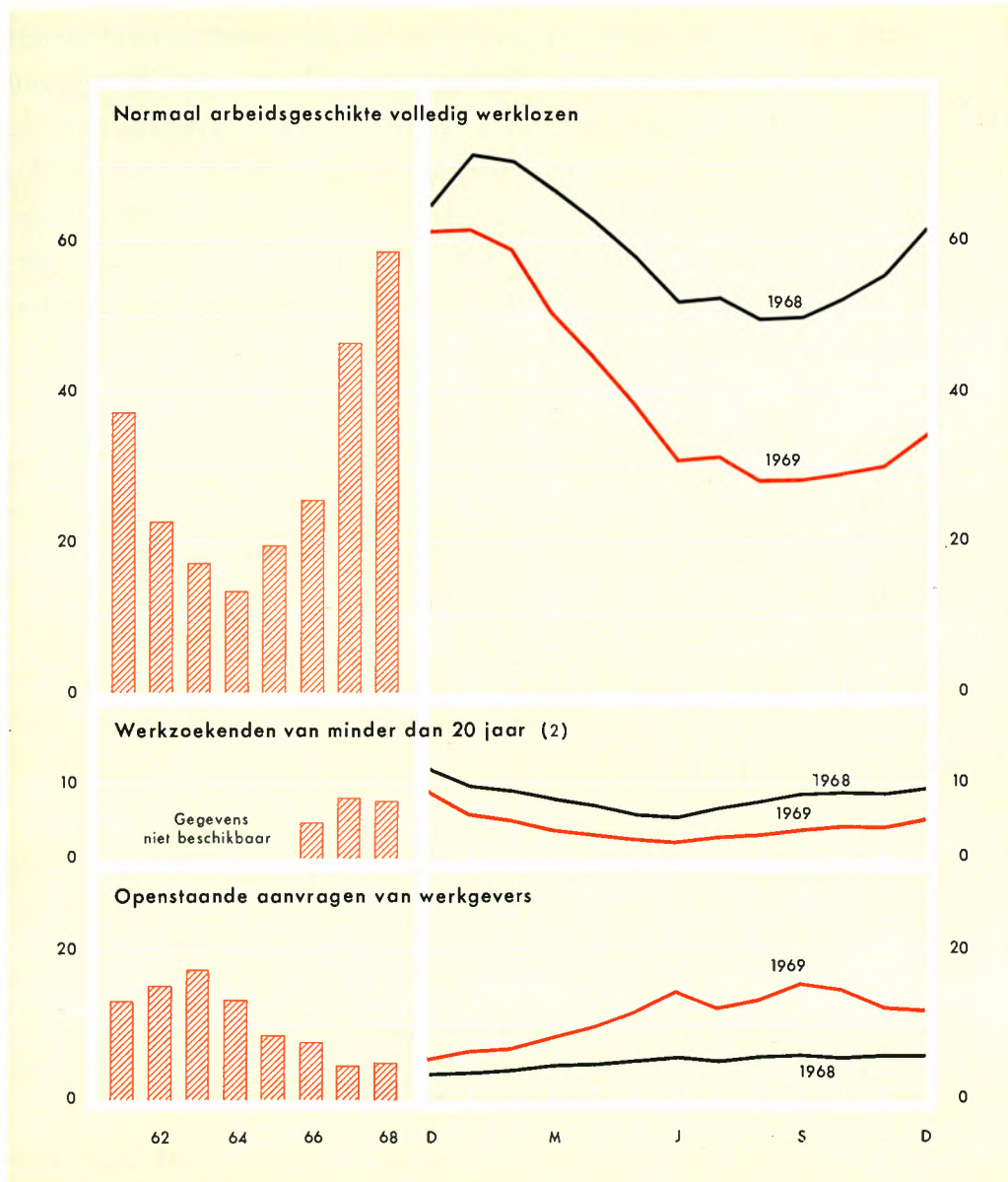
De tendens tot verbetering die in 1968 in de ontwikkeling van de arbeidsmarkt tot uiting kwam, vond in 1969 voortgang, dank zij de krachtige expansie van het bedrijfsleven.

Het gemiddelde aantal volledig werklozen aan het einde van de maand daalde van 102.700 eenheden in 1968 tot 85.300 eenheden in 1969.

Deze teruggang had uitsluitend betrekking op het aantal ingeschreven werklozen met normale arbeidsgeschiktheid; hun gemiddelde liep terug van 58.600 eenheden in 1968 tot 39.000 eenheden in 1969. In ver-

gelijking met de overeenkomstige maanden van het voorgaande jaar bedroeg de vermindering gemiddeld 10.600 eenheden voor januari en februari en 26.200 eenheden voor november en december.

AANBIEDINGEN VAN WERKZOEKENDEN EN AANVRAGEN VAN WERKGEVERS ⁽¹⁾
(Duizenden)

Bron : Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening.

(1) Voor de jaarcijfers : gemiddelde der gegevens aan het einde van de maand. Voor de maancijfers : einde maand.

(2) Normaal arbeidsgeschikte volledig werklozen en vrijwillig ingeschreven niet-werkende werkzoekenden.

De werkloosheid daalde trager en minder sterk bij de vrouwelijke dan bij de mannelijke werklozen; de vermindering kwam duidelijker tot uiting in de categorie van de werklozen jonger dan 25 jaar dan in die van de oudere werklozen.

Het totaal aantal volledig werklozen jonger dan 20 jaar met normale arbeidsgeschiktheid en van de werkzoekenden van dezelfde leeftijd die zich vrijwillig bij de arbeidsbureaus laten inschrijven zonder recht te hebben op werkloosheidssteun, daalde van een gemiddelde van 7.700 eenheden in 1968 tot 4.100 eenheden in 1969.

Het aantal door de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening ontvangen aanvragen van werkgevers, dat de vraag naar arbeidskrachten van de bedrijven slechts ten dele weergeeft, is toegenomen : het maandgemiddelde is opgelopen van 13.400 eenheden in 1968 tot 16.000. Een gestegen aantal aanvragen kon niet worden beantwoord : eind 1969 bedroeg het 12.200, tegen 5.700 in 1968; tijdens de vorige periode van hoogconjunctuur bereikte het maximum 20.600 in juni 1963, tegen 14.500 in juni 1969.

Het aantal verwerkende bedrijven die de onderbezetting van hun produktievermogen toeschrijven aan een tekort aan vakbekwame arbeiders is toegenomen : het beliep 25 pct. in oktober 1969, tegen 11 pct. een jaar voordien en een maximum van 29 pct. in januari 1964. Het plaatselijk tekort aan sommige categorieën arbeidskrachten had dus een weerslag op de ontwikkeling van de activiteit in verscheidene industriesectoren; het totale aantal geschikte volledig werklozen is evenwel aanmerkelijk hoger gebleven dan tijdens de vorige periode van hoogconjunctuur. Het relatief belangrijk werklozenoverschot moet veeleer aan structurele dan aan conjuncturele oorzaken worden toegeschreven; het houdt verband met de onvoldoende aanpassing van de vakbekwaamheid aan de nieuwe eisen van de tewerkstelling, met de wijziging in de aard en in de vestigingsplaats van de produktieve activiteiten en met een te geringe mobiliteit van de arbeidskrachten. Daarom bleef de sedert verscheidene jaren waargenomen ongelijkheid in de geografische spreiding van de werkloosheid bestaan; in vergelijking met het aantal arbeiders aangesloten bij de ziekte- en invaliditeitsverzekering, ingedeeld volgens de door de statistieken

van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening onderscheiden groepen gewestelijke bureaus, is het aantal volledig en normaal arbeidsgeschikte werklozen het hoogst gebleven in de gebieden afhankelijk van de arbeidsbureaus van Bergen, Luik-Hoei en Oostende.

Het aantal werkvergunningen verleend aan ingeweken arbeiders bedroeg 2.300 voor de eerste elf maanden van 1969, tegen 2.100 in 1968, maar het betreft hier nog slechts arbeiders uit landen die niet aangesloten zijn bij de Europese Economische Gemeenschap; de arbeiders uit de Lid-Staten mogen immers zonder voorafgaande vergunning in België werken. Deze statistiek geeft derhalve geen geldige aanwijzingen meer over de omvang van de immigratie van werkkrachten.

LONEN EN ANDERE INKOMENS.

Na een vertraging gedurende de twee voorafgaande jaren zijn de bezoldigingen van arbeiders en bedienden, onder invloed van de hoogconjunctuur in 1969, sterker gestegen.

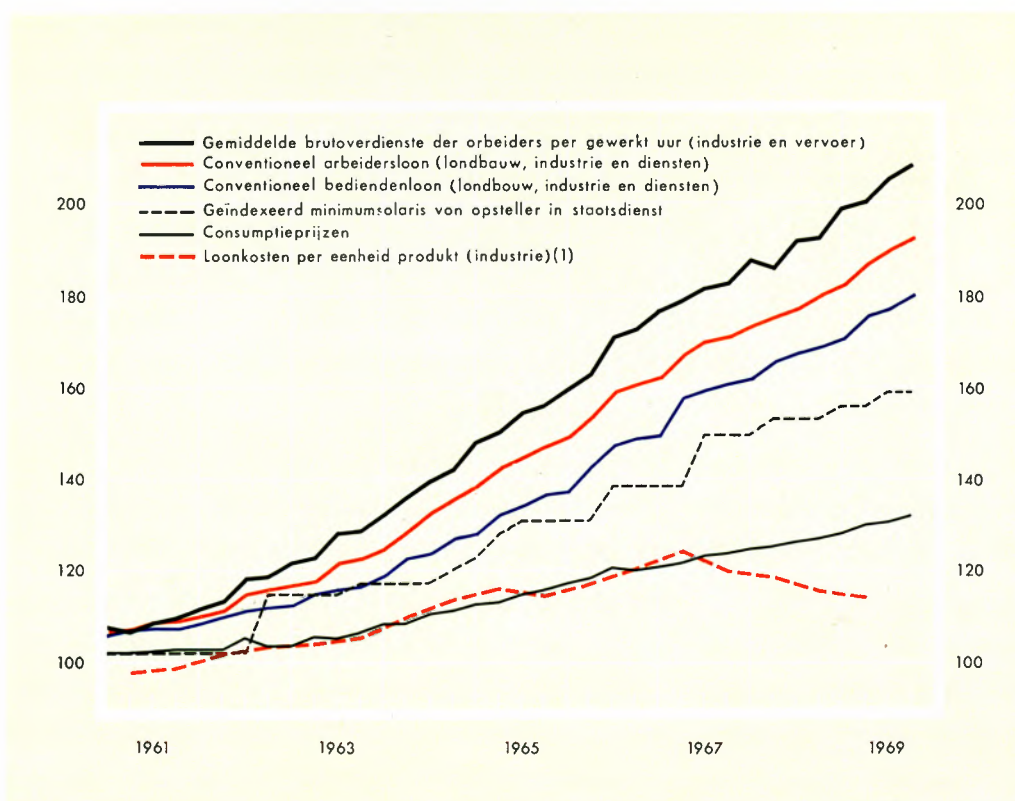
Berekend op basis van het indexcijfer van de gemiddelde bruto uurverdiens te van de arbeiders in de nijverheid en in de vervoersector, waarbij in beginsel rekening wordt gehouden met alle mogelijke bezoldigingen, heeft de stijging van de lonen aan snelheid gewonnen : van september 1967 tot september 1968 bedroeg zij 5,3 pct. en gedurende de volgende twaalf maanden 8,1 pct. Tijdens de jaren 1964 tot 1966 van de vorige periode van hoogconjunctuur bedroeg de jaarlijkse stijging ongeveer 10 pct. De beweging van het indexcijfer bereikte in 1969 dezelfde orde van grootte als in Italië; ze was kleiner dan in de andere landen van de Europese Economische Gemeenschap en in het Verenigd Koninkrijk, maar krachtiger dan in de Verenigde Staten.

Er werd eveneens een versnelling waargenomen in de stijging van de indexcijfers der conventionele lonen. Van september 1968 tot september 1969 bedroeg de verhoging voor arbeiders en bedienden resp.

7,2 en 6,5 pct., tegen 5,3 en 4,9 pct. gedurende de twaalf voorafgaande maanden.

De stijging van de conventionele lonen voor de eerste negen maanden van 1969 was, voor ongeveer de helft, toe te schrijven aan de koppeling van de bezoldigingen aan het indexcijfer van de consumptieprijzen en,

**BEZOLDIGING VAN DE LOONTREKKENDEN,
CONSUMPTIEPRIJZEN EN LOONKOSTEN PER EENHEID PRODUKT**
(Indexcijfers 1958 = 100)

Bronnen : Conventionele arbeiders- en bediendenlonen : Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid.
Geïndexeerd minimumsalaris van opsteller in staatsdienst : Ministerie van het Openbaar Ambt.
Consumptieprijzen : Ministerie van Economische Zaken.
Loonkosten per eenheid produkt : Centrum voor Economisch Onderzoek van Leuven.
(1) Arbeiders en bedienden; betrokken periode : maart tot mei en september tot november van ieder jaar.

voor de andere helft, aan de weerslag van de verhogingen van de loonschalen en van de verminderingen van de arbeidsduur, die in de collectieve arbeidsovereenkomsten werden opgenomen.

In de overheidssector steeg het geïndexeerde minimumsalaris van een opsteller in staatsdienst met 4 pct. van september 1968 tot september 1969, tegen 2 pct. gedurende de twaalf voorafgaande maanden.

De progressiviteit van de belasting en de verhoging, met ingang van 1 juli, van het tarief van sommige sociale bijdragen, hebben het aandeel van de afhoudingen aan de bron in de brutobezoldigingen van arbeiders en bedienden doen toenemen.

Het schijnt nochtans dat de reële nettobezoldigingen, ondanks een versnelling van de stijging van het indexcijfer van de consumptieprijzen, die van september 1968 tot september 1969 3,9 pct. bedroeg, tegen 2,6 pct. gedurende de voorafgaande twaalf maanden, opnieuw verbeterd zijn.

Naast de ontwikkeling van de bezoldigingen heeft ook de toeneming van het aantal gepresteerde arbeidsuren, o.m. ten gevolge van de ruimere werkgelegenheid, bijgedragen tot een snellere expansie van de loonsom; voor de eerste drie kwartalen zijn de gezamenlijke bezoldigingen aangegeven bij de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid met 11,1 pct. toegenomen.

De arbeidskosten per uur werden beïnvloed door de stijging van de brutolonen en door de verhoging van de door de bedrijven gedragen sociale lasten. In de fabrieksnijverheid stegen zij voor de eerste negen maanden, t.o.v. 1968, met 8,1 pct. Dank zij de verbetering van de produktiviteit, die ten dele verband houdt met de investeringen en met de uitbreiding van de produktie, is het indexcijfer van de loonkosten per eenheid produkt, berekend door het Centrum voor Economisch Onderzoek van Leuven, dat van het tweede halfjaar van 1967 tot het tweede halfjaar van 1968 reeds met 3,3 pct. was verminderd, niettemin nog met 2,1 pct. gedaald in het eerste halfjaar van 1969.

Onder de andere factoren die de winstmarges van de bedrijven hebben beïnvloed, was er, enerzijds, de stijging van het rentepercentage en die van de prijzen der ingevoerde grondstoffen en, anderzijds, de spreiding van de vaste kosten over een toegenomen produktie, alsmede de verhoging van de verkoopprijzen welke de producenten, dank zij de sterke vraag, kon-

den verkrijgen; voor de eerste elf maanden van 1969 overtrof het gemiddelde van de groothandelsprijzen der afgewerkte industriële produkten het peil van 1968 met 2,7 pct.

Voor de industriële bedrijven werden de winstmarges, in hun geheel beschouwd, ruimer, behalve wellicht in de weinig talrijke sectoren die niet, of in mindere mate begunstigd werden door de hoogconjunctuur. Bovendien had de vermeerdering van de verkochte hoeveelheden een gunstige invloed op de inkomenssom van de bedrijven.

Het gemiddelde van de prijzen verkregen door de landbouwproducenten in 1969 overtrof het peil van 1968 met 5,6 pct. Aangezien de gemiddelde kosten die ze te dragen hadden in dezelfde periode slechts met 1 pct. zijn toegenomen en niettegenstaande sommige rendementen achterbleven op die van 1968, schijnen de gezamenlijke landbouwinkomens in 1969 verbeterd te zijn, te meer daar de produktiviteit vermoedelijk is blijven toenemen.

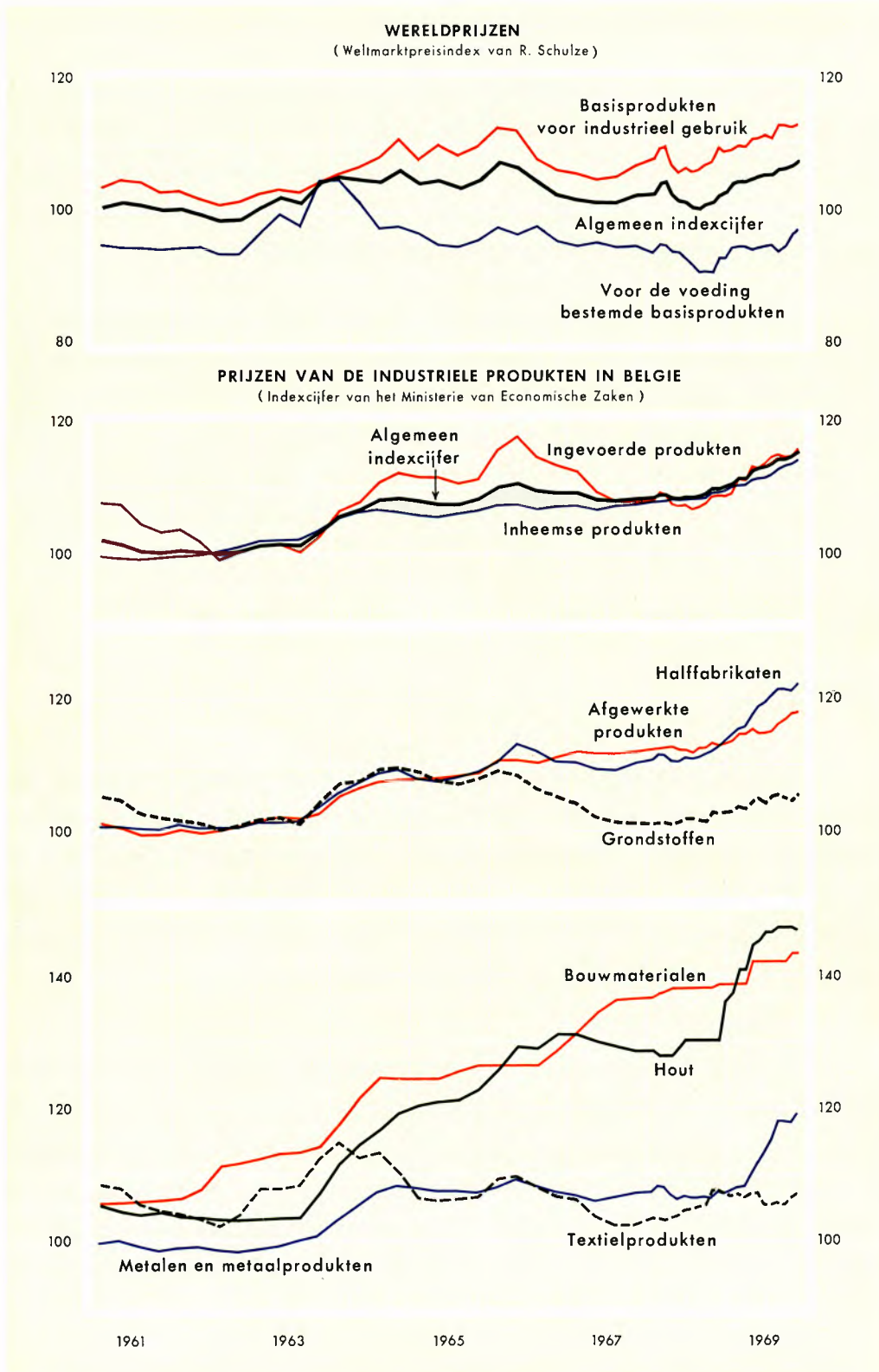
PRIJZEN.

De wereldgroothandelsprijzen hebben hun opwaartse beweging, die reeds in de tweede helft van 1968 tot uiting kwam, voortgezet. Aldus is het algemene gemiddelde van de Weltmarktpreisindex van R. Schulze van december 1968 tot december 1969 gestegen met 4,3 pct.; de stijging bedroeg 4,4 pct. voor de basisprodukten voor industrieel gebruik en 3,2 pct. voor de voor de voeding bestemde produkten.

In België is het indexcijfer van de **groothandelsprijzen der industriële produkten** van het Ministerie van Economische Zaken van december 1968 tot november 1969 sneller gestegen dan gedurende de vorige overeenstemmende maanden, en wel met 4,7 pct., tegen 1,2 pct. De prijzen van de ingevoerde produkten stegen met 6,6 pct., tegen 0,4 pct., en weerspiegelden aldus de evolutie van de wereldprijzen, terwijl de prijzen van de inheemse

GROOTHANDELSPRIJZEN (1)

(Indexcijfers 1958 = 100)

(1) Jaren 1961 tot 1967 : maandgemiddelden per kwartaal. Jaren 1968 en 1969 : maandcijfers.

produkten, onder invloed van de hoogconjunctuur, opliepen met 4,1 pct., tegen 1,4 pct.

De prijsstijging verschilde voor de industriële produkten volgens de drie fabricagestadia; betrekkelijk gematigd in het stadium der grondstoffen, was zij sneller in het stadium der afgewerkte produkten en zeer krachtig in dat van de halffabrikaten, vooral voor de metalen.

De splitsing van het indexcijfer per produktengroep, zoals zij door het Ministerie van Economische Zaken wordt gedaan, toont aan dat zich voor drie groepen geen opmerkelijke prijsstijgingen voordeden : de minerale produkten, de chemische produkten en de textielprodukten; laatstgenoemde produkten, waarvan de prijzen in 1968 vrij aanzienlijk waren toegenomen, vertoonden zelfs een lichte achteruitgang, althans tot in september. Daarentegen was de opwaartse beweging zeer krachtig voor de metalen en de metaalprodukten; speciale vermelding verdient de aanzienlijke stijging van de non-ferrometalen, alsmede die van de ijzer- en staalprodukten, welke volgde op een lange periode van relatieve zwakte : volgens de prijschalen die zich aan de stand van de markt aanpassen, bedroeg de stijging van de representatieve ijzer- en staalprodukten ongeveer 50 pct. en meer voor de leveringen binnen de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal. De prijsstijging van het hout was eveneens opvallend. In de classificatie van het Ministerie omvat de groep der bouwmaterialen alleen niet-metalen minerale produkten, waarvan de prijzen slechts in een betrekkelijk matig tempo zijn toegenomen; maar voor de gezamenlijke, werkelijk in de bouwnijverheid gebruikte materialen was de stijging gevoeliger : het indexcijfer dat gebruikt wordt voor de toepassing van de clausules tot herziening van contracten inzake openbare werken steeg in 1969 met 17,6 pct., tegen 1,8 pct. in 1968.

De aanmerkelijke stijging van de **bouwprijzen** blijkt uit de gegevens verstrekt door de Unie der meetkundige schatters van Brussel voor de overname van de gemene muur : het merendeel van de in aanmerking genomen prijzen stegen met 10 pct. of meer tussen het vierde kwartaal van 1968 en het overeenstemmende kwartaal van 1969. Deze ontwikkeling

stemt overeen met die welke de periode van conjunctuurspanning in 1964 heeft gekenmerkt en die gevolgd werd door een tragere toeneming tot in 1968.

De versnelling van de stijging der bouwrijzen komt eveneens tot uiting in de evolutie van het indexcijfer van de herbouwwaarde van een gebouw, zoals het berekend wordt door de « Association Belge des Experts »; tussen november 1968 en november 1969 steeg dit indexcijfer met 8,5 pct., tegen 3,3 pct. gedurende de twaalf voorafgaande maanden. Volgens het indexcijfer berekend door het Centrum voor Economisch Onderzoek van Leuven was de prijsstijging eveneens krachtig voor de openbare gebouwen en voor de werken van burgerlijke bouwkunde; zij bereikte 7,3 pct. tussen het derde kwartaal van 1968 en hetzelfde kwartaal van 1969, tegen 2,6 pct. tussen de overeenstemmende kwartalen van 1967 en 1968.

Volgens het Ministerie van Landbouw stegen de **landbouwrijzen** opgetekend in het stadium van de verkoop door de producenten in de loop van 1969 met 1,8 pct., tegen 5,4 pct. in 1968. De rijzen der plantaardige produkten, inzonderheid van de aardappelen, waarvan de produktie verminderde, liepen op; de zeer lage rijzen welke de producenten in 1968 ontvingen, hadden deze laatsten ertoe aangezet de betaalde oppervlakten te verminderen; de rijzen van de dierlijke produkten daalden daarentegen.

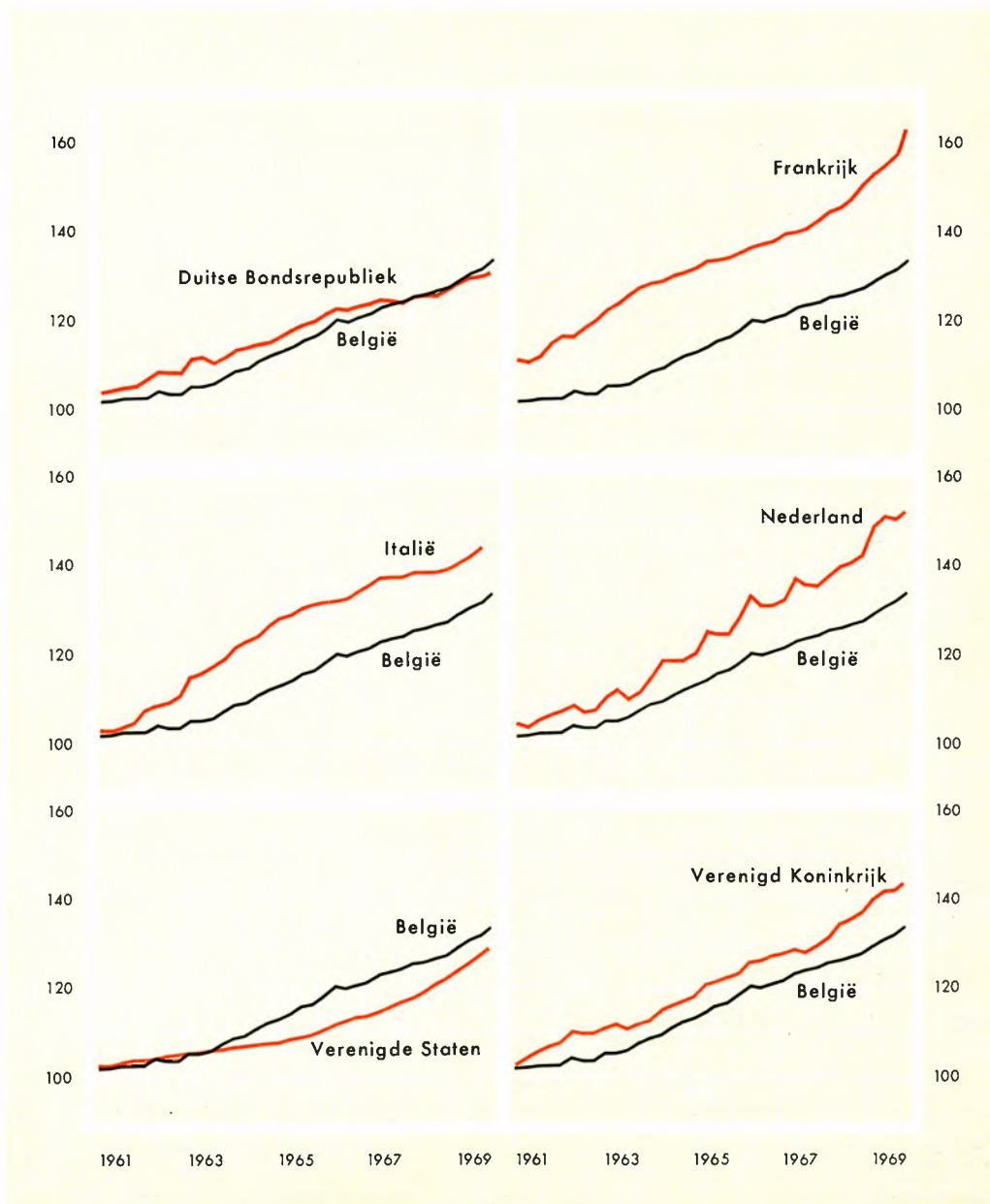
De **consumptierijzen** stegen in 1969 met 4,4 pct., tegen 2,5 pct. in 1968. In tegenstelling met de periode 1966-1968 lag de gemiddelde stijging van de rijzen der voedingsmiddelen hoger dan die van de diensten; ze bedroeg resp. 5,4 en 4,7 pct.; de sterkste prijsverhogingen werden opgetekend voor vlees, aardappelen en chocolade. Voor de niet voor de voeding bestemde produkten bereikte de stijging 3,1 pct.

Vergelijkt men de nationale indexcijfers van de consumptierijzen, zonder een correctie aan te brengen voor pariteitswijzigingen, derwijze dat zij het verloop van de binnenlandse koopkracht van de geldeenheid van elk land laten uitschijnen, dan stelt men vast dat de stijging in België gedurende de eerste negen maanden van 1969 ongeveer even groot was als

CONSUMPTIEPRIJZEN : VERGELIJING MET HET BUITENLAND ⁽¹⁾

(Indexcijfers 1958 = 100)

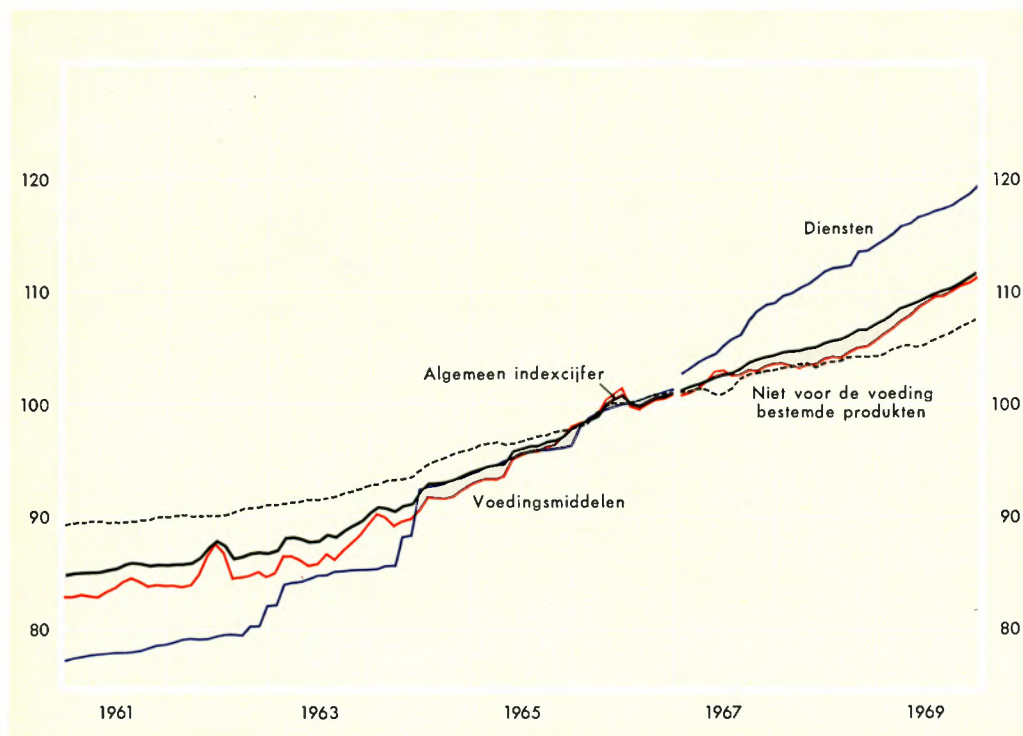
Bronnen : België : Ministerie van Economische Zaken. Duitse Bondsrepubliek : Statistisches Bundesamt. Frankrijk : Institut National de la Statistique et des Etudes Economiques. Italië : Istituto Centrale di Statistica. Nederland : Centraal Bureau voor de Statistiek. Verenigde Staten : U.S. Department of Labor. Verenigd Koninkrijk : Ministry of Labour.

(1) Indexcijfers niet gecorrigeerd voor pariteitswijzigingen. Maandgemiddelden per kwartaal.

in het Verenigd Koninkrijk, maar dat zij matiger was dan in de Verenigde Staten en de landen van de Europese Economische Gemeenschap, met uitzondering van de Duitse Bondsrepubliek.

CONSUMPTIEPRIJZEN IN BELGIE

(Indexcijfers 1966 = 100) ⁽¹⁾

Bron : Ministerie van Economische Zaken.

(1) De cijfers van de jaren 1961 tot 1966 werden verkregen door het indexcijfer van de kleinhandelprijzen (basis 1953 = 100) om te zetten in indexcijfers met als basis 1966 = 100. De gebruikte omzettingcoëfficiënt is de verhouding tussen die twee indexcijfers voor het jaar 1966, d.i. 0,7697 voor het algemeen indexcijfer.

BUITENLANDSE HANDEL.

Onder de krachtige impuls van de buitenlandse vraag vertoonde de **uitvoer** een sterke vooruitgang. Gedurende de eerste negen maanden vertegenwoordigde hij 4,1 pct. van de werelduitvoer, tegen 3,8 pct. in 1968.

De gezamenlijke uitvoerwaarde is voor de eerste elf maanden toegenomen met 22,8 pct., tegen 15,9 pct. in 1968; zij bereikte een maandgemid-

BUITENLANDSE HANDEL VAN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE ⁽¹⁾

Geografische indeling

(Maandgemiddelden in miljarden franken)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(1) Cf. Bijlage 6, tabel I.

(2) Incl. Finland.

(3) Eerste elf maanden.

delde van fr. 41,3 miljard, tegen fr. 33,7 miljard een jaar tevoren. Deze sterke vooruitgang, die in hoofdzaak een vermeerdering van het uitgevoerde volume weerspiegelt, was zeer opvallend voor de leveringen aan de landen van de Europese Economische Gemeenschap, met uitzondering van Nederland; de uitvoer naar de Verenigde Staten kon zich daarentegen niet op het buitengewoon hoge peil van 1968 handhaven.

De verruiming van de leveringen aan het buitenland had betrekking op alle grote groepen produkten : de afzet van minerale oliën, textielprodukten, metalen fabrikaten en ijzer- en staalprodukten vertoonde een veel sterkere vooruitgang dan in 1968; die van chemische produkten en van landbouwprodukten nam toe in hetzelfde tempo als vorig jaar; de leveringen van non-ferrometalen, die in 1968 zeer aanzienlijk waren geweest, gingen daarentegen minder vooruit.

Onder de samengevoegde invloed van de drukke binnenlandse finale vraag, de aanzienlijke behoeften aan produktiegoederen ingevolge de krachtige industriële expansie en de volledige inzet van het produktievermogen in sommige sectoren, is de invoer in 1969 sneller gestegen. De gezamenlijke waarde vermeerderde voor de eerste elf maanden met 19,8 pct., tegen 16,1 pct. in 1968; zij bereikte een maandgemiddelde van fr. 41,2 miljard, tegen fr. 34,4 miljard een jaar voordien. Zoals voor de uitvoer moet deze expansie in hoofdzaak worden toegeschreven aan een vermeerdering van het volume.

De vooruitgang van de invoer tijdens de eerste negen maanden bedroeg 22,2 pct. voor de produktiegoederen, 19 pct. voor de verbruiksgoederen en 17,4 pct. voor de uitrustingsgoederen. Hij had vooral betrekking op de aankopen in de Duitse Bondsrepubliek en Frankrijk en, in mindere mate, op die in Nederland en het Verenigd Koninkrijk.

De aan de hand van de douanestatistieken geregistreerde handelsbalans sloot voor de eerste elf maanden met een overschot van fr. 1,6 miljard, tegen een tekort van fr. 7,9 miljard in 1968. De aanzienlijke toeneming van het overschot op Frankrijk en het wegvallen van het tekort tegenover Italië hebben de verdwijning van het overschot op de Verenigde Staten,

het ontstaan van een tekort tegenover de Duitse Bondsrepubliek en de stijging van het reeds in 1968 tegenover het Verenigd Koninkrijk waargenomen tekort meer dan volledig goedge maakt.

Het dekkingspercentage bereikte voor de eerste elf maanden 100,4, tegen 97,9 in 1968.

BETALINGSBALANS.

Naast de effectieve ontwikkeling van de transacties met het buitenland hebben twee factoren verscheidene categorieën betalingsverrichtingen en, derhalve, de betalingsbalans van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie in 1969 merkelijk beïnvloed. Het zijn, enerzijds, in de eerste maanden van het jaar, het verschil tussen het rentepeil op korte en lange termijn op de Belgische en de buitenlandse markten, inzonderheid op de Euro-dollarmarkt die een snelle en aanzienlijke rentestijging te zien gaf, en, anderzijds, de speculatie op een eventuele wijziging van de pariteiten van de Duitse mark of andere valuta's, alsmede de gevolgen van de Franse devaluatie en de Duitse revaluatie.

Deze factoren hebben de betalingsbalans tot in de loop van september nadelig beïnvloed. In oktober en november trad een zeer duidelijke ommekeer in.

Aldus sloot de balans van het lopend verkeer voor de eerste negen maanden met een tekort van fr. 11,3 miljard; voor dezelfde periode van 1968 was zij in evenwicht. Daarentegen liet het lopende betalingsverkeer in oktober en november een overschot van fr. 10,7 miljard, wat aanzienlijk meer is dan het overschot van fr. 4,2 miljard dat het jaar tevoren werd bereikt. Voor de gezamenlijke eerste elf maanden sloot de balans van het lopende verkeer met een tekort van fr. 0,6 miljard, tegenover een overschot van fr. 4,3 miljard in 1968.

De ommekeer die zich in de loop van het jaar voordeed, werd in ruime mate bepaald door die van de betalingen uit hoofde van de goederentransacties. De veranderingen in het saldo van deze betalingen

verschillen in sterke mate van die van het effectieve goederenverkeer. Volgens de douanestatistieken bedroeg het handelstekort voor de eerste negen maanden slechts fr. 2,8 miljard, d.i. een kleiner bedrag dan dat van 1968, nl. fr. 5,4 miljard. Daarentegen lieten de betalingen van goederentransacties (de arbitrageverrichtingen uitgezonderd), zoals zij in

Tabel 4.

LOPENDE REKENING VAN DE BETALINGSBALANS
VAN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE MET HET BUITENLAND
(Miljarden franken)

	Goederenverkeer					Dien- sten- verkeer (2)	Parti- culiere over- drachten	Over- drachten van de Staat	Saldo van de lopende rekening
	tussen de B.L.E.U. en het buitenland				Arbi- trage- verrich- tingen (1)				
	Uitvoer	Invoer	Loon- werk	Totaal					
1963	+ 200,7	- 209,7	+ 3,3	- 5,7	+ 2,4	- 1,3	+ 2,5	- 3,1	- 5,2
1964	+ 230,5	- 239,2	+ 5,2	- 3,5	+ 5,4	- 2,6	+ 3,0	- 2,4	- 0,1
1965	+ 253,6	- 256,2	+ 6,6	+ 4,0	+ 3,2	+ 0,3	+ 2,5	- 2,4	+ 7,6
1966	+ 266,4	- 283,0	+ 8,1	- 8,5	+ 5,3	- 0,7	+ 1,6	- 2,5	- 4,8
1967	+ 283,3	- 287,2	+ 7,8	+ 3,9	+ 5,4	+ 3,3	+ 1,5	- 4,0	+10,1
1968	+ 318,6	- 330,7	+ 8,7	- 3,4	+ 3,4	+ 4,2	+ 2,2	- 4,7	+ 1,7
1968 Eerste 9 maanden	+ 229,5	- 239,7	+ 6,4	- 3,8	+ 3,8	+ 1,5	+ 2,0	- 3,4	+ 0,1
1969 Eerste 9 maanden v	+ 275,8	- 290,2	+ 7,1	- 7,3	+ 3,1	- 4,1	+ 0,2	- 3,2	-11,3
1968 Oktober-november	+ 59,5	- 58,3	+ 1,3	+ 2,5	- 0,5	+ 2,5	+ 0,2	- 0,5	+ 4,2
1969 Oktober-november v	+ 73,4	- 66,6	+ 1,6	+ 8,4	+ 1,6	+ 2,0	- 0,3	- 1,0	+10,7
1968 Eerste 11 maanden	+ 289,0	- 298,0	+ 7,7	- 1,3	+ 3,3	+ 4,0	+ 2,2	- 3,9	+ 4,3
1969 Eerste 11 maanden ... v	+ 349,2	- 356,8	+ 8,7	+ 1,1	+ 4,7	- 2,1	- 0,1	- 4,2	- 0,6

(1) In het buitenland gekochte en aldaar opnieuw verkochte goederen die niet werden ingevoerd in het douanegebied van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie.

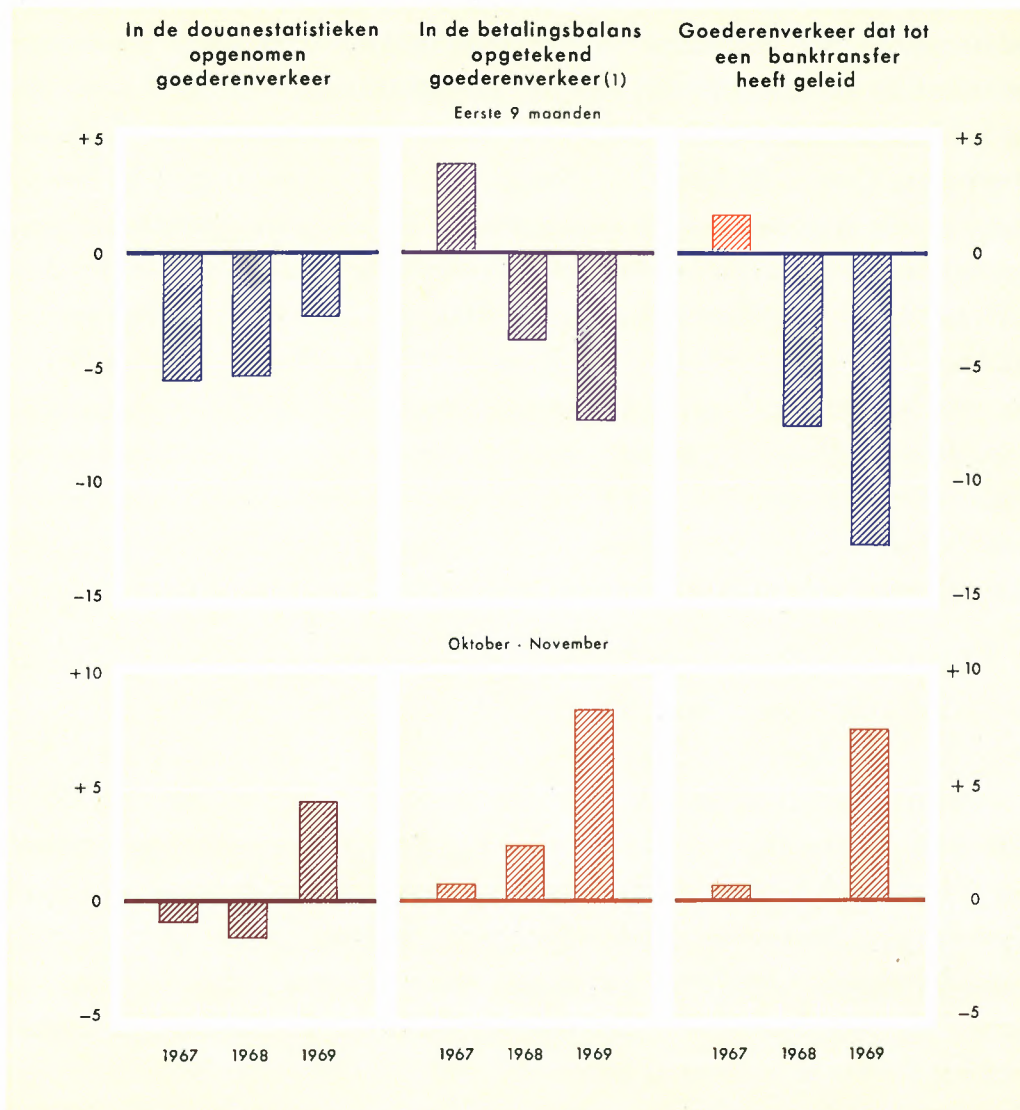
(2) Vervoerkosten, verzekeringen, reisverkeer, investeringsopbrengsten, overheidstransacties en transacties van de Europese en de internationale instellingen, seizoen- en grensarbeiders, enz.

v Voorlopige cijfers.

de betalingsbalans zijn opgenomen (d.w.z. met inbegrip van de bij hun oorsprong door de banken gefinancierde commerciële kredieten), een tekort van fr. 7,3 miljard, wat meer is dan dat van de eerste negen maanden van 1968, toen het fr. 3,8 miljard bedroeg; houdt men slechts rekening met de banktransfers gedaan gedurende deze negen maanden, dan belooft het tekort voor 1969 fr. 12,7 miljard, tegen fr. 7,5 miljard in 1968.

De uiteenlopende ontwikkeling die aldus werd waargenomen tussen het saldo van de invoer en uitvoer en dat van de betalingen van deze transacties heeft verschillende oorzaken. Aangezien de gemiddelde termijn van de betalingen van de Belgisch-Luxemburgse uitvoer gewoonlijk langer

SALDO VAN HET GOEDERENVERKEER
TUSSEN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE EN HET BUITENLAND
(Miljarden franken)

(1) Cf. tabel 4, vierde kolom.

is dan die van de invoer, gaf de zeer belangrijke ontwikkeling van het handelsverkeer aanleiding tot een toeneming van het totaal bedrag der commerciële vorderingen van Belgische ondernemingen op hun buitenlandse cliënten. Bovendien blijkt dat de betalingstermijnen vooral wijzigingen ondergingen in de bewogen periodes van mei en augustus : de importeurs hebben de betalingen ten gunste van hun Duitse leveran-

ciers versneld om zich te dekken tegen het risico van een revaluatie van de mark, terwijl de exporteurs daarentegen geneigd waren de inning van hun vorderingen of de repatriëring van gewonnen deviezen te vertragen, hetzij omdat het voordeliger uitviel hun middelen op korte termijn te beleggen in het buitenland, waar de rentepercentages hoger waren dan op de binnenlandse markt, hetzij omdat zij een revaluatie van de mark voorzagen. Deze ontwikkeling, bekend onder de naam « leads and lags », werd in verscheidene landen waargenomen. Men moet eveneens rekening houden met het feit dat het krediet gedurende de eerste maanden van het jaar in België goedkoper en ruimer was dan in verscheidene andere landen : de financiering van de handelsbetrekkingen met laatstgenoemde landen werd dan ook geconcentreerd op de binnenlandse markt. Tenslotte gaf de stijging van de wisselkoersen op de vrije markt aanleiding om, in sommige gevallen, tegen de vigerende reglementering in, onregelmatige transacties uit te voeren : betaling van fictieve invoer of te lage raming van de exportontvangsten.

Rekening houdend met de omvang van de betalingen die elke maand in de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie voor de uitvoer en de invoer van goederen worden gedaan, bleven de overmakingen naar het buitenland van kortlopende fondsen toebehorend aan de bedrijven binnen duldbare grenzen. De Bank en het Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de Wissel hebben er trouwens voor gewaakt de omvang van deze bewegingen te beperken, zonder de normale werking van het internationale handelsverkeer te hinderen. De monetaire autoriteiten hebben ernaar gestreefd de overvloed aan beschikbare middelen te verminderen, de kosten van het krediet te verzwaren en terzelfder tijd de binnenlandse beleggingen op korte termijn meer winstgevend te maken, om zodoende de afvloeiing van middelen naar het buitenland tegen te gaan. Van zijn kant, heeft het Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de Wissel maatregelen genomen om de ongemotiveerde of versnelde aankoop van buitenlandse deviezen op de gereguleerde markt te voorkomen en het overmatige achterhouden van tegoeden in gereguleerde rekeningen te verhinderen. Sedert 9 mei mogen de door de banken aan de invoerders verkochte deviezen niet meer worden gebruikt voor het aanvullen van gereguleerde

rekeningen, maar moeten zij uitsluitend dienen voor onmiddellijke en behoorlijk gestaafde betalingen aan het buitenland. Op 7 augustus werd de maximumtermijn voor het aanhouden van tegoeden in gereglementeerde rekeningen teruggebracht van 6 maanden tot 30 dagen in geval van een pariteitswijziging die een vermindering van de waarde van de frank tot gevolg heeft; indien deze bedragen binnen de genoemde termijn niet gebruikt worden voor toegestane betalingen, zal de bank waar ze gedeponereerd zijn ze ambtshalve terugkopen en de wisselkoerswinst ten voordele van de Schatkist afhouden. Bovendien kreeg het verbod van rentevergoeding voor deze — verplicht dadelijk opvraagbare — gereglementeerde rekeningen, dat vroeger op een overeenkomst tussen het Instituut en de Belgische banken berustte, een reglementair karakter; aldus werd het ook tot de Luxemburgse banken uitgebreid. Tenslotte werden de banken verzocht te waken voor de naleving van de termijnen der betaling in al de gevallen waarin deze plaatsheeft vóór de invoer; bovendien kregen zij opdracht de bewijsstukken tot staving van elke betaling boven fr. 10 miljoen vooraf ter verificatie aan het Instituut voor de Wissel voor te leggen.

Deze gezamenlijke actie van de autoriteiten heeft bijgedragen tot de ontspanning die vanaf september op de gereglementeerde valutamarkt tot uiting kwam.

Op het einde van die maand heeft de feitelijke revaluatie van de mark een einde gemaakt aan het risico waartegen de Belgisch-Luxemburgse ondernemingen in hun betrekkingen met Duitse firma's zich trachtten te dekken en meteen aan het vooruitzicht op eventuele speculatieve winsten voor die ondernemingen.

In oktober en november is de toestand dan ook omgeslagen : terwijl het saldo van het door de douane opgetekende handelsverkeer, in vergelijking met 1968, met fr. 5,9 miljard verbeterde, bedroeg het gunstige verschil op basis van de bankoverdrachten fr. 7,5 miljard.

Voor de gezamenlijke eerste elf maanden is het overschot van het goederenverkeer, met inbegrip van de arbitrageverrichtingen, toegenomen met fr. 3,8 miljard, wat echter overgecompenseerd werd door de ontwikkeling van de diensten en de overdrachten.

Het overschot van fr. 4 miljard van het dienstenverkeer in 1968 maakte plaats voor een tekort van fr. 2,1 miljard in 1969. De netto-uitgaven uit hoofde van het reisverkeer zijn enigszins toegenomen. De buitenlandse militaire uitgaven van de overheid en de aan het buitenland betaalde handelsookosten zijn eveneens gestegen. Bovendien verminderde het overschot uit hoofde van investeringsopbrengsten, ten gevolge van een toename van de inkomens die door buitenlandse bezitters van in de Belgisch-Luxemburgse economie geïnvesteerde of belegde kapitalen werden overgedragen; deze toename zelf kan in verband worden gebracht, enerzijds, met de uitbreiding van de directe investeringen door buitenlandse firma's in de loop van de jongste jaren en, anderzijds, met een versnelde repatriëring van inkomens door de buitenlandse investeerders en beleggers.

Tabel 5.

NETTO KAPITAALVERKEER VAN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE
MET HET BUITENLAND (1)

(Miljarden franken)

	Staat			Overige publiek- rechtelijke lichamen	Rest van de overheids- sector (2)	Particuliere sector (3)	Eindtotaal
	Vorde- ringen	Verplich- tingen	Totaal				
1963	- 0,4	+ 2,8	+ 2,4	+ 0,1	+ 0,6	+ 1,5	+ 4,6
1964	- 0,1	+ 0,5	+ 0,4	+ 1,1	+ 2,3	+ 6,5	+ 10,3
1965	- 0,5	- 5,3	- 5,8	...	+ 2,1	+ 3,9	+ 0,2
1966	- 0,3	- 2,2	- 2,5	...	+ 1,7	- 1,1	- 1,9
1967	- 0,4	- 5,9	- 6,3	- 0,5	+ 0,9	+ 7,2	+ 1,3
1968	- 0,3	- 2,9	- 3,2	- 0,2	- 0,6	- 4,8	- 8,8
1968 Eerste 9 maanden	- 0,2	- 2,2	- 2,4	- 0,2	- 2,0	- 3,3	- 7,9
1969 Eerste 9 maand. v	- 0,5	- 0,4	- 0,9	- 0,2	+ 9,1	+ 0,4	+ 8,4
1968 Oktober-november	...	- 0,8	- 0,8	...	+ 1,3	- 0,4	+ 0,1
1969 Oktober-november v	- 0,7	- 0,8	- 1,5	...	+ 0,8	+ 0,3	- 0,4
1968 Eerste 11 maanden	- 0,2	- 3,0	- 3,2	- 0,2	- 0,7	- 3,7	- 7,8
1969 Eerste 11 maand. v	- 1,2	- 1,2	- 2,4	- 0,2	+ 9,9	+ 0,7	+ 8,0

(1) Excl. de ontwikkeling van de vorderingen en verplichtingen van de geldscheppende instellingen tegenover het buitenland.

(2) Overheidsbedrijven en niet-geldscheppende financiële instellingen van de overheidssector.

(3) Cf. tabel 7.

v Voorlopige cijfers.

De netto-ontvangsten voortvloeiend uit de particuliere overdrachten zijn volledig verdwenen; de overmakingen van lonen en pensioenen naar het buitenland namen immers uitbreiding.

De netto-uitgaven voortvloeiend uit het kapitaalverkeer van de Staat zijn gedaald van fr. 3,2 miljard voor de eerste elf maanden van 1968 tot fr. 2,4 miljard in 1969. De Staat heeft zijn vorderingen op het buitenland met fr. 1,2 miljard vermeerderd en zijn verplichtingen met een zelfde bedrag verminderd. De veranderingen van deze laatste, zoals zij in de betalingsbalans zijn opgenomen, omvatten evenwel niet de middelen die de Belgische geldscheppende instellingen aan de Staat verschaffen door zelf schulden aan te gaan tegenover het buitenland, aangezien deze transacties in hoofde van de Schatkist leningen van ingezetenen vertegenwoordigen. Houdt men er rekening mee, dan steeg het beroep van de Staat op de buitenlandse markten met fr. 5 miljard; in 1968 was het met fr. 3,8 miljard verminderd.

Tabel 6.

BEROEP VAN DE STAAT OP DE BUITENLANDSE MARKTEN
(Veranderingen in miljarden franken)

	In het kapitaalverkeer opgetekende verplichtingen (1) (a)	Door bemiddeling van Belgische geldscheppende instellingen aangegane verplichtingen (b)	Totaal (c) = (a) + (b) = (d) + (e)	In buitenlandse geldsoorten (d)	In Belgische franken (e)
1963	+ 2,8	+ 9,7	+12,5	+ 8,2	+ 4,3
1964	+ 0,5	+ 0,6	+ 1,1	+ 0,5	+ 0,6
1965	- 5,3	+ 0,5	- 4,8	- 4,9	+ 0,1
1966	- 2,2	+ 7,1	+ 4,9	+ 3,9	+ 1,0
1967	- 5,9	+ 3,4	- 2,5	+ 5,6	- 8,1
1968	- 2,9	- 0,8	- 3,7	- 0,9	- 2,8
1968 Eerste 10 maanden (2)	- 3,1	- 0,5	- 3,6	- 0,7	- 2,9
1969 Eerste 10 maanden (2)	v- 0,5	v+ 5,5	+ 5,0	+ 5,4	- 0,4
1968 Eerste 11 maanden ...	- 3,0	- 0,8	- 3,8	- 0,8	- 3,0
1969 Eerste 11 maanden ...	v- 1,2	v+ 6,2	+ 5,0	+ 5,2	- 0,2

(1) Cf. tabel 5, tweede kolom.

(2) Deze periode wordt hier opgenomen omdat zij voorkomt in tabel 18, waarvan kolom (e) het totaal van deze tabel weergeeft.

v Voorlopige cijfers.

Per saldo sloot het kapitaalverkeer van de overheidsbedrijven en van de niet-geldscheppende financiële instellingen van de overheidssector, dat in de eerste elf maanden van 1968 resulteerde in een afvloeiing van fr. 0,7 miljard, in 1969 met een batig saldo van fr. 9,9 miljard, in hoofdzaak ten gevolge van de door de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid in het buitenland aangegane leningen; ook deze cijfers houden

geen rekening met de leningen verkregen van banken en gefinancierd met in het buitenland opgenomen gelden. Houdt men rekening met deze leningen, dan sloten de transacties van de genoemde bedrijven en instellingen met een netto-invoer van fr. 12,5 miljard in 1969, tegen een netto-uitvoer van fr. 1,1 miljard het jaar voordien.

De kapitaaluitvoer die het gevolg is van rechtstreekse investeringen en beleggingen in het buitenland door de particuliere niet-bancaire sector, moet vooral worden toegeschreven aan aankopen van buitenlandse effecten; per saldo is deze uitvoer, waarschijnlijk met inbegrip van sommige transacties voor buitenlandse rekening die niet konden worden verwijderd, opgelopen van fr. 12,6 miljard voor de eerste elf maanden van 1968 tot fr. 14,8 miljard in 1969. De toename bereikte voor de eerste vier maanden

Tabel 7.

NETTO KAPITAALVERKEER VAN DE PARTICULIERE SECTOR
VAN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE MET HET BUITENLAND ⁽¹⁾
(Miljarden franken)

	Investerings en beleggingen in het buitenland		Buitenlandse investeringen en beleggingen in de B.L.E.U.		Niet-onderscheiden investeringen en beleggingen	Totaal
	Totaal	waarvan : Effecten	Totaal	waarvan : Directe investeringen		
1963	- 9,5	- 5,5	+ 9,7	n.b.	+ 1,3	+ 1,5
1964	- 6,7	- 1,3	+ 12,2	n.b.	+ 1,0	+ 6,5
1965	- 5,4	- 2,1	+ 8,5	+ 7,1	+ 0,8	+ 3,9
1966	- 8,9	- 6,5	+ 7,2	+ 7,0	+ 0,6	- 1,1
1967	- 8,1	- 5,3	+ 15,0	+ 11,5	+ 0,3	+ 7,2
1968	- 16,7	- 13,4	+ 11,9	+ 12,5	...	- 4,8
1968 Eerste 9 maanden	- 11,1	- 8,8	+ 7,8	+ 8,7	...	- 3,3
1969 Eerste 9 maanden v	- 11,5	- 12,8	+ 11,9	+ 8,4	...	+ 0,4
1968 Oktober-november	- 3,9	- 3,8	+ 3,5	+ 2,3	...	- 0,4
1969 Oktober-november v	- 2,6	- 2,0	+ 2,9	+ 3,0	...	+ 0,3
1968 Eerste 11 maanden	- 15,0	- 12,6	+ 11,3	+ 11,0	...	- 3,7
1969 Eerste 11 maanden v	- 14,1	- 14,8	+ 14,8	+ 11,4	...	+ 0,7

(1) Excl. de ontwikkeling van de vorderingen en verplichtingen der geldscheppende instellingen tegenover het buitenland.
v Voorlopige cijfers.
n.b. Niet beschikbaar.

fr. 4,1 miljard, terwijl voor de volgende zeven maanden, in vergelijking met 1968, een vermindering met fr. 1,9 miljard werd opgetekend; deze ommekeer kan worden verklaard door de stijging van het rendement van

de obligaties uitgegeven door de overheid in België, door de daling van het bedrag der uitgiften op de markt van de Euro-obligaties en door de afbrokkeling van de beurskoersen te New York.

Het nettobedrag van de directe buitenlandse investeringen, die het grootste deel vertegenwoordigen van de investeringen en beleggingen van niet-ingezetenen in de particuliere niet-bancaire sector van de Belgisch-Luxemburgse economie, bereikte voor de eerste elf maanden fr. 11,4 miljard, tegen fr. 11 miljard in 1968.

In totaal lieten het lopend verkeer en het kapitaalverkeer van de overheidssector en van de particuliere sector (excl. de bewegingen van fondsen die overeenstemmen met de verandering van de vorderingen en verplichtingen van de banken tegenover het buitenland), rekening houdend met de vergissingen en weglatingen, een overschot van fr. 10,7 miljard voor de eerste elf maanden, in plaats van een tekort van fr. 1,4 miljard in 1968. Dit overschot moet evenwel volledig worden toegeschreven aan de betalingen in de maanden oktober en november, die sloten met een overschot van fr. 11,4 miljard, tegen een tekort van fr. 0,7 miljard voor de eerste drie kwartalen.

Tegenover het totale overschot van fr. 10,7 miljard voor de eerste elf maanden stond een vermeerdering met fr. 3 miljard van de uitstaande handelskredieten in Belgische franken aan het buitenland, die bij hun oorsprong door de banken gefinancierd worden, en een toeneming met fr. 7,7 miljard van de andere netto buitenlandse reserves van de gezamenlijke geldscheppende instellingen; deze toeneming kan als volgt worden gesplitst : een vermeerdering met fr. 6,3 miljard van de deviezenreserves van de Bank, een vermindering met fr. 1,4 miljard van de netto buitenlandse verplichtingen van de Belgische en Luxemburgse banken (cf. tabel 8, kolommen f en g).

De commerciële kredieten in Belgische franken aan het buitenland die bij hun oorsprong door de banken gefinancierd worden, omvatten in hoofdzaak kredieten voor de financiering van betalingstermijnen welke de Belgische en Luxemburgse uitvoerders aan hun buitenlandse cliënten toestaan en, voor de rest, vooral kaskredieten aan buitenlandse onder-

Tabel 8.

BETALINGSBALANS VAN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE
EN HAAR FINANCIERING
(Miljarden franken)

	Betalingsbalans			Totaal (d) = (a) + (b) + (c) = (e) + (j)	Financiering van de betalingsbalans (1)						
	Saldo van de lopende rekening (a)	Netto kapitaalverkeer (b)	Vergis-singen en veg-latingen (c)		Mutatie van de commer-ciële kredie-ten in Bel-gische franken aan het buiten-land bij hun oor-sprong gefinancieerd door de banken (e)	Mutatie van de overige goud-en netto deviezenpositie van de geldscheppende instellingen					Totaal (j) = (f) + (g) + (h) + (i)
						Belgische en Luxemburgse banken		Diverse geld-schep-pende instel-lingen (h)	Natio-nale Bank van België (goud-en deviezen-reser-ves) (4) (i)		
						In Bel-gische franken (2) (f)	In buiten-landse geld-soorten (3) (g)				
1963	- 5,2	+ 4,6	+ 0,6	...	+ 3,9	- 3,6	-10,0	- 1,2	+10,9	- 3,9	
1964	- 0,1	+10,3	+ 0,5	+10,7	+ 2,6	- 0,8	- 3,8	+ 0,3	+12,4	+ 8,1	
1965	+ 7,6	+ 0,2	+ 0,7	+ 8,5	+ 4,5	- 0,9	- 1,2	+ 0,5	+ 5,6	+ 4,0	
1966	- 4,8	- 1,9	+ 0,3	- 6,4	+ 1,4	- 3,3	- 6,4	+ 1,1	+ 0,8	- 7,8	
1967	+10,1	+ 1,3	+ 0,9	+12,3	+ 5,5	- 3,0	- 2,3	+ 0,1	+12,0	+ 6,8	
1968	+ 1,7	- 8,8	+ 1,6	- 5,5	+ 9,5	- 2,2	+ 7,1	+ 0,5	-20,4	-15,0	
1968 Eerste 9 maanden ...	+ 0,1	- 7,9	+ 2,2	- 5,6	+ 4,7	- 2,9	+ 1,4	+ 0,7	- 9,5	-10,3	
1969 Eerste 9 maanden . v	-11,3	+ 8,4	+ 2,2	- 0,7	+ 2,9	+ 8,3	- 2,4	+ 0,3	- 9,8	- 3,6	
1968 Oktober-november	+ 4,2	+ 0,1	- 0,1	+ 4,2	+ 5,0	+ 0,9	+ 7,5	...	- 9,2	- 0,8	
1969 Oktober-november . v	+10,7	- 0,4	+ 1,1	+11,4	+ 0,1	- 2,7	- 1,8	- 0,3	+16,1	+11,3	
1968 Eerste 11 maanden .	+ 4,3	- 7,8	+ 2,1	- 1,4	+ 9,7	- 2,0	+ 8,9	+ 0,7	-18,7	-11,1	
1969 Eerste 11 maanden v	- 0,6	+ 8,0	+ 3,3	+10,7	+ 3,0	+ 5,6	- 4,2	...	+ 6,3	+ 7,7	

(1) Het + teken wijst op een vermeerdering van vorderingen of een vermindering van verplichtingen, het - teken op een vermindering van vorderingen of een vermeerdering van verplichtingen. Cf. Bijlage 6, tabel 2.

(2) Incl. de mutatie van de netto deviezenpositie in Luxemburgse franken.

(3) Cf. tabel 9, regel 4b.

(4) Cf. tabel 10, laatste kolom.

v Voorlopige cijfers.

nemingen. De stijging van het uitstaande bedrag van deze kredieten, die zich in 1968 aftekende, vooral ingevolge de verschillen tussen de rentepercentages in België en op de belangrijkste buitenlandse markten, ging tijdens de eerste vier maanden van het jaar in een versneld tempo verder : de expansie bereikte fr. 3,7 miljard, tegen fr. 2,3 miljard in 1968. Daarna is het uitstaande bedrag lichtjes gedaald, zodanig dat, voor het geheel van de eerste elf maanden, de toeneming slechts fr. 3 miljard bereikte, tegen fr. 9,7 miljard het jaar voordien (cf. tabel 8, kolom e); die wijziging is het gevolg van de vaststelling van herdisconto- en visumplafonds, van de kredietbegrenzing, alsmede van de verhoging van de kredietkosten en, tenslotte, van de ommekeer in de gemiddelde betalingstermijnen in oktober.

De netto buitenlandse verplichtingen van de Belgische en Luxemburgse banken, die een bestanddeel zijn van de tegenpost van het saldo van de betalingsbalans zoals het hierboven werd bepaald, zijn afgenomen met fr. 1,4 miljard in de loop van de eerste elf maanden; opgemerkt zij echter dat zij in de eerste negen maanden met fr. 5,9 miljard waren verminderd en dat zij in de maanden oktober en november met fr. 4,5 miljard toenamen.

Deze ommekeer kan in hoofdzaak worden verklaard door de beweging van de nettotegoeden in Belgische franken die buitenlanders bij banken in de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie aanhouden (cf. tabel 8, kolom f). De verplichtingen uit dien hoofde van laatstgenoemde banken zijn tijdens de eerste drie kwartalen inderdaad met fr. 8,3 miljard verminderd, doordat belangrijke opvragingen plaatshadden, inzonderheid in augustus; deze deposito's werden in oktober en november opnieuw met fr. 2,7 miljard aangevuld. Na de terugvloeiing blijft er, per saldo, voor de eerste elf maanden, een vermindering met fr. 5,6 miljard. De officiële instellingen van de Democratische Republiek Kongo hebben namelijk meer verscheidenheid gebracht in de samenstelling van hun deviezen-reserves en zij hebben aldus hun activa in Belgische franken met fr. 2,8 miljard verminderd.

De nettoverplichtingen in buitenlandse geldsoorten van de Belgische en Luxemburgse banken aan het buitenland, begrepen in de financiering van de betalingsbalans (cf. tabel 9, regel 4b), zijn ononderbroken gestegen : met fr. 2,4 miljard voor de eerste negen maanden en met fr. 1,8 miljard in oktober en november. De brutoverplichtingen en -tegoeden zijn beide toegenomen, inzonderheid ten gevolge van de opmerkelijke ontwikkeling van de kaskredieten in buitenlandse geldsoorten aan de niet-ingezetenen, waarvan het uitstaande bedrag steeg met fr. 9,1 miljard voor de eerste elf maanden, tegen fr. 3,4 miljard in 1968; die kredieten, welke voor het grootste deel aan firma's van internationale standing of aan hun dochtermaatschappijen werden toegestaan, hebben in hoofdzaak als tegenpost kapitalen die opgenomen werden op de markten van de Eurovaluta's.

Tabel 9.

INDELING VAN DE VORDERINGEN EN VERPLICHTINGEN
IN BUITENLANDSE GELDSOORTEN VAN DE BELGISCHE EN LUXEBURGSE BANKEN
TEGENOVER HET BUITENLAND (1)
(Veranderingen in miljarden franken)

	1968	1968	1969 v	1968	1969 v	1968	1969 v
		(Eerste 9 maanden)		(Oktober-november)		(Eerste 11 maanden)	
1. Verplichtingen tegenover het buitenland, overeenstemmend met de vorderingen der banken in buitenlandse geldsoorten op de overheid .	+0,8	+0,9	- 9,3	-0,1	...	+ 0,8	- 9,3
2. Vorderingen op het buitenland, die overeenstemmen met de nettoverplichtingen der banken in buitenlandse geldsoorten tegenover andere ingezetenen dan de overheid	+2,5	+1,2	+11,6	+1,3	-1,0	+ 2,5	+10,6
3. Eigen contantpositie van de banken waarvan :	+5,3	+0,7	- 3,7	+6,4	-0,8	+ 7,1	- 4,5
a) Vrije markt	(-4,1)	(-2,3)	(+ 3,7)	(-1,5)	(+2,7)	(- 3,8)	(+ 6,4)
b) Gereguleerde markt	(+9,4)	(+3,0)	(- 7,4)	(+7,9)	(-3,5)	(+10,9)	(-10,9)
4. (= 1 + 2 + 3) Nettoverplichtingen van de banken in buitenlandse geldsoorten tegenover het buitenland waarvan :	+8,6	+2,8	- 1,4	+7,6	-1,8	+10,4	- 3,2
a) Vastliggend (2)	(+1,5)	(+1,4)	(+ 1,0)	(+0,1)	(...)	(+ 1,5)	(+ 1,0)
b) Nettoverplichtingen begrepen in de financiering van de betalingsbalans	(+7,1)	(+1,4)	(- 2,4)	(+7,5)	(-1,8)	(+ 8,9)	(- 4,2)
5. Pro memorie : Termijnpositie van de banken in buitenlandse geldsoorten (3)	-4,3	-0,1	+ 3,4	-5,7	+1,4	- 5,8	+ 4,8
waarvan :							
a) Vrije markt	(+4,7)	(+3,6)	(- 3,4)	(+0,6)	(-1,7)	(+ 4,2)	(- 5,1)
b) Gereguleerde markt	(-9,0)	(-3,7)	(+ 6,8)	(-6,3)	(+3,1)	(-10,0)	(+ 9,9)

(1) Het + teken wijst op een vermeerdering van vorderingen of een vermindering van verplichtingen, het - teken op een vermindering van vorderingen of een vermeerdering van verplichtingen.

(2) In hoofdzaak participaties van de banken in hun buitenlandse dochtermaatschappijen. In de betalingsbalans worden deze activa beschouwd als directe investeringen en niet als een buitenlands tegoed dat tot de financiering van de balans bijdraagt.

(3) De som van deze termijnpositie en van de contantpositie (3e regel) geeft de totale eigen positie van de banken in buitenlandse geldsoorten weer.

v Voorlopige cijfers.

Aangezien de banken hun beleggingen in het buitenland met fr. 1 miljard vermeerderden, bedroeg de vermindering van hun gezamenlijke constante deviezenpositie tegenover het buitenland voor de eerste elf maanden fr. 3,2 miljard (cf. tabel 9, 4^e regel). Deze nettoterugvloeiing van deviezen is het gevolg van reglementaire maatregelen die door het Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de Wissel werden getroffen. Inderdaad, hoewel de verplichtingen die de banken tegenover het buitenland hebben aangegaan om middelen te verschaffen aan de overheidssector met fr. 9,3 mil-

jard zijn toegenomen (cf. tabel 9, 1° regel), kon deze deviezentoevoer toch niet geheel opwegen tegen de uitvoer die anderzijds het gevolg was van de vorming, door de banken, van tegoeden in het buitenland, als tegenpost van hun nieuwe netto deviezenverplichtingen tegenover de ingezetenen buiten de overheidssector, nl. fr. 10,6 miljard (cf. tabel 9, 2° regel); dit bedrag vertegenwoordigde in hoofdzaak de vorming, door de Belgische en Luxemburgse bedrijven en particulieren, van deposito's in buitenlandse geldsoorten bij de banken, een indirecte methode om thesauriemiddelen naar het buitenland te verplaatsen. De vermelde netto deviezentoevoer vloeit derhalve voort uit de vermindering van de contante eigen deviezenpositie van de banken (cf. tabel 9, 3° regel). Deze deviezenpositie moet dan nog worden onderverdeeld in tegoeden van de vrije markt en van de gereguleerde markt : de eerste zijn gedurende de gehele periode toegenomen en hun aangroei bereikte fr. 6,4 miljard voor de eerste elf maanden (cf. tabel 9, regel 3a); het zijn de tweede die, door een beslissing van de controleoverheden, met fr. 10,9 miljard werden verlaagd (cf. tabel 9, regel 3b).

De eigen positie van de banken op de gereguleerde markt was bij de aanvang van 1968 zeer klein, maar in de loop van dat jaar nam zij met bijna fr. 10 miljard toe en nog met fr. 4,3 miljard gedurende de eerste drie maanden van 1969; eind maart bereikte zij aldus een maximum van fr. 14,3 miljard. Het Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de Wissel was van oordeel dat de aldus door de erkende banken aangelegde deviezen-tegoeden aanzienlijk groter waren dan hun rechtmatige behoeften aan bedrijfskapitaal voor de regelmatige uitvoering van de transacties van hun cliënteel op de gereguleerde markt. Het besliste derhalve, voor elke bank afzonderlijk, een grensbedrag vast te stellen voor de contantpositie in buitenlandse geldsoorten van de gereguleerde valutamarkt en voor de voorschotten in Belgische of Luxemburgse franken in buitenlandse convertibele rekeningen; de grensbedragen werden berekend met inachtneming van het volume der verrichtingen van elke bank op de valutamarkt. Op 3 april werden de banken verzocht de overschrijding van het grensbedrag ten minste in drie gelijke verlagingen resp. in de loop van de maanden april, mei en juni weg te werken. De Bank aanvaardde met de ban-

ken swapverrichtingen te doen tot dekking van de leningen in buitenlandse deviezen, die in bepaalde gevallen moesten worden aangegaan opdat bovenvermeld tijdschema zou kunnen worden geëerbiedigd. Op 30 juni 1969 was de genoemde deviezenpositie van de banken gedaald tot fr. 5,1 miljard. Een latere beslissing van het Instituut, gedateerd van 14 augustus, heeft de positie van elke bank beperkt tot het bedrag dat op die dag bij het sluiten van de verrichtingen werd bereikt. Tenslotte heeft het Instituut, op 1 oktober, zijn vorige richtlijnen opgeheven en twee afzonderlijke grensbedragen vastgesteld voor de positie van de banken in buitenlandse geldsoorten van de gereguleerde markt en voor hun totale voorschotten in convertibele rekeningen. Het grensbedrag voor de positie in buitenlandse geldsoorten werd vastgesteld op fr. 2,5 miljard en vervolgens een weinig aangepast. Eind november vertoonde deze positie een negatief saldo van fr. 0,9 miljard, wat erop wijst dat sedert het begin van het jaar voor fr. 10,9 miljard deviezen waren teruggevloeid.

De ontwikkeling van de contantposities van de banken, zowel op de gereguleerde markt als op de vrije markt, werd nagenoeg gecompenseerd door tegengestelde wijzigingen van de termijnposities.

De gezamenlijke hierboven beschreven verrichtingen — lopende betalingen, kapitaalverkeer van de overheid en van de particuliere sector, beide rechtstreeks verricht door de ingezetenen met het buitenland of via de buitenlandse activa en passiva van de banken, bewegingen van de buitenlandse kapitalen, schommelingen van de bij hun oorsprong door de banken gefinancierde commerciële kredieten in Belgische franken aan het buitenland en wijziging van de deviezenposities van de banken — hadden uiteindelijk hun weerslag op de valutareserves van de Nationale Bank. Deze laatste vertoonden bijgevolg ruime en significante bewegingen. De verliezen aan reserves van de eerste negen maanden bedroegen fr. 9,8 miljard. De terugvloeiing in de maanden oktober en november bereikte fr. 16,1 miljard.

Deze schommelingen werden in aanzienlijke mate beïnvloed door de verplaatsingen van fondsen, die het onvermijdelijke gevolg zijn van de internationalisering van de financiële markten en die werden veroorzaakt door

het verschillend rentepeil alsook door verrichtingen vooruitlopend op pariteitswijzigingen; het hiernavolgend samenvattend overzicht toont dit aan :

	Eerste 9 maanden	Oktober-november
	(Miljarden franken)	
<i>Saldo van het lopend verkeer</i> ⁽¹⁾		
(zelf beïnvloed door de bewegingen van kortlopende middelen overeenstemmend met de leads and lags, waarvan de omvang niet berekend is)	- 9,1	+ 11,8
<i>Netto-uitvoer van fondsen :</i>		
Investerings en beleggingen van de particuliere sector (de banken uitgezonderd) in het buitenland	- 10,5	- 2,6
Toeneming van de netto deviezentegoeden van de particuliere sector bij de banken	- 11,6	—
Toeneming van het uitstaande bedrag van de bij hun oorsprong door de banken gefinancierde commerciële kredieten in Belgische franken aan het buitenland	- 2,9	- 0,1
Toeneming van de positie van de banken in deviezen van de vrije markt	- 3,7	- 2,7
Verrichtingen van de buitenlanders :		
Opvragingen van Belgische franken gedeponeerd bij de banken	- 8,3	—
Diversen ⁽²⁾	- 0,3	—
	- 37,3	- 5,4
<i>Nettotoevoer van fondsen :</i>		
Verrichtingen van de buitenlanders :		
Deposito's in Belgische franken bij de banken	—	+ 2,7
Investerings en beleggingen in de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie	+ 11,9	+ 2,9
Vermindering van de netto deviezentegoeden van de particuliere sector bij de banken	—	+ 1,0
Nettoleningen van de overheid en van de openbare kredietinstellingen en bedrijven (rechtstreeks in het buitenland en bij de banken)	+ 17,3	- 0,7 ⁽³⁾
Vermindering van de positie der banken in deviezen van de gereglementeerde markt	+ 7,4	+ 3,5
Diversen ⁽²⁾	—	+ 0,3
	+ 36,6	+ 9,7
<i>Veranderingen van de reserves van de Bank</i>	- 9,8	+ 16,1

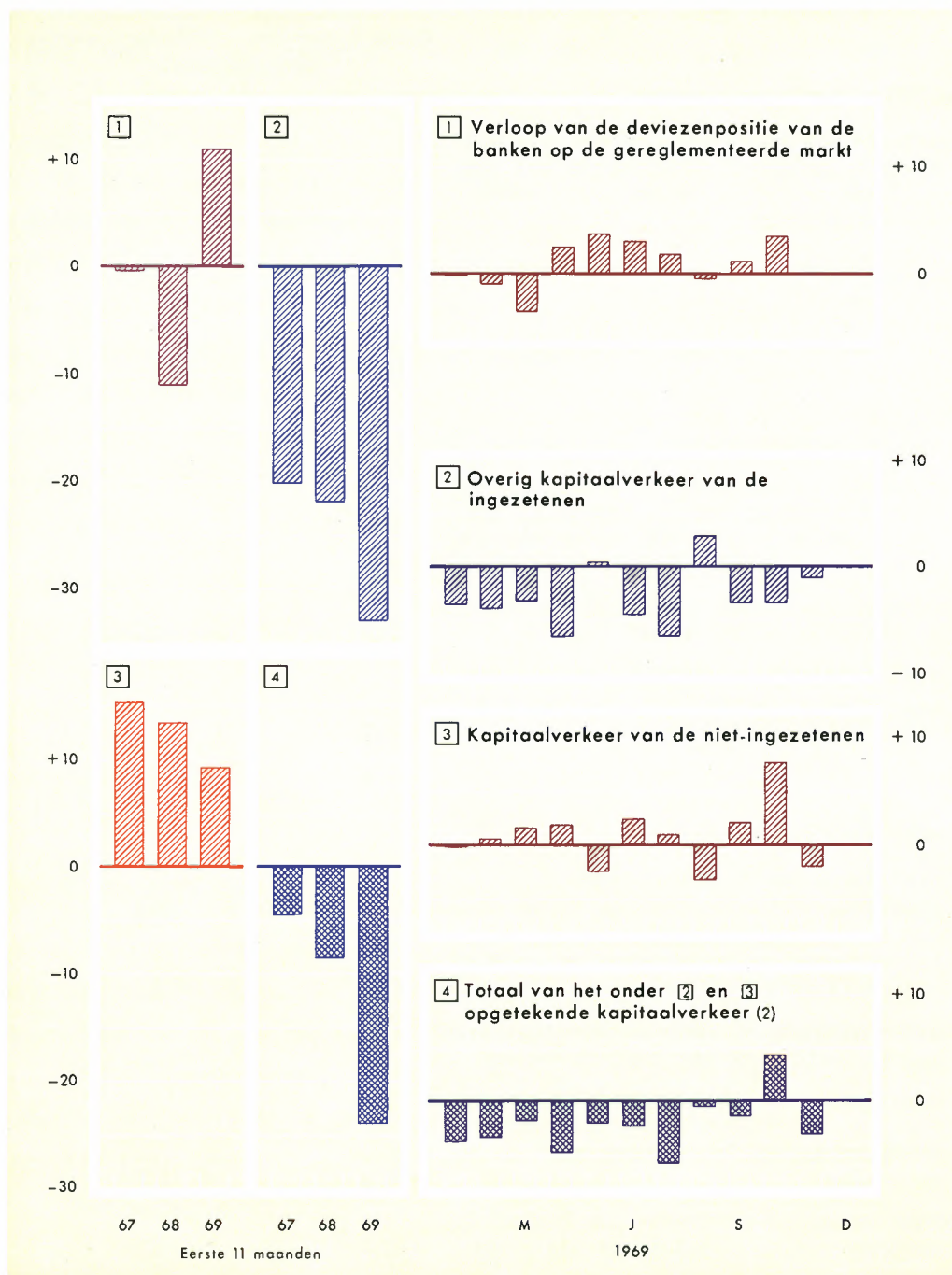
⁽¹⁾ Incl. de vergissingen en weglatingen.

⁽²⁾ Mutatie van de netto deviezenpositie van de diverse geldscheppende instellingen.

⁽³⁾ Aflossing.

WEERSLAG VAN HET PARTICULIERE KAPITAALVERKEER
OP DE VALUTAMARKTEN (1)

(Miljarden franken)

(1) Kapitaalverkeer dat het aanbod van buitenlandse valuta's op de valutamarkten verhoogt of de vraag ernaar vermindert, wordt in de grafiek met het + teken aangegeven, kapitaalverkeer dat het aanbod vermindert of de vraag verhoogt, met het - teken. Het kapitaalverkeer van de banken is in de gegevens opgenomen. Bij gebrek aan statistische informatie kon er daarentegen geen rekening worden gehouden met het kortlopend kapitaalverkeer voortvloeiend uit de leads and lags.
(2) Met inbegrip van de niet ingedeelde kapitalen.

Voor geheel het jaar zijn de reserves van de Bank, m.a.w. haar goudvoorraad en netto deviezenpositie excl. de uitvoeraccepten, toegenomen met fr. 9,6 miljard.

Tabel 10.

GOUDVOORRAAD EN NETTO DEVIEZENPOSITIE
VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIE (1)

(Veranderingen in miljarden franken)

	Goud- voorraad	Tegoeden bij het Internationale Monetaire Fonds	Tegoeden in buiten- landse omwissel- bare geldsoorten	Uitvoer- accepten in Bel- gische franken	Overige	Eindtotaal	Totaal zonder de uitvoer- accepten
1963	+ 0,3	+ 0,4	+ 8,7	+ 0,3	+ 1,5	+ 11,2	+ 10,9
1964	+ 3,9	+ 3,1	+ 5,5	+ 0,2	- 0,1	+ 12,6	+ 12,4
1965	+ 5,4	+ 5,4	- 5,1	+ 2,4	- 0,1	+ 8,0	+ 5,6
1966	- 1,7	+ 3,0	- 0,5	+ 0,9	...	+ 1,7	+ 0,8
1967	- 2,2	- 2,0	+ 14,7	+ 0,4	+ 1,5	+ 12,4	+ 12,0
1968	+ 2,2	- 1,3	- 18,0	+ 6,2	- 3,3	- 14,2	- 20,4
1969	- 0,2	- 7,5	+ 17,1	- 4,4	+ 0,2	+ 5,2	+ 9,6
1968 Eerste 9 maanden.	+ 2,2	+ 7,0	- 17,9	+ 1,9	- 0,8	- 7,6	- 9,5
1969 Eerste 9 maanden.	- 0,2	- 11,8	+ 11,2	+ 1,4	- 9,0	- 8,4	- 9,8
1968 Oktober-november.	- 0,1	- 5,4	+ 0,8	+ 2,5	- 4,5	- 6,7	- 9,2
1969 Oktober-november.	- 0,1	+ 2,8	+ 4,4	- 5,9	+ 9,0	+ 10,2	+ 16,1
1968 Eerste 11 maanden	+ 2,1	+ 1,6	- 17,1	+ 4,4	- 5,3	- 14,3	- 18,7
1969 Eerste 11 maanden	- 0,3	- 9,0	+ 15,6	- 4,5	...	+ 1,8	+ 6,3

(1) Cf. Bijlage 6, tabel 3.

De goudvoorraad is verminderd met fr. 0,2 miljard, in tegenstelling met 1968 toen hij met fr. 2,2 miljard was toegenomen.

Het bij het Internationale Monetaire Fonds aangehouden tegoed verminderde met fr. 7,5 miljard. De daling bedroeg fr. 11,8 miljard gedurende de eerste negen maanden; de vordering van de Bank in het kader van de deelneming van België in het Fonds is geslonken met fr. 6,8 miljard; het bedrag van fr. 5 miljard van de door België aan het Fonds in uitvoering van de Algemene Leningsovereenkomsten toegestane leningen verdween bovendien volledig. Deze vermindering met fr. 11,8 miljard moet in hoofdzaak worden toegeschreven, enerzijds, aan de terugbetalingen in Belgische franken van nagenoeg fr. 6 miljard door diverse landen, in hoofdzaak het Verenigd Koninkrijk, en, anderzijds, aan een

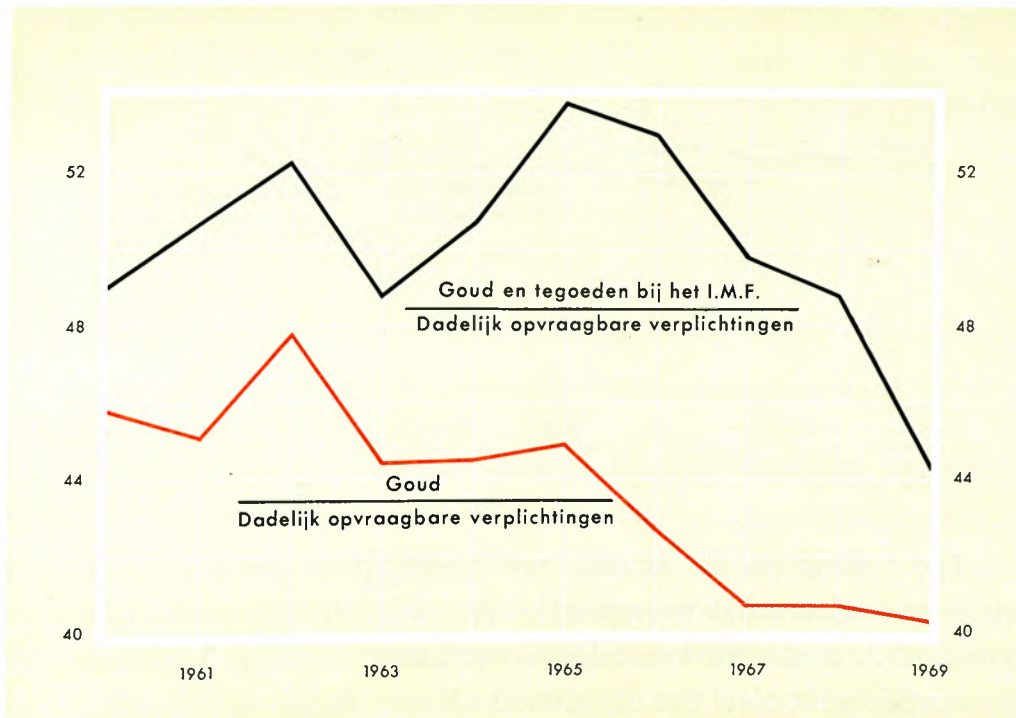
afnemings van fr. 5,8 miljard die door de Bank, bij het einde van juli, van haar tegoed bij het Fonds werd gedaan in de vorm van een trekking op de goudtranche van de quota ten belope van fr. 2,3 miljard en van de inning van fr. 3,5 miljard kredieten die vroeger aan het Fonds werden verleend in uitvoering van de Algemene Leningsovereenkomsten. Het afgenomen bedrag werd hoofdzakelijk aangewend tot terugbetaling van de verplichtingen van de Bank onder de swapovereenkomsten met de Federal Reserve Bank of New York. In het laatste kwartaal steeg de vordering van de Bank uit hoofde van de deelneming van België in het Fonds met fr. 4,3 miljard. België heeft Belgische franken van het Fonds teruggekocht; bovendien heeft het Fonds 2,5 miljard Belgische franken ter beschikking gesteld van de Duitse Bondsrepubliek. Ten gevolge van deze transacties beschikte België, aan het einde van het jaar, bij het Fonds opnieuw over het volledige bedrag van zijn goudtranche en over een supergoudtranche van fr. 2,5 miljard.

Het tegoed in omwisselbare buitenlandse geldsoorten, dat in 1968 met fr. 18 miljard was gedaald, steeg met fr. 17,1 miljard. Dit tegoed heeft als tegenpost op de balans van de Bank verbintenissen tot het leveren op termijn van buitenlandse deviezen, hetzij aan de Schatkist om de komende vervaldagen van de schuld in buitenlandse geldsoorten te dekken, hetzij aan Belgische of buitenlandse banken op grond van swapverrichtingen. Deze termijnverplichtingen zijn, na aftrek van de op termijn te ontvangen buitenlandse valuta's, met fr. 15,9 miljard toegenomen.

De andere tegoeden en verplichtingen van de Bank zijn, voor het jaar in zijn geheel genomen, nauwelijks veranderd, maar vertoonden in de loop van deze periode belangrijke bewegingen ten gevolge van de swapverrichtingen met de Federal Reserve Bank of New York. Eind december 1968 bereikten de verplichtingen in Belgische franken van de Bank voortvloeiend uit deze verrichtingen fr. 0,4 miljard. Eind mei stegen zij tot fr. 8,8 miljard en begin augustus waren zij volledig verdwenen, doordat de Bank die verplichtingen terugbetaalde met het bedrag afgenomen van haar tegoed bij het Internationale Monetair Fonds. Ten gevolge van de sterke spanningen op de gereguleerde valutamarkt zijn de genoemde verplichtingen van de Bank omstreeks midden augustus opnieuw sterk toegenomen

en bereikten zij een maximum van fr. 12,2 miljard. Om haar actiemiddelen te versterken, heeft de Bank, op dat tijdstip, haar swapovereenkomsten met buitenlandse centrale banken uitgebreid; enerzijds kwam zij met de Federal Reserve Bank of New York overeen het bedrag van de wederzijdse kredietovereenkomsten op korte termijn, dat medio mei reeds van \$ 225 tot 300 miljoen was vermeerdert, op \$ 500 miljoen te brengen; anderzijds heeft zij met de Bundesbank een overeenkomst gesloten, waarbij deze laatste een kredietlijn op korte termijn van 400 miljoen Duitse mark toezegde; die krediettoezegging werd niet gebruikt en in november nam zij een einde. Wat het beroep op de swapovereenkomst met de Federal Reserve Bank of New York betreft, is de toestand in de laatste maanden van het jaar volledig veranderd. De Bank heeft haar verplichtingen geleidelijk verminderd en, eind oktober, waren zij volledig afgelost. Bij het einde van december was de Bank tot een bedrag van fr. 2,7 miljard crediteur. Deze

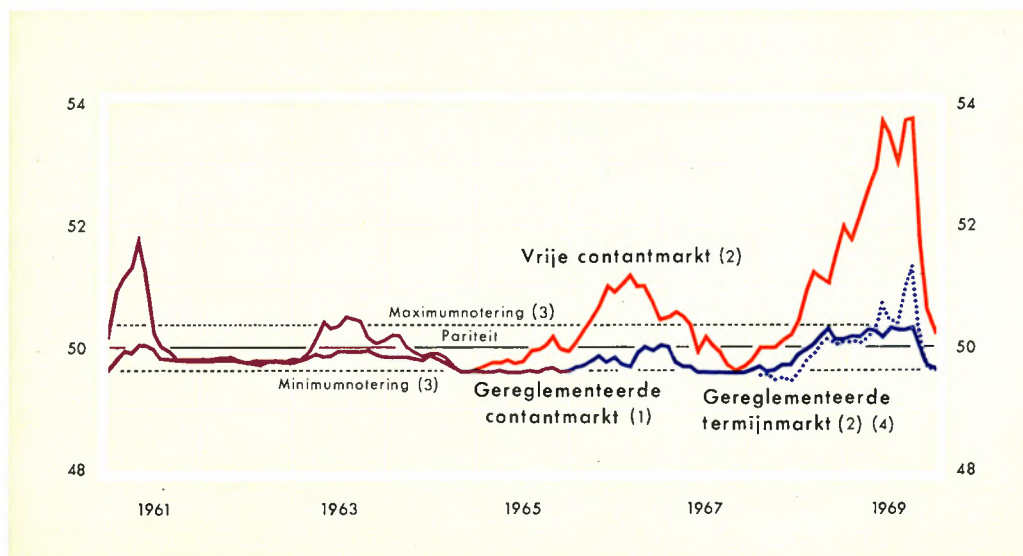
DEKKINGSCOEFFICIENTEN DER DADELIIK OPVRAAGBARE VERPLICHTINGEN
VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIE
(In procenten aan het einde van elk jaar)

vordering maakt deel uit van het tegoed in omwisselbare buitenlandse geldsoorten.

De dekking van de dadelijk opvraagbare verplichtingen van de Bank, bestaande uit goud, uit goudvorderingen op internationale financiële instellingen en uit tegoeden bij het Internationale Monetaire Fonds, zoals bepaald bij artikel 4 van de wet van 9 juni 1969 betreffende de instemming van België met de wijziging van het akkoord tot oprichting van het Internationale Monetaire Fonds en betreffende het monetaire statuut, en bij artikel 30 van de statuten van de Bank, bedroeg op 31 december 44,4 pct., tegen 48,8 pct. een jaar vroeger.

VALUTAMARKT :
NOTERING VAN DE U.S.-DOLLAR (TRANSFER) IN BELGISCHE FRANKEN
(Daggemiddelden per maand)

(1) Officiële koers vastgesteld door de in Verrekeningskamer te Brussel vergaderde bankiers. Cf. Bijlage 6, tabel 4.

(2) Richtkoersen.

(3) Koersen die de marge bepalen waarbinnen de Bank de noteringen op de gereguleerde contantmarkt handhaaft krachtens de statuten van het Internationale Monetaire Fonds en de Europese Monetaire Overeenkomst van 28 december 1958. Deze koersen zijn 49,625 en 50,875.

(4) Voor drie maanden.

Het verloop van de contante noteringen op de gereguleerde en op de vrije valutamarkt weerspiegelde de verslechtering van het betalingsverkeer in de eerste drie kwartalen en zijn latere ommekeer. Op de gereguleerde markt bleef het daggemiddelde per maand van de dollarkoersen

boven de pariteit tot in september, maar daarna daalde het afgetekend beneden de pariteit. Ook de vrije dollarkoers die, in de lente en de zomer, maxima had bereikt van fr. 54,06 in de eerste helft van mei en van fr. 53,97 in de tweede helft van augustus, is tijdens de jongste maanden op beslissende wijze gedaald. Op 31 december bedroeg hij fr. 50,185.

Wat het verloop van de termijnkoersen van de dollar op de gereguleerde markt betreft, waren, vanaf midden april, reporten tot uiting gekomen, ten gevolge van de maatregelen die het Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de Wissel uitvaardigde met het doel de banken ertoe aan te zetten hun contante haussepositie in buitenlandse valuta's van deze markt te verminderen. Sommige banken, die schulden in buitenlandse valuta's moesten aangaan om hun positie met de richtlijnen in overeenstemming te brengen, hadden zich immers gedekt door aankopen op termijn; daarenboven beschikten de banken niet meer over de mogelijkheid om, zoals voordien, de vraag naar termijnvaluta's van hun cliënteel te voldoen door zich à contant te dekken. De reporten op de dollar van de gereguleerde markt bereikten in het begin van de tweede helft van augustus indicatieve maximumjaarpercentages van ongeveer 14 pct. voor drie maanden en 25 pct. voor één maand. Vanaf midden november maakten die reporten plaats voor lichte deporten die aan het einde van december, in jaarpercentages, 0,48 pct. voor drie maanden en 1,21 pct. voor één maand bereikten.

OVERHEIDSFINANCIËN.

Voor de eerste tien maanden van het jaar zijn de netto financieringsbehoeften van de Staat enigszins verminderd.

Het tekort van de gewone begroting bereikte voor de eerste tien maanden fr. 6,2 miljard, tegen fr. 1,9 miljard in 1968 : de uitgaven zijn namelijk in sterkere mate gestegen dan de ontvangsten. Deze laatste namen toe met 11,5 pct., tegen 9,1 pct. in 1968, maar, deels onder invloed van de snellere vereffening van sommige uitgaven en van de verschuiving, van 1968 naar 1969, van sommige uitbetalingen, in het bijzonder van de aflossing van de

openbare schuld, is de aangroei van de uitgaven van het ene jaar tot het andere van 9 tot 13,5 pct. gestegen.

De buitengewone begroting vertoonde voor de eerste tien maanden een tekort van fr. 37,1 miljard, tegen fr. 35,1 miljard in 1968; deze cijfers houden rekening met de uitgaven van het Wegenfonds, die voor de eerste tien maanden fr. 10,9 miljard bereikten, tegen fr. 7,6 miljard in 1968. In verband met de financiële en economische ontwikkeling werd het investeringsprogramma van de buitengewone begroting in de loop van het jaar afgeremd; de Regering heeft namelijk geoordeeld dat er geen reden was om het voorwaardelijk gedeelte van deze begroting, d.i. fr. 7,3 miljard, te gebruiken. Een gelijkaardige beslissing werd genomen inzake de investeringsuitgaven van de belangrijke uit de begroting gelichte sector van de werken aan wegen en waterwegen en van de semi-overheidssector. In totaal belooft het bedrag van de werken die, ten gevolge van die beslissingen, niet werden vastgelegd fr. 12,4 miljard.

Tabel 11.

ONTVANGSTEN EN UITGAVEN VAN DE SCHATKIST
VOORTVLOEIEND UIT DE BEGROTINGSVERRICHTINGEN (1)
(Miljarden franken)

	Gewone begroting			Saldo van de buitengewone begroting (2)	Saldo van de begrotingsverrichtingen (2)
	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo		
1963	139,5	143,0	- 3,5	- 25,8	- 29,3
1964	157,8	155,3	+ 2,5	- 29,7	- 27,2
1965	172,7	176,5	- 3,8	- 31,0	- 34,8
1966	200,6	203,9	- 3,3	- 30,1	- 33,4
1967	219,6	221,7	- 2,1	- 36,1	- 38,2
1968	238,8	243,9	- 5,1	- 41,7	- 46,8
1968 Eerste 10 maanden ...	199,7	201,6	- 1,9	- 35,1	- 37,0
1969 Eerste 10 maanden ...	222,6	228,8	- 6,2	- 37,1	- 43,3

Bron : Ministerie van Financiën.

(1) Werkelijke ontvangsten en uitgaven gedurende iedere periode, ongeacht het begrotingsjaar waarop zij betrekking hebben, de interne overschrijvingen buiten beschouwing gelaten.

(2) Incl. de uitgaven van het Wegenfonds.

Rekening houdend met de weerslag van de extrabudgettaire verrichtingen steeg het totale negatieve saldo van de budgettaire en extrabudgettaire verrichtingen met fr. 2,9 miljard voor de eerste tien maanden, en wel van fr. 40 miljard in 1968 tot fr. 42,9 miljard in 1969.

De netto financieringsbehoeften van de Staat stemmen overeen met het verschil tussen dit laatste bedrag en de aflossing van de overheids-schuld, die in de begrotingsuitgaven begrepen is. Doordat die aflossing voor de eerste tien maanden fr. 19,4 miljard bedroeg, tegen fr. 12,7 miljard in 1968, verminderden de netto financieringsbehoeften van de Staat van het ene jaar tot het andere van fr. 27,3 tot 23,5 miljard.

Tabel 12.

NETTO FINANCIERINGSBEHOEFTE VAN DE STAAT
(Miljarden franken)

	Saldo van de begrotingsverrichtingen (1)	Saldo van de extrabudgettaire verrichtingen	Saldo van de budgettaire en extrabudgettaire verrichtingen	Aflossing van de overheidsschuld begrepen in de begrotingsuitgaven	Netto financieringsbehoeften van de Staat
	(a)	(b)	(c) = (a) + (b)	(d)	(e) = (c) + (d)
1963	- 29,3	- 4,8	- 34,1	10,8	- 23,3
1964	- 27,2	- 0,4	- 27,6	12,6	- 15,0
1965	- 34,8	- 1,8	- 36,6	14,5	- 22,1
1966	- 33,4	+ 2,0	- 31,4	14,3	- 17,1
1967	- 38,2	- 0,1	- 38,3	15,3	- 23,0
1968	- 46,8	- 3,0	- 49,8	15,7	- 34,1
1968 Eerste 10 maanden ...	- 37,0	- 3,0	- 40,0	12,7	- 27,3
1969 Eerste 10 maanden ...	- 43,3	+ 0,4	- 42,9	19,4	- 23,5

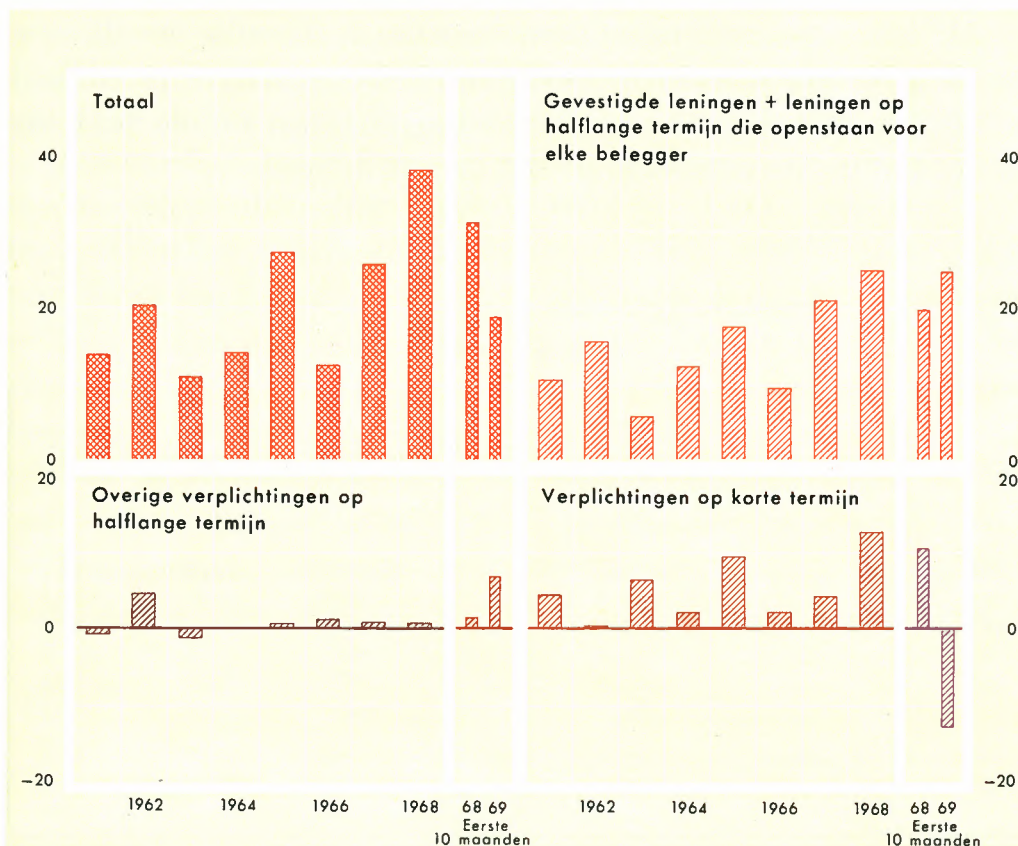
(1) Cf. tabel 11.

Voor geheel het jaar komt de vermindering duidelijker tot uiting, aangezien die behoeften van fr. 34,1 miljard in 1968 gedaald zijn tot fr. 28,1 miljard in 1969, waarvan fr. 4,8 miljard werden gedekt door een beroep op het buitenland en fr. 23,3 miljard door de middelen van de Belgische markt. Die dekkingswijze verschilde tegenover 1968, want in dat jaar werden fr. 34,1 miljard netto financieringsbehoeften geheel door de Belgische markt bevredigd, terwijl het beroep op het buitenland met fr. 3,7 miljard verminderde.

Voor de eerste tien maanden van 1969 werden fr. 5 miljard in het buitenland geleend en fr. 18,5 miljard in het binnenland. Laatstgenoemd bedrag is samengesteld uit een stijging van de gevestigde schuld met fr. 24,5 miljard, een vermeerdering met fr. 6,7 miljard van de schatkistcer-

BEROEP VAN DE STAAT OP DE BELGISCHE MARKT (1)

(Veranderingen in miljarden franken)

(1) Cf. tabel 13, kolom (d).

tificaten met meer dan één jaar looptijd en een vermindering van de kortlopende verplichtingen met fr. 12,7 miljard.

De bijdrage van de niet-geldscheppende nationale sectoren steeg in sterke mate : met inbegrip van de schatkistcertificaten waarop door overheidsinstellingen werd ingeschreven met de opbrengst van leningen in buitenlandse geldsoorten, die niet onmiddellijk werden gebruikt, bereikte ze fr. 14,9 miljard, tegen fr. 2,7 miljard in 1968.

De bijdrage van de geldscheppende instellingen daalde daarentegen van fr. 28,2 miljard in 1968 tot slechts fr. 3,6 miljard. In die bedragen zijn begrepen de veranderingen van het bedrag wissels geaccepteerd door het Wegenfonds, in het bezit van die instellingen : in tegenstelling

met 1968, toen het met fr. 0,7 miljard aangroeide, verminderde het in 1969 met fr. 1,7 miljard, d.i. het totaal bedrag dat aan het einde van vorig jaar in omloop was.

De andere bijdragen van de geldscheppende instellingen stegen aldus met fr. 5,3 miljard in de eerste tien maanden van 1969, tegen fr. 27,5 miljard in 1968. Het verschil is grotendeels te verklaren door de verandering van het bedrag dat de Schatkist van haar kredietmarge bij de Bank heeft gebruikt. Tussen 31 december 1967 en 31 oktober 1968 vermeerderde dat

Tabel 13.

DEKKING VAN DE NETTO FINANCIERINGSBEHOEFTE VAN DE STAAT

(Miljarden franken)

	Beroep van de Staat op de Belgische markt				Beroep van de Staat op de buitenlandse markten (2)	Eind-totaal (3)	waarvan : Directe en indirecte financiering van de Staat door de geldscheppende instellingen (4)
	Geldscheppende instellingen (a)	Particuliere spaarkassen, Algemene Spaarkas, openbare kredietinstellingen (b)	Overige (1) (c)	Totaal (d) = (a) + (b) + (c) (d)			
1963	+11,0	- 2,7	+ 2,5	+10,8	+12,5	+23,3	+23,5
1964	+11,5	- 5,7	+ 8,1	+13,9	+ 1,1	+15,0	+12,6
1965	+11,8	+ 5,6	+ 9,5	+26,9	- 4,8	+22,1	+ 7,0
1966	+ 6,9	- 1,4	+ 6,7	+12,2	+ 4,9	+17,1	+11,8
1967	+ 3,9	+ 9,2	+12,4	+25,5	- 2,5	+23,0	+ 1,4
1968	+27,4	+ 4,6	+ 5,8	+37,8	- 3,7	+34,1	+23,7
1968 Eerste 10 maanden	+28,2	- 1,5	+ 4,2	+30,9	- 3,6	+27,3	+24,6
1969 Eerste 10 maanden	v + 3,6	+ 2,3	v +12,6	+18,5	+ 5,0	+23,5	v + 8,6

(1) Rubriek waarvan de cijfers als sluitpost berekend zijn en waarin vooral begrepen zijn de particulieren, de bedrijven die geen financiële instellingen zijn, de verzekeringsinstellingen en de pensioenfondsen.

(2) Cf. tabel 6.

(3) Cf. tabel 12, kolom (e), en Bijlage 6, tabellen 5 en 5bis.

(4) Het beroep van de Staat op de buitenlandse markten wordt beschouwd als een indirecte financiering door de geldscheppende instellingen.

v Voorlopige cijfers.

bedrag met fr. 10,8 miljard; in dezelfde periode van 1969 verminderde het echter met fr. 6,4 miljard. Voor geheel het jaar werd de marge echter gemiddeld ten belope van fr. 13,7 miljard aangesproken, d.i. afgetekend meer dan het peil — twee derde van de grens van fr. 16 miljard — dat, krachtens de overeenkomst van 30 maart 1968, over een periode

van drie jaar niet mag worden overschreden. Van hun kant, hebben de banken ononderbroken uitbreiding gegeven aan de portefeuille overheids-papier die zij financieren zonder een beroep te doen op het buitenland : tijdens de eerste tien maanden beliep deze stijging fr. 13,9 miljard, tegen fr. 6,7 miljard in 1968. De andere vorderingen van de geldscheppende instellingen verminderden met fr. 2,2 miljard, in hoofdzaak omdat de te-goeden der particulieren bij het Bestuur der Postchecks, in vergelijking met hun buitengewoon hoog peil van eind 1968, verminderden; deze vorderingen waren in 1968 met fr. 10 miljard toegenomen.

De totale financiering van de Staat door de geldscheppende instellingen, die, naast de bovengenoemde directe financiering, de op de buitenlandse markten opgenomen middelen omvat, beliep fr. 8,6 miljard over de eerste tien maanden, tegen fr. 24,6 miljard in 1968.

KREDIETEN AAN DE BEDRIJVEN EN PARTICULIEREN.

Tijdens de eerste tien maanden nam het statistisch vastgestelde bedrag van de door de bedrijven en particulieren gebruikte kredieten toe met fr. 49,7 miljard, tegen fr. 41,4 miljard in 1968.

De netto-opnemingen bij de **geldscheppende instellingen** stegen met fr. 11,9 miljard, tegen fr. 14,9 miljard het jaar voordien.

Het opgenomen bedrag van de kredieten die bij hun oorsprong door de Bank worden toegestaan door bemiddeling van haar discontokantoren, verminderde in de loop van de eerste tien maanden slechts met fr. 0,1 miljard, tegen fr. 1,1 miljard in 1968. In december 1968 was de seizoen-expansie van de warrants op suiker, die elk jaar in de loop van die maand plaatsheeft en haar maximum bereikt in januari, immers ongewoon zwak. Dit verklaart eveneens waarom de bedragen voor het jaar 1969 in zijn geheel een stijging vertonen met fr. 0,6 miljard, tegen een vermindering met fr. 0,3 miljard in 1968.

Bij de banken namen in de eerste vier maanden de kredieten aanzienlijk sterker toe dan vorig jaar : de stijging beliep fr. 10,8 miljard, tegen

fr. 7,4 miljard in 1968. In de loop van de volgende maanden heeft zich daarentegen een duidelijke vertraging voorgedaan. Deze ommekeer kan in verband worden gebracht met de toegenomen interne brutobesparingen van de ondernemingen, de kredietbegrenzing, de verhoging van de debetrente aansluitend op de stijging van het rentetarief van de Bank en, in verscheidene gevallen, met het sterker verschil tussen dat tarief en de interest welke aan de cliënteel wordt aangerekend. Over de gezamenlijke eerste tien maanden stegen de kredieten met fr. 12 miljard, tegen fr. 16 miljard in 1968.

Tabel 14.

KREDIETEN AAN DE BEDRIJVEN EN PARTICULIEREN ⁽¹⁾
Indeling volgens de instellingen die ze bij hun oorsprong verleenden
(Veranderingen in miljarden franken)

	Geldscheppende instellingen			Niet-geldscheppende instellingen					Eindtotaal
	Banken (2)	Nationale Bank van België	Totaal (3)	Openbare kredietinstellingen		Algemene Spaar- en Lijf- rentekas	Particu- liere spaar- kassen	Totaal	
				gespecia- liseerd in het beroeps- krediet	gespecia- liseerd in het krediet voor de woning- bouw				
1963	+ 15,7	+ 0,7	+ 16,4	+ 8,5	+ 2,1	+ 5,3	+ 3,8	+ 19,7	+ 36,1
1964	+ 11,5	- 0,5	+ 11,0	+ 10,9	+ 2,6	+ 6,9	+ 5,5	+ 25,9	+ 36,9
1965	+ 15,9	+ 0,1	+ 16,0	+ 6,4	+ 2,6	+ 6,7	+ 6,9	+ 22,6	+ 38,6
1966	+ 19,9	+ 0,1	+ 20,0	+ 15,8	+ 2,9	+ 8,0	+ 7,7	+ 34,4	+ 54,4
1967	+ 25,7	+ 0,3	+ 26,0	+ 17,0	+ 3,5	+ 6,0	+ 8,0	+ 34,5	+ 60,5
1968	+ 25,8	- 0,3	+ 25,5	+ 18,4	+ 3,4	+ 9,2	+ 5,2	+ 36,2	+ 61,7
1968 Eerste 10 m. .	+ 16,0	- 1,1	+ 14,9	+ 15,0	+ 3,6	+ 3,6	+ 4,3	+ 26,5	+ 41,4
1969 Eerste 10 m. .	+ 12,0	- 0,1	+ 11,9	+ 18,3	+ 4,0	+ 7,9	+ 7,6	+ 37,8	+ 49,7

(1) Opgenomen bedrag van de discontokredieten, voorschotten en acceptkredieten, excl. de mobilisering van commerciële kredieten aan het buitenland. De bedrijven omvatten de overheidsbedrijven, maar niet de financiële instellingen.

(2) Cf. tabel 15.

(3) Cf. Bijlage 6, tabel 6.

De vertraging t.o.v. vorig jaar had vooral betrekking op de kredieten waarvan de zichtbare economische bestemming de financiering is van investeringen in de industrie, de landbouw en het ambachtswezen. In de eerste vier maanden steeg het opgenomen bedrag van deze kredieten niet en gedurende de volgende zes maanden nam het in mindere mate toe dan in 1968. De investeringen zijn nochtans onmiskenbaar toegenomen, maar zij werden meer dan vroeger gefinancierd door ruimer geworden

interne besparingen en door een beroep op de kredieten van de niet-geldscheppende financiële instellingen. Bovendien is het waarschijnlijk dat de bedrijven, wegens het hoge rentepeil, gearzeld hebben schulden op lange termijn aan te gaan en dat zij, om een deel van de gedane investeringen te dekken, de voorkeur hebben gegeven aan kortlopende kredieten die statistisch niet ondergebracht worden bij de investeringskredieten.

Tabel 15.

**KREDIETEN BIJ HUN OORSPRONG DOOR DE BANKEN
AAN DE BEDRIJVEN EN PARTICULIEREN VERLEEND ⁽¹⁾**
(Veranderingen in miljarden franken)

	Specifieke financieringen				Kredieten waarvan de zichtbare economische bestemming niet kon worden bepaald	Totaal
	van investeringen in de industrie, de landbouw en het ambachtswezen (2)	van de bouw en van onroerende goederen-transacties (3)	van verkopen en leningen op afbetaling (4)	van invoer		
1963	+ 3,5	+ 1,2	+ 1,4	...	+ 9,6	+ 15,7
1964	+ 3,2	+ 0,6	+ 1,5	+ 0,8	+ 5,4	+ 11,5
1965	+ 2,8	+ 1,3	+ 0,8	+ 2,3	+ 8,7	+ 15,9
1966	+ 4,5	+ 1,0	+ 1,3	+ 1,0	+ 12,1	+ 19,9
1967	+ 4,6	+ 2,3	+ 1,4	+ 0,2	+ 17,2	+ 25,7
1968	+ 4,9	+ 2,4	+ 4,3	+ 0,9	+ 13,3	+ 25,8
1968 Eerste 4 maanden	+ 1,2	+ 0,7	+ 0,9	- 0,1	+ 4,7	+ 7,4
1969 Eerste 4 maanden	...	+ 0,2	+ 1,0	+ 0,4	+ 9,2	+ 10,8
1968 Mei-oktober	+ 3,4	+ 0,5	+ 3,2	+ 0,2	+ 1,3	+ 8,6
1969 Mei-oktober	+ 0,9	+ 1,0	+ 2,5	+ 0,6	- 3,8	+ 1,2
1968 Eerste 10 maanden	+ 4,6	+ 1,2	+ 4,1	+ 0,1	+ 6,0	+ 16,0
1969 Eerste 10 maanden	+ 0,9	+ 1,2	+ 3,5	+ 1,0	+ 5,4	+ 12,0

(1) Opgenomen bedrag van de discontokredieten, voorschotten en acceptkredieten, excl. de mobilisering van commerciële kredieten aan het buitenland. De bedrijven omvatten de overheidsbedrijven, maar niet de financiële instellingen.

(2) Kredieten toegestaan krachtens de wetten van 24 mei, 17 en 18 juli 1950, 15 februari 1961 en 14 juli 1966 (gesubsidieerde en/of gewaarborgde kredieten) en niet-« gesubsidieerde en/of gewaarborgde » kredieten waarvan ten minste een deel een oorspronkelijke looptijd heeft van twee jaar of meer, op voorwaarde evenwel dat het geen zuiver commerciële kredieten betreft, noch kredieten hoofdzakelijk bestemd voor de financiering van de bouw of de aankoop van woningen, kantoren, scholen, ziekenhuizen, enz.

(3) Kredieten aan ondernemingen die tot doel hebben de oprichting van gebouwen en/of het uitvoeren van werken van burgerlijke bouwkunde, kredieten aan immobiliënnootschappen en kredieten die vooral bestemd zijn voor de financiering van de aankoop of de bouw van woningen, kantoren, scholen, ziekenhuizen, enz.

(4) Kredieten aan de kopers en verkopers op afbetaling (ongeacht of de banken al dan niet bij het verkoopcontract zijn betrokken), rechtstreeks door de banken toegestane persoonlijke leningen en door de banken aan de financieringsmaatschappijen verleende kredieten.

Ofschoon de kredieten tot financiering van de bouw en van transacties in onroerende goederen gedurende de eerste vier maanden minder waren gestegen dan in 1968, vertoonden zij nadien, in verband met de herleving

in het bouwbedrijf, een uitbreiding die eens zo groot was als in 1968. Over de gezamenlijke eerste tien maanden was de stijging dezelfde als het voorafgaande jaar.

Gedurende het grootste deel van 1969 steeg het bedrag van de persoonlijke leningen en van de afbetalingskredieten in een snel tempo, vergelijkbaar met dat van 1968. Tegen het einde van de tien beschouwde maanden kwam een zekere vertraging tot uiting.

De kredieten die formeel aan invoerverrichtingen verbonden zijn, namen meer toe dan in 1968.

Tijdens de eerste vier maanden was de stijging van de kredieten waarvan de zichtbare economische bestemming niet kon worden bepaald, aanzienlijk sterker dan in 1968; zij weerspiegelt de economische opbloei en waarschijnlijk ook een verplaatsing naar België van de financiering van de buitenlandse handel, veroorzaakt door de dispariteit van het rentepeil. Daarna is de beweging, wegens de hierboven vermelde omstandigheden, omgeslagen : van mei tot oktober zijn deze kredieten met fr. 3,8 miljard verminderd; in 1968 waren zij daarentegen met fr. 1,3 miljard opgelopen. Over de eerste tien maanden samen bereikte de expansie fr. 5,4 miljard, tegen fr. 6 miljard het jaar voordien.

Wegens de omvang van de in 1968 geopende kredieten steeg het opgenomen bedrag van de kredieten aan de bedrijven en particulieren die bij hun oorsprong door de **niet-geldscheppende instellingen** waren verleend, voor de eerste tien maanden met fr. 37,8 miljard, tegen fr. 26,5 miljard het voorgaande jaar.

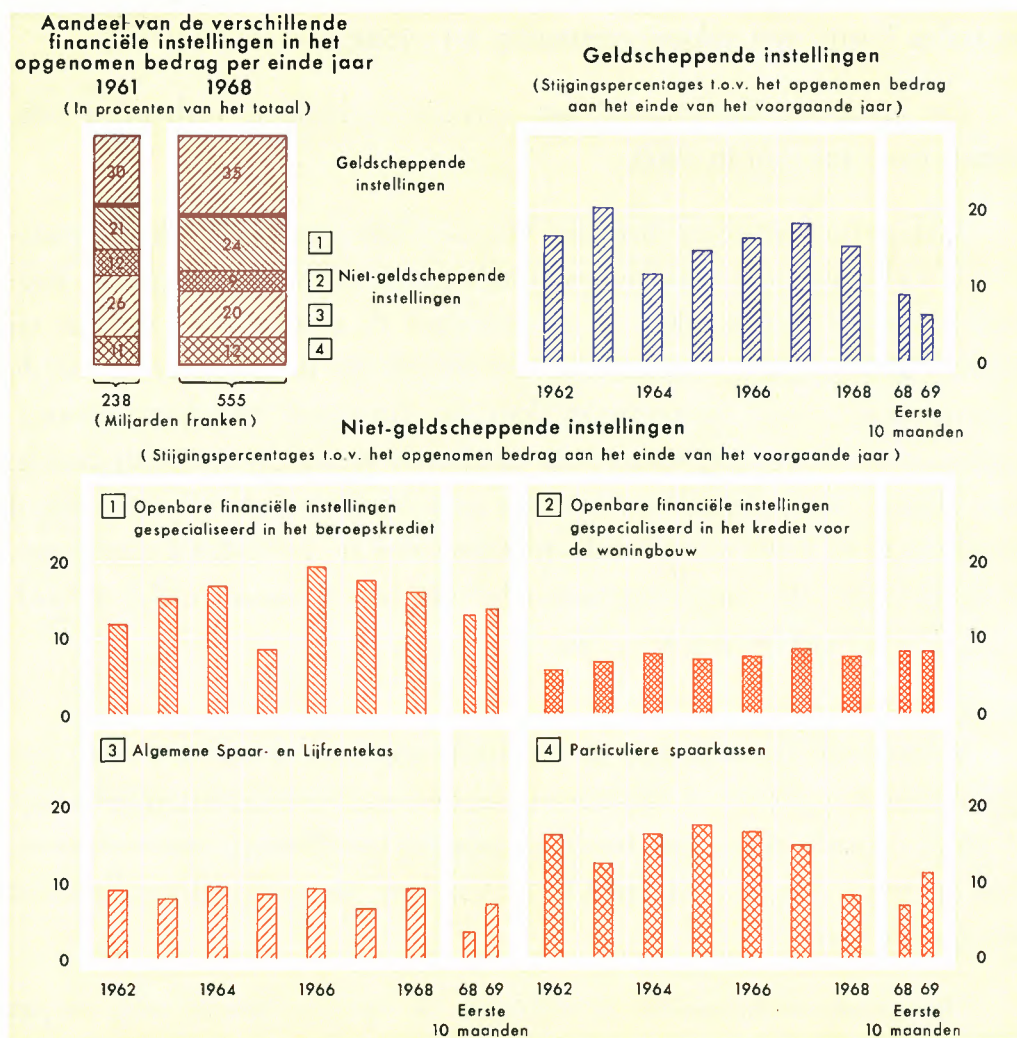
De openbare financiële instellingen die gespecialiseerd zijn in het beroepskrediet, hebben hun netto kredietverlening met fr. 18,3 miljard verhoogd, tegen fr. 15 miljard in 1968.

Het bedrag dat werd opgenomen bij de openbare financiële instellingen gespecialiseerd in de financiering van de woningbouw, vertoonde een stijging welke ongeveer overeenstemt met die van 1968 : fr. 4 miljard, tegen

fr. 3,6 miljard. Het bedrag van de toegestane maar nog niet opgenomen kredieten bleef aanzienlijk.

**OPGENOMEN BEDRAG VAN DE KREDIETEN
AAN DE BEDRIJVEN EN PARTICULIEREN (1)**

Indeling volgens de instellingen die ze bij hun oorsprong verleenden

(1) Cf. tabel 14.

Van de kredieten bij hun oorsprong toegestaan door de Algemene Spaar- en Lijfrentekas werden netto fr. 7,9 miljard opgenomen, tegen fr. 3,6 miljard in 1968. De stijging betreft vooral de kredieten verleend

aan de industrie, de landbouw en het ambachtswezen en, in mindere mate, de financiering van de woningbouw.

Tenslotte is het opgenomen bedrag van de kredieten toegestaan door de particuliere spaarkassen, na een bijzonder zwakke toeneming in 1968 — fr. 4,3 miljard —, met fr. 7,6 miljard in 1969 vermeerderd. De expansie benaderde aldus het cijfer van 1966 en 1967. Terwijl de bij de landbouwkassen opgenomen bedragen minder sterk stegen dan in 1968, was er een duidelijke versnelling waar te nemen in de opgenomen kredieten bij de andere instellingen die in hoofdzaak de woningbouw financieren.

KREDIETBEGRENZING.

Met het doel de kredietontwikkeling in overeenstemming te houden met de vereisten gesteld door de handhaving van het extern en intern evenwicht van de volkshuishouding, werd vanaf eind april een stelsel van begrenzing toegepast en geleidelijk versterkt.

De begrenzing wordt toegepast op de kredieten die bij hun oorsprong worden toegestaan door de banken, de Bank via haar discontokantoren, de niet-geldscheppende overheidsinstellingen, de particuliere spaarkassen en de verzekeringsmaatschappijen.

Wat de banken betreft, heeft de begrenzing tot doel alle kredieten die de liquiditeitspositie van de bedrijven en particulieren versterken te beïnvloeden, ongeacht of zij bestemd zijn om handelsvorderingen op het buitenland te mobiliseren of om binnenlandse behoeften te financieren. Zij heeft betrekking op het opgenomen bedrag van de discontokredieten, voorschotten en acceptkredieten bij hun oorsprong door de banken toegestaan. De voorschotten in buitenlandse valuta's aan het buitenland worden er evenwel niet door getroffen : in principe hebben die kredieten, welke meestal gefinancierd worden door middel van verplichtingen in Euro-geld, geen enkel direct verband noch met de activiteit van de in België gevestigde ondernemingen, noch met de evolutie van de valutareserves. De op het Wegenfonds getrokken wissels werden eveneens uitgesloten, want zij droe-

gen bij tot de financiering van de investeringsbestedingen der centrale overheid, die aan de eisen van het conjunctuurverloop moeten worden aangepast door middel van het begrotingsbeleid en niet door kredietbegrenzing. Deze wissels verminderden trouwens geleidelijk en verdwenen helemaal op 30 september, toen de Bank besloot ze niet langer meer te herdisconteren indien zij na deze datum vervielen.

De aan de banken medegedeelde richtlijnen werden derwijze vastgesteld en aangepast dat de financiering van een normale uitbreiding der transacties mogelijk bleef.

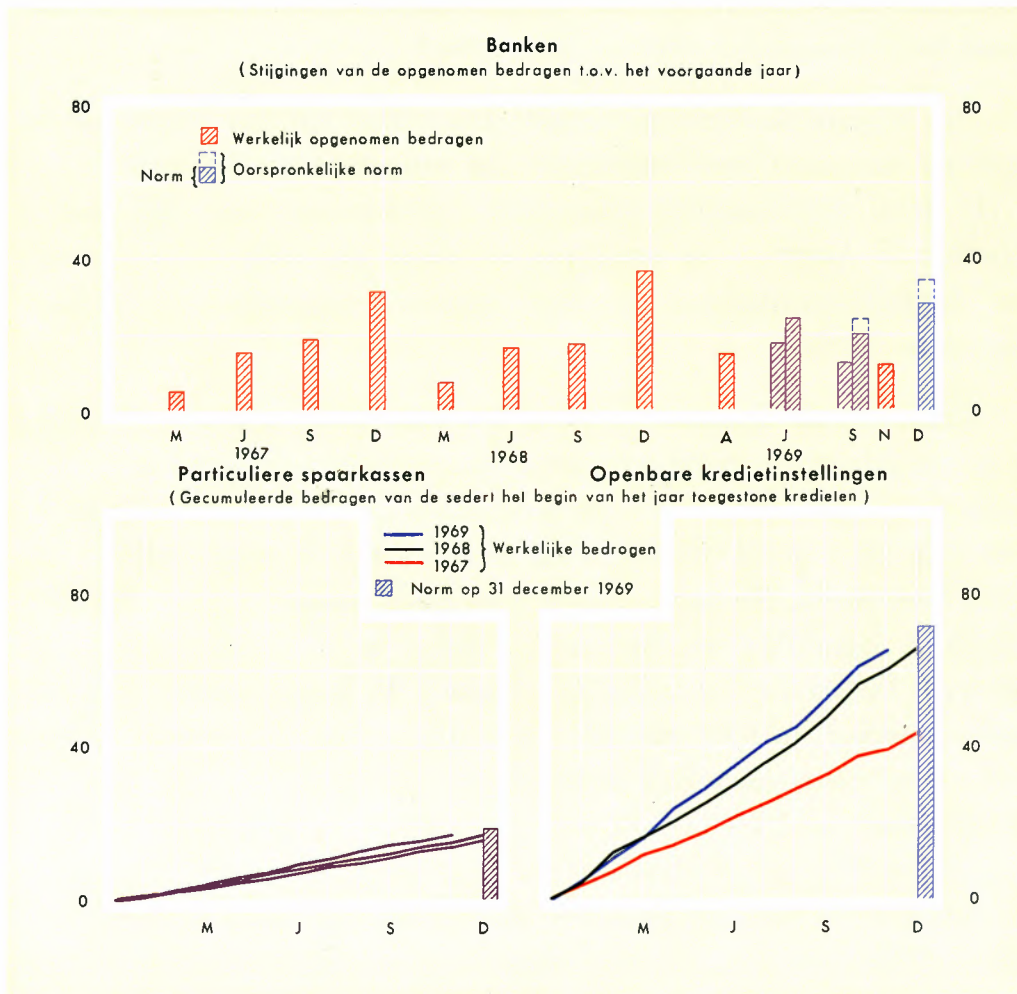
De eind april vastgelegde normen hadden tot doel de expansie van de begrensde kredieten tijdens het jaar 1969 in zijn geheel te beperken tot 14 pct. van het bedrag dat zij eind december 1968 hadden bereikt. Die normen golden niet alleen voor de toestand eind 1969, maar eveneens voor de tussenposities van eind juni en september; de bedoeling was dat de Bank, op gezette tijden, zou kunnen nagaan in hoever haar richtlijnen tot matiging werden toegepast. Bij de vaststelling van deze tussenliggende normen werd rekening gehouden met seizoeninvloeden, met de kredietopnemingen in de loop van de eerste vier maanden en met de tijd die de banken zouden nodig hebben om de expansie van hun kredieten af te remmen. Eind juni en september mochten de begrensde kredieten het bedrag van eind december 1968 niet met meer dan 110 pct. overschrijden.

Op 18 augustus werd de norm voor eind september verlaagd, derwijze dat, voor de eerste negen maanden, de uitbreiding van de kredieten beperkt werd tot 8,1 pct. van het bedrag eind 1968. Op 17 september werd de voor eind december vastgestelde grens zo veranderd dat de toename voor het jaar 11,2 pct. niet mocht overschrijden. Op dezelfde datum werden normen vastgesteld voor eind maart en juni 1970, en wel resp. 112 en 115,4 pct. van de eind 1968 uitstaande kredieten. De aldus voor het eerste halfjaar van 1970 toegestane vermeerdering stemt, afgezien van de seizoenbewegingen, overeen met die welke voor het tweede halfjaar van 1969 werd toegestaan.

Om de anomalieën voortvloeiend uit de keuze van een te enge referentiebasis te vermijden, werd bij de berekening van de individuele

normen van de verschillende banken niet uitgegaan van de aan het einde van het jaar opgenomen bedragen, maar van het gemiddelde der bedragen aan het einde van vier achtereenvolgende kwartalen, zonder dat daardoor de totale toegestane kredietexpansie wordt gewijzigd. Voor de vaststelling van de normen van 1969 werden de individuele posities aan

BEGRENSDE KREDIETEN
(Miljarden franken)

het einde van de kwartalen van 1968 in aanmerking genomen, terwijl voor die van 1970 werd uitgegaan van het gemiddelde van de bedragen eind juni, september en december 1968 en maart 1969. Deze verschuiving

van de referentieperiode heeft tot doel meer rekening te houden met het verloop van de kredieten toegestaan door de banken tijdens de periode die de invoering van het begrenzingsbeleid onmiddellijk voorafging. De verlagingen van augustus en september in aanmerking nemend, werden aldus de maximumbedragen van iedere bank voor eind juni, september en december 1969 achtereenvolgens vastgesteld op 118, 116 en 119,5 pct. van het gemiddelde van het aan het einde van de kwartalen van 1968 uitstaande bedrag; voor eind maart en juni 1970 belopen zij achtereenvolgens 115,5 en 119 pct. van het gemiddelde der bedragen eind juni, september en december 1968 en maart 1969.

Het ingevoerde systeem bepaalt bovendien dat, op iedere datum waarvoor een norm werd vastgesteld, de expansie t.o.v. het basisbedrag in elk geval een minimumbedrag mag bereiken dat voor alle banken hetzelfde is. Voorts is er een speciaal stelsel dat rekening houdt met het bijzonder groeitempo van de kredieten toegestaan door onlangs opgerichte banken.

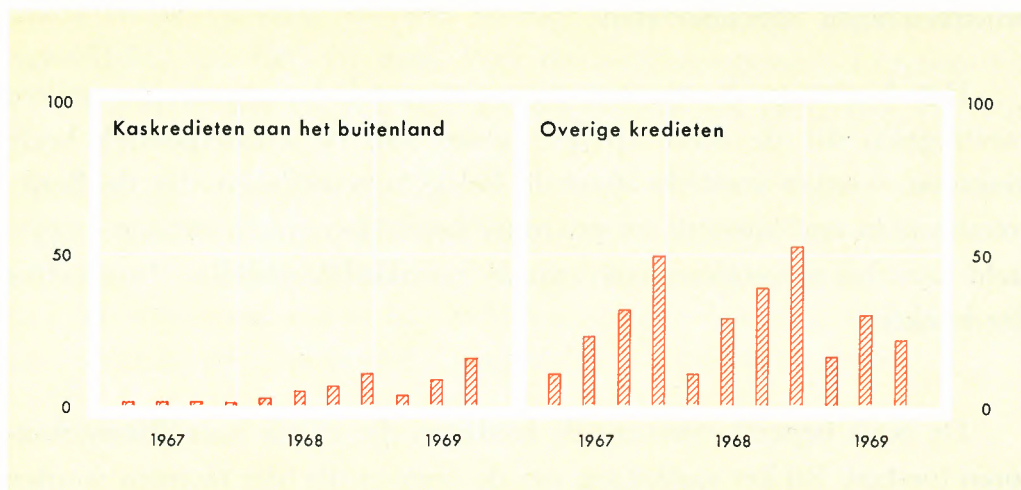
Krachtens de algemene normen, het stelsel van forfaitaire bedragen en de speciale maatregelen ten gunste van de onlangs opgerichte banken, mocht het begrensde bedrag voor alle banken samen fr. 257,5 miljard bereiken op 30 juni; in werkelijkheid bedroeg het fr. 250,6 miljard. De overeenstemmende bedragen op 30 september waren fr. 253,6 en 245,7 miljard en lieten aldus een beschikbare marge van fr. 7,9 miljard. Tijdens het derde kwartaal is het werkelijk uitstaande bedrag dus met fr. 4,9 miljard verminderd; in 1968 was het met fr. 1,1 miljard toegenomen; na correctie voor seizoeninvloeden weerspiegelde de evolutie in de loop van dat kwartaal van 1969 in feite een stilstand van de kredieten. Rekening houdend met de op 30 september beschikbare marge van fr. 7,9 miljard en met de norm voor 31 december, die fr. 260,9 miljard bedroeg, mocht het werkelijk opgenomen bedrag tijdens het vierde kwartaal met fr. 15,2 miljard toenemen.

Kwamen de banken er aldus toe de ontwikkeling van de kredietopnemingen te beperken, dan is het omdat zij een sterke druk op de kredietopeningen uitoefenden. De kredietopeningen, excl. de kaskredieten aan het

buitenland, die praktisch de gezamenlijke kredieten omvatten die slechts met inachtneming van de gestelde grenzen mogen worden aangewend, stegen tijdens de eerste vier maanden met fr. 20,3 miljard; in de loop van de volgende zes maanden daalden zij met fr. 0,6 miljard.

BEDRAG VAN DE KREDIETOPENINGEN BIJ DE BANKEN

(Stijgingen in miljarden franken, aan het einde van het kwartaal, t.o.v. het voorgaande jaar)

Iedere bank blijft verantwoordelijk voor de naar haar oordeel passende bestemming die zij aan het haar toegekende totale kredietcontingent wenst te geven. Begin november heeft de Bank het echter nuttig geoordeeld aanbevelingen te verstrekken opdat van de geboden expansiemogelijkheden gebruik zou worden gemaakt volgens een voorrangsregeling die in overeenstemming is met het economisch en sociaal belang van het land. In het algemeen verdienen vooral voorrang de kredieten die rechtstreeks bijdragen tot de produktie in de nijverheid, de landbouw en het ambachtswezen, vooral in de onvoldoend ontwikkelde streken die door de Regering zijn aangewezen, aan de kredieten voor de financiering van investeringen in vaste activa, in hoofdzaak die waaraan de staatswaarborg of -subsidies verbonden zijn, aan de kredieten voor de uitvoer die bestemd zijn voor fabricages waarvoor een financiering door de banken praktisch onmisbaar is, vooral wanneer het gaat om programma's waarvan de uitvoering in de tijd gespreid is. Kredietaanvragen voor de uitvoer

die zouden kunnen leiden tot misbruiken inzake betalingstermijnen of repatriëring van buitenlandse valuta's moeten daarentegen geweigerd worden. Om voldoende middelen vrij te houden voor de verrichtingen met voorrang, werden de banken verzocht de kredieten voor de financiering van transacties in onroerende goederen en meer in het bijzonder voor het bouwbedrijf, alsmede die welke het verbruik financieren, in totaal binnen de grenzen van eind oktober 1969 te handhaven. In die sectoren zijn de prijsspanningen bijzonder sterk.

Het hierboven beschreven begrenzingsstelsel, evenals de andere maatregelen die de Bank op het gebied van de kredietpolitiek heeft genomen, werden versterkt door de beleggingscoëfficiënt die de Bankcommissie in juni invoerde en waardoor bepaalde normen werden vastgesteld t.a.v. het minimumvolume van de gemakkelijk mobiliseerbare activa der banken.

De Bank beperkt eveneens de kredieten die zij via haar **discontokantoren** toestaat. Bij het vastleggen van de normen die hier moesten worden toegepast, diende echter rekening te worden gehouden met het feit dat die kredieten voor meer dan de helft samengesteld zijn uit warrants die landbouwvoorraden financieren en dat de seizoenschommelingen derhalve uiterst groot zijn. Dit verklaart waarom het uitstaande bedrag op 31 december 1969, hoewel met meer dan 11,2 pct. gestegen t.o.v. 31 december 1968, ongeveer 6 pct. lager is dan het in januari 1969 bereikte seizoenmaximum.

De Regering stuurde richtlijnen aan de **openbare kredietinstellingen** en aan de **verzekeringsmaatschappijen**, en het Centraal Bureau voor de Kleine Spaarders deed hetzelfde voor de **particuliere spaarkassen**. Het grootste deel van de kredieten toegestaan door deze drie soorten instellingen zijn kredieten op lange termijn die enkel terugbetaalbaar zijn op bij overeenkomst vastgestelde vervaldagen en geen kredieten op korte termijn die snel worden afgewikkeld en hernieuwd, zoals dat het geval is met het grootste deel van de bankkredieten. Rekening houdend met

dit verschil werd het gepaster geacht toezicht uit te oefenen op het bedrag van de nieuwe kredieten verleend door die instellingen i.p.v. op het werkelijk opgenomen bedrag. De algemene norm beperkte de nieuwe kredietfaciliteiten toegestaan voor het hele jaar 1969 tot 110 pct. van die welke in 1968 werden verleend door de overheidsinstellingen en de particuliere spaarkassen; nochtans werden sommige van deze laatste, waarvan de verrichtingen in 1968 buitengewoon beperkt waren, ertoe gemachtigd kredieten te verlenen tot een bedrag vastgesteld op grond van het gemiddelde van 1967 en 1968. Voor de verzekeringsmaatschappijen was de norm gelijk aan 110 pct. van het gemiddelde van 1966, 1967 en 1968.

Voor zover de aan het einde van november beschikbare gedeeltelijke cijfers een beoordeling mogelijk maken, werden die grenzen niet overschreden. Na verloop van een uiteraard langere termijn dan voor de instellingen die gespecialiseerd zijn in het verlenen van kort krediet, zal de evolutie van de opgenomen bedragen er weldra door beïnvloed worden.

GELDSTELSEL.

Hierboven is er op gewezen dat de kredieten aan de bedrijven en particulieren die bij hun oorsprong door de geldscheppende instellingen worden toegestaan, in de loop van de eerste maanden van 1969 aanzienlijk gestegen zijn : eind april waren zij reeds met fr. 11,1 miljard toegenomen, tegen fr. 7 miljard in 1968. Vervolgens is de beweging omgeslagen ten gevolge van de maatregelen van de Bank, de grotere besparingen van de ondernemingen en, in de loop van de laatste weken van de beschouwde periode van tien maanden, wegens de repatriëring van sommige tegoeden die vroeger in het buitenland werden aangehouden. Van mei tot oktober stegen deze kredieten slechts met fr. 0,8 miljard, tegen fr. 7,9 miljard in 1968, zodat zij in de eerste tien maanden toenamen met fr. 11,9 miljard, tegen fr. 14,9 miljard in 1968.

De financiering van de Staat door de geldscheppende instellingen is in de loop van het jaar sterk afgenomen : weliswaar bereikte zij tijdens

de eerste vier maanden fr. 13,4 miljard, tegen fr. 11,8 miljard in 1968, maar in de loop van de volgende zes maanden verminderde zij met fr. 4,8 miljard; in 1968 was zij daarentegen toegenomen met fr. 12,8 miljard. Deze ommekeer moet in verband worden gebracht met de geslaagde poging die de Regering in oktober deed om de plaatsingen van de nieuwe lang-

Tabel 16.

OORZAKEN VAN DE VERANDERINGEN IN DE GELDHOEVEELHEID
EN IN DE QUASI MONETAIRE LIQUIDITEITEN BIJ DE BANKEN

(Miljarden franken)

	Geldhoeveelheid (1)	Quasi monetaire liquiditeiten bij de banken (2)	Totaal	Oorzaken				
				Kredieten aan de bedrijven en particulieren (3)	Financiering van de Staat (4)	Transacties met het buitenland (5)	Herfinanciering buiten de geldschepende instellingen (vermeerdering: -) (6)	Diversen (7)
1963	+25,6	+ 8,2	+33,8	+16,4	+23,5	- 1,4	+ 1,2	- 5,9
1964	+19,6	+ 6,1	+25,7	+11,0	+12,6	+ 7,0	- 1,6	- 3,3
1965	+21,1	+11,6	+32,7	+16,0	+ 7,0	+13,2	- 2,8	- 0,7
1966	+21,2	+12,8	+34,0	+20,0	+11,8	- 4,0	+ 3,5	+ 2,7
1967	+11,0	+21,6	+32,6	+26,0	+ 1,4	+17,1	- 6,6	- 5,3
1968	+26,1	+18,2	+44,3	+25,5	+23,7	- 8,1	+ 0,8	+ 2,4
1968 Eerste 4 maanden ...	+ 5,1	+ 8,1	+13,2	+ 7,0	+11,8	+ 0,8	- 2,8	- 3,6
1969 Eerste 4 maanden ...	+ 1,4	+13,5	+14,9	+11,1	+13,4	+ 3,7	- 2,0	-11,3
1968 Mei-oktober	+ 4,1	+ 7,8	+11,9	+ 7,9	+12,8	- 5,9	+ 0,1	- 3,0
1969 Mei-oktober	- 5,4	+12,5	+ 7,1	+ 0,8	v- 4,8	v- 0,1	+ 3,7	v+ 7,5
1968 Eerste 10 maanden .	+ 9,2	+15,9	+25,1	+14,9	+24,6	- 5,1	- 2,7	- 6,6
1969 Eerste 10 maanden .	- 4,0	+26,0	+22,0	+11,9	v+ 8,6	v+ 3,6	+ 1,7	v- 3,8

(1) Cf. Bijlage 6, tabellen 7 en 8. De som van de bedragen van de laatste kolom van die twee tabellen is gelijk aan de bedragen voorkomend in deze kolom.

(2) Deposito's in Belgische franken voor meer dan één maand, op boekjes ingeschreven deposito's, deposito's in buitenlandse geldsoorten van in België verblijvende personen.

(3) Cf. tabel 14 en Bijlage 6, tabel 6.

(4) Incl. de financiering van het Wegenfonds. Het kapitaalverkeer van de Staat en van het Wegenfonds met het buitenland is in deze kolom opgetekend. Cf. tabel 13, laatste kolom.

(5) Lopende transacties en kapitaalverkeer van de bedrijven en particulieren. De cijfers hebben betrekking op België; ze zijn derhalve niet volledig vergelijkbaar met die van tabellen 4, 5, 7 en 8 welke betrekking hebben op de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie.

(6) Herfinanciering van commerciële kredieten aan het buitenland en van kredieten aan de bedrijven en particulieren.

(7) Met name, financiering van de publiekrechtelijke lichamen, behalve de Staat en het Wegenfonds, incl. hun kapitaalverkeer met het buitenland, tegeldemaking van overheidspapier, nettovorderingen op de overige financiële instellingen, obligatieschuld van de banken, niet elders vermelde vorderingen en verplichtingen tegenover de in België verblijvende personen.

v Voorlopige cijfers.

lopende leningen van de Schatkist aantrekkelijker te maken; hij moet eveneens worden verklaard door de omvang van de plaatsingen van speciale schatkistcertificaten op halflange termijn door sommige niet-geldschepende financiële instellingen, als voorlopige belegging van de

opbrengst van deviezenleningen. Over de eerste tien maanden beliep de bijdrage van de geldscheppende instellingen tot de financiering van de Staat slechts fr. 8,6 miljard, tegen fr. 24,6 miljard in 1968.

Niettemin bleven deze twee factoren — kredieten aan de bedrijven en particulieren en financiering van de Staat — voor de eerste tien maanden de voornaamste oorzaken van de schepping van liquiditeiten aangehouden bij de geldscheppende instellingen.

De lopende rekening en het kapitaalverkeer der bedrijven en particulieren tussen België en het buitenland, die tijdens de eerste tien maanden van 1968 een tekort van fr. 5,1 miljard vertoonden, hebben in 1969 immers slechts een overschot opgeleverd van fr. 3,6 miljard. Deze verbetering moet dan nog worden verklaard, en zelfs voor een groter bedrag, door het kapitaalverkeer van de niet-geldscheppende financiële instellingen en van de overheidsbedrijven : tijdens de eerste tien maanden van 1969 leenden deze instellingen per saldo fr. 9,7 miljard rechtstreeks van het buitenland; in 1968 hadden zij daarentegen fr. 1 miljard terugbetaald.

De herfinanciering buiten de geldscheppende instellingen van commerciële kredieten aan het buitenland en van kredieten aan de bedrijven en particulieren liep terug en vormde aldus een positief element van de tegenposten der liquiditeitsverruiming; in 1968 had zich het tegenovergestelde verschijnsel voorgedaan.

Rekening houdend met de andere oorzaken, die aanleiding gaven tot een kleinere vernietiging van liquiditeiten dan in 1968, steeg het totaal van de geldhoeveelheid en van de quasi monetaire liquiditeiten bij de banken in de loop van de eerste tien maanden met fr. 22 miljard, tegen fr. 25,1 miljard in 1968. Tijdens de eerste vier maanden was de stijging groter dan in 1968, maar vervolgens werd een duidelijke vertraging waargenomen.

De verminderde aangroei van deze activa t.o.v. de eerste tien maanden van 1968 betreft enkel de geldhoeveelheid. De vorming van quasi monetaire liquiditeiten bij de banken versnelde immers, vooral ten gevolge van de stijging der rentepercentages. In tegenstelling met 1968, toen zij was toegenomen met fr. 9,2 miljard, verminderde de geldhoeveelheid met

fr. 4 miljard. Van begin januari tot eind april was zij nog gestegen met fr. 1,4 miljard, maar over de volgende zes maanden daalde zij met fr. 5,4 miljard.

Tabel 17.

GELDHOEVEELHEID
(Veranderingen in procenten) ⁽¹⁾

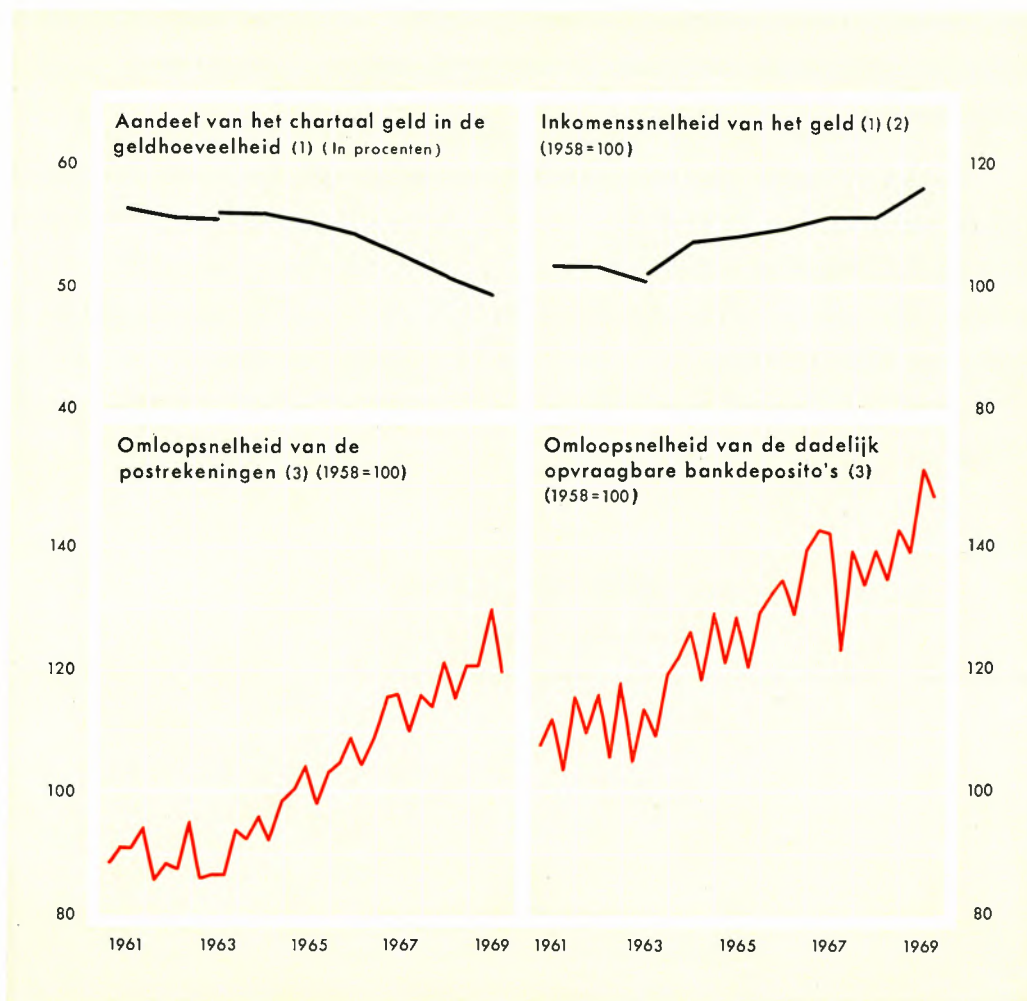
	Chartaal geld	Giraal geld	Geldhoeveelheid
1963	+ 9,8	+ 10,8	+ 10,2
1964	+ 5,8	+ 6,3	+ 6,0
1965	+ 6,8	+ 9,0	+ 7,8
1966	+ 4,7	+ 9,2	+ 6,7
1967	+ 1,4	+ 8,1	+ 4,5
1968	+ 2,5	+ 10,7	+ 6,4
1968 Eerste 10 maanden	+ 2,3	+ 10,9	+ 6,3
1969 Eerste 10 maanden	+ 2,4	+ 8,8	+ 5,5

(1) Veranderingen van het gemiddelde van de periode vergeleken met dat van de vorige overeenstemmende periode.

De verminderde voorkeur van het publiek voor geld komt, zij het minder duidelijk, tot uiting in de vergelijking van de gemiddelde bedragen : tijdens de eerste tien maanden nam de gemiddelde geldhoeveelheid toe met 5,5 pct., tegen 6,3 pct. in 1968. De vertraging van het groeitempo betrof enkel de kasmiddelen in giraal geld, waarvan de houders gevoeliger zijn voor de schommelingen in het rendement van de niet-monetaire activa. Toch bleef dit groeitempo duidelijk hoger dan dat van het chartaal geld, zodat het aandeel van dit laatste in de totale geldhoeveelheid, in overeenstemming met de structurele tendens, weer afnam.

De gestegen rentelast en het mindere aanbod van het krediet, alsmede het hoge rendement van de niet-monetaire financiële activa, hebben de economische subjecten er dus toe aangezet hun kasmiddelen binnen engere grenzen te houden. Deze houding bracht mee dat de gemiddelde geldhoeveelheid duidelijk minder toenam dan het nationaal produkt tegen courante prijzen, in tegenstelling met 1968, toen de twee percentages zeer dicht bij elkaar lagen. Deze aanmerkelijke stijging van de inkomensnelheid van het geld, na een periode van stabiliteit, is een typisch verschijnsel in periodes van hoogconjunctuur dat reeds vroeger in België werd waargenomen, inzonderheid in 1963-1964. De neiging om de kasmiddelen zuiniger te

SAMENSTELLING EN OMLOOPSNELHEID VAN DE GELDHOEVEELHEID

(1) Jaar 1969 : ramingen.

(2) Verhouding van het bruto nationaal produkt tegen courante prijzen tot de gemiddelde geldhoeveelheid.

(3) Maandgemiddelden per kwartaal. Cf. Bijlage 6, tabel 9.

beheren, weerspiegelt zich eveneens in de merkbare verhoging van de omloopsnelheid van het giraal geldverkeer.

MONETAIRE KASMIDDELEN EN ANDERE FINANCIËLE ACTIVA.

Tijdens de eerste tien maanden van het jaar hebben de particulieren en bedrijven, in de hierna aangegeven vormen, binnenlandse en buitenlandse financiële activa aangelegd tot een bedrag van fr. 88,7 miljard, tegen

fr. 92,2 miljard in 1968; hierin is de stijging van de lopende commerciële vorderingen op het buitenland — een bijzondere vorm van financiële activa waarvan het volume, zelfs niet benaderend, kan worden gemeten — niet begrepen.

Deze vertraging van de toeneming van het getelde financiële vermogen van de particulieren en bedrijven steekt scherp af tegen de stijging van het nationaal inkomen in het algemeen en van de totale besparingen in het bijzonder. Zij staat in verband met de ontwikkeling van de investeringen in woningen door particulieren en met de belangrijke vermeerdering van de uitrustingsuitgaven gefinancierd door de interne brutobesparingen van de bedrijven.

Tabel 18.

VOORNAAMSTE FINANCIËLE ACTIVA ⁽¹⁾

(Veranderingen in miljarden franken)

	Belgische franken					Buitenlandse geldsoorten			Eind-totaal
	Mone-taire kas-mid-delen (2)	Niet-monetaire activa met vast rendement (3)	Aan-delen (4)	Min : Effecten in het bezit van buiten-landers	Totaal	Depo-sito's bij Bel-gische banken	Effecten (5)	Totaal	
1963	+24,1	+34,6	+2,2	-(+0,8)	+ 60,1	+ 1,7	+ 5,1	+ 6,8	+ 66,9
1964	+20,9	+46,5	+4,9	-(+0,1)	+ 72,2	- 4,0	+ 1,0	- 3,0	+ 69,2
1965	+20,1	+60,8	+2,6	-(+0,5)	+ 83,0	- 0,7	+ 1,6	+ 0,9	+ 83,9
1966	+18,1	+60,7	+3,6	-(-0,2)	+ 82,6	+ 1,3	+ 6,1	+ 7,4	+ 90,0
1967	+ 8,5	+87,6	+4,6	-(+2,8)	+ 97,9	+ 2,7	+ 4,6	+ 7,3	+105,2
1968	+22,7	v+80,2	+8,7	-(-0,5)	v+112,1	+ 0,4	+12,5	+12,9	v+125,0
1968 Eerste 10 maanden	+ 7,8	v+66,8	+7,0	-(-0,6)	v+ 82,2	- 0,1	+10,1	+10,0	v+ 92,2
1969 Eerste 10 maanden	- 5,3	v+67,1	v+5,1	v-(-1,3)	v+ 68,2	+ 5,9	+14,6	+20,5	v+ 88,7

(1) In het bezit van de particulieren en de bedrijven (excl. de financiële instellingen), incl. de overheidsbedrijven en sommige financiële instellingen die in 1969 onmogelijk konden worden uitgeschakeld : instellingen voor verzekering op het leven en tegen arbeidsongevallen, pensioenfondsen.

(2) De kasmiddelen van de in noot (1) aangegeven sectoren werden berekend door de girale kasmiddelen van de overheid van de totale geldhoeveelheid af te trekken.

(3) Cf. tabel 19.

(4) Openbare uitgaven van aandelen van Belgische vennootschappen : bedragen gestort in contanten bij de uitgifte of latere bijstortingen.

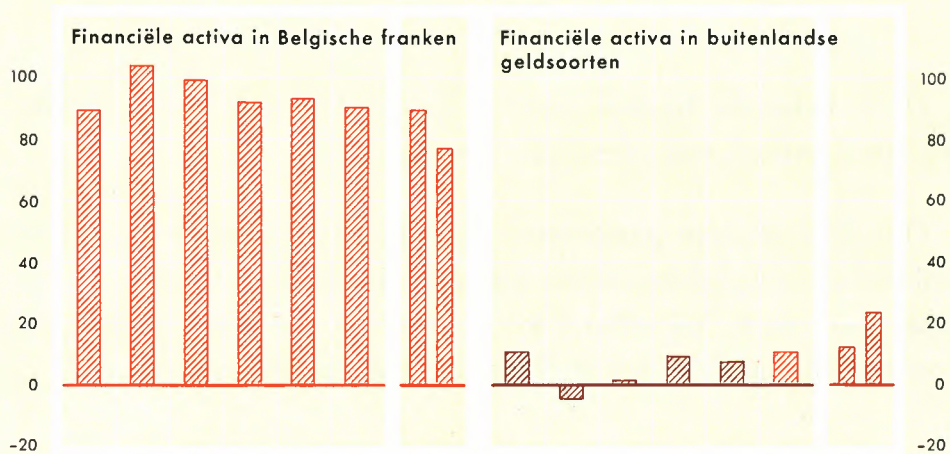
(5) Nettoaankopen door ingezetenen van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie.

v Voorlopige cijfers.

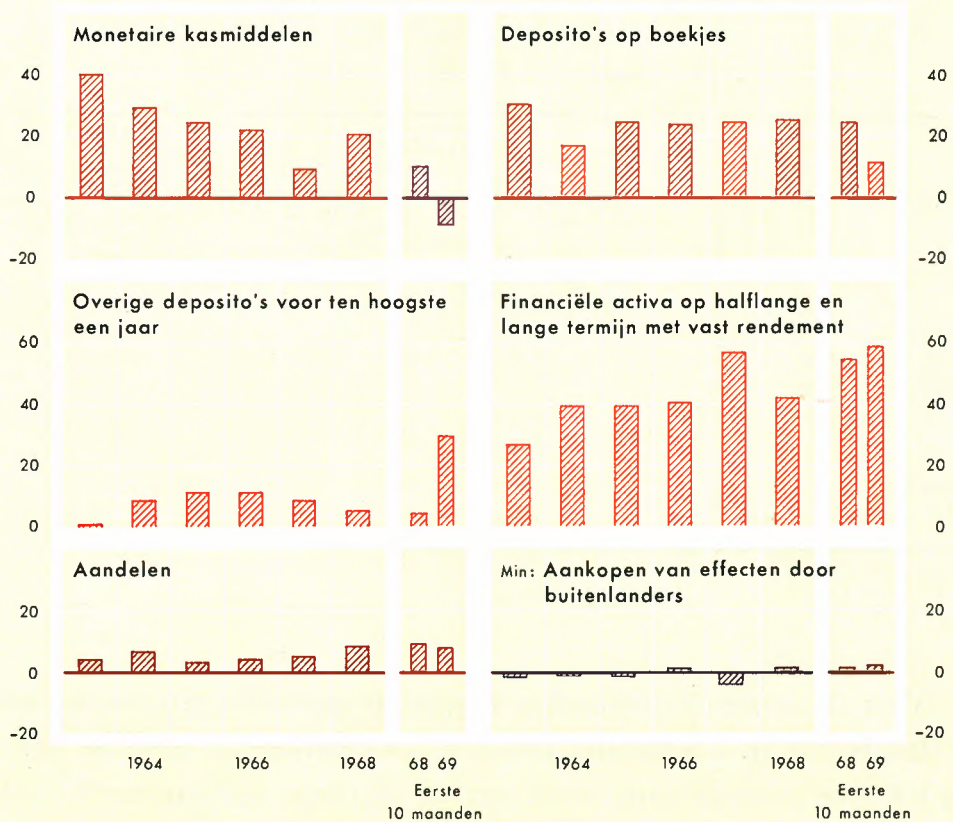
De vermindering van de omvang van de nieuwe financiële activa betrof de activa in Belgische franken; de vorming van activa in buitenlandse

INDELING VAN DE VORMING VAN FINANCIËLE ACTIVA (1)

IN PROCENTEN VAN DE VORMING VAN DE GEZAMENLIJKE FINANCIËLE ACTIVA

IN PROCENTEN VAN DE VORMING VAN FINANCIËLE ACTIVA IN BELGISCHE FRANKEN

(1) Cf. tabel 18.

geldsoorten bereikte daarentegen een groter bedrag. De aantrekkingskracht van de beleggingen in het buitenland is evenwel in de loop van het jaar verzwakt.

De in **Belgische franken** gestelde financiële activa namen slechts toe met fr. 68,2 miljard, tegen fr. 82,2 miljard in 1968.

Om de hierboven aangegeven redenen verminderden de monetaire kasmiddelen — geldhoeveelheid min het giraal geld in het bezit van de overheid — met fr. 5,3 miljard, in tegenstelling met 1968, toen zij tijdens de eerste tien maanden met fr. 7,8 miljard waren toegenomen.

Tabel 19.

NIET-MONETAIRE FINANCIËLE ACTIVA IN BELGISCHE FRANKEN
MET VAST RENDEMENT

(Veranderingen in miljarden franken)

	Deposito's op gewone boekjes (1)	Overige deposito's voor ten hoogste één jaar		Financiële activa op halflange en lange termijn		Eind- totaal
		Totaal	waarvan : Deposito's op termijn en met opzegging	Totaal	waarvan : Obligaties en kasbons (2)	
1963	+ 18,2	+ 0,1	- 0,4	+ 16,3	+ 13,5	+ 34,6
1964	+ 12,2	+ 6,1	+ 5,9	+ 28,2	+ 25,9	+ 46,5
1965	+ 19,6	+ 9,0	+ 8,1	+ 32,2	+ 28,9	+ 60,8
1966	+ 18,6	+ 8,7	+ 8,0	+ 33,4	+ 29,5	+ 60,7
1967	+ 23,6	+ 8,1	+ 6,0	+ 55,9	+ 47,0	+ 87,6
1968	+ 27,3	+ 5,7	+ 4,2	v+ 47,2	v+ 38,6	v+ 80,2
1968 Eerste 10 maanden	+ 19,4	+ 3,0	+ 6,0	v+ 44,4	v+ 37,5	v+ 66,8
1969 Eerste 10 maanden	+ 7,8	+ 19,7	+ 22,4	v+ 39,6	v+ 36,1	v+ 67,1

(1) Cf. Bijlage 6, tabel 10.

(2) Cf. Bijlage 6, tabel 11.

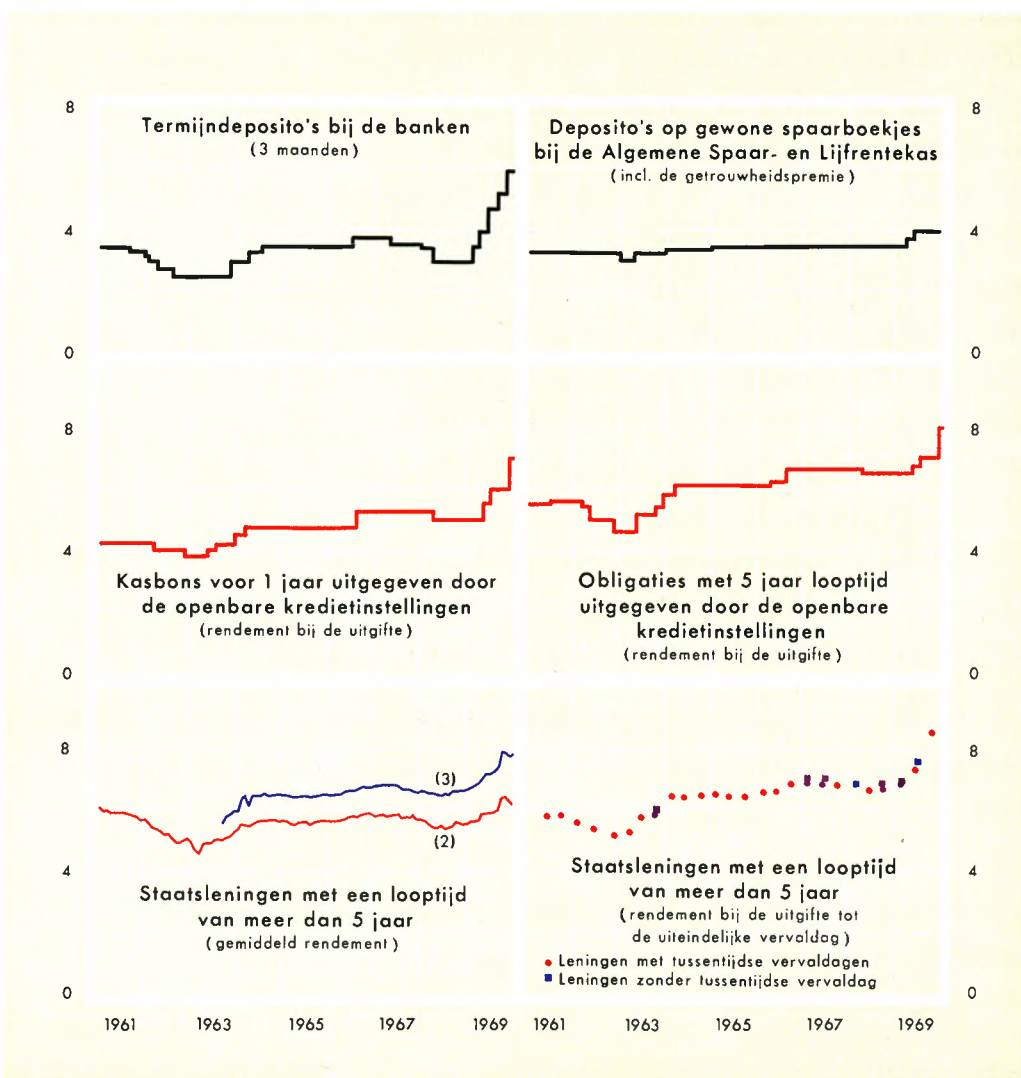
v Voorlopige cijfers.

Voor de eerste tien maanden stegen de deposito's op gewone boekjes slechts met fr. 7,8 miljard, tegen fr. 19,4 miljard in dezelfde periode van 1968; de rente die erop werd vergoed en die in de loop van de laatste jaren stabiel gebleven was dan die van de andere niet-monetaire financiële activa, is in 1969 gestegen, maar in mindere mate dan deze laatste.

De aangroei van de andere niet-monetaire deposito's voor ten hoogste één jaar, die begunstigd werden door het meer rationele kasbeheer, was bijzonder aanzienlijk. De deposito's op termijn en met opzegging alleen al

RENTEPERCENTAGES VAN BELEGGINGEN DIE OPENSTAAN VOOR HET PUBLIEK ⁽¹⁾

(1) Rentepercentages vóór de belastingheffing bij de bron. Cf. Bijlage 6, tabel 12.
 (2) Leningen uitgegeven vóór 1 december 1962.
 (3) Leningen uitgegeven na 1 december 1962.

vermeerderden met fr. 22,4 miljard, tegen fr. 6 miljard in 1968. De rente die erop werd vergoed, vertoonde een forse stijging; zo liep de interest

van de deposito's voor drie maanden bij de banken van 3 pct. bij het begin van het jaar op tot 6 pct. met ingang van 10 november; wegens de concurrentie van de buitenlandse markten was de verhoging van de rentepercentages der « grote » deposito's nog gevoeliger.

De financiële activa op halflange en op lange termijn met vast rendement stegen iets minder dan in 1968. De nettoaankopen van obligaties en kasbons bedroegen fr. 36,1 miljard, tegen fr. 37,5 miljard in 1968; tegenover de toeneming van de aankopen van staatsfondsen stond een sterkere teruggang van de aankopen van effecten van de openbare kredietinstellingen en van de lagere overheid. De nettoaankopen van obligaties en kasbons zijn in de loop van de laatste maanden van de beschouwde periode echter versneld ten gevolge van een aanzienlijke verhoging van hun rendement dat, voor de inschrijvers die hun effecten tot de uiteindelijke vervaldag bewaren, toenam van 6,88 pct. voor de staatslening met tussenliggende vervaldag van februari 1969 tot 8,51 pct. voor die van oktober. De rente van de obligaties en kasbons die door de openbare kredietinstellingen doorlopend worden uitgegeven, volgde een gelijkaardige ontwikkeling; het rendement van de kasbons voor één jaar werd van 5 pct. bij het begin van het jaar verhoogd tot 7 pct. met ingang van 1 november, en dat van de obligaties voor 5 jaar, van 6,5 tot 8 pct.

De bedragen die bij de openbare uitgaven van aandelen in contanten werden gestort, bereikten slechts fr. 5,1 miljard, tegen fr. 7 miljard in 1968.

De particulieren en de bedrijven hadden meer belangstelling voor financiële activa in **buitenlandse geldsoorten.**

Tijdens de eerste tien maanden stegen hun deposito's in buitenlandse geldsoorten bij de Belgische banken met fr. 5,9 miljard, in tegenstelling tot 1968 toen zij met fr. 0,1 miljard daalden. Die beweging was toe te schrijven aan de evolutie van de vrije tegoeden waarop een rente wordt vergoed die aangepast is aan die van de Euro-deviezen, althans voor de deposito's van een bepaalde omvang; zij beïnvloedde zeer weinig de reglementaire rekeningen waarop geen enkele rente wordt vergoed.

De nettoaankopen van effecten luidend in buitenlandse geldsoorten, die een zeker bedrag verrichtingen voor rekening van niet-ingezetenen kunnen omvatten, bedroegen fr. 14,6 miljard, tegen fr. 10,1 miljard tijdens de eerste tien maanden van 1968. Wegens het hogere rendement van de internationale leningen en de nog grote belangstelling voor de op de New Yorkse beurs verhandelde waarden, bereikten deze aankopen van april tot januari gemiddeld fr. 1,7 miljard per maand, tegen een maandgemiddelde van fr. 1 miljard voor het hele jaar 1968. Van mei tot oktober bedroegen zij gemiddeld slechts fr. 1,3 miljard per maand en zij verminderden tot fr. 0,7 miljard in november. Deze vertraging kan vooral verklaard worden door de minder gunstige vooruitzichten van de New Yorkse beurs en door de omstandigheid dat het rendement van de internationale leningen met een resterende looptijd van 10 tot 20 jaar, van eind april tot eind november slechts met ongeveer 0,5 pct. per jaar toenam, wat een aanzienlijk kleinere stijging is dan die van de activa met vast rendement op halflange en lange termijn, luidend in Belgische franken.

AANDELENMARKT.

De bij de aanvang van 1967 begonnen stijging van de noteringen der Belgische effecten met veranderlijk rendement duurde voort tot eind mei 1969. Op die datum lag het indexcijfer van de noteringen van de contantmarkt, hoewel nog 4 pct. onder het begin 1964 bereikte topcijfer, resp. 39 en 9 pct. boven het peil van begin 1967 en 1969. Terzelfder tijd zette ook de herleving van de activiteit op de beurs zich voort : tijdens de eerste helft van het jaar werden er 35 pct. meer kapitalen verhandeld dan in 1968.

Vervolgens liepen zowel de noteringen als de verhandelde kapitalen terug, o.m. ten gevolge van de geldkrapte, het hoge rendement van sommige financiële, vast rentende activa en de ontwikkeling van de investeringen der bedrijven en particulieren. In december lagen de termijnnoteringen van de Belgische effecten nog hoger dan in december 1968, terwijl de noteringen van deze effecten op de contantmarkt een weinig

beneden dat peil lagen. Anderzijds was de omzet in de loop van de maanden juli tot december gemiddeld 15 pct. kleiner dan in 1968.

Tabel 20.

MARKTEN DER EFFECTEN MET VERANDERLIJK RENDEMENT

	Omzet (1) (Gemiddelden per beursdag, in miljoenen franken)	Indexcijfers der noteringen (2) (1958 = 100)			
		Contantmarkt		Termijnmarkt	
		Belgische effecten	Belgische en Kongolese effecten	Belgische effecten	Belgische en Kongolese effecten
1962	82	118	88	135	101
1963	87	120	90	132	100
1964	90	128	93	137	97
1965	82	125	91	122	91
1966	70	108	79	102	75
1967	80	102	76	103	76
1968	133	111	87	114	101
1969	147	121	95	131	120
1968 December	132	115	90	116	107
1969 December	110	114	90	128	116

(1) Transacties op de Beurs te Brussel (termijn- en contantmarkt).
Bron : Beurscommissie te Brussel.

(2) Gemiddelden van de indexcijfers op de 10^e en 25^e van iedere maand voor de Beurzen te Brussel en te Antwerpen.
Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De kapitalisatierente van de effecten met veranderlijk rendement liep tijdens de eerste tien maanden, in vergelijking met het vorige jaar, iets terug, maar in België bleef ze toch hoger dan in de voornaamste andere landen.

Zij is slechts één van de factoren die in aanmerking moeten worden genomen bij de beoordeling van het totale rendement van de aandelen; die beoordeling hangt ook af van de kapitaalmeerwaarden. Welnu, over een langere periode beschouwd, waren deze meerwaarden in België doorgaans minder belangrijk dan in de voornaamste andere landen. Doch voor de gezamenlijke eerste tien maanden van 1969 was de stijging van de noteringen in België, in vergelijking met die van 1968, hoewel kleiner dan in Frankrijk en Nederland, groter dan in Italië, de Duitse Bondsrepubliek, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten.

Tabel 21.

KAPITALISATIERENTE EN INDEXCIJFERS DER NOTERINGEN VAN DE AANDELEN

	België	Duitse Bondsrepubliek	Frankrijk	Nederland	Italië	Verenigde Staten	Verenigd Koninkrijk
Kapitalisatierente ⁽¹⁾ (In procenten)							
1962	5,1	3,3	2,0	3,8	3,3	3,4	5,6
1963	5,0	3,3	2,3	3,6	3,9	3,2	4,4
1964	4,8	3,0	2,6	3,5	4,5	3,0	4,6
1965	5,0	3,6	3,1	3,8	4,6	3,0	5,5
1966	6,1	4,4	4,0	4,9	3,8	3,4	5,7
1967	6,4	4,1	4,6	4,5	4,2	3,2	5,2
1968	5,8 ⁽²⁾	3,1	4,6	4,1	4,4	3,1	3,7
1968 Eerste 10 maanden	5,8	3,1	4,6	4,1	4,3	3,1	3,8
1969 Eerste 10 maanden	5,5	3,0	4,1	4,2	4,0	3,2	3,9
Indexcijfers der noteringen (1958 = 100)							
1962	118	221	206	179	223	135	158
1963	120	215	188	188	193	151	181
1964	128	243	162	200	148	176	192
1965	125	216	150	185	146	191	181
1966	108	187	144	149	173	184	183
1967	102	196	131	157	159	199	195
1968	111	260	141	205	157	213	277
1968 Eerste 10 maanden	110	259	141	201	158	210	272
1969 Eerste 10 maanden	122	285	173	227	173	213	277

Bronnen : België : Kapitalisatierente : Kredietbank (brutopercentages berekend door de Nationale Bank van België).
Indexcijfers der noteringen : Cf. tabel 20, tweede kolom.

Duitse Bondsrepubliek : Statistisches Bundesamt.

Frankrijk : Institut National de la Statistique et des Etudes Economiques.

Nederland : Kapitalisatierente : Amsterdam-Rotterdam Bank.

Indexcijfers der noteringen : Centraal Bureau voor de Statistiek.

Italië : Banca d'Italia.

Verenigde Staten : Federal Reserve System.

Verenigd Koninkrijk : Central Statistical Office.

(1) Verhouding van het dividend tot de koers, vóór de fiscale afhouding en rekening houdend met het eventuele belastingkrediet.

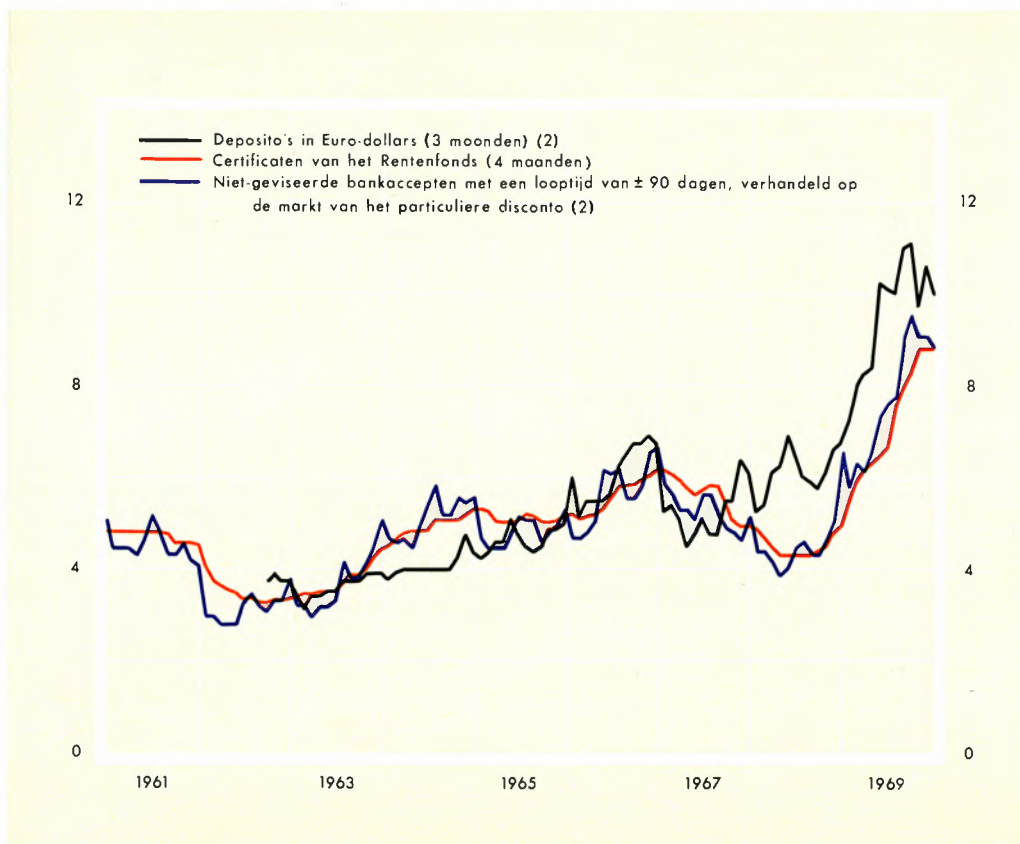
(2) Nieuwe reeks vanaf 1968.

GELDMARKT.

De spanningen die in de laatste maanden van 1968 op de geldmarkt te voorschijn traden, duurden voort en namen in kracht toe tijdens de eerste drie kwartalen van 1969. Diverse factoren leidden tot een vermindering van het aanbod en een vermeerdering van de vraag. Enerzijds ging het rendement van de beleggingen in het buitenland, in het bijzonder op de Euro-geldmarkt, in stijgende lijn. Anderzijds deden de bedrijven en particulieren, tijdens de eerste vier maanden, een steeds groeiend beroep op de kredieten van de financiële instellingen en had de Schatkist grote financieringsbehoeften; deze laatste moest in aanzienlijke mate haar

toevlucht nemen tot het plaatsen van certificaten op korte termijn wegens de ontoereikende opbrengst van haar emissies van gevestigde leningen.

RENTEPERCENTAGES VAN DE EURO-DOLLAR EN VAN DE BELGISCHE GELDMARKT ⁽¹⁾

(1) Cf. Bijlage 6, tabel 13.

(2) Percentages geldend aan het einde van de maand.

In die omstandigheden stegen de rentepercentages van de geldmarkt tijdens de eerste negen maanden van 1969 in sterke mate en een steeds groter volume handelspapier, dat door de markt niet meer kon worden gefinancierd, vloeide naar de Bank toe.

Van 19 december 1968 tot 18 september 1969 verhoogde de Bank achtmaal haar disconto- en voorschottarief. Zo werd de rente voor de in een bank gedomicilieerde, geaccepteerde wissels van 3,75 op 7,50 pct. gebracht en die van de voorschotten op overheidsfondsen, van 5,50 op

9,50 pct. Bij de verhoging van 31 juli heeft de Bank de speciale rentevoet van de uitvoeraccepten, die op verzoek van de Commissie van de Europese Gemeenschappen reeds op 1 januari 1969 was afgeschaft voor de uitvoer naar de Lid-Staten, ook opgeheven voor de export naar de landen buiten de Europese Economische Gemeenschap; zij had namelijk vastgesteld dat

OFFICIELE DISCONTOVOET : VERGELIJKING MET HET BUITENLAND

(1) Sedert 1 juli 1960 zijn er in Italië twee discontotarieven. De discontovoet waarvan hier sprake is, is die welke wordt toegepast op de kredietinstellingen die, tijdens het kalenderhalfjaar dat aan de verrichting voorafgaat, op het herdisconto een beroep hebben gedaan voor een bedrag dat groter is dan 5 pct. van hun verplichte reserves.

het bedrag van de geïmporteerde uitvoeraccepten naar derde landen, zonder enig verband met de veel gematigder stijging van die uitvoer, aanzienlijk was toegenomen, hetgeen een grotere financiering in die vorm liet blijken.

De vertraging van de expansie der kredieten toegestaan door de financiële instellingen aan de bedrijven en particulieren, de richtlijnen van het Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de Wissel inzake wisseltransacties en vooral de normalisering die ten gevolge van de revaluatie van de Duitse mark op de valutamarkten optrad, leidden vanaf einde september tot een ontspanning op de Belgische geldmarkt. Zij kwam tot uiting in de stabilisatie van de rentetarieven, in de geleidelijke daling van de portefeuille handelspapier van de Bank, alsmede in de wedersamenstelling van de activa in overheidspapier van de instellingen die aan de markt deelnemen.

Met ingang van 1 mei 1969 werd, op initiatief van de Bank, de **daggeldmarkt** gereorganiseerd op grond van richtlijnen die in maart door de Bankcommissie aan de banken, door de Minister van Financiën aan de openbare kredietinstellingen en door het Centraal Bureau voor de Kleine Spaarders aan de particuliere spaarkassen werden gezonden en die betrekking hadden op de normen die inzake daggeldleningen dienden nageleefd te worden.

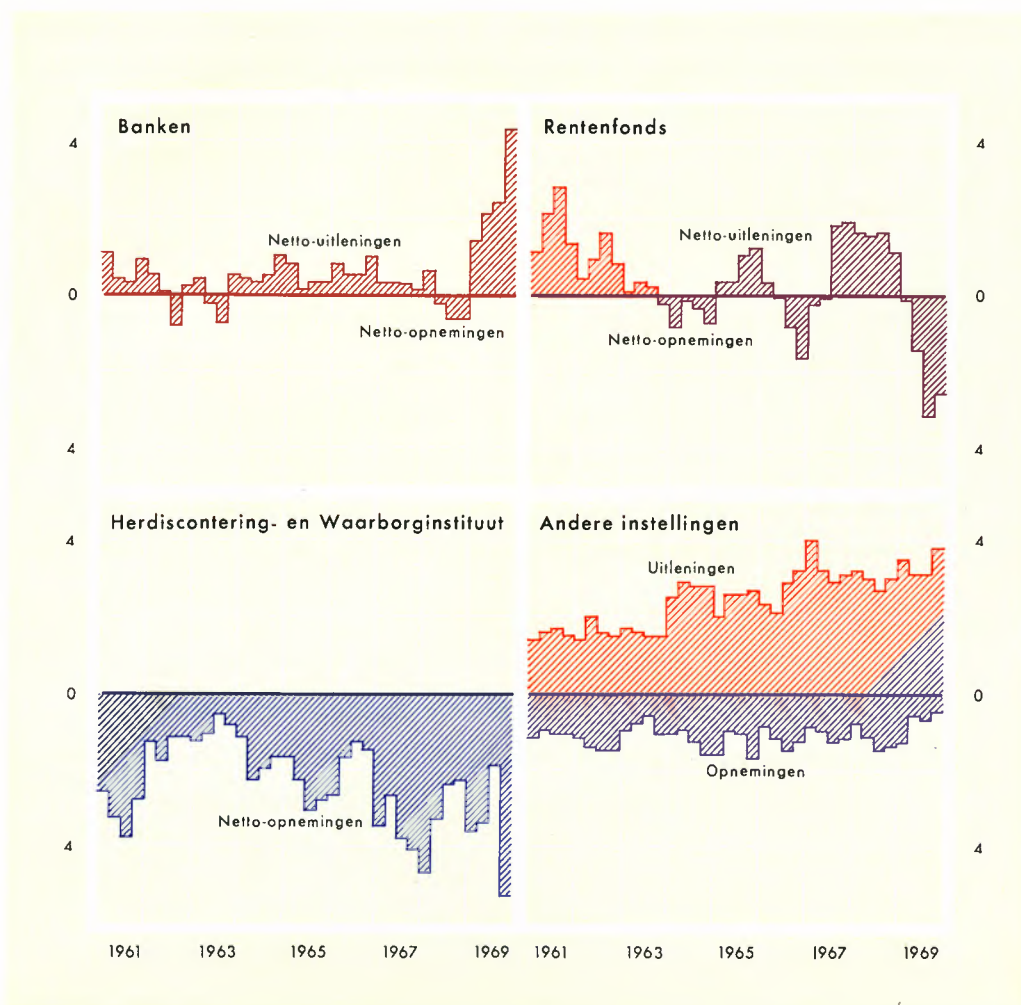
Aangezien het doel van deze leningen erin bestaat evenwicht te brengen in de kaspositie van de instellingen die zich kunnen gesteld zien voor vaak niet te voorzien, belangrijke dagelijkse bewegingen van hun deposito's, mogen voortaan slechts die financiële instellingen van de openbare of particuliere sector deelnemen aan de markt, die inlagen ontvangen op boekjes of voor termijnen die geen drie maanden overschrijden.

Daar die instellingen, afgezien van de normale dagelijkse schommelingen, in beginsel doorgaans een positieve kaspositie moeten hebben, dienen zij voortaan ieder kwartaal ten minste een even groot bedrag uit te lenen als dat wat zij opnemen.

DAGGELD ⁽¹⁾

(Daggemiddelden, per kwartaal, in miljarden franken)

(1) Cf. Bijlage 6, tabel 14.

Deze norm geldt niet voor het Rentenfonds, dat tot opdracht heeft de geldmarkt te reguleren, evenmin als voor het Herdiscontering- en Waarborginstituut, dat tot taak heeft de op de markt aangeboden overtollige kasmiddelen aan te wenden voor het mobiliseren, tegen de beste voorwaarden, van de kredieten die de buitenlandse handel financieren.

Het nettoaanbod van de banken en van de andere instellingen die een positieve kaspositie dienen te onderhouden, is toegenomen. De middelen waarover het Herdiscontering- en Waarborginstituut de eerste drie

kwartalen kon beschikken, waren evenwel minder belangrijk dan in het voorafgaande jaar, want het Rentenfonds, dat in 1968 per saldo geldgever was, werd geregeld nettogeldnemer voor hoge bedragen, omdat beslist werd zijn behoeften in de eerste plaats op die wijze te dekken veeleer dan door voorschotten van de Bank, om aldus de door de monetaire autoriteiten gewenste rentestijging te steunen. De daggeldrente steeg geleidelijk tot gemiddeld meer dan 7 pct. in augustus en september, met maxima gaande tot 9 pct.

Ondanks de ontspanning die in de loop van het vierde kwartaal op de geldmarkt intrad, bleef de daling van de rente beperkt. Daarentegen werden meer fondsen aangeboden; ze werden in hoofdzaak door het Herdiscontering- en Waarborginstituut gebruikt, terwijl het Rentenfonds zijn optreden verder regelde met het doel een te sterke daling van de rente, die in het bestaande internationale klimaat voorbarig zou zijn, te vermijden.

Tussen het vierde kwartaal van 1968 en het derde kwartaal van 1969 steeg het gemiddelde bedrag van het **gedisconteerde handelspapier** en van de **bankaccepten** omtrent evenveel als in 1968, en wel met fr. 15,4 miljard, tegen fr. 15,9 miljard. De sterke spanningen die tijdens die periode op de geldmarkt heersten, kwamen echter duidelijk tot uiting in de lokalisatie van die stijging.

De portefeuille van de banken nam immers slechts met fr. 1,6 miljard toe; om de reeds aangehaalde redenen verminderde die van het Herdiscontering- en Waarborginstituut met fr. 0,1 miljard; in tegenstelling met de sedert jaren waargenomen ontwikkeling verminderden de overige instellingen van de markt en het buitenland hun bezit aan handelspapier met fr. 2,9 miljard. In die omstandigheden vermeerde het door de Bank geherdisconteerde papier met fr. 16,8 miljard, wat meer is dan de verhoging van het gemiddelde totale bedrag. Onder de invloed van de ontspanning op de geldmarkt, is dat papier in het vierde kwartaal met fr. 11,6 miljard geslonken. Eind december was het gezamenlijke handelspapier in het bezit van de Bank met fr. 8,1 miljard verminderd, in vergelijking met einde 1968.

Tabel 22.

HOUDERSCHAP VAN HET DOOR DE BANKEN GEDISCONTEERDE HANDELSPAPIER
EN VAN DE BANKACCEPTEN ⁽¹⁾

(Miljarden franken)

Gemiddelde bedragen per einde maand (2)	Portefeuille van				Totaal
	de banken	het Herdiscon- tering- en Waarborg- instituut (3)	de overige instellingen van de markt van het particuliere disconto en portefeuille in het buitenland	de Nationale Bank van België (4)	
1963	39,3	0,7	14,8	4,7	59,5
1964	47,4	1,2	15,6	5,3	69,5
1965	56,6	1,9	14,9	4,0	77,4
1966	62,6	0,8	15,6	8,8	87,8
1967	74,3	2,5	17,4	6,7	100,9
1968	86,6	1,7	21,2	10,8	120,3
1968 1 ^e kwartaal	84,8	2,6	19,9	7,5	114,8
2 ^e kwartaal	87,9	1,7	21,6	7,6	118,8
3 ^e kwartaal	86,5	1,5	21,8	11,9	121,7
4 ^e kwartaal	87,3	1,2	21,4	16,0	125,9
1969 1 ^e kwartaal	84,6	1,6	21,6	22,7	130,5
2 ^e kwartaal	88,1	1,9	20,0	27,1	137,1
3 ^e kwartaal	88,9	1,1	18,5	32,8	141,3
4 ^e kwartaal	96,6 ⁽⁵⁾	4,4	17,3 ⁽⁵⁾	21,2	n.b.

(1) Opgenomen bedrag van de disconto- en acceptkredieten in Belgische franken bij hun oorsprong verleend door de banken aan de bedrijven en particulieren (excl. de financiële instellingen, maar incl. de overheidsbedrijven), het Wegenfonds en het buitenland.

(2) Bij de berekening van deze gemiddelden werden de bedragen van het begin en van het einde der periode eenmaal, en de bedragen van het einde der tussenvolgende maanden tweemaal geteld.

(3) Bedrag van de portefeuille, met uitzondering van het bij de Nationale Bank van België geherdisconteerde gedeelte.

(4) Aangezien de tabel uitsluitend betrekking heeft op de kredieten bij hun oorsprong verleend door de banken, omvatten de cijfers van deze kolom niet de rechtstreekse kredieten van de Nationale Bank van België.

(5) Oktober-november.

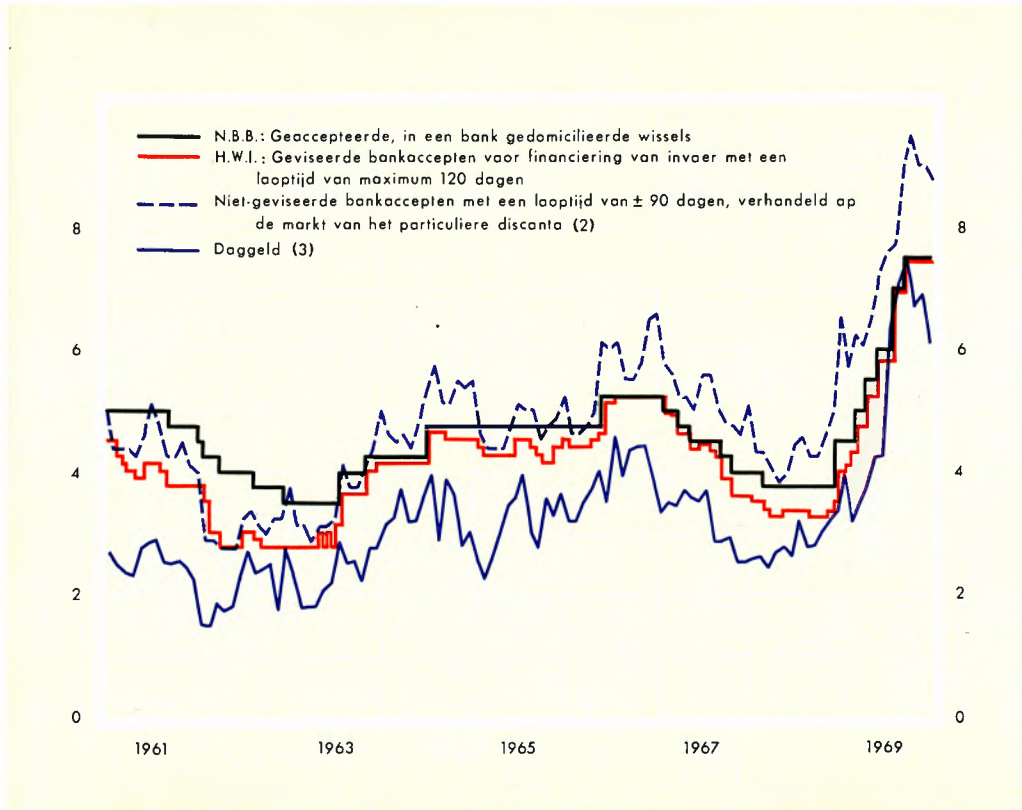
n.b. Niet beschikbaar.

De tijdens de eerste drie kwartalen waargenomen geldverkrapping veroorzaakte een ononderbroken stijging van de rentepercentages op de markt van het particuliere disconto; zo verhoogden, tussen het peil van eind januari en het maximum van begin oktober, de kosten van de discontering van de niet-geviseerde bankaccepten met 90 dagen looptijd van 5,70 tot 9,75 pct. Een beperkte daling begon in oktober; aan het einde van het jaar bedroeg de rente 8,75 pct. voor deze accepten.

Met behoud van het beginsel dat zij op elk ogenblik vrij mag oordelen over het volume handelspapier dat zij aanvaardt te herdisconteren of te viseren en over de kwaliteit van de aangeboden wissels, bracht de Bank, vanaf 1 mei, een stelsel van herdisconto- en visumplafonds in toepassing.

De beperkingen die zij zich tot dusver op dat gebied oplegde, berustten op maatstaven bepaald door het bedrag van de eigen middelen van iedere bank; zij waren vooral ingegeven door overwegingen betreffende de

RENTEPERCENTAGES VAN HANDELSPAPIER EN DAGGELD ⁽¹⁾

- (1) Cf. Bijlage 6, tabellen 13 en 15.
 (2) Percentages geldend aan het einde van de maand.
 (3) Daggemiddelden per maand.

solvabiliteit van de endosserende instellingen. Het nieuwe stelsel gaat hoofdzakelijk uit van overwegingen van monetair beleid. De grens waarboven een bank, hetzij direct of indirect, geen beroep meer mag doen op de kredietgever in laatste instantie, wordt voortaan vastgesteld door een coëfficiënt die slaat op haar gezamenlijke middelen bestaande uit de eigen middelen, de leningen uitgegeven in de vorm van obligaties en kasbons, en de deposito's in Belgische franken (dadelijk opvraagbare, op termijn en op

boekjes), met uitzondering nochtans van de creditrekeningen van banken. Het toegestane plafond wordt berekend door deze coëfficiënt toe te passen op het gemiddelde bedrag van de middelen van elke bank tijdens de periode van twaalf maanden eindigend aan het einde van ieder kalenderkwartaal; het nieuwe plafond wordt twee maanden na het einde van het kwartaal van kracht.

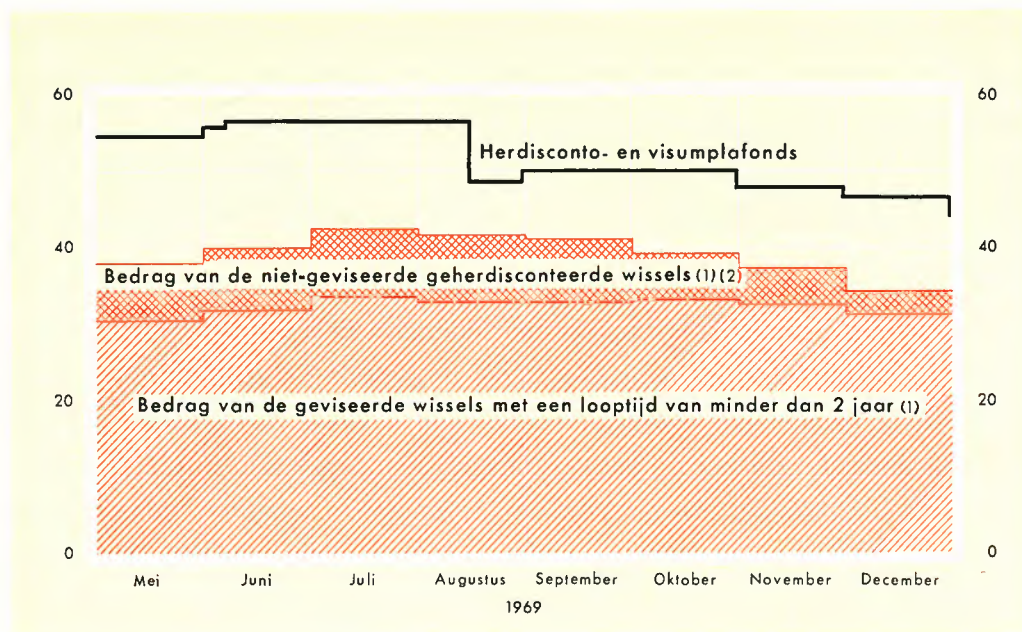
Op het aldus vastgestelde, enige, individuele plafond worden aangerekend het totale bedrag van het geïllustreerde papier met minder dan 2 jaar resterende looptijd, het niet-geïllustreerde, rechtstreeks bij de Bank geherdisconteerde papier en, tenslotte, het niet-geïllustreerde, bij de Bank herdisconteerbare papier dat op de markt van het particuliere disconto, gehouden door het Herdiscontering- en Waarborginstituut, te gelde is gemaakt.

De voor de berekening van de plafonds gebruikte coëfficiënt kan worden verlaagd of verhoogd naargelang van het verloop van de binnenlandse conjunctuur en de ontwikkeling in het buitenland. Bovendien verlaagt de Bank de plafonds van de banken die de door haar vastgestelde normen inzake de begrenzing van de kredieten niet naleven; het is immers niet aanvaardbaar dat zij kredieten zou herfinancieren die werden toegestaan in tegenstrijd met haar richtlijnen.

Aanvankelijk werden de plafonds vastgesteld op 16 pct. van het gemiddelde, voor het jaar 1968, van de in aanmerking genomen middelen. Aangezien het geherdisconteerde en geïllustreerde papier van sommige banken op 31 maart 1969 reeds het plafond overschreed dat hun zou zijn opgelegd door toepassing van de algemene formule, kregen alle banken de keuze tussen die formule en een overgangsstelsel, waarin het plafond van de bank was bepaald rekening houdend met het uitstaande bedrag van haar werkelijk geherdisconteerde of herdisconteerbare wissels en met dat van de tijdens recente periodes geïllustreerde accepten door haar gecreëerd; dit stelsel werd in juni aangepast. Op 1 mei bedroeg het totaal van de individuele plafonds fr. 54,5 miljard. Rekening houdend met de verleende visa en het gemobiliseerde papier beschikten de gezamenlijke banken toen nog over een totale marge van fr. 18,8 miljard.

De trimestriële aanpassingen, de individuele verlagingen gemotiveerd door een overschrijding van de normen van de kredietbegrenzing en de uitwerking van twee algemene verlagingen van de coëfficiënt, teruggebracht tot 14 pct. op 18 augustus en vervolgens verlaagd met twee

BEDRAGEN OPGENOMEN ONDER DE HERDISCONTO- EN VISUMPLAFONDS
(Miljarden franken)

(1) Daggemiddelden per maand.

(2) Incl. de bij de Nationale Bank van België herdisconteerbare wissels, gemobiliseerd op de door het Herdisconterings- en Waarborginstituut gehouden markt van het particuliere disconto.

derde procent per maand vanaf oktober om zodoende op 31 maart 1970 nog slechts 10 pct. te bereiken, hebben het totaal van de individuele plafonds gewijzigd. Op 18 augustus bedroeg dit totaal nog slechts fr. 48,6 miljard en op 31 december, fr. 44 miljard. Op de eerste van die twee data bereikte de totale beschikbare marge nog slechts fr. 7,6 miljard, maar, op de tweede, was zij, vooral ten gevolge van een vermindering van de herdisconteringen, opgelopen tot fr. 10,1 miljard.

Het gemiddelde bedrag van het **kortlopende overheidspapier** in Belgische franken in het bezit van de banken, de openbare kredietinstellingen,

de Algemene Spaar- en Lijfrentekas en de particuliere spaarkassen, dat tijdens de tweede helft van 1968, mede wegens het eerder weinig aantrekkelijk rendement van dat papier, sterk was gedaald, steeg tijdens het eerste halfjaar van 1969 : tussen het laatste kwartaal van 1968 en het tweede

Tabel 23.

OVERHEIDSPAPIER IN BELGISCHE FRANKEN VOOR TEN HOOGSTE EEN JAAR, IN HET BEZIT VAN DE FINANCIËLE INSTELLINGEN DIE AAN DE GELDMARKT DEELNEMEN⁽¹⁾

(Miljarden franken)

Gemiddelde bedragen per einde maand (2)	Papier in het bezit van		Totaal van het papier	Middelen ter beschikking gesteld van (3)	
	de banken	de overige instellingen		de Schatkist	het Rentenfonds
1963	16,2	19,1	35,3	29,9	5,4
1964	16,3	11,9	28,2	25,5	2,7
1965	20,9	17,0	37,9	33,2	4,7
1966	19,9	17,1	37,0	34,4	2,6
1967	20,6	25,2	45,8	42,8	3,0
1968	17,2	31,3	48,5	44,6	3,9
1969	14,7	27,4	42,1	40,1	2,0
1968 1 ^o kwartaal	18,5	32,6	51,1	46,8	4,3
2 ^o kwartaal	17,6	37,2	54,8	51,2	3,6
3 ^o kwartaal	17,1	28,4	45,5	41,8	3,7
4 ^o kwartaal	15,7	26,8	42,5	38,6	3,9
1969 1 ^o kwartaal	13,6	34,0	47,6	44,6	3,0
2 ^o kwartaal	16,4	32,3	48,7	46,1	2,6
3 ^o kwartaal	13,2	21,0	34,2	33,6	0,6
4 ^o kwartaal	15,5	22,6	38,1	36,1	2,0

(1) Papier uitgegeven door de Schatkist en het Rentenfonds en in het bezit van de banken (de « swap »-certificaten niet inbegrepen), de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid, het Gemeentekrediet van België, de Nationale Kas voor Beroepskrediet, de Nationale Maatschappij voor de Huisvesting, de Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom, het Centraal Bureau voor Hypothecair Krediet, het Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet, de Algemene Spaar- en Lijfrentekas en de particuliere spaarkassen.

(2) Bij de berekening van deze gemiddelden werden de bedragen van het begin en van het einde der periode eenmaal, en de bedragen van het einde der tusseliggende maanden tweemaal geteld.

(3) Het papier uitgegeven door de Schatkist en in het bezit van het Rentenfonds werd beschouwd als een bron van middelen die ter beschikking werden gesteld van de Schatkist en die werden afgetrokken van die welke het Fonds heeft ontvangen.

kwartaal van 1969 nam het toe met fr. 6,2 miljard. De portefeuille van de banken vermeerderde met fr. 0,7 miljard en die van de andere instellingen, met fr. 5,5 miljard. Deze laatste toeneming werd beïnvloed door de omstandigheid dat overheidsinstellingen de opbrengst van leningen tijdelijk in schatkistcertificaten belegden.

Het derde kwartaal werd gekenmerkt door een volledige ommekeer. De portefeuille van de banken verminderde met fr. 3,2 miljard en die van de niet-banken, met fr. 11,3 miljard, zodat de totale inkringing de — deels

toevallige — vooruitgang van het eerste halfjaar niet alleen heeft teniet gedaan, maar het gemiddelde trimestriële bedrag heeft teruggebracht tot fr. 34,2 miljard, een peil dat sedert verscheidene jaren niet meer werd waargenomen.

Deze ommekeer, op het ogenblik dat de spanningen, zowel in het binnenland als in het buitenland, hun hoogtepunt bereikten, ging gepaard met een vertraging in de vorming van de middelen in Belgische franken van de banken en van de meeste financiële overheidsinstellingen, waarvan sommige tegelijkertijd het hoofd moesten bieden aan een versnelde opvraging van kredieten die zij aan hun cliënteel hadden toegestaan; dit was vooral het geval met de leningen en voorschotten aan de lagere overheid en aan de intercommunale verenigingen, toegestaan door het Gemeentekrediet van België.

De inkrimping in het derde kwartaal had voor fr. 12,5 miljard betrekking op de middelen ter beschikking gesteld van de Staat en voor fr. 2 miljard op die waarover het Rentenfonds beschikt, zodat deze laatste tot fr. 0,6 miljard daalden.

De ontspanning aan het einde van het derde kwartaal bracht een kentering teweeg. In het vierde kwartaal zijn de bedragen kortlopend overheidspapier zowel bij de banken als bij de andere instellingen toegenomen. De vermeerdering bedroeg fr. 3,9 miljard, waarvan fr. 2,5 miljard ten bate van de Schatkist en fr. 1,4 miljard ten bate van het Rentenfonds.

De renteontwikkeling in de loop van het jaar was, zoals in de andere sectoren van de markt, gekenmerkt door een sterke stijging. De rentevoet toegepast bij de toewijzing van certificaten van het Rentenfonds is opgelopen van 5,25 pct. in december 1968 tot 6,80 pct. in juni 1969; hij steeg daarna nog krachtiger en bereikte 8,75 pct. in september, op welk peil hij zich tot het einde van het jaar handhaafde.

WIJZIGING VAN DE STATUTEN

De statuten van de Bank werden gewijzigd overeenkomstig de beslissingen van de buitengewone algemene vergadering der aandeelhouders die op 5 september 1969 werd gehouden.

Deze wijzigingen vloeien voort uit de veranderingen welke krachtens de wet van 9 juni 1969 betreffende de instemming van België met het amendement van de overeenkomst waarbij het Internationaal Muntfonds tot stand werd gebracht en betreffende het muntstatuut ⁽¹⁾, werden aangebracht aan de besluitwet n° 5 van 1 mei 1944 tot regeling van de voorwaarden inzake aankoop en verkoop van goud en buitenlandse munt, en aan de organieke wet van de Bank.

Gezegde wijzigingen, waarvan het opzet werd beschreven in het verslag over de verrichtingen van het boekjaar 1968 ⁽²⁾, werden goedgekeurd bij koninklijk besluit van 22 september 1969 gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad* van 7 oktober 1969 ⁽³⁾.

De overeenkomsten tussen de Staat en de Bank, vereist voor de toepassing van deze nieuwe bepalingen, werden op 7 oktober 1969 en 7 november 1969 ondertekend.

⁽¹⁾ Zie *Belgisch Staatsblad* van 16 juli 1969.

⁽²⁾ Zie verslag over het boekjaar 1968, blz. 17.

⁽³⁾ Zie bijlage n° 7.

BEHEER

De h. Jean Brat, directeur van de Bank sedert 21 januari 1957, heeft zijn ambt neergelegd op 20 januari 1969, datum waarop zijn mandaat een einde nam. Bij het naderen van de leeftijdsgrens had hij de wens uitgesproken dat het niet zou worden vernieuwd.

Alvorens hij door de Koning tot directeur werd benoemd is de h. Brat van 1944 tot 1954 lid geweest van het College der censoren. Meer dan twintig jaar dus heeft hij zijn oordeelkundige adviezen verstrekt aan onze Instelling waaraan hij, als directeur, zijn beste krachten heeft gegeven.

De h. Brat heeft de programma's inzake modernisering der gebouwen van de Bank verder ten uitvoer gebracht.

Door zijn gestadige belangstelling voor de meest actuele beheers- en organisatiemethodes was hij aangewezen om de installatie te ondernemen van een elektronische apparatuur bestemd om al de departementen van de Bank metterdaad bij te staan.

Om zijn fijngevoeligheid en zijn innemendheid genoot hij de achting en het vertrouwen van iedereen. Niets van wat het personeel aanging liet hem onverschillig; hij heeft zich actief gewijd aan de problemen inzake sociale vooruitgang.

De h. Brat had voorheen belangrijke functies vervuld bij andere instellingen : hij was met name directeur van de Algemene Spaar- en Lijfrentekas, beheerder van de Nationale Kas voor Beroepskrediet en van

de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid, lid van het Fonds tot Delging der Staatsschuld en van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven. Sedert 30 juli 1957 maakte hij deel uit van het Comité van het Rentenfonds.

Als blijk van erkentelijkheid voor de diensten bewezen aan de Bank, werd de h. Brat, bij koninklijk besluit van 21 januari 1969, gemachtigd de eretitel van zijn ambt te voeren.

*
* *

Bij koninklijk besluit van 21 januari 1969, genomen op voordracht van de Regentenraad, werd de h. Michel-Hendrik Vloeberghs, licentiaat in de economische wetenschappen, tot directeur van de Bank benoemd voor een termijn van zes jaar, ingaand op 21 januari 1969.

*
* *

De Bank betreurde in het afgelopen boekjaar het overlijden van de h. censor Edouard Gruwez en van de h. erecensor Edmond Konings.

De Regentenraad sluit zich aan bij de hulde die door het College der censoren aan hun nagedachtenis wordt gebracht.

*
* *

De algemene vergadering van 24 februari 1969 is overgegaan tot de statutaire verkiezingen.

Zij heeft het mandaat vernieuwd van de h. regent Robert Vandeputte, verkozen op de lijst van de leidende personaliteiten der financiële instellingen van openbaar nut, en de mandaten van de hh. censoren Marcel Leclercq, Alex Florquin en Jacques Delruelle.

De vergadering heeft eveneens voorzien in de vervanging van de hh. regenten Max Drechsel en Jean de Cooman d'Herlinckhove die, hoewel zij de leeftijdsgrens hadden bereikt, van de Minister van Financiën toelating hadden bekomen hun mandaat te beëindigen, bij toepassing van artikel 56 der statuten.

De h. censor Louis Van Helshoecht, aangesteld tot Voorzitter van de Raad van Beheer der Algemene Spaar- en Lijfrentekas, verkozen op de lijst van de leidende personaliteiten der financiële instellingen van openbaar nut, en de h. Roger Ramaekers, verkozen onder de kandidaten voorgedragen door de meest vooraanstaande organisaties van de handel, werden aangeduid respectievelijk als opvolger van de h. Drechsel en van de h. de Cooman d'Herlinckhove.

Tevens heeft de vergadering de h. Hubert Detremmerie verkozen om te voorzien in het mandaat van censor dat vacant was ingevolge de benoeming van de h. Van Helshoecht tot regent.

Bij toepassing van de artikelen 53 en 55 der statuten verstrijken al deze mandaten na de gewone algemene vergadering van februari 1972.

Als blijk van erkentelijkheid voor de diensten die zij hebben bewezen, heeft de vergadering eenparig de titel van ereregent verleend aan de hh. Drechsel en de Cooman d'Herlinckhove. Tijdens de vergadering heeft de Gouverneur hun hulde gebracht in volgende bewoordingen :

« De h. Max Drechsel, rector van het Rijksuniversitair Centrum te Bergen en voorzitter van de Raad van Beheer der Algemene Spaar- en Lijfrentekas, heeft gedurende twaalf jaar deelgenomen aan de werkzaamheden van de Raden der Bank en deze bijgestaan aan de hand van zijn uitgebreide ervaring op financieel en economisch vlak. De h. Drechsel, vertegenwoordiger in de Regentenraad van een grote openbare kredietinstelling, heeft het prestige van een schitterende carrière op de Bank overgedragen.

» De h. Jean de Cooman d'Herlinckhove verleent zijn medewerking aan de Bank sinds 1939 als lid van het Discontocomité te Brussel.

Op 25 februari 1957 werd hij lid van het College der censoren, waar hij ieders waardering genoot, en op 28 februari 1966 lid van de Regentenraad. Vooraanstaande personaliteit uit de handelswereld, uiteraard actief en vooruitstrevend, heeft de h. de Cooman d'Herlinckhove de Bank steeds wel doordachte adviezen verstrekt. »

De h. de Cooman d'Herlinckhove blijft aan de Bank zijn medewerking verlenen als lid van het Discontocomité te Brussel.

*
* *

De h. Armand Vranckx, benoemd tot onderdirecteur, werd aangesteld als Chef van het personeel, ter vervanging van de h. René Gallet, die op 12 november 1969 de leeftijdsgrens had bereikt. De Bank betuigt haar dankbaarheid aan de h. Gallet voor de talrijke diensten die hij tijdens zijn lange loopbaan heeft bewezen.

PERSONEEL

De Bank wenst haar erkentelijkheid te betuigen aan de ambtenaren die haar, bij het bereiken van de leeftijdsgrens, na een lange en vruchtbare loopbaan hebben verlaten : de heer Georges Ginion, agent te Bergen, en de heren Léon Lemoine en Henri Isaac, afdelingshoofden, respectievelijk bij de bijbank te Luik en bij het agentschap te Kortrijk.

Zij dankt eveneens voor hun toegewijde medewerking de leden van het personeel die in 1969 werden gepensioneerd : de heer François Alewaeters, Mevr. Jeanne Baecke-Vandermaelen, Juffr. Eveline Baetens, Mevr. Juliette Beyney-Leclercq, de heren Joseph Camberlin en Joseph Daix, Mevr. Jeanne De Ligne-Mattens, de heren Arthur Mauën, Henri Quintens en François Timmermans, Juffr. Juliette Vanachter en de heer Victor Verreckt, van het hoofdbestuur, de heren Albert Boulanger, Ulysse Frankignoul, Achille Hoing, Jean Laemont, André Mahauden en Julien Soete, van de vestigingen in de provincie.

*
**

Gedurende het jaar 1969 had de Bank het vroegtijdig overlijden te betreuren van de heer Augustin Schollier, afdelingshoofd bij de dienst Administratieve Organisatie, van Mevr. Marie-Jeanne Antoine, van de heren Albert Bultiau, Joseph Mellaerts en Auguste Theys, van het hoofdbestuur, van de heren Marcel Taffein van het agentschap Kortrijk, Frans Smets van het agentschap Mechelen en Jozef Van Roy van de bijbank te Antwerpen.

*
**

De vacatures die in het hogere kader van het hoofdbestuur, van de bijbanken en de agentschappen waren ontstaan, gaven aanleiding tot benoemingen.

Aan verschillende leidende ambtenaren werden nieuwe verantwoordelijkheden toevertrouwd.

*
* *

De Bank, die haar pogingen tot werkrationalisatie, verbetering van de informatieverwerking en, meer algemeen, van haar beheersinstrumenten, voortzet, heeft een departement Organisatie en Opleiding opgericht waaraan het elektronisch centrum is verbonden; de leiding wordt waargenomen door een specialist inzake informatieverwerking.

Bij dit streven zal de Bank haar medewerkers steeds meer betrekken, en hun de gelegenheid geven zich, door informatievergaderingen en door het bijwonen van cursussen of seminaries, vertrouwd te maken met de meest geëvolueerde technieken en methodes.

*
* *

Daar het mandaat van de syndicale afvaardiging ten einde liep, werd in de maand oktober overgegaan tot het verkiezen van de afgevaardigden van het personeel. De Directie van de Bank drukt de wens uit dat de constructieve gedachtenwisselingen waardoor haar betrekkingen met de syndicale afvaardiging steeds waren gekenmerkt, zich verder zouden ontwikkelen.

In overleg met de afvaardiging, heeft de Bank een geheel van maatregelen aangenomen op grond van het paritair akkoord dat dd. 26 december 1968 in de banksector werd gesloten.

*
* *

Een vruchtbare samenwerking tussen de Bank en sommige Afrikaanse centrale banken wordt voortgezet, met het oog op de vorming van het personeel van die instellingen. Deze samenwerking is het belangrijkste ten opzichte van de Banque Nationale du Congo waarmee zich betrekkingen vol vertrouwen en een bijzonder nauwe coöperatie hebben ontwikkeld.

Verskillende ambtenaren en bedienden van de Bank werken hieraan mede.

*
* *

De leden van het personeel die deelgenomen hebben aan de technische en professionele proeven ingericht in 1969 voor de openbare kredietsector, hebben de titel van Laureaat van de Arbeid van België ontvangen.

Benoemingen en bevorderingen in de nationale orden alsmede arbeidseretekens werden toegekend aan hen die ze verdienden voor de diensten bewezen aan de Bank. Begin 1970 werden promoties en tweejaarlijkse salaris- en loonsverhogingen toegekend.

Het Beheer wenst nogmaals al diegenen die een benoeming of bevordering hebben bekomen, van harte geluk.

Het dankt het personeel voor de doelmatigheid, het plichtbesef en de toewijding waarvan het, soms in moeilijke omstandigheden, gedurende gans het jaar 1969 blijkt heeft gegeven.

ONTLEDING VAN DE BALANS
 EN VAN DE WINST- EN VERLIESREKENING
 OVER HET BOEKJAAR 1969

ACTIVA

GOUDVOORRAAD.

De goudvoorraad wordt geboekt tegen de wettelijke pariteit van de frank, zegge tegen F 56.263,7994 per kilogram fijn.

Hij vertegenwoordigt per 31 december 1969 . F	75.947.214.202
waarvan,	
goud in het buitenland . . . . . F	75.577.598.566
goud in België . . . . . F	369.615.636
	75.947.214.202

Op 31 december van vorig jaar beliep deze voorraad F 76.175.050.131.

INTERNATIONAAL MUNTFONDS.

Krachtens de wet van 9 juni 1969 mag de Bank de rechten die de Belgische Staat als lid van het Internationaal Muntfonds bezit — zoals die rechten in artikel 2 van voornoemde wet worden bepaald — als eigen tegoeden boeken tegen overneming van de verbintenissen van België om Belgische munt, goud of buitenlandse munt aan het Fonds of aan zijn leden te leveren.

De tegoeden door de Bank verworven of te verwerven bij toepassing van deze bepalingen en van de overeenkomsten gesloten met de Staat ⁽¹⁾, zijn of zullen worden geboekt onder de hierna volgende rubrieken die overeenstemmen met de respectieve categorie van rechten van de Belgische Staat, waarvan de Bank eigenaar wordt.

Deelneming.

De deelneming van België in het Internationaal Muntfonds bedraagt \$ 422.000.000, te weten het equivalent van FB 21.100.000.000.

De Bank is gemachtigd tot de boeking, als eigen tegoed, van de rechten die de Belgische Staat bezit « uit hoofde van het gedeelte van zijn quotum in het Fonds dat de tegoeden van dit laatste in Belgische franken overtreft ».

Per 31 december 1969 vertoont de rekening
« Deelneming » een saldo van . . . . . F 7.776.944.192

Dit bedrag vertegenwoordigt wat bij overeenkomst de trekkingsrechten in de « goudtranche » en in de « supergoudtranche » wordt genoemd.

Op 31 december 1968 was het saldo van deze
rekening . . . . . F 10.278.000.000

In vergelijking met het voorgaande jaar is er dus
een vermindering met . . . . . F 2.501.055.808

⁽¹⁾ Overeenkomsten van 7 oktober 1969 en van 7 november 1969. Deze laatste werd gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad* van 14 november 1969.

Deze vermindering vloeit voort uit volgende bewegingen :

Vermindering :

a) Tegenwaarde van de Belgische franken geboekt op de rekening van het Fonds bij de Bank, op datum van de verandering van regime ⁽¹⁾ . . . . . F	211.443.267
b) Trekking van België op het Internationaal Muntfonds . . . . . F	2.325.000.000
c) Terugbetalingen in Belgische franken door volgende landen :	
Burundi . . . . . F	9.000.000
Chili . . . . . F	115.000.000
Columbia . . . . . F	630.000.000
Costa-Rica . . . . . F	25.000.000
Demokratische Republiek	
van Congo . . . . . F	223.387
Finland . . . . . F	350.000.000
Guatemala . . . . . F	82.500.000
Honduras . . . . . F	80.000.000
India . . . . . F	295.000.000
Panama . . . . . F	8.500.000
Rwanda . . . . . F	25.000.000
Spanje . . . . . F	104.905
Tunesië . . . . . F	70.000.000
Turkije . . . . . F	4.000.000
Verenigd Koninkrijk . . . . F	2.550.000.000
	F 4.244.328.292
Te transporteren (<i>minder</i>) . . . F	6.780.771.559

⁽¹⁾ Onder het regime van kracht vóór de wet van 9 juni 1969, was de Bank gesubrogeerd in de vordering van de Belgische Staat op het Internationaal Muntfonds voor de nominale waarde van de stortingen door de Bank gedaan aan het Fonds, voor rekening van de Belgische Staat, daarin begrepen de Belgische franken aangehouden door het Fonds op zijn rekening bij de Bank.

Transport (*minder*) . . F 6.780.771.559

Vermeerdering :

a) Wederinkoop door België van een gedeelte der tegoeden in Belgische franken van het Fonds . . . . . F	1.643.750.000	
b) Trekkingen van Belgische franken op het Fonds :		
Duitse Bondsrepubliek . . F	2.500.000.000	
c) Eigen uitgaven van het Fonds F	3.500.000	
d) Storting aan de Belgische Schatkist van het aandeel van België in de verdeling van het netto-inkomen van het Fonds voor het dienstjaar afgesloten per 30 april 1969 (art. XII, sect. 6/b) . . . . . F	132.465.751	
	<hr/>	
	<i>meer</i> . . F	4.279.715.751
	<hr/>	
<i>Netto-vermindering</i> . . F		2.501.055.808

L e n i n g e n.

Onder dit hoofd worden de vorderingen geboekt tot terugbetaling van de leningen verstrekt aan het Internationaal Muntfonds op grond van de beslissing dd. 5 januari 1962 van de Raad van Beheer van het Fonds, inzake de Algemene Leningsarrangementen, waarmede België heeft ingestemd bij de wet van 4 januari 1963.

De Bank heeft inderdaad de verbintenis aangegaan :

- enerzijds, aan het Fonds, bij wijze van lening, de bedragen in Belgische franken te storten waarop dit laatste een beroep zou doen,
- anderzijds, de nodige Belgische franken of buitenlandse valuta te storten aan een land dat deelneemt aan deze Akkoorden, indien België leningen door dit land zelf verstrekt, in hun geheel of gedeeltelijk zou moeten overnemen.

De totale verrichtingen zouden maximum zeven en een half miljard Belgische franken kunnen bereiken.

Op 31 december 1968 beliepen de leningen van België aan het Internationaal Muntfonds F 4.975.000.000; zij werden in de loop van het boekjaar 1969 terugbetaald.

Op 31 december 1969 waren de lopende verrichtingen nihil.

B i j z o n d e r e t r e k k i n g s r e c h t e n .

Onder dit hoofd zal de Bank de bijzondere trekkingsrechten boeken naarmate zij door het Internationaal Muntfonds aan België worden toegewezen. Gebeurlijk door het Fonds ingetrokken rechten zullen in mindering van deze post worden gebracht.

Wanneer de toewijzingen worden toegekend, zullen zij geen aanleiding geven tot enige betaling aan het Fonds.

Vermits België, zou het zich terugtrekken uit het stelsel of in geval van liquidatie van de bijzondere trekkingsrekening, aan het Fonds een bedrag zou moeten betalen gelijk aan zijn netto cumulatieve toewijzing, zal het nodig zijn de tegenwaarde ervan te boeken op de passiva, in een termijnrekening zonder bepaalde vervaldag : « Internationaal Muntfonds : Bijzondere trekkingsrechten, netto cumulatieve toewijzing ».

Van hun kant zullen de bijzondere trekkingsrechten ontvangen van participerende lidstaten of van andere houders van bijzondere trekkingsrechten, in ruil voor werkelijk convertibele valuta's, ertoe bijdragen de activarekening « Bijzondere trekkingsrechten » te verhogen.

De aanwending van bijzondere trekkingsrechten door België zal in tegengestelde zin werken.

Het verschil tussen de activarekening « Bijzondere trekkingsrechten » en de passivarekening « Internationaal Muntfonds : Bijzondere trekkingsrechten, netto cumulatieve toewijzing » zal de positie weergeven van België in het stelsel van de bijzondere trekkingsrechten.

Op 1 januari 1970 vond een eerste toewijzing van bijzondere trekkingsrechten plaats voor een bedrag van F 3.544.800.000, of de tegenwaarde

in Belgische franken van \$ 70.896.000, wat overeenstemt met 16,8 pct. van het quotum van België, zegge \$ 422.000.000.

TOTAAL VAN DE DEKKINGSELEMENTEN.

De wet van 9 juni 1969 betreffende de instemming van België met het amendement van de overeenkomst waarbij het Internationaal Muntfonds tot stand werd gebracht en betreffende het muntstatuut, heeft, in haar artikel 4, de omschrijving van de dekking der verbintenissen op zicht van de Bank verruimd.

Krachtens artikel 30 van de statuten, in overeenstemming gebracht met voornoemde wet, moet het totaal van de tegoeden die onder dit hoofd voorkomen, het totaal van de verbintenissen op zicht tot een bedrag van ten minste één derde dekken.

Op 31 december 1969, bereiken de dekkingsselementen in totaal . . . . . F 83.724.158.394

Het dekkingspercentage bedraagt derhalve 44,44 pct.

VREEMDE VALUTA'S.

TE ONTVANGEN EN TE LEVEREN VREEMDE VALUTA'S EN GOUD ⁽¹⁾.

De stand van de tegoeden en van de verbintenissen der Bank in vreemde valuta's onderging volgende wijzigingen :

	Per 31 december 1968	Per 31 december 1969
Vreemde valuta's . . . . . F	18.087.032.843	35.618.472.043
Te ontvangen vreemde valuta's en goud ⁽²⁾ . . . . . F	12.326.729.362	17.509.800.735
Totaal . . F	30.413.762.205	53.128.272.778
Te leveren vreemde valuta's en goud ⁽²⁾ . . . . . F	30.664.690.927	51.767.241.429
Netto positie . . F	250.928.722	1.361.031.349

⁽¹⁾ Zie blz. 162 van dit verslag.

⁽²⁾ Alle lopende verrichtingen luiden in vreemde valuta's.

De tegoeden in vreemde valuta's, op zicht of te ontvangen, dekken de verbintenissen die voortvloeien uit verrichtingen op termijn afgesloten met de Belgische Schatkist, met Belgische en met buitenlandse banken.

Op 31 december 1969 overtreffen deze activa de verbintenissen met F 1.361.031.349. Dit bedrag vertegenwoordigt de positie van de Bank in buitenlandse munt.

INTERNATIONALE AKKOORDEN.

Hierna de eigen kenmerken van de twee rekeningen ⁽¹⁾ die onder deze rubriek voorkomen en in onderhavige balans geen saldo vertonen :

E u r o p e e s M o n e t a i r A k k o o r d.

Deze rekening is bestemd voor de voorschotten in Belgische franken door de Bank verstrekt aan andere centrale banken, overeenkomstig de stipulaties van het akkoord dd. 5 augustus 1955, volgens de bepalingen van de overeenkomst dd. 16 april 1959 afgesloten met de Belgische Staat ⁽²⁾, en tegen de rentevoet vastgesteld door de Raad van Bestuur van het Europees Monetair Akkoord. Sinds februari 1960 bleef deze rentevoet onveranderd à 3 pct.

Sedert 1 april 1963 werd geen gebruik meer gemaakt van de voorschotfaciliteiten geopend door het Europees Monetair Akkoord.

A n d e r e a k k o o r d e n.

Hierop worden de vorderingen geboekt in vreemde valuta's of in Belgische franken op landen die niet deelnemen aan het Europees Monetair Akkoord en waarmede België betalingsakkoorden heeft gesloten.

⁽¹⁾ Rekeningen geopend in uitvoering van de wet van 28 juli 1948.

⁽²⁾ Zie verslag over de verrichtingen van het boekjaar 1959, blz. 106.

De voorschotten verstrekt krachtens deze akkoorden worden beheerst door de overeenkomsten dd. 25 februari 1947 tussen de Staat en de Bank en dd. 1 juli 1959 tussen de Staat, de Bank en de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid ⁽¹⁾.

DEBITEUREN WEGENS TERMIJNVERKOPEN VAN VREEMDE VALUTA'S EN GOUD ⁽²⁾.

De verbintenissen aangegaan tegenover de Bank door kopers van vreemde valuta's of van goud ⁽³⁾, te leveren op termijn tegen betaling in Belgische franken, zijn opgenomen onder het hoofd « Debiteuren wegens termijnverkopen van vreemde valuta's en goud ».

Deze verbintenissen staan op de balans per 31 december 1969 te boek voor	F	34.015.483.749
Zij beliepen per 31 december 1968	F	18.256.075.525

HANDELSPAPIER.

De portefeuille met handelspapier omvat de gediscoteerde wissels in Belgische franken, betaalbaar in België en in het buitenland.

De vergelijking der cijfers per 31 december 1968 en per 31 december 1969 is als volgt :

	Per 31 december 1968	Per 31 december 1969
Wissels op België ⁽⁴⁾ . . . . . F	26.692.408.539	18.634.223.545
Wissels in Belgische franken op het buitenland . . . . . F	1.756.958	4.271.104
Totaal . . . . . F	26.694.165.497	18.638.494.649

⁽¹⁾ Zie verslag over de verrichtingen van het boekjaar 1959, blz. 111 en 112.

⁽²⁾ Zie blz. 162 van dit verslag.

⁽³⁾ Alle lopende verrichtingen luiden in vreemde valuta's.

⁽⁴⁾ Waarvan geïmporteerde accepten :

— export . . . . . F	14.130.162.206	9.671.112.002
— import . . . . . F	3.302.000.000	2.913.457.041

VOORSCHOTTEN OP ONDERPAND.

Het bedrag der voorschotten op onderpand is ingedeeld volgens de categorieën van verbintenissen.

Vergeleken met het vorige jaar onderging de indeling volgende wijzigingen :

	Per 31 december 1968	Per 31 december 1969
Instellingen door een bijzondere wet beheerst . . . . . F	492.681	18.310.670
Banken . . . . . F	530.801.079	9.084.887
Ondernemingen en partikulieren F	40.583.307	19.761.811
Totaal . . F	571.877.067	47.157.368

OVERHEIDSEFFECTEN.

De overeenkomsten dd. 14 september 1948, 15 april 1952 en 30 maart 1968, gesloten overeenkomstig artikel 20 van de statuten, bepalen de toelatingsvoorwaarden voor de effecten die in deze rubriek voorkomen.

De laatste overeenkomst, ondertekend op 30 maart 1968, van toepassing geworden op 1 september 1968, stelt de hoogtegrens ervan vast op . . . . . F	16.533.000.000
— hierin is de marge begrepen die door de Bank ter beschikking van de Luxemburgse staat wordt gesteld, zegge . . . . . F	533.000.000

Belgische overheidseffecten.

Per 31 december 1969 had de Bank voor F 15.550.000.000 Belgische schatkistcertificaten in haar bezit, tegenover F 14.675.000.000 per 31 december 1968.

Luxemburgse overheidseffecten.

Per 31 december 1969 bezat de Bank geen schatkistbons van de Luxemburgse Regering. Per 31 december 1968 waren er in totaal voor F 200.000.000 gedisconteerd.

DEEL- EN PASMUNT.

De Bank heeft volgende deel- en pasmunt in kas :

	Per 31 december 1968	Per 31 december 1969
Deelmunt :		
Biljetten der Thesaurie . . . F	171.635.890	185.439.480
Zilvermunt . . . . . F	50.824.850	22.519.850
Pasmunt . . . . . F	44.025.734	73.486.038
	F 266.486.474	281.445.368

De bepalingen in verband met de terugbetalingsmodaliteiten van het excedent boven de contractuele hoogtegrens van 700 miljoen frank ⁽¹⁾ hoefden sedert 1959 niet meer te worden toegepast.

TEGOED BIJ HET BESTUUR DER POSTCHECKS.

Het tegoed van de Bank bij het Bestuur der Postchecks	
beloopt . . . . . F	1.440.318
tegen, per 31 december 1968 . . . . . F	1.878.230

GECONSOLIDEERDE VORDERING OP DE STAAT.

De geconsolideerde vordering van de Bank op de Staat, aanvankelijk groot 35 miljard frank, blijft onveranderd op . . . F 34.000.000.000

Zij werd op dit cijfer vastgelegd in uitvoering van artikel 3 der wet van 19 juni 1959, waarbij de terugbetalingen op grond van artikel 3, lid b, van de wet van 28 juli 1948 betreffende de sanering der balans van de Bank, werden teruggebracht van vijf tot één miljard frank.

⁽¹⁾ Zie verslag over de verrichtingen van het boekjaar 1962, blz. 150.

OVERHEIDSFONDSEN.

De overheidsfondsen en andere effecten verworven krachtens de artikelen 18 en 21 van de statuten, geboekt tegen hun aankoopprijs, bedragen per 31 december 1969 . . . . . F 3.632.825.859
tegen, per 31 december 1968 . . . . . F 3.514.529.092

TE INNEN WAARDEN.

Deze waarden staan op de balans per 31 december 1969 te boek voor . . . . . F 923.001.206
tegen, per 31 december 1968 . . . . . F 961.034.749

Het zijn te incasseren cheques, coupons en aflosbare stukken, en bedragen te recupereren of te ontvangen van derden, o.m. wegens verrichtingen op effecten of op vreemde valuta's en het uitvoeren van drukwerken.

GEBOUWEN, MATERIEEL EN MEUBELEN.

De waarde van de terreinen en van de gebouwen is in de balans per 31 december 1969 opgenomen voor . . . . . F 2.104.985.102

Per 31 december 1968 stond zij te boek voor . F 2.063.584.147

De rekening « Gebouwen, materieel en meubelen » nam dus toe met . . . . . F 41.400.955

Het moderniseringsprogramma van de installaties werd verder uitgevoerd.

De vijfde verdieping opgetrokken op een gedeelte van het gebouw van het Hoofdbestuur, heeft het stadium van de afwerking bereikt.

Het agentschap te Oudenaarde is thans ondergebracht in de nieuwe lokalen. De renovatie van de bijbank te Antwerpen loopt ten einde. Te Charleroi zal de tweede fase van de wederopbouw in 1970 worden beëindigd; dit geldt eveneens voor de modernisering van de agentschappen Hoi en La Louvière.

Andere werken voor wederopbouw of modernisering van agentschappen zijn opgenomen in het bouwprogramma. De uitvoering ervan zal afhangen van de plaatselijke noodwendigheden en van het conjunctuurverloop.

Het materieel en de meubelen, volledig afgeschreven, zijn « pro memorie » geboekt.

WAARDEN VAN DE PENSIOENKAS VAN HET PERSONEEL.

Deze rubriek omvat overheidsfondsen die geboekt zijn tegen hun aankoopprijs; haar tegenpost vindt men op de passiva onder het hoofd « Pensioenkas van het Personeel ».

Zij staat te boek per 31 december 1969 voor . . . F	2.857.870.303
tegen, per 31 december 1968 . . . . . F	2.583.383.790

De vermeerdering van het ene jaar tot het andere volgt uit de toelagen gestort door de Bank, de intresten, loten en premiën tijdens het jaar geïncasseerd en de inhoudingen op de bezoldigingen van het personeel, onder aftrek van de uitbetalingen waartoe de Pensioenkas is overgegaan.

AFGESCHREVEN EN TE VERZILVEREN WAARDEN.

De rubriek « Afgeschreven en te verzilveren waarden » omvat pro memorie de tegoeden en vorderingen die, wegens de onzekerheid omtrent datum en mogelijkheid van incassering, niet de tegenwaarde van de onmiddellijk opeisbare verplichtingen van de Bank, kunnen vormen.

OVERGANGSREKENINGEN OP DE ACTIVA.

Per 31 december 1969 zijn de overgangsrekeningen op de activa als volgt :

a) Intrestenprorata te ontvangen op de effecten in portefeuille . . . . . F	2.587.335
b) Intrestenprorata te ontvangen op de beleggingen in het buitenland . . . . . F	516.886.201
c) Intrestenprorata te ontvangen op de overheidsfondsen verworven krachtens de statuten . . . F	86.794.059
d) Voorraden voor de aanmaak van biljetten en van drukwerken, en voor de diensten van de Bank . F	51.507.125
e) Overschot van de vervroegde storting uitgevoerd in juli 1969 met het oog op de vennootschapsbelasting, over te dragen naar het dienstjaar 1970 . . F	120.000.000
f) Waarden van het Fonds van de Honderdste Verjaring. De inkomsten van dit fonds, opgericht bij de honderdste verjaring van de Bank en aangevuld in 1964, in 1968 en in 1969, laten toe aanmoedigingspremies toe te kennen voor de studies die door kinderen van de personeelsleden worden voortgezet, en nuttige voorstellen te belonen . . . . . F	30.061.318
g) Waarden van de Verzamelingen. Zijn in deze post tegen hun aankoopprijs opgenomen, de sedert 1952 aangekochte munten en andere voorwerpen van monetaire aard die betrekking hebben op de geschiedenis van het geld, het krediet en de financiën van ons land en meer in het bijzonder op de geschiedenis van de Bank . . . . . F	14.670.432
De twee rekeningen sub f) en g) hebben hun tegenpost in de overgangsrekeningen op de passiva.	
Totaal . . F	822.506.470

PASSIVA

BANKBILJETTEN IN OMLOOP.

De biljetten van de Bank in omloop dd. 31 december 1969 vertegenwoordigen . . . . . F 183.002.000.800

Per 31 december 1968 was het bedrag . . . . F 183.243.428.400

Ziehier de samenstelling ervan per coupure :

	Per 31 december 1968	Per 31 december 1969
F 1.000 . . . . . F	164.803.063.000	164.377.789.000
F 500 . . . . . F	9.841.549.500	9.664.412.500
F 100 . . . . . F	8.598.815.900	8.959.799.300
Totaal . . . . . F	183.243.428.400	183.002.000.800

REKENINGEN-COURANT EN DIVERSEN.

De vergelijking van de saldi der « Rekeningen-courant en diversen » van het ene jaar tot het andere is als volgt :

	Per 31 december 1968	Per 31 december 1969
Schatkist, gewone rekening . . F	3.817.424	24.948.612
Schatkist, buitengewone conjunctuurtaks ⁽¹⁾ . . . . . F	8.934.718	8.184.718
Te transporteren . . F	12.752.142	33.133.330

⁽¹⁾ Artikel 7 van de wet dd. 12 maart 1957 bepaalt dat de opbrengst van deze taks globaal dient te worden ingeschreven op een speciale rekening die onder een afzonderlijke rubriek moet voorkomen op de staten en balansen van de Bank.

Transport . . F	12.752.142	33.133.330
Banken in het buitenland, gewone rekeningen . . . . . F	676.998.801	382.489.021
Instellingen door een bijzondere wet beheerst . . . . . F	482.911.563	292.381.050
Banken in België . . . . . F	857.492.832	954.144.155
Ondernemingen en partikulieren F	327.673.107	212.161.060
Te betalen waarden . . . . . F	876.859.724	3.053.112.719
Totaal . . F	3.234.688.169	4.927.421.335

Volgende verbintenissen, luidend in Belgische franken, zijn opgenomen onder het hoofd « Te betalen waarden » : bankassignaties, verplaatste cheques, betaalmandaten, dividenden, tegenwaarde van valuta verschuldigd aan derden, te betalen taksen, betalingen te doen aan leveranciers en aan de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid, aanhangige creditberichten, lopende verrichtingen die later het voorwerp moeten zijn van betalingen of van inschrijvingen op het credit van rekeningen-courant.

INTERNATIONALE AKKOORDEN.

De rekeningen in verband met de verbintenissen tegenover het buitenland in het kader van internationale akkoorden ⁽¹⁾ zijn als volgt :

	Per 31 december 1968	Per 31 december 1969
Europees Monetair Akkoord . . F	255.714.442	147.936.141
Andere akkoorden . . . . . F	224.299.049	318.405.405
Totaal . . F	480.013.491	466.341.546

TOTAAL DER VERBINTENISSEN OP ZICHT.

De verbintenissen op zicht omvatten de bankbiljetten in omloop, de rekeningen-courant en diversen, en de verbintenissen tegenover het buitenland in het kader van internationale akkoorden.

⁽¹⁾ Rekeningen geopend in uitvoering van de wet dd. 28 juli 1948.

Per 31 december 1969 belopen zij F 188.395.763.681 tegen F 186.958.130.060 per 31 december 1968.

INTERNATIONAAL MUNTFONDS.

Bijzondere trekkingsrechten, netto cumulatieve toewijzing.

De boekingen in verband met de bewegingen onder deze rubriek werden besproken onder de post : « Internationaal Muntfonds : Bijzondere trekkingsrechten » ⁽¹⁾ op de activa.

BELGISCHE BANKEN, MONETAIRE RESERVE.

Deze rubriek vertoont geen saldo op de balans van dit jaar.

TE LEVEREN VREEMDE VALUTA'S EN GOUD ⁽²⁾.

De tegenwaarde van de verbintenissen geboekt op 31 december 1969 onder het hoofd « Te leveren vreemde valuta's en goud » ⁽³⁾ bereikt F 51.767.241.429 tegen F 30.664.690.927 een jaar geleden.

Uitgezonderd een klein bedrag dat contant is te vereffenen, bestaan deze verbintenissen uit vreemde valuta's te leveren op termijn, hetzij tegen andere vreemde valuta's ingevolge arbitrages gedaan door de Bank, hetzij tegen Belgische franken ingevolge cessies aan de Belgische Schatkist, aan Belgische banken en aan buitenlandse banken.

Hun tegenpost komt voor onder de activa, respectievelijk onder de rubrieken « Te ontvangen vreemde valuta's en goud » en « Debiteuren wgens termijnverkopen van vreemde valuta's en goud ».

⁽¹⁾ Zie blz. 151 van dit verslag.

⁽²⁾ Zie blz. 152 en 154 van dit verslag.

⁽³⁾ Alle lopende verrichtingen luiden in vreemde valuta's.

PENSIOENKAS VAN HET PERSONEEL.

De rekening « Pensioenkas van het Personeel » heeft als tegenpost op de activa, de waarden van de Pensioenkas van het Personeel.

Zij vertegenwoordigt, per 31 december 1969 . F	2.857.870.303
tegen, per 31 december 1968 . . . . . F	2.583.383.790

OVERGANGSREKENINGEN OP DE PASSIVA.

Ziehier de overgangsrekeningen op de passiva, per 31 december 1969 :

a) Herdisconto van de wissels en schatkistcertificaten in portefeuille . . . . . F	147.386.256
b) Fonds van de Honderdste Verjaring . . . . . F	30.061.318
c) Verzamelingen . . . . . F	14.670.432
De rekeningen sub <i>b</i>) en <i>c</i>) hebben hun tegenpost in de overgangsrekeningen op de activa.	
d) Fiscale voorziening ⁽¹⁾ . . . . . F	477.084.977
e) Provisie voor onkosten van aankoop, verkoop en verzending van goud ⁽¹⁾ . . . . . F	100.000.000
f) Provisie voor gebouwen, materieel en meube- len ⁽¹⁾ . . . . . F	453.530.556
g) Maatschappelijke provisie voor diverse risico's ⁽¹⁾ F	1.350.000.000
Totaal . . F	<u>2.572.733.539</u>

KAPITAAL.

Het kapitaal van F 400.000.000 is verdeeld in 400.000 aandelen, op naam of aan toonder, van F 1.000 elk, waarvan 200.000, nominatief en onoverdraagbaar, ingeschreven op naam van de Staat.

⁽¹⁾ Zie blz. 177 en 178 van dit verslag.

RESERVEFONDS.

Het Reservefonds, voorzien bij artikel 14 der statuten, omvat volgende rubrieken :

	Per 31 december 1968	Per 31 december 1969
Statutaire reserve . . . . . F	769.163.987	808.982.094
Buitengewone reserve . . . . . F	518.168.345	530.385.511
Rekening voor afschrijving van gebouwen, materieel en meubelen F	1.905.851.996	1.945.921.827
Totaal . . . F	3.193.184.328	3.285.289.432

De vermeerdering vertegenwoordigt het aandeel in de verdeling der winst per 31 december 1968 dat aan de statutaire reserve toekomt, alsmede een overschrijving naar de buitengewone reserve en de afschrijving op gebouwen, geboekt dd. 31 december 1969.

De overschrijving op 31 december 1969 naar de buitengewone reserve, zegge F 12.217.166, wordt besproken in de toelichting op de Winst- en Verliesrekening ⁽¹⁾.

Het verschil tussen het bedrag van de rubriek « Gebouwen, materieel en meubelen » op de activa en dat van de rubriek « Rekening voor afschrijving van gebouwen, materieel en meubelen » op de passiva, zegge F 159.063.275, stemt overeen met de schatting van de gronden in de boeken van de Bank.

TE VERDELEN NETTOWINST.

Het batig saldo van de Winst- en Verliesrekening, t.w. de nettowinst, te verdelen overeenkomstig de bepalingen van artikel 38 der statuten, beloopt F 448.743.180 tegen F 421.410.613 per 31 december 1968.

⁽¹⁾ Zie blz. 176 van dit verslag.

ORDEREKENINGEN

MINISTER VAN NATIONALE OPVOEDING :

Tegoed voor zijn rekening bij het Bestuur der Postchecks (Schoolpact).

De orderekening « Minister van Nationale Opvoeding : Tegoed voor zijn rekening bij het Bestuur der Postchecks (Schoolpact) » verschijnt op de weekstaat van de Bank, onderaan het totaal van de passiva ⁽¹⁾ :

Haar tegenpost, « Bestuur der Postchecks : Tegoed voor rekening van de Minister van Nationale Opvoeding (Schoolpact) » staat op de weekstaat, onderaan het totaal van de activa . . . . . F 2.649.383.001

GEOPENDE DOCUMENTAIRE KREDIETEN.

Zijn opgenomen onder het hoofd « Geopende documentaire kredieten », de importkredieten geopend door de Bank aan Belgische ondernemingen, cliënten van haar discontokantoren, alsmede de exportkredieten geopend door bemiddeling van buitenlandse banken F 2.602.115

(¹) Rekening aangelegd in toepassing van artikel 15 van de wet dd. 29 mei 1959.

VISUM VAN ACCEPTEN BETREFFENDE DE IN- EN UITVOER.

Bankaccepten of handelsaccepten in omloop op 31 december 1969 ⁽¹⁾, bekleed met het visum van de Bank, waarbij deze zich verbindt tot de discontering ervan wanneer de resterende looptijd 120 dagen is, indien de voorwaarden gesteld bij het viseren worden nagekomen, ten belope van . . . . . F 22.472.582.175

BORGTICHTEN VERLEEND TEN GUNSTE VAN HET PERSONEEL.

De borgtochten verleend door de Bank aan sommige discountkantoren, uit hoofde van leningen verstrekt door de Algemene Spaar- en Lijfrentekas aan personeelsleden van de Bank opdat zij hun huis zouden kunnen bouwen of kopen, bedragen . . . . . F 352.091.551

VERBINTENIS TEGENOVER DE NATIONALE STICHTING VOOR DE FINANCIERING VAN HET WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK.

De Bank heeft zich in 1959 verbonden tot de intekening, in tien tranches van F 60.000.000, op een bedrag van F 600.000.000 van de lening ad F 3.000.000.000 te emitteren door de Nationale Stichting voor de Financiering van het Wetenschappelijk

⁽¹⁾ Andere dan die aanwezig in de portefeuille van de Bank (zie blz. 154 van dit verslag), te weten :

	Per 31 december 1968	Per 31 december 1969
geviseerde accepten :		
— export . . . . . F	9.130.288.984	15.830.655.871
— import . . . . . F	5.071.983.307	6.641.926.304
	<u>F 14.202.272.291 (*)</u>	<u>22.472.582.175 (*)</u>

(*) Inclusief die welke vervallen binnen de 120 dagen op datum van de balans : 7.091.445.700 11.774.074.502

Onderzoek. Ook heeft zij in 1962 aanvaard zich, ten belope van F 30.000.000, in de plaats te stellen van een inschrijver die gedeeltelijk van zijn verbintenis wenste te worden ontslagen.

Op de intekening van de Bank werd in totaal F 566.250.000 betaald. Blijft dus nog te storten . . F 63.750.000

De tiende en laatste tranche zal begin 1970 worden vereffend.

ONTVANGEN WAARBORGEN.

De ontvangen waarborgen omvatten volgende posten :

Onderpanden van de voorschotrekningen . . . . F	23.915.086.870
Waarborgen verleend door de discontocedenten . F	7.859.000
Waarborgen in overheidseffecten gesteld door ontleners van call money . . . . . F	3.958.816.000
Diverse borgtochten . . . . . F	783.175.366
Totaal . . F	28.664.937.236

WAARBORGCERTIFICATEN VAN DE SCHATKIST ONTVANGEN.

De waarborgcertificaten ontvangen van de Schatkist dekken de voorschotten verstrekt door de Bank voor de uitvoering van internationale akkoorden, overeenkomstig de bepalingen van de wet dd. 28 juli 1948 houdende wijziging van de besluitwet n° 5 van 1 mei 1944 betreffende de voorwaarden inzake aan- en verkoop van goud en buitenlandse munt . . . . F 1.020.000.000

TE INCASSEREN WAARDEN.

De waarden — handelspapier, vreemde valuta's, enz. — welke door rekening-couranthouders of door buitenlandse correspondenten worden afgegeven ter incassering, bedragen per 31 december 1969 . . F

21.428.105

BEWAARNEMINGEN VAN EFFECTEN.

Deze bewaarnemingen zijn onderverdeeld als volgt :

Internationaal Muntfonds . . F	13.112.000.000
Internationale Ontwikkelings Associatie . . . . . F	487.000.000
Aziatische Ontwikkelingsbank . F	49.300.000
Andere bewaarnemingen . . . F	95.095.198.437
	<hr/>
Totaal . . F	108.743.498.437

SCHATKIST.

De orderekeningen opgenomen onder het hoofd « Schatkist » vergen geen commentaar.

Diverse waarden toebehorend aan de Staat :

Preferente aandelen Nationale Maatschappij der Belgische Spoor- wegen . . . . . F	5.000.000.000
Gewone aandelen Nationale Maat- schappij der Belgische Spoorwe- gen . . . . . F	1.000.000.000
	<hr/>
Te transporteren . . F	6.000.000.000

Transport . . . F	6.000.000.000	
Deelhebbende obligaties Nationale Maatschappij der Belgische Spoor- wegen . . . . . F	638.305.187	
Schatkistbons van de Luxem- burgse Regering (Belgisch-Luxem- burgs Akkoord) . . . . . F	1.318.070.348	
4 1/2 % Certificaten Nationale Maatschappij voor de Huisves- ting . . . . . F	3.752.666.000	
4 1/2 % Certificaten van de Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom . . . . F	423.286.000	
Diverse waarden . . . . . F	1.942.722.207	
		F 14.075.049.742

Diverse waarden door de Staat in bewaring genomen :

Waarden door derden gedeponeerd . . . . . F	16.996.058.511	
Dienst van de ingeschreven Schuld . . . . . F	67.314.739.300	
Deposito- en Consignatiekas . . F	97.156.478.953	
Als borgstelling gedeponeerde waarden . . . . . F	6.383.107.088	
		F 187.850.383.852

<i>Waarden afgegeven ingevolge de bepalingen betref- fende het van onwaarde maken van de niet aange- geven Belgische effecten aan toonder ⁽¹⁾ . . . . F</i>	78.248
Te transporteren . . . F	201.925.511.842

(¹) In toepassing van het besluit van de Regent dd. 17 januari 1949.

	Transport . . F	201.925.511.842
<i>Af te leveren waarden</i>	F	10.297.845.724
<i>Muntfonds :</i>		
Overheidsfondsen	F	1.989.280.325
	Totaal . . F	<u>214.212.637.891</u>

RENTENFONDS.

De waarden die eigendom zijn van het Rentenfonds opgericht krachtens de besluitwet van 18 mei 1945, in bewaring bij de Bank, bedragen . . . . F 12.543.311.065

ALGEMENE SPAAR- EN LIJFRENTTEKAS.

De neerleggingen van de Algemene Spaar- en Lijfrentekas zijn onderverdeeld als volgt :

<i>Voorlopige beleggingen</i>	F	70.866.672.251
<i>Beleende fondsen</i>	F	19.769.200
<i>Neergelegde waarborgen</i>	F	403.658.815
	Totaal . . F	<u>71.290.100.266</u>

WINST- EN VERLIESREKENING

CREDIT

DISCONTO EN INTRESTEN.

	Per 31 december 1968	Per 31 december 1969
F	886.037.441	2.587.387.307

Wordt opgenomen onder een afzonderlijke post, op het debet van de Winst- en Verliesrekening, het aandeel in de opbrengst der verrichtingen van disconto, voorschot en belening toegekend aan de Staat overeenkomstig artikel 37 der statuten ⁽¹⁾, te weten :

	Per 31 december 1968	Per 31 december 1969
F	171.640.252	1.266.420.713

	Per 31 december 1968	Per 31 december 1969
Blijft voor de Bank . . . . F	714.397.189	1.320.966.594

De vermeerdering, van het ene jaar tot het andere, van het aandeel dat aan de Bank toekomt, bereikt dus F 606.569.405

Het gemiddeld volume van de toegestane discontoverrichtingen, dat in 1969 gevoelig hoger lag dan in 1968, verklaart deze toeneming.

⁽¹⁾ Zie blz. 176 van dit verslag.

WISSEL EN PROVENU DER BELEGGINGEN IN HET BUITENLAND.

	Per 31 december 1968	Per 31 december 1969
F	1.314.516.429	820.461.374

Deze cijfers zijn bekomen na aftrek van een bedrag verschuldigd aan de Staat op grond der aanpassing van de voorwaarden der wisseldekkingen op termijn door de Bank verstrekt naar aanleiding van verrichtingen van de Schatkist ⁽¹⁾. In 1968 beliep dit bedrag F 58.632.729; in 1969 bereikt het F 406.645.538, wegens de stijging van de gemiddelde nettorente bekomen voor de beleggingen die de tegenpost vormen van de verplichtingen van de Bank t.o.v. de Schatkist.

De vermindering in 1969 t.o.v. 1968 van deze inkomsten vindt haar verklaring in het feit dat de Bank, in 1969, gedurende een bepaalde periode genoodzaakt was een beroep te doen op de faciliteiten geboden door haar swapakkoord met de Federal Reserve Bank of New York.

RECHTEN OP BEWAARNEMINGEN, PROVISIES EN VERGOEDINGEN.

	Per 31 december 1968	Per 31 december 1969
F	170.741.114	186.376.906

De door de Bank geïnde provisies dekken de uitgaven resulterend uit diverse prestaties voor rekening van derden.

De forfaitaire toelage van F 34.000.000 die verband houdt met de niet-rentende, geconsolideerde, vordering van de Bank op de Staat, toegekend als gedeeltelijke schadeloosstelling voor de instandhouding van de biljettenomloop, is opgenomen onder de vergoedingen.

PROVENU DER OVERHEIDSFONDSEN.

	Per 31 december 1968	Per 31 december 1969
F	161.109.401	171.992.701

⁽¹⁾ Zie verslag boekjaar 1966, blz. 129.

De portefeuille met overheidsfondsen en andere effecten verworven krachtens de statuten steeg, in een jaar tijd, van F 3.515.000.000 tot F 3.633.000.000; de inkomsten van deze portefeuille zijn toegenomen met F 10.883.300, tegenover F 1.796.095 in 1968.

WINST OP VERKOOP EN INCASSERING VAN EFFECTEN.

	Per 31 december 1968	Per 31 december 1969
F	19.623.623	19.385.642

Deze winst spruit voort uit de incassering van obligaties uitgekomen op trekkingen of terugbetaald op hun vervalltermijn en uit arbitrageverrichtingen bedoeld om de globale opbrengst van de portefeuille te verbeteren.

GEIND OP AFGESCHREVEN EN TE VERZILVEREN WAARDEN.

	Per 31 december 1968	Per 31 december 1969
F	2.168.793	1.901.882

De in 1969 ontvangen bedragen vertegenwoordigen ontvangsten voortkomend uit de verkoop van afgeschreven goederen, waarvan de Bank geen gebruik meer heeft.

OVERSCHRIJVING VAN DE OVERGANGSREKENING OP DE PASSIVA « PROVISIE VOOR GEBOUWEN, MATERIEEL EN MEUBELEN ».

	Per 31 december 1968	Per 31 december 1969
F	62.631.270	40.069.831

Het bedrag afgenomen op 31 december 1969 van de rekening « Provisie voor gebouwen, materieel en meubelen », is bestemd om de uitgaven voor investering in nieuwe constructies te dekken, waartoe tijdens het boekjaar werd overgegaan.

DEBET

ALGEMENE ONKOSTEN.

	Per 31 december 1968	Per 31 december 1969
F	762.775.347	801.565.346

De uitgaven in verband met de bezoldiging van het personeel maken het grootste gedeelte van de algemene onkosten uit.

Derhalve speelt de evolutie van de personeelssterkte, de lonen en de sociale lasten een overheersende rol.

Door een gestadige opvoering van de productiviteit kon het aantal personeelsleden, niettegenstaande de belangrijke toeneming van de activiteit in verscheidene departementen, op het vroegere peil worden gehandhaafd. Daarentegen werd de weerslag van een loonsverhoging per 1 januari 1969 in de banksector, nog versterkt door twee aanpassingen in de glijdende schaal naar aanleiding van de stijging der prijzen. Daarnaast werden de tarieven en de plafonds van de bijdragen voor de maatschappelijke zekerheid verhoogd.

Het bedrag van de algemene onkosten omvat de kosten van de diensten welke de Bank kosteloos waarneemt, onder meer deze van de Rijkskassier en van het Rentenfonds.

GEWONE TOELAGE AAN DE PENSIOENKAS VAN HET PERSONEEL.

	Per 31 december 1968	Per 31 december 1969
F	74.775.000	83.825.000

BUITENGEWONE TOELAGE AAN DE PENSIOENKAS VAN HET PERSONEEL.

	Per 31 december 1968	Per 31 december 1969
F	102.000.000	68.000.000

De gewone toelage aan de Pensioenkas van het Personeel staat in verband met het totaal bedrag van de wedden en lonen. Het verstrekken van een buitengewone toelage volgt uit de verhoging der bezoldigingen; zij moet de wiskundige reserves op het vereiste peil brengen om in de vestiging van de niet-lopende renten te voorzien.

AFSCHRIJVING VAN GEBOUWEN, MATERIEEL EN MEUBELLEN.

	Per 31 december 1968	Per 31 december 1969
F	148.279.862	106.804.238

In de geschriften zijn de uitgaven voor investering in gebouwen (met uitzondering van de waarde der terreinen), in materieel en in meubelen, volledig afgeschreven.

De uitgaven over 1969 zijn geventileerd als volgt :

Uitgaven in verband met de constructie van gebouwen te Brussel en in de provincie . . . . F		40.069.831
Modernisering van gebouwen . . . . . F	31.354.113	
Aankoop van materieel voor de Drukkerij, de technische diensten en de bureaus . . . . . F	28.491.659	
Te transportereren . . . F	59.845.772	40.069.831

Transport . . F	59.845.772	40.069.831
Aankoop van meubelen voor de bureaus te Brussel en in de provincie . . . . . F	6.888.635	
	F	66.734.407
Totaal . . F		106.804.238

GELDELIJKE VERPLICHTING TEGENOVER DE STAAT.

	Per 31 december 1968	Per 31 december 1969
F	171.640.252	1.266.420.713

Overeenkomstig artikel 37 der statuten wordt het verschil tussen de rente geïnd door de Bank op haar verrichtingen van disconto, voorschot en belening, en 3 pct., aan de Staat toegekend.

De zeer aanzienlijke uitbreiding van het volume der gedane verrichtingen en de geleidelijke stijging van het discontotarief, hebben tot gevolg dat het aandeel van de Staat over het boekjaar 1969 aanzienlijk hoger ligt dan vorig jaar.

OVERSCHRIJVING NAAR DE BUITENGEWONE RESERVE.

	Per 31 december 1968	Per 31 december 1969
F	15.946.997	12.217.166

De overschrijving naar de buitengewone reserve in 1969 bestaat uit het gedeelte van de winst op verkoop en incassering van effecten uit de portefeuille overheidsfondsen en op de verkoop van een perceel grond in de provincie, dat fiscale vrijstelling geniet op voorwaarde onbeschikbaar te blijven ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Artikelen 34 en 105 van het Wetboek der inkomstenbelastingen.

BESTEMMING VAN HET WINSTSALDO.

Na de overschrijving naar de buitengewone reserve, beloopt het batig saldo van de Winst- en Verliesrekening F 1.488.743.180.

Het werd als volgt besteed :

Overschrijvingen naar de overgangsrekeningen op de passiva :

Fiscale voorziening	F	575.000.000
Provisie voor onkosten van aankoop, verkoop en verzending van goud	F	20.000.000
Provisie voor gebouwen, materieel en meubelen	F	190.000.000
Maatschappelijke provisie voor diverse risico's	F	250.000.000
Fonds van de Honderdste Verjaring	F	5.000.000
	F	<u>1.040.000.000</u>
<i>Te verdelen nettowinst . . . . .</i>	F	<u>448.743.180</u>
Totaal	F	1.488.743.180

Hierna de stand, in detail, van de eerste vier bovenstaande overgangsrekeningen ⁽¹⁾ :

a) *Fiscale voorziening.*

Per 31 december 1968	F	845.865.556
Betalingen van belastingen in 1969, te weten de onroerende voorheffing en diverse taksen	- F	13.780.579
Provisies voor de vennootschapsbelasting gedekt door een vervroegde storting :		
— dienstjaar 1968	- F	450.000.000
— dienstjaar 1969	- F	480.000.000
		<u>97.915.023</u>
Te transporteren	- F	97.915.023

⁽¹⁾ De globale stand van het « Fonds van de Honderdste Verjaring » komt voor op blz. 163 van dit verslag.

Transport . – F	97.915.023
Overdracht ten laste van de Winst- en Verliesrekening, met het oog op de vereffening van toekomstige belastingen . . . . . + F	575.000.000
Saldo per 31 december 1969 . . . . . F	477.084.977

b) *Provisie voor onkosten van aankoop, verkoop en verzending van goud.*

Per 31 december 1968 . . . . . F	80.000.000
Overdracht ten laste van de Winst- en Verliesrekening . . . . . + F	20.000.000
Saldo per 31 december 1969 . . . . . F	100.000.000

Het bedrag van de aldus aangevulde provisie beantwoordt beter aan de noodwendigheden, gelet op de evolutie van de transport- en verzekeringskosten.

c) *Provisie voor gebouwen, materieel en meubelen.*

Per 31 december 1968 . . . . . F	303.600.387
Afneming in 1969 ⁽¹⁾ . . . . . – F	40.069.831
	F 263.530.556
Overdracht ten laste van de Winst- en Verliesrekening . . . . . + F	190.000.000
Saldo per 31 december 1969 . . . . . F	453.530.556

De uitgaven waarin deze provisie moet voorzien, hebben betrekking op de modernisering van bijbanken en agentschappen in de provincie en op de voltooiing van de ondernomen constructies te Brussel.

De uitvoering van het bouwprogramma is over verschillende jaren gespreid en zal afhangen van de stand van de conjunctuur.

⁽¹⁾ Zie blz. 173 van dit verslag.

d) *Maatschappelijke provisie voor diverse risico's.*

Per 31 december 1968	F	1.100.000.000
Overdracht ten laste van de Winst- en Verliesrekening	+ F	250.000.000
Saldo per 31 december 1969	F	1.350.000.000

De maatschappelijke provisie voor diverse risico's werd einde 1957 aangelegd, gelet op de risico's verbonden aan de activiteit van de Bank en op de schommelingen waaraan haar resultaten onderhevig zijn.

De provisie van F 1.350.000.000 vertegenwoordigt 2 pct. van het gecumuleerd gemiddeld bedrag, in 1969, van het handelspapier in portefeuille, de tegoeden in vreemde valuta's en de lopende verrichtingen in Belgische franken en buitenlandse munt.

VERDELING VAN DE NETTOWINST.

De verdeling van de nettowinst geschiedt als volgt, overeenkomstig artikel 38 der statuten :

1. Aan de aandeelhouders, een eerste dividend van 6 pct. op het nominaal kapitaal	F	24.000.000
2. Van het overschot, zegge F 424.743.180		
a) 10 pct. aan de reserve	F	42.474.318
b) 8 pct. aan het personeel	F	33.979.454
3. Van het overschot, zegge F 348.289.408		
a) aan het Rijk, 1/5°	F	69.657.882
b) aan de aandeelhouders, een tweede dividend F		277.975.535
c) het saldo aan de reserve	F	655.991
<i>Totaal van de te verdelen nettowinst . . . . .</i>	<i>F</i>	<i>448.743.180</i>

DIVIDEND TOEGEKEND VOOR HET BOEKJAAR 1969

Eerste globaal dividend	F	24.000.000
Tweede globaal dividend	F	277.975.535
Totaal	F	301.975.535

voor 400.000 aandelen, te weten, per aandeel, een dividend van . . . . . F 754,94

Coupon n° 168 is betaalbaar vanaf 1 maart 1970, met F 610, vrij van roerende voorheffing.

Het nettodividend is F 610, en derhalve komt het belastbaar inkomen dat per aandeel voor de personenbelasting dient aangegeven, op F 925,90 ⁽¹⁾, inclusief het belastingkrediet en de roerende voorheffing.

De Regentenraad :

Franz DE VOGHEL, *Vice-Gouverneur*,
 Cecil de STRYCKER, *Directeur*,
 Paul CALLEBAUT, *Directeur*,
 Roland BEAUVOIS, *Directeur*,
 Elisabeth MALAISE, *Directeur*,
 M. Hendrik VLOEBERGHES, *Directeur*,
 August COOL, *Regent*,
 Robert VANDEPUTTE, *Regent*,
 Roger DE STAERCCKE, *Regent*,
 Constant BOON, *Regent*,
 Henri LEMAIRE, *Regent*,
 Willy SCHUGENS, *Regent*,
 Henri CAPPUYNS, *Regent*,
 Lucien BOËL, *Regent*,
 Louis VAN HELSHOECHT, *Regent*,
 Roger RAMAEKERS, *Regent*.

De Gouverneur,
 Baron ANSIAUX.

(¹) Te vermelden in vak IV van de aangifte in de personenbelasting :

Inkomsten van aandelen		F 610,—
Belastingkrediet	$\frac{610 \times 15}{56}$	F 163,40
Roerende voorheffing	$\frac{610 \times 1}{4}$	F 152,50
		F 925,90

Balans

Winst- en Verliesrekening

Orderekeningen

Met het oog op vereenvoudiging werd het wenselijk geacht niet meer te verwijzen naar de wetten en overeenkomsten die tot nu toe voorkwamen onder sommige rubrieken van de balans, de winst- en verliesrekening en de weekstaten.

Deze verwijzingen zijn evenwel opgenomen in het gedeelte van het verslag dat handelt over de ontleding van de balans en van de winst- en verliesrekening. De lezer kan ze aldaar terugvinden.

ACTIVA

BALANS PER 31

Goudvoorraad		75.947.214.202
Internationaal Muntfonds :		
Deelneming		7.776.944.192
Leningen		—
Bijzondere trekkingsrechten		—
	Totaal van de dekkingselementen	83.724.158.394
Vreemde valuta's		35.618.472.043
Te ontvangen vreemde valuta's en goud		17.509.800.735
Internationale akkoorden :		
Europees Monetair Akkoord		—
Andere akkoorden		—
Debiteuren wegens termijnverkopen van vreemde valuta's en goud		34.015.483.749
Handelspapier		18.638.494.649
Voorschotten op onderpand :		
Instellingen door een bijzondere wet beheerst	18.310.670	
Banken	9.084.887	
Ondernemingen en partikulieren	19.761.811	47.157.368
Overheidseffecten :		
Belgische overheidseffecten		15.550.000.000
Luxemburgse overheidseffecten		—
Deel- en pasmunt		281.445.368
Tegood bij het Bestuur der Postchecks		1.440.318
Geconsolideerde vordering op de Staat		34.000.000.000
Overheidsfondsen		3.632.825.859
Te innen waarden		923.001.206
Gebouwen, materieel en meubelen		2.104.985.102
Waarden van de Pensioenkas van het Personeel		2.857.870.303
Afgeschreven en te verzilveren waarden		p. m.
Overgangsrekeningen		822.506.470
	Totaal van de activa	249.727.641.564

DECEMBER 1969

PASSIVA

Bankbiljetten in omloop		183.002.000.800
Rekeningen-courant en diversen :		
Schatkist { Gewone rekening	24.948.612	
{ Buitengewone conjunctuurtaks	8.184.718	
Banken in het buitenland, gewone rekeningen	382.489.021	
Instellingen door een bijzondere wet beheerst	292.381.050	
Banken in België	954.144.155	
Ondernemingen en partikulieren	212.161.060	
Te betalen waarden	3.053.112.719	4.927.421.335
Internationale akkoorden :		
Europees Monetair Akkoord	147.936.141	
Andere akkoorden	318.405.405	466.341.546
Totaal der verbintenissen op zicht		188.395.763.681
Internationaal Muntfonds :		
Bijzondere trekkingsrechten, netto cumulatieve toewijzing		—
Belgische banken, monetaire reserve		—
Te leveren vreemde valuta's en goud		51.767.241.429
Pensioenkas van het Personeel		2.857.870.303
Overgangsrekeningen		2.572.733.539
Kapitaal		400.000.000
Reservefonds :		
Statutaire reserve		808.982.094
Buitengewone reserve		530.385.511
Rekening voor afschrijving van gebouwen, materieel en meubelen		1.945.921.827
Te verdelen nettowinst		448.743.180
Totaal van de passiva		249.727.641.564

DEBET

WINST- EN VERLIESREKENING

Algemene onkosten	801.565.346
Gewone toelage aan de Pensioenkas van het Personeel	83.825.000
Bultengewone toelage aan de Pensioenkas van het Personeel	68.000.000
Afschrijving van gebouwen, materieel en meubelen	106.804.238
Geldelijke verplichting tegenover de Staat :	
Provenu boven 3 % der discontoverrichtingen en der voorschotverrichtingen op onderpand	1.266.420.713
Overschrijving naar de bultengewone reserve	12.217.166
Overschrijvingen naar de overgangsrekeningen op de passiva :	
Fiscale voorziening	575.000.000
Provisie voor onkosten op aankoop, verkoop en verzending van goud	20.000.000
Provisie voor gebouwen, materieel en meubelen	190.000.000
Maatschappelijke provisie voor diverse risico's	250.000.000
Fonds van de Honderdste Verjaring	5.000.000
Te verdelen nettowinst	448.743.180
	3.827.575.643

ORDEREKENINGEN PER

Minister van Nationale Opvoeding :

Tegoeed voor zijn rekening bij het Bestuur der Postchecks (Schoolpaed

Geopende documentaire kredieten . . . . .**Visum van accepten betreffende de in- en uitvoer . . . . .****Borgtochten verleend ten gunste van het personeel . . . . .****Verbintenis tegenover de Nationale Stichting voor de Financiering van het Wetenschappelijk Onderzoek . . . . .****Ontvangen waarborgen :***Onderpanden van de voorschotrekeningen . . . . .**Waarborgen verleend door de discontocedenten . . . . .**Waarborgen gesteld door ontleners van call money . . . . .**Diverse borgtochten . . . . .***Waarborgcertificaten van de Schatkist ontvangen . . . . .****Te incasseren waarden . . . . .****Bewaarnemingen van effecten :***Internationaal Muntfonds . . . . .**Internationale Ontwikkelings Associatie . . . . .**Aziatische Ontwikkelingsbank . . . . .**Andere bewaarnemingen . . . . .***Schatkist :***Diverse waarden toebehorend aan de Staat :*

Preferente aandelen N.M.B.S. . . . .

Gewone aandelen N.M.B.S. . . . .

Deelhebbende obligaties N.M.B.S. . . . .

Schatkistbons van de Luxemburgse Regering . . . . .

(Belgisch-Luxemburgs akkoord)

4 ½ % Certif. N.M. voor de Huisvesting . . . . .

4 ½ % Certif. N.M. voor de Kleine Landeigendom . . . . .

Diverse waarden . . . . .

Diverse waarden door de Staat in bewaring genomen :

Waarden door derden gedeponereerd . . . . .

Dienst der ingeschreven Schuld . . . . .

Deposito- en Consignatiekas . . . . .

Als borgstelling gedeponereerde waarden . . . . .

*Waarden afgegeven ingevolge de bepalingen betreffende het van onwaarde maken van de niet aangegeven Belgische effecten aan toonder . . . . .**Af te leveren waarden . . . . .**Muntfonds : Overheidsfondsen . . . . .***Rentenfondsen . . . . .****Algemene Spaar- en Lijfrentekas :***Voorlopige beleggingen . . . . .**Beleende fondsen . . . . .**Neergelegde waarborgen . . . . .*

PER 31 DECEMBER 1969

CREDIT

Disconto en intresten	2.587.387.307
Wissel en provenu der beleggingen in het buitenland	820.461.374
Rechten op bewaarnemingen, provisies en vergoedingen	186.376.906
Provenu der overheidsfondsen	171.992.701
Winst op verkoop en incassering van effecten	19.385.642
Geïnd op afgeschreven en te verzilveren waarden	1.901.882
Overschrijving van de overgangsrekening op de passiva « Provisie voor gebouwen, materieel en meubelen »	40.069.831
	<hr/>
	3.827.575.643

31 DECEMBER 1969

		2.649.383.001
		2.602.115
		22.472.582.175
		352.091.551
		63.750.000
	23.915.086.870	
	7.859.000	
	3.958.816.000	
	783.175.366	
	<hr/>	28.664.937.236
		1.020.000.000
		21.428.105
	13.112.000.000	
	487.000.000	
	49.300.000	
	95.095.198.437	
	<hr/>	108.743.498.437
5.000.000.000		
1.000.000.000		
638.305.187		
1.318.070.348		
3.752.666.000		
423.286.000		
1.942.722.207		
	14.075.049.742	
16.996.058.511		
67.314.739.300		
97.156.478.953		
6.383.107.088		
	<hr/>	187.850.383.852
	78.248	
	10.297.845.724	
	1.989.280.325	
	<hr/>	214.212.637.891
		12.543.311.065
	70.866.672.251	
	19.769.200	
	403.658.815	
	<hr/>	71.290.100.266

Verslag van het College der Censoren

Mijne Heren,

Het College betreurt het verlies van de h. Edouard Gruwez, schielijk overleden op 25 februari 1969.

De h. Gruwez, die zeer bekend was in de handelskringen, werd door de algemene vergadering van 28 februari 1966 tot censor verkozen.

Hij heeft zich op de meest gewetensvolle wijze gekweten van de plichten verbonden aan zijn mandaat. Door zijn innemendheid en zijn voortreffelijke hoffelijkheid had hij de achting van al zijn collega's verworven.

Het College brengt eveneens hulde aan de nagedachtenis van de h. Edmond Konings, erecensor, overleden op 3 december 1969.

De h. Konings had, van 1954 tot 1963, zitting in de Raden van de Bank. Gedurende deze negen jaar heeft hij steeds een actieve en algemeen gewaardeerde medewerking aan het College der censoren verleend.

*
**

Met spijt heeft het College der censoren afscheid genomen van de h. Louis Van Helshoecht die door de gewone algemene vergadering van 24 februari 1969 tot regent werd verkozen.

Het stelt er prijs op de h. Van Helshoecht te danken voor de grote bekwaamheid en de toewijding waarvan hij bij de vervulling van zijn mandaat blijk heeft gegeven.

*
* *

Met genoegen sluit het College der censoren zich aan bij de hulde door de Regentenraad gebracht aan de h. eredirecteur Jean Brat, die op 21 januari 1969 zijn ambt heeft neergelegd, en van 3 november 1944 tot 5 juli 1954 lid was van het College.

*
* *

Mijne Heren,

Op 5 september 1969 is een buitengewone algemene vergadering bijeengekomen om de statuten van de Bank in overeenstemming te brengen met de bepalingen van de wet van 9 juni 1969 betreffende het amendement van de overeenkomst waarbij het Internationaal Muntfonds tot stand werd gebracht en betreffende het muntstatuut.

Alvorens ze aan de vergadering werden voorgelegd, werd het College van de voorgestelde amendementen op de hoogte gebracht.

*
* *

Mijne Heren,

Het College vervulde, overeenkomstig de wettelijke en statutaire bepalingen, de opdracht waarmee het inzake controle en toezicht is belast.

De begrotingsramingen voor het boekjaar 1970 alsmede de balans en de winst- en verliesrekening per 31 december 1969 werden door de Regentenraad aan het College overgemaakt, binnen de termijnen voorgeschreven door de statuten.

Na een aandachtig onderzoek van de bewijsstukken voorgelegd door de diensten en van de gedetailleerde verslagen die te zijner beschikking waren gesteld, heeft het College de ingediende begroting der uitgaven zonder wijziging goedgekeurd.

Na een grondige controle van de rekeningen, en nadat steekproeven werden gedaan in de inventarisbestanddelen, heeft het eveneens zijn goedkeuring gehecht aan de balans en aan de winst- en verliesrekening.

Bij toepassing van artikel 70 der statuten heeft de Algemene Raad de verdeling van de winst definitief geregeld.

*
* *

Het College kreeg tijdens het jaar regelmatig inzage van de processen-verbaal betreffende de inspecties en verificaties verricht bij het hoofdbestuur en in de vestigingen in de provincie.

De jaarlijkse inspecties en de diverse controles waartoe het College is overgegaan, hebben tot de vaststelling geleid dat het personeel, in 1969, zoals steeds blijkt heeft gegeven van toewijding en van grote vakbekwaamheid.

Het College steunt het streven van het Beheer van de Bank gericht op de aanpassing van haar uitrusting aan de meest recente technieken inzake organisatie en beheer.

Het dankt de Directie omdat zij alle nuttige documenten en gegevens te zijner beschikking heeft gesteld.

De leden van het College der censoren,

Marcel LECLERCQ,
Fritz MEYVAERT, *Secretaris*,
Antoine HERBOSCH,
Alex FLORQUIN,
Louis PETIT,
Gaston VANDEWALLE,
Jacques DELRUELLE,
Hubert DETREMMERIE.

De Voorzitter,
Victor DEVILLERS.

Hoofdbank

Bijbanken - Agentschappen

Discontocomité en -kantoren

Groothertogdom Luxemburg

HOOFDBANK

DIRECTIECOMITE, REGENTENRAAD, COLLEGE DER CENSOREN

- Gouverneur* : Baron ANSIAUX.
- Vice-Gouverneur* : H. Franz DE VOGHEL.
- Directeuren* : HH. Cecil de STRYCKER,
Paul CALLEBAUT,
Roland BEAUVOIS,
Mej. Elisabeth MALAISE,
H. M. Hendrik VLOEBERGHES.
- Regenten* : HH. August COOL,
Robert VANDEPUTTE,
Roger DE STAERCKE,
Constant BOON,
Henri LEMAIRE,
Willy SCHUGENS,
Henri CAPPUYNS,
Lucien BOËL,
Louis VAN HELSHOECHT,
Roger RAMAEKERS.
- Censoren* : HH. Victor DEVILLERS, *Voorzitter*,
Marcel LECLERCQ,
Fritz MEYVAERT, *Secretaris*,
Antoine HERBOSCH,
Alex FLORQUIN,
Louis PETIT,
Gaston VANDEWALLE,
Jacques DELRUELLE,
Hubert DETREMMERIE.
- Secretaris* : H. René MAGDONELLE.
- Schatbewaarder* : H. Maurice JORDENS.

REGERINGSCOMMISSARIS

H. Marcel D'HAEZE.

DISCONTOCOMITE VAN BRUSSEL

HH. Jean de COOMAN d'HERLINCKHOVE,
Emile HAYOIT,
Michel WAUCQUEZ.

*
**

ECONOMISCH ADVISEUR

H. Jacques MERTENS de WILMARS.

ADVISEUR VAN DE DIRECTIE

H. Ferdinand ASPESLAGH.

CHEF VAN HET PERSONEEL

H. Armand VRANCKX.

*
**

DEPARTEMENTEN EN DIENSTEN

Thesaurie en Krediet

Algemene Thesaurie :	DE SCHATBEWAARDER,
Hoofdkas	HH. J. SANDRON, <i>hoofdkassier,</i> <i>inspecteur-generaal,</i>
Rekeningen-courant	C. SCHLOSS, <i>inspecteur-generaal,</i>
Portefeuille-Invorderingen	T. FELIX, <i>afdelingshoofd.</i>
Departement Krediet :	P. HERMANT, <i>onderdirecteur,</i>
Disconto	R. STEVENS, <i>inspecteur-generaal,</i>
Voorschotten	J. VERHAEGEN, <i>afdelingshoofd,</i>
Risicocentrale	F. TOURNEUR, <i>afdelingshoofd.</i>
Departement Overheidsfondsen :	J. LIEBAERT, <i>onderdirecteur,</i>
Effecten	O. BELLEMANS, <i>afdelingshoofd,</i>
Rentenmarkt	A. ROWIES, <i>inspecteur-generaal,</i>
Dienst van de Rijkskassier	C. DE RUYTER, <i>inspecteur-generaal.</i>

Studiën

Departement Studiën :	Mej. G. VAN POUCKE, <i>onderdirecteur,</i>
Voorlichting	HH. V. JANSSENS, <i>inspecteur-generaal,</i>
Statistiek	R. EGLEM, <i>afdelingshoofd,</i>
Documentatie	F. VAN DE CASTEELE, <i>inspecteur-generaal.</i>
Juridische dienst	A. MATTHYS, <i>inspecteur-generaal.</i>

Betrekkingen met het buitenland

Departement Buitenland :	HH. P. ANDRE, <i>onderdirecteur</i> ,
Wisseldienst	F. HEYVAERT, <i>inspecteur-generaal</i> ,
Statistiek Buitenlandse Betalingen	J. DECOSTER, <i>inspecteur-generaal</i> ,
Internationale Akkoorden	R. VANDEN BRANDEN, <i>afdelingshoofd</i> .

Administratie en technische departementen

Departement Algemene Controle :	R. SIMONIS, <i>onderdirecteur</i> ,
Inspectie	J. WENS, <i>inspecteur-generaal</i> ,
Controle	J. MAERTENS, <i>inspecteur-generaal</i> .
Algemene Boekhouding	L. SAMBREE, <i>onderdirecteur</i> .
Departement Algemeen Secretariaat :	A. BAUDEWIJNS, <i>onderdirecteur</i> ,
Secretariaat	G. DEVRIENDT, <i>afdelingshoofd</i> ,
Secretariaat van de Directie	Mej. M. WILLEMS, <i>afdelingshoofd</i> .
Departement Personeel :	HH. A. VRANCKX, <i>onderdirecteur</i> ,
Sociale Relaties	<i>chef van het personeel</i> ,
Bezoldigingen en Pensioenen	J. LUYCKFASSEEL, <i>inspecteur-generaal</i> ,
	G. PIRSON, <i>inspecteur-generaal</i> .
Departement Organisatie en Opleiding :	J. POULLET, <i>inspecteur-generaal</i> ,
Elektronisch Centrum	A. VLASSELAER, <i>inspecteur-generaal</i> ,
Organisatie	J. NAGANT, <i>afdelingshoofd</i> .
Medico-sociale dienst	D ^r P. DE KETELAERE.
Departement Immobiliën :	HH. J. GRAS, <i>onderdirecteur</i> ,
Gebouwen	F. DEMEULENAERE, <i>afdelingshoofd</i> ,
Economaat en Toezicht	R. CHEVALIER, <i>afdelingshoofd</i> .
Drukkerij :	C. AUSSEMS, <i>hoofdingenieur</i> ,
Technische dienst	<i>onderdirecteur</i> ,
Administratieve dienst	C. AUSSEMS, »
	M. VAN HEDEN, <i>afdelingshoofd</i> .

*
**

BIJBANKEN

Antwerpen

Beheerder :

HH. E. HUYBRECHT

Discontokantoor :

R. GORIS,
P. BRACHT,
J. SPETH,
K. HENS,
A. MICHELSEN.

Luik

Beheerder :

J. HAUTAIN.

Discontokantoor :

P. HERMAN,
Baron G. van ZUYLEN,
Ridder M. de LAMINNE de BEX,
A. FRANCOITTE.

Luxemburg (Groothertogdom Luxemburg)

Beheerder :

A. TOURNAY.

Discontokantoor :

A. GROENEN,
N. BRAUN,
M. BLONDELLOT.

AGENTSCHAPPEN EN DISCONTOKANTOREN

	Agenten	Leden der Discontokantoren
<i>Aalst</i>	HH. F. DE KEYSER,	HH. P. MICHIELS, F.-P. CALLEBAUT, R. WAMBACQ.
<i>Aarlen</i>	M. HENNEQUIN,	V. POSSCHELLE, G. HANSENS, L. LEBLANC.
<i>Aat</i>	C. METTENS,	<i>Discontokantoor te Aat</i> ⁽¹⁾ H. LEMAIRE, M. SIMON, P. BEAUDUIN. <i>Discontokantoor te Aat en Péruwelz</i> H. LEMAIRE, M. SIMON, P. BEAUDUIN.
<i>Bergen</i>	A. D'HAUWE,	G. DUCHATEAU, J. SEGARD, H. BOUTTIAU.
<i>Boom</i>	J. BOUDOU,	<i>Discontokantoor te Mechelen en Boom</i> P. CARTUYVELS, J. VIGNERON, F. VERHAEGEN.
<i>Brugge</i>	J. VANDEN BOSCH,	I. JANSSENS de BISTHOVEN, J. van der PLANCKE, Baron G. GILLES de PELICHY.
<i>Charleroi</i>	J. TIELEMANS,	Graaf C. de BRIEY, A. BINARD, J. CLEMENT.

⁽¹⁾ Het kantoor te Aat werd in liquidatie gesteld op 1 januari 1962; de op die plaats gedane verrichtingen worden sedert 30 november 1960 door het kantoor te Aat en Péruwelz behandeld.

	Agenten	Leden der Discontokantoren
<i>Dendermonde</i>	HH. L. KERREMANS,	HH. R. DE COENE, A. GEERINCK, W. WINDEY.
<i>Dinant</i>	G. MARLET, a.i.,	<i>Discontokantoor te Dinant en Marche-en-Famenne</i> M. SCHOOFs, Baron R. de VILLENFAGNE de VOGELSANCK, J. de MONTPPELLIER d'ANNEVOIE.
<i>Doornik</i>	V. BRANDELAER,	E. THORN, V. VANDERBORGHT, A. COUPLET.
<i>Eeklo</i>	L. GHYSELS,	C. VAN DAMME, P. van GINDERACHTER, G. VAN DAMME.
<i>Gent</i>	F. COLLUMBIEN,	R. HANET, F. de HEMPTINNE, R. BRAUN.
<i>Geraardsbergen</i>	K. MORTIER,	J. RENS, P.-E. WILLOCKX, F. HOEBEKE.
<i>Hasselt</i>	K. DEWAELE,	P. NAVEAU de MARTEAU, A. JANSSENS, J. SPAAS, J.-M. BEAUDUIN.
<i>Hoei</i>	G. WALNIER,	Graaf G. de LIEDEKERKE, R. GREINER, J. DELATTRE.
<i>Ieper</i>	G. BURGGRAEVE,	<i>Discontokantoor te Roeselare en Ieper</i> J. SOUBRY, F. DECLERCQ, J. DE MEESTER, J.-E. VAN DER MERSCH.
<i>Kortrijk</i>	A. DE VULDER,	J. DUMONT, P. DE WITTE, Baron E. de BETHUNE, J. DE STOOP.
<i>La Louvière</i>	R. DEKUYPER,	L. PONCEAU, M. HAUTIER, J. NICODEME.

	Agenten	Leden der Discontokantoren
<i>Leuven</i>	HH. J. VILENNE,	HH. G. de LAVELEYE, P. van der VAEREN, A.-L. VANDER ELST.
<i>Malmédy</i>	F. RYCKAERT,	<i>Discontokantoor te Verviers en Malmédy</i> G. PELTZER, F. TIQUET, R. van der SCHUEREN.
<i>Marche-en-Famenne</i>	J. BOFFING,	<i>Discontokantoor te Dinant en Marche-en-Famenne</i> M. SCHOOFES, Baron R. de VILLENFAGNE de VOGELSANCK, J. de MONTPELLIER d'ANNEVOIE.
<i>Mechelen</i>	C. SIBILLE,	<i>Discontokantoor te Mechelen en Boom</i> P. CARTUYVELS, J. VIGNERON, F. VERHAEGEN.
<i>Moeskroen</i>	F. LEFLERE,	A. SCARCEZ, G. BLANCKE, J. CASIER, F. MORVOET.
<i>Namen</i>	F. LEFEVER,	J. P. le HARDY de BEAULIEU, Baron de MOREAU d'ANDROY, A. PIRMEZ.
<i>Neufchâteau</i>	R. TOBIE,	L. GOURDET, A. MINETTE, H. ZOUDE.
<i>Nijvel</i>	P. VAN NIEUWENHUYSE,	E. de STREEL, R. LECHIEN, N. DESCAMPE.
<i>Oostende</i>	F. VANHERP,	<i>Discontokantoor te Oostende en Veurne</i> F. LOOTENS, D. SERRUYS, A. D'HOOGE, P. VAN WAESBERGHE.
<i>Oudenaarde</i>	P. HERTSCHAP,	R. VAN CAUWENBERGHE, C. MAERE, P. van GELUWE de BERLAERE.

	Agenten	Leden der Discontokantoren
<i>Péruwelz</i>	HH. P. NYS,	<i>Discontokantoor te Aat en Péruwelz</i> HH. H. LEMAIRE, M. SIMON, P. BEAUDUIN.
<i>Philippeville</i>	J. VAN ROMPAY,	A. PEPIN, P. de WEISSENBRUCH, G. LADURON.
<i>Roeselare</i>	M. WELLEMANS,	<i>Discontokantoor te Roeselare en Ieper</i> J. SOUBRY, F. DECLERCQ, J. DE MEESTER, J.-E. VAN DER MERSCH.
<i>Ronse</i>	M. THIJS,	J. TASTE, A. DELACROIX, J.-B. WALTNIEL.
<i>Sint-Niklaas</i>	H. ALLAER,	F. BEHAEGEL, F. POPPE, A. DE BAER, Y. CAMMAERT.
<i>Tienen</i>	J. VANNESTE,	J. GILAIN, L. HALFLANTS, B. DELACROIX, R. ROLIN-JAEQUEMYS.
<i>Tongeren</i>	H. LIENART van LIDTH de JEUDE,	W. WILSENS, J. BEAUDUIN, Ridder J. de SCHAEZTEN van BRIENEN, P. MEYERS.
<i>Turnhout</i>	L. VAN DEN WIJNGAERT,	L. JANSEN, J. DIERCKX, C. DE RIDDER.
<i>Verviers</i>	A. FRANÇOIS,	<i>Discontokantoor te Verviers en Malmédy</i> G. PELTZER, F. TIQUET, R. van der SCHUEREN.
<i>Veurne</i>	G. ONGENA,	<i>Discontokantoor te Oostende en Veurne</i> F. LOOTENS, D. SERRUYS, A. D'HOOGE, P. VAN WAESBERGHE.

Agenten

Leden der Discontokantoren

Waver

HH. R. PINSART,

HH. C. PIRSON,
Burggraaf H.-J. le HARDY de
BEAULIEU,
L. DELVOYE.

Zinnik

C. LOTS,

L. BASTIN,
H. le MAISTRE d'ANSTAING,
F. GILBERT.

BIJLAGEN

VERGELIJKING VAN DE BALANSEN

ACTIVA	1965	1966	1967	1968	1969
Goudvoorraad	77.913,1	76.232,6	73.962,9	76.175,1	75.947,2
Internationaal Muntfonds :					
Deelneming					7.777,0
Leningen					—
Bijzondere trekkingsrechten					
Totaal van de dekkingselementen	77.913,1	76.232,6	73.962,9	76.175,1	83.724,2
Vreemde valuta's	21.864,3	21.404,8	36.086,8	18.087,0	35.618,5
Te ontvangen vreemde valuta's en goud	9.682,3	11.477,1	12.468,5	12.326,7	17.509,8
Activa in Belgische franken in het buitenland	1.500,0	1.500,0	3.000,0	—	—
Internationale akkoorden :					
Europese Betalingsunie	6,6	—	—	—	—
Internationaal Muntfonds :					
— Deelneming	12.230,0	15.189,5	14.736,5	10.278,0	
— Leningen	3.375,0	3.375,0	1.875,0	4.975,0	
Andere akkoorden	5,6	—	—	119,8	—
Debiteuren wegens termijnverkopen van vreemde valuta's en goud	21.376,2	21.311,6	35.520,7	18.256,1	34.015,5
Handelspapier	12.294,8	15.502,6	13.833,8	26.694,2	18.638,5
Voorschotten op onderpand :					
Instellingen door een bijzondere wet beheerst	—	320,9	319,2	0,5	18,3
Banken	2,1	1,0	12,1	530,8	9,1
Ondernemingen en particulieren	31,7	16,3	13,8	40,6	19,7
	33,8	338,2	345,1	571,9	47,1
Overheidseffecten :					
Belgische overheidseffecten	9.025,0	9.575,0	2.650,0	14.675,0	15.550,0
Luxemburgse overheidseffecten	—	—	—	200,0	—
Deel- en pasmunt	455,4	301,7	319,8	266,5	281,4
Tegoed bij het Bestuur der Postchecks	0,9	1,6	1,5	1,9	1,4
Geconsolideerde vordering op de Staat	34.000,0	34.000,0	34.000,0	34.000,0	34.000,0
Overheidsfondsen	2.952,8	3.196,8	3.366,9	3.514,5	3.632,8
Te innen waarden	487,5	592,4	498,7	961,0	923,0
Gebouwen, materieel en meubelen	1.787,7	1.908,6	1.998,6	2.063,6	2.105,0
Waarden van de Pensioenkas van het Personeel	1.804,0	2.035,6	2.328,8	2.583,4	2.857,9
Afgeschreven en te verzilveren waarden	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Overgangsrekeningen	1.021,9	1.047,4	859,2	957,6	822,5
	211.816,9	218.990,5	237.852,8	226.707,3	249.727,6

PER 31 DECEMBER (in miljoenen franken)

PASSIVA	1965	1966	1967	1968	1969
Bankbiljetten in omloop	170.268,9	175.311,2	177.481,8	183.243,4	183.002,0
Rekeningen-courant en diversen					
Schatkist :					
Gewone rekening	17,8	12,1	1,7	3,8	24,9
Buitengewone conjunctuurtaks	13,7	13,3	9,7	8,9	8,2
Banken in het buitenland, gewone rekeningen .	393,7	389,9	316,5	677,0	382,5
Instellingen door een bijzondere wet beheerst .	270,3	216,4	153,6	482,9	292,4
Banken in België	1.371,9	1.280,7	2.195,9	857,5	954,1
Ondernemingen en particulieren	209,5	293,3	308,1	327,7	212,2
Te betalen waarden	485,9	490,6	548,6	876,9	3.053,1
	2.762,8	2.696,3	3.534,1	3.234,7	4.927,4
Internationale akkoorden :					
Europees Monetair Akkoord	262,5	127,6	270,8	255,7	147,9
Andere akkoorden	217,0	324,9	326,5	224,3	318,4
	479,5	452,5	597,3	480,0	466,3
Totaal der verbintenissen op zicht	173.511,2	178.460,0	181.613,2	186.958,1	188.395,7
Internationaal Muntfonds :					
Bijzondere trekkingsrechten, netto cumulatieve toewijzing	—	—	—	—	—
Belgische banken, monetaire reserve	—	—	—	—	—
Te leveren vreemde valuta's en goud	31.150,6	32.799,7	48.217,9	30.664,7	51.767,3
Pensioenkas van het personeel	1.804,0	2.035,6	2.328,8	2.583,4	2.857,9
Overgangsrekeningen	1.832,2	1.985,5	1.819,4	2.486,5	2.572,7
Kapitaal	400,0	400,0	400,0	400,0	400,0
Reservefonds :					
Statutaire reserve	661,6	694,8	731,9	769,2	809,0
Buitengewone reserve	469,9	481,8	502,2	518,2	530,4
Rek. voor afschrijving van geb., mat. en meub.	1.632,2	1.753,2	1.843,2	1.905,8	1.945,9
Te verdelen nettowinst	355,2	379,9	396,2	421,4	448,7
	211.816,9	218.990,5	237.852,8	226.707,3	249.727,6

VERGELIJKING VAN DE WINST- EN

DEBET	1965	1966	1967	1968	1969
Algemene onkosten	599,6	673,8	704,4	762,8	801,6
Gewone toelage aan de Pensioenkas van het Personeel	55,2	64,0	67,5	74,8	83,8
Buitengewone toelage aan de Pensioenkas van het Personeel	92,5	115,0	165,0	102,0	68,0
Afschrijving van gebouwen, materieel en meubelen	114,6	181,6	163,1	148,3	106,8
Geldelijke verplichting tegenover de Staat : Provenu boven 3 % der dicontoverrichtingen en der voorschotverrichtingen op onderpand	289,9	423,3	278,1	171,6	1.266,4
Overschrijving naar de buitengewone reserve	134,9	11,9	20,5	15,9	12,2
Overschrijvingen naar de overgangsrekeningen op de passiva					
— Fiscale voorziening	360,0	325,0	293,0	550,0	575,0
— Prov. v ^r onk. op aank., verk. en verz. v. goud	25,0	—	—	—	20,0
— Prov. v ^r gebouwen, materieel en meubelen	91,4	50,0	75,0	150,0	190,0
— Maatschappelijke prov. voor diverse risico's	120,0	150,0	150,0	200,0	250,0
— Fonds van de Honderdste Verjaring	—	—	—	20,0	5,0
Te verdelen nettowinst	355,2	379,9	396,2	421,4	448,7
	2.238,3	2.374,5	2.312,8	2.616,8	3.827,5

VERLIESREKENINGEN PER 31 DECEMBER (in miljoenen franken)

CREDIT	1965	1966	1967	1968	1969
Disconto en intresten	798,3	1.068,1	802,5	886,0	2.587,4
Wissel en provenu der beleggingen in het buitenl. ⁽¹⁾	1.055,2	862,8	1.075,9	1.814,5	820,5
Rechten op bewaarnemingen, provisies en vergoed. .	135,1	149,4	156,2	170,8	186,3
Provenu der overheidsfondsen	147,7	155,7	159,3	161,1	172,0
Winst op verkoop en incassering van effecten . .	21,1	16,7	28,5	19,6	19,3
Geïnd op afgeschreven en te verzilveren waarden .	4,9	0,8	0,4	2,2	1,9
Overschrijving van de overgangsrekening op de pas- siva « Provisie voor gebouwen, materieel en meubelen »	76,0	121,0	90,0	62,6	40,1
	2.238,3	2.374,5	2.312,8	2.616,8	3.827,5

(1) Na aftrek van een bedrag van 265,8 miljoen in 1966, 285,2 miljoen in 1967, 58,6 miljoen in 1968 en 406,6 miljoen in 1969. Deze sommen werden betaald aan de Staat in toepassing van de voorwaarden door de Bank gehecht aan de dekking van wisselverrichtingen op termijn in verband met verrichtingen van de Schatkist (zie verslag van het dienstjaar 1966, blz. 129).

DIVERSE GEGEVENS

	1965	1966	1967	1968	1969
Brutodividend toegekend per aandeel	603,04	639,88	670,28	711,56	754,94
Roerende voorheffing ingehouden per aandeel	103,04	119,88	125,28	136,56	144,94
Nettodividend toegekend per aandeel	500,00	520,00	545,00	575,00	610,00
Belastbaar inkomen aan te geven voor de personen- belasting	742,40	789,30	827,25	872,75	925,90

**OPGAVE VAN DE OVERHEIDSFONDSEN
DIE PER 31 DECEMBER 1969 DEEL UITMAAKTEN
VAN DE VERSCHIEDENE PORTEFEUILLES VAN DE BANK**

Krachtens de statuten verworven overheidsfondsen en andere effecten

- 3,50 pct. Belgische Schuld 1943.
- 4 pct. Bevrijdingslening 1945.
- 4,50 pct. Belgische Lening 1953/73.
- 4,50 pct. Belgische Lening 1954/72.
- 4,25 pct. Belgische Lening 1954/74, 1° reeks.
- 4,25 pct. Belgische Lening 1954/74, 2° reeks.
- 4 pct. Belgische Lening 1955/75.
- 4,75 pct. Belgische Lening 1959/71.
- 6,25 - 6,50 pct. Belgische Lening 1965/71/78.
- 6,75 - 7 pct. Samengevoegde Belgische Leningen 1972/78.
- 7 pct. Samengevoegde Belgische Leningen 1967/82.
- 6,75 - 7 pct. Belgische Lening 1967/74/82.
- 6,75 pct. Belgische Lening 1968/78.
- 6,50 - 6,75 pct. Belgische Lening 1968/75/83.
- 6,75 pct. Samengevoegde Belgische Leningen 1968/69/80.
- 7,50 pct. Belgische Lening 1969/87.
- 8 - 8,25 pct. Belgische Lening 1969/75/81.
- 4 pct. Belgische Lotenlening 1941.
- 4 pct. Oorlogsschade 1923.
- 4,25 pct. Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen 1954/74.
- 4 pct. Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen 1955/75, 2° reeks.
- 7 pct. Wegenfonds 1967/82.
- 6,75 pct. Wegenfonds 1967/79.
- 6,75 pct. Wegenfonds 1968/83.
- 7 pct. Wegenfonds 1969/81.
- 2 pct. Nationale Stichting voor de Financiering van het Wetenschappelijk Onderzoek 1960/69 - 1990/99, 1° tranche.
- 2 pct. Nationale Stichting voor de Financiering van het Wetenschappelijk Onderzoek 1960/69 - 1990/99, 2° tranche.
- 2 pct. Nationale Stichting voor de Financiering van het Wetenschappelijk Onderzoek 1960/69 - 1990/99, 3° tranche.
- 2 pct. Nationale Stichting voor de Financiering van het Wetenschappelijk Onderzoek 1960/69 - 1990/99, 4° tranche.

- 2 pct. Nationale Stichting voor de Financiering van het Wetenschappelijk Onderzoek 1960/69 - 1990/99, 5^e tranche.
- 2 pct. Nationale Stichting voor de Financiering van het Wetenschappelijk Onderzoek 1960/69 - 1990/99, 6^e tranche.
- 2 pct. Nationale Stichting voor de Financiering van het Wetenschappelijk Onderzoek 1960/69 - 1990/99, 7^e tranche.
- 2 pct. Nationale Stichting voor de Financiering van het Wetenschappelijk Onderzoek 1960/69 - 1990/99, 8^e tranche.
- 2 pct. Nationale Stichting voor de Financiering van het Wetenschappelijk Onderzoek 1960/69 - 1990/99, 9^e tranche.
- 4 pct. Regie van Telegrafie en Telefonie 1954/74, 2^e reeks.
- 6,75 - 7 pct. Regie van Telegrafie en Telefonie 1967/73/79.
- 6,75 pct. Regie van Telegrafie en Telefonie 1968/82.
- 8,25 pct. Regie van Telegrafie en Telefonie 1969/81.
- 6,75 - 7 pct. Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen 1966/72/78.
- 6,75 - 7 pct. Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen 1967/73/82.
- 6,75 pct. Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen 1968/83.
- 6,75 pct. Nationale Kas voor Beroepskrediet 1968/88.
- 6,75 pct. Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid 1968/88.
- 8,25 pct. Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid 1969/80.
- 3,50 pct. Lening van het Belgisch-Kongolees Fonds voor Delging en Beheer 1965/2005.
- Aandelen van de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid.
- Aandelen van de Bank voor Internationale Betalingen :
  - Belgische tranche.
  - Dantziger tranche.
- Genotsaandelen van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.

WEEKSTATEN
IN HET « STAATSBLAD » GEPUBLICEERD IN 1969

DATA	Goud- voorraad	Vreemde valuta's	Te ontvangen vreemde val. en goud	Internationale akkoorden : (Wetten van 28-7-1948 en 19-6-1959)			Debiteuren wegens termijn- verkoop van vreemde val. en goud	Handelspapier	Voorschotten op onderpand	Overheidseffecten : (Art. 20 der statuten. Overeenkomsten dd. 14-9-1948, 15-4-1952 en 30-3-1968)		Deel- en pasmunt	Tegood bij het Bestuur der Postchecks	Geconsoli- deerde vordering op de Staat (Wetten van 28-7-1948 en 19-6-1959)	Overheids- fondsen (Art. 18 en 21 der statuten)	Gebouwen, materieel en meubelen	Waarden van de Pensioenkas van het Personeel			
				Europees Monetair Akkoord	Internationaal Muntfonds :					Andere akkoorden	Belgische overheids- effecten							Luxem- burgse overheids- effecten		
					Deelneming	Leningen (1)														
6 jan. 1969	76.151	18.774	12.985	—	10.278	4.975	177	18.926	24.914	39	14.350	200	256	2	34.000	3.514	1.998	2.575		
13 »	76.148	18.820	13.154	—	10.278	4.975	67	20.988	20.761	30	15.450	200	268	2	34.000	3.515	1.998	2.576		
20 »	76.148	18.473	12.339	—	10.281	4.975	74	19.800	25.840	834	9.850	100	287	2	34.000	3.633	2.064	2.675		
27 »	76.151	18.462	12.339	—	10.281	4.975	130	19.800	25.719	31	7.525	100	317	2	34.000	3.633	2.064	2.675		
3 februari	76.151	18.691	12.339	—	10.281	4.975	57	19.860	26.427	1.439	8.475	100	327	1	34.000	3.633	2.064	2.675		
10 »	76.151	19.032	12.523	—	10.281	4.975	20	20.044	22.607	35	14.050	—	346	2	34.000	3.633	2.064	2.675		
17 »	76.160	18.442	12.518	—	10.281	4.975	25	19.925	19.772	41	14.875	—	369	2	34.000	3.633	2.064	2.702		
24 »	76.160	18.179	12.157	—	10.281	4.000	36	18.925	22.692	31	11.475	—	370	2	34.000	3.633	2.064	2.730		
3 maart	76.138	18.663	12.237	—	10.166	4.000	94	18.679	22.767	158	15.925	—	339	1	34.000	3.633	2.064	2.731		
10 »	76.138	18.382	12.609	—	10.077	4.000	115	18.751	22.235	39	15.550	—	348	2	34.000	3.633	2.064	2.724		
17 »	76.138	18.340	12.618	—	9.460	4.000	70	19.235	20.488	44	15.475	—	370	2	34.000	3.633	2.064	2.731		
24 »	76.138	17.908	12.385	—	7.310	4.000	103	18.743	23.825	30	14.750	—	384	2	34.000	3.632	2.064	2.730		
31 »	76.138	17.924	12.385	—	7.310	4.000	136	19.240	26.987	1.911	15.050	—	367	2	34.000	3.633	2.064	2.730		
4 april	76.131	19.700	13.395	—	7.310	4.000	65	21.059	27.859	464	14.500	—	341	1	34.000	3.633	2.064	2.723		
14 »	76.131	21.022	12.695	—	7.285	4.000	69	22.736	23.356	434	15.050	—	344	2	34.000	3.633	2.064	2.723		
21 »	76.131	21.674	12.947	—	7.285	4.000	127	22.648	23.744	30	15.025	—	364	2	34.000	3.633	2.064	2.723		
28 »	76.131	20.123	13.500	—	7.285	4.000	116	22.266	24.726	459	15.725	—	379	1	34.000	3.633	2.064	2.731		
5 mei	76.093	21.843	13.623	—	7.285	4.000	47	23.403	26.784	437	15.200	—	354	2	34.000	3.633	2.064	2.725		
12 »	76.109	21.811	13.826	—	7.285	4.000	66	30.655	25.634	1.445	15.725	—	352	1	34.000	3.632	2.064	2.738		
19 »	76.109	23.093	13.458	—	7.285	4.000	133	31.816	31.368	478	15.650	250	332	1	34.000	3.632	2.064	2.745		
23 »	76.109	25.591	13.636	—	6.075	3.500	30	32.625	29.695	111	15.475	250	332	1	34.000	3.633	2.064	2.745		
2 juni	76.109	23.786	14.476	—	6.066	3.500	51	29.580	31.152	2.562	15.950	250	294	1	34.000	3.633	2.064	2.753		
9 »	76.086	26.098	14.366	—	6.041	3.500	34	32.512	29.888	814	15.750	250	293	2	34.000	3.633	2.064	2.746		
16 »	76.131	24.299	13.573	—	6.041	3.500	86	31.265	28.502	794	15.750	250	317	2	34.000	3.632	2.064	2.747		
23 »	76.131	23.319	12.831	—	6.041	3.500	88	30.387	31.078	944	14.800	250	320	1	34.000	3.633	2.064	2.747		
30 »	76.127	25.052	13.191	—	6.041	3.500	107	30.419	31.475	3.432	15.825	250	308	1	34.000	3.633	2.064	2.747		
7 juli	76.109	26.013	14.444	—	6.041	3.500	120	31.457	33.641	3.913	15.725	250	270	1	34.000	3.633	2.064	2.747		
14 »	76.109	26.170	14.274	—	6.041	3.500	79	31.332	35.479	878	14.600	350	289	2	34.000	3.633	2.064	2.747		
18 »	76.112	26.359	14.252	—	6.041	3.500	169	30.940	39.222	366	9.425	350	305	2	34.000	3.633	2.064	2.747		
28 »	76.112	25.645	14.195	—	6.041	3.500	68	29.833	34.987	901	10.700	350	333	1	34.000	3.633	2.064	2.760		
4 augustus	76.059	25.747	14.315	—	3.501	—	83	24.336	33.616	188	15.900	350	312	1	34.000	3.633	2.064	2.755		
11 »	76.073	26.038	15.211	—	3.501	—	22	26.992	29.953	58	15.750	350	318	1	34.000	3.633	2.064	2.755		
18 »	76.051	26.515	15.746	—	3.501	—	8	38.271	32.629	8.355	15.475	100	337	1	34.000	3.633	2.064	2.755		
25 »	76.051	28.789	14.888	—	3.501	—	8	38.963	36.141	3.104	12.900	100	341	1	34.000	3.633	2.064	2.755		
1 september	76.028	29.013	14.888	—	3.501	—	—	39.502	36.230	3.254	15.975	100	320	1	34.000	3.632	2.064	2.754		
8 »	75.987	29.750	14.403	—	3.501	—	—	40.842	36.583	866	15.725	100	329	1	34.000	3.633	2.064	2.748		
15 »	75.987	30.207	13.800	—	3.501	—	—	39.706	34.818	431	13.950	100	360	1	34.000	3.633	2.064	2.748		
22 »	75.987	29.568	13.591	—	3.501	—	—	38.348	32.744	48	15.750	100	366	1	34.000	3.633	2.064	2.773		
29 »	75.966	28.999	13.591	—	3.501	—	—	37.044	32.920	1.582	15.750	100	373	2	34.000	3.633	2.064	2.773		
6 oktober	75.961	31.176	13.788	—	3.501	—	—	38.085	33.239	1.613	14.375	100	363	1	34.000	3.628	2.064	2.766		
13 »	75.955	31.078	12.992	—	3.633	—	—	35.088	28.311	771	15.000	100	384	1	34.000	3.633	2.064	2.779		
20 »	75.950	31.299	13.443	—	3.633	—	—	33.155	26.013	33	11.650	100	395	1	34.000	3.633	2.064	2.795		
27 »	75.940	35.001	14.125	—	3.633	—	—	29.696	20.697	26	13.850	100	407	2	34.000	3.633	2.064	2.795		
3 november	75.940	34.091	13.494	—	3.633	—	—	27.558	25.700	28	8.375	100	387	1	34.000	3.632	2.064	2.797		
7 »	75.932	34.277	13.908	—	3.633	—	—	28.748	20.622	19	12.025	—	379	2	34.000	3.632	2.064	2.790		
17 »	75.932	32.976	15.439	—	5.277	—	—	29.247	20.979	39	8.075	—	383	1	34.000	3.630	2.064	2.789		
24 »	75.932	34.354	15.917	—	5.277	—	—	31.923	21.101	21	6.650	—	377	1	34.000	3.632	2.064	2.789		
				Internationaal Muntfonds : (Wetten van 28-7-1948 en 9-6-1969)			Totaal van de dekkings- elementen		Vreemde valuta's		Te ont- vangen vreemde valuta's en goud		Internationale akkoorden : (Wet van 28-7-1948)							
				Deel- neming	Leningen	Bijzondere trekkings- rechten			Europees Monetair Akkoord	Andere akkoorden										
1 december	75.962	6.277	—	—	82.239	34.386	16.159	—	—	32.870	17.176	77	13.575	—	356	2	34.000	3.633	2.064	2.797
8 »	75.957	6.277	—	—	82.234	32.662	16.926	—	—	31.663	16.926	36	12.825	—	351	1	34.000	3.633	2.064	2.790
15 »	75.957	7.777	—	—	83.734	33.279	17.013	—	—	32.397	12.670	30	14.825	—	345	1	34.000	3.633	2.064	2.790
22 »	75.957	7.777	—	—	83.734	35.216	17.013	—	—	33.982	17.866	21	11.300	—	323	1	34.000	3.633	2.064	2.790
29 »	75.957	7.777	—	—	83.734	35.856	17.510	—	—	34.703	17.762	24	12.150	—	309	1	34.000	3.633	2.064	2.790

(1) Speciale bons van de Belgische Schatkist (Wet van 4-1-1963. Overeenkomst dd. 1-2-1963).

(2) Waarvan het kapitaal : fr. 400 miljoen.

WEEKSTATEN IN HET « STAATSBLAD » GEPUBLICEERD IN 1969

(Miljoenen franken)

PASSIVA

Diversen	TOTAAL ACTIVA	Orderekening : Bestuur der Postchecks : Tegoeed voor rekening van de Minister van Nationale Opvoeding (Schoolpact, wet van 29-5-1959, artikel 15)	Bankbiljetten in omloop	Rekeningen-courant :				Internationale akkoorden : (Wetten van 28-7-1948 en 19-6-1959)		Totaal der verbintenissen op zicht	Belgische banken, monetaire reserve	Te leveren vreemde val. en goud	Pensioenkas van het Personeel	Diversen	Kapitaal, reserves en afschrijvings- rekeningen (2)	TOTAAL PASSIVA	DATA		
				Schatkist		Banken in het buitenland, gewone rekeningen	Diverse rekeningen- courant en te betalen waarden	Europees Monetair Akkoord	Andere akkoorden										
				Gewone rekening	Buitengewone conjunctuur- taks (Wet van 12-3-1957)														
2.603	226.717	2.414	182.417	14	9	709	921	244	223	184.537	—	32.004	2.575	4.086	3.515	226.717	6 jan. 1969		
3.990	227.220	2.414	178.807	21	9	1.362	2.126	209	220	182.754	—	34.232	2.576	4.143	3.515	227.220	13 »		
3.775	225.150	2.261	176.018	23	9	3.532	4.290	184	222	184.278	—	32.214	2.675	2.350	3.633	225.150	20 »		
1.495	219.699	2.261	174.052	17	9	2.374	1.955	156	287	178.850	—	32.208	2.675	2.333	3.633	219.699	27 »		
1.512	223.007	2.239	177.980	14	9	2.404	1.207	154	285	182.053	—	32.265	2.675	2.381	3.633	223.007	3 februari		
1.343	223.781	2.168	177.129	16	9	2.353	2.462	139	279	182.387	—	32.639	2.675	2.447	3.633	223.781	10 »		
1.412	221.196	2.125	175.294	19	9	2.002	2.092	115	272	179.803	—	32.517	2.702	2.541	3.633	221.196	17 »		
1.754	218.489	2.088	175.079	21	9	1.511	1.403	128	268	178.419	—	31.141	2.730	2.566	3.633	218.489	24 »		
1.704	223.299	2.044	180.699	7	9	1.054	1.206	122	249	183.346	—	30.968	2.731	2.621	3.633	223.299	3 maart		
1.762	222.429	2.044	179.435	6	9	978	1.216	77	240	181.961	—	31.420	2.724	2.691	3.633	222.429	10 »		
2.189	220.857	2.044	176.933	22	9	1.096	1.361	90	343	179.854	—	31.923	2.731	2.716	3.633	220.857	17 »		
1.616	219.620	1.973	176.216	4	9	1.425	1.152	112	334	179.252	—	31.200	2.730	2.805	3.633	219.620	24 »		
2.129	226.006	1.973	180.353	16	9	1.536	2.727	80	333	185.054	—	31.699	2.730	2.890	3.633	226.006	31 »		
1.655	228.900	1.902	181.844	19	9	1.942	838	122	324	185.098	—	34.536	2.723	2.910	3.633	228.900	4 april		
2.143	227.687	1.855	179.066	13	9	1.958	1.213	251	342	182.852	—	35.484	2.723	2.995	3.633	227.687	14 »		
2.305	228.702	1.857	178.097	4	9	2.264	2.856	119	306	183.655	—	35.664	2.723	3.027	3.633	228.702	21 »		
2.961	230.100	1.789	179.016	7	9	2.186	3.133	131	304	184.786	—	35.875	2.731	3.075	3.633	230.100	28 »		
2.709	234.202	1.747	183.658	14	9	1.825	1.635	138	304	187.583	—	37.112	2.725	3.149	3.633	234.202	5 mei		
5.688	245.031	1.747	181.624	17	9	3.971	4.798	129	296	190.844	—	44.579	2.738	3.237	3.633	245.031	12 »		
1.869	248.283	1.747	180.957	23	9	9.146	2.600	173	294	193.202	—	45.387	2.745	3.316	3.633	248.283	19 »		
2.305	248.177	1.661	181.299	22	9	9.149	1.188	112	294	192.073	—	46.386	2.745	3.340	3.633	248.177	23 »		
2.391	248.618	1.661	186.615	23	9	6.204	1.328	120	299	194.598	—	44.217	2.753	3.417	3.633	248.618	2 juni		
2.030	250.107	1.561	185.535	12	9	6.130	1.148	142	291	193.267	—	47.042	2.746	3.419	3.633	250.107	9 »		
2.425	245.378	1.526	183.121	3	9	6.126	838	143	286	190.526	—	45.004	2.747	3.468	3.633	245.378	16 »		
2.808	244.942	1.484	183.066	23	9	6.134	1.963	113	288	191.596	—	43.390	2.747	3.576	3.633	244.942	23 »		
3.682	251.854	1.484	188.860	20	9	6.083	2.495	150	287	197.904	—	43.783	2.747	3.787	3.633	251.854	30 »		
2.769	256.697	1.415	192.812	3	9	6.109	1.079	97	277	200.386	—	46.075	2.747	3.856	3.633	256.697	7 juli		
2.646	254.193	1.387	190.659	23	9	6.093	992	92	221	198.089	—	45.778	2.747	3.946	3.633	254.193	14 »		
2.460	251.947	1.336	188.155	10	9	6.148	1.528	168	189	196.207	—	45.362	2.747	3.998	3.633	251.947	18 »		
2.250	247.373	1.255	185.109	9	9	6.155	1.124	129	189	192.724	—	44.206	2.760	4.050	3.633	247.373	28 »		
2.360	239.220	1.256	188.292	1	9	445	848	147	186	189.928	—	38.799	2.755	4.105	3.633	239.220	4 augustus		
4.564	241.283	1.208	185.441	19	9	397	2.190	117	173	188.346	—	42.358	2.755	4.191	3.633	241.283	11 »		
2.766	262.207	1.244	183.082	3	9	12.233	1.734	184	173	197.418	—	54.250	2.755	4.151	3.633	262.207	18 »		
2.462	259.701	1.244	181.596	23	9	11.640	1.447	163	176	195.054	—	54.040	2.755	4.219	3.633	259.701	25 »		
3.104	264.366	1.089	185.519	11	9	11.600	1.510	142	269	199.060	—	54.571	2.754	4.348	3.633	264.366	1 september		
2.473	263.005	1.089	183.925	8	9	11.592	814	151	273	196.772	—	55.424	2.748	4.428	3.633	263.005	8 »		
3.112	258.418	1.026	180.979	14	9	11.594	863	161	274	193.894	—	53.605	2.748	4.538	3.633	258.418	15 »		
2.547	255.021	983	179.629	16	9	10.614	1.127	140	342	191.877	—	52.028	2.773	4.710	3.633	255.021	22 »		
2.630	254.928	983	180.449	9	8	9.604	2.500	145	309	193.024	—	50.717	2.773	4.781	3.633	254.928	29 »		
2.695	257.355	887	183.792	3	8	8.110	1.775	152	296	194.136	—	51.895	2.766	4.925	3.633	257.355	6 oktober		
2.747	248.536	887	180.739	2	8	5.105	2.526	245	358	188.983	—	48.055	2.779	5.086	3.633	248.536	13 »		
3.083	241.247	743	178.068	11	8	3.080	1.410	116	441	183.134	—	46.576	2.795	5.109	3.633	241.247	20 »		
2.655	238.624	743	175.066	7	8	746	6.494	125	378	182.824	—	44.219	2.795	5.153	3.633	238.624	27 »		
2.801	234.601	629	178.282	11	8	710	2.010	74	361	181.456	—	41.443	2.797	5.272	3.633	234.601	3 november		
2.915	234.946	629	177.981	12	8	672	1.042	118	320	180.153	—	43.040	2.790	5.330	3.633	234.946	7 »		
2.806	233.637	629	174.528	2	8	680	1.147	95	340	176.800	—	45.055	2.789	5.360	3.633	233.637	17 »		
2.744	236.782	509	173.919	25	8	666	1.745	96	316	176.775	—	48.216	2.789	5.369	3.633	236.782	24 »		
										Internationale akkoorden : (Wet van 28-7-1948)									
										Europees Monetair Akkoord	Andere akkoorden								
										Internationale akkoorden : (Wet van 28-7-1948)									
										Europees Monetair Akkoord	Andere akkoorden								
2.890	242.224	1.710	178.630	19	8	690	1.151	68	338	180.904	—	49.399	2.797	5.491	3.633	242.224	1 december		
4.354	240.465	1.658	177.612	19	8	667	783	134	363	179.586	—	48.842	2.790	5.614	3.633	240.465	8 »		
2.879	239.660	1.631	175.802	2	8	673	867	117	381	177.850	—	49.658	2.790	5.729	3.633	239.660	15 »		
2.809	244.752	2.731	178.454	16	8	696	1.635	134	372	181.315	—	51.248	2.790	5.766	3.633	244.752	22 »		
3.120	247.656	2.668	179.613	12	8	699	2.000	189	319	182.840	—	52.476	2.790	5.917	3.633	247.656	29 »		

ECONOMISCHE EN FINANCIËLE STATISTIEKEN

Tabel 1.

**Geografische spreiding van de uitvoer
van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie**

	Maandgemiddelden in miljarden franken								In procenten van de totale waarde	
	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1968	1969 v	1960	1969 v (Eerste 11 maanden)
							(Eerste 11 maanden)			
Europese Economische Gemeenschap	12,26	14,58	16,45	17,87	18,45	21,88	21,59	27,86	50,5	67,4
Duitse Bondsrepubliek	(3,73)	(4,83)	(5,81)	(6,00)	(5,80)	(7,12)	(7,08)	(9,40)	(15,8)	(22,7)
Frankrijk	(2,94)	(3,53)	(3,87)	(4,60)	(5,19)	(6,31)	(6,13)	(8,69)	(10,4)	(21,0)
Italië	(1,04)	(0,88)	(0,91)	(0,94)	(1,17)	(1,29)	(1,25)	(1,73)	(3,1)	(4,2)
Nederland	(4,55)	(5,34)	(5,86)	(6,33)	(6,29)	(7,16)	(7,13)	(8,04)	(21,2)	(19,5)
Verenigd Koninkrijk	1,16	1,15	1,28	1,34	1,39	1,49	1,47	1,64	5,5	4,0
Verenigde Staten en Canada	1,89	2,10	2,49	2,72	2,67	3,43	3,43	3,17	10,6	7,7
Overige Europese landen van de O.E.S.O. en Finland	2,20	2,36	2,84	2,78	2,77	2,96	2,92	3,86	13,3	9,3
Japan	0,14	0,13	0,15	0,20	0,25	0,23	0,22	0,31	0,6	0,8
Comeconlanden en Joegoslavië	0,36	0,39	0,45	0,58	0,82	0,69	0,69	0,76	2,8	1,8
Sterlinggebied zonder de Europese landen van de O.E.S.O.	0,72	0,78	0,92	0,93	0,98	1,01	1,00	1,07	4,9	2,6
Democratische Republiek Kongo	0,19	0,26	0,26	0,27	0,21	0,29	0,28	0,37	1,6	0,9
Niet elders vermelde landen :										
van Latijns-Amerika ...	0,44	0,58	0,60	0,59	0,63	0,67	0,66	0,72	4,2	1,7
van Afrika	0,25	0,29	0,39	0,36	0,37	0,43	0,43	0,53	1,5	1,3
van Azië	0,42	0,51	0,55	0,61	0,57	0,71	0,70	0,76	4,0	1,8
Diversen	0,13	0,16	0,21	0,20	0,19	0,23	0,23	0,29	0,5	0,7
Totaal ...	20,16	23,29	26,59	28,45	29,30	34,02	33,62	41,34	100,0	100,0

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek. Berekeningen van de Nationale Bank van België.
v Voorlopige cijfers.

Tabel 2.

**Financiering van de betalingsbalans
van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie ⁽¹⁾**

(Miljarden franken)

	Herfinanciering buiten de geldscheppende instellingen van commerciële kredieten aan het buitenland (a)	Mutatie van de goudvoorraad en netto deviezenpositie der geldscheppende instellingen										Eind-totaal (l) = (a) + (k)
		Belgische en Luxemburgse banken			Diverse geldscheppende instellingen			Nationale Bank van België			Totaal (k) = (d) + (g) + (j)	
		Commerciële kredieten in Belgische franken aan het buitenland (b)	Overige netto deviezen-reserves (c)	Totaal (d) = (b) + (c)	Commerciële kredieten in Belgische franken aan het buitenland (e)	Overige netto deviezen-reserves (f)	Totaal (g) = (e) + (f)	Commerciële kredieten in Belgische franken aan het buitenland (h)	Overige goudvoorraad en netto deviezen-positie (deviezen-reserves) (i)	Totaal (j) = (h) + (i)		
1963	+ 0,1	+ 3,5	-13,6	-10,1	...	- 1,2	- 1,2	+ 0,3	+10,9	+11,2	- 0,1	...
1964	...	+ 2,5	- 4,6	- 2,1	- 0,1	+ 0,3	+ 0,2	+ 0,2	+12,4	+12,6	+10,7	+10,7
1965	+ 1,2	+ 0,9	- 2,1	- 1,2	...	+ 0,5	+ 0,5	+ 2,4	+ 5,6	+ 8,0	+ 7,3	+ 8,5
1966	- 1,1	+ 1,6	- 9,7	- 8,1	...	+ 1,1	+ 1,1	+ 0,9	+ 0,8	+ 1,7	- 5,3	- 6,4
1967	+ 2,7	+ 2,2	- 5,3	- 3,1	+ 0,2	+ 0,1	+ 0,3	+ 0,4	+12,0	+12,4	+ 9,6	+12,3
1968	- 0,8	+ 4,3	+ 4,9	+ 9,2	- 0,2	+ 0,5	+ 0,3	+ 6,2	-20,4	-14,2	- 4,7	- 5,5
1968 Eerste 9 maanden ...	+ 0,2	+ 2,8	- 1,5	+ 1,3	- 0,2	+ 0,7	+ 0,5	+ 1,9	- 9,5	- 7,6	- 5,8	- 5,6
1969 Eerste 9 maanden v	+ 0,5	+ 1,0	+ 5,9	+ 6,9	...	+ 0,3	+ 0,3	+ 1,4	- 9,8	- 8,4	- 1,2	- 0,7
1968 Oktober-november ...	- 0,2	+ 2,7	+ 8,4	+11,1	...	...	...	+ 2,5	- 9,2	- 6,7	+ 4,4	+ 4,2
1969 Oktober-november . v	+ 2,6	+ 1,6	- 4,5	- 2,9	+ 1,8	- 0,3	+ 1,5	- 5,9	+16,1	+10,2	+ 8,8	+11,4
1968 Eerste 11 maanden .	...	+ 5,5	+ 6,9	+12,4	- 0,2	+ 0,7	+ 0,5	+ 4,4	-18,7	-14,3	- 1,4	- 1,4
1969 Eerste 11 maanden v	+ 3,1	+ 2,6	+ 1,4	+ 4,0	+ 1,8	...	+ 1,8	- 4,5	+ 6,3	+ 1,8	+ 7,6	+10,7

(¹) De indeling van de financiering van de betalingsbalans waarop in deze tabel uitvoeriger wordt ingegaan, is dezelfde als die welke geregeld verschijnt in het Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting van de Nationale Bank (Cf. Statistieken, tabellen IX, rubriek 6 en haar subrubrieken). De in tabel 8 van blz. 86 van dit verslag voorkomende indeling stemt als volgt overeen met de kolommen van deze tabel :

Tabel 8

Deze tabel

Kolom (e) = Kolommen (a) + (b) + (e) + (h)
 Kolommen (f) + (g) = Kolom (c)
 Kolom (h) = Kolom (f)
 Kolom (i) = Kolom (i)
 Kolom (j) = Kolommen (c) + (f) + (i)

v Voorlopige cijfers.

Tabel 3.

Goudvoorraad en netto deviezenpositie van de Nationale Bank van België

(Miljarden franken)

Einde periode	Goudvoorraad	Tegoeden bij het Internationale Monetaire Fonds (1)	Tegoeden in vreemde omwisselbare geldsoorten	Uitvoeraccepten in Belgische franken	Overige (2)	Eind-totaal (3)	Totaal zonder de uitvoeraccepten (3)	Jaarlijkse veranderingen van het totaal zonder de uitvoeraccepten	Jaarlijkse veranderingen van het eindtotaal
1962	68,3	6,7	12,8	3,8	- 0,6	91,0	87,2		
1963	68,6	7,1	21,5	4,1	0,9	102,2	98,1	+10,9	+11,2
1964	72,5	10,2	27,0	4,3	0,8	114,8	110,5	+12,4	+12,6
1965	77,9	15,6	21,9	6,7	0,7	122,8	116,1	+ 5,6	+ 8,0
1966	76,2	18,6	21,4	7,6	0,7	124,5	116,9	+ 0,8	+ 1,7
1967	74,0	16,6	36,1	8,0	2,2	136,9	128,9	+12,0	+12,4
1968 September .	76,2	23,6	18,2	9,9	1,4	129,3	119,4	- 9,5 ⁽⁴⁾	- 7,6 ⁽⁴⁾
November .	76,1	18,2	19,0	12,4	- 3,1	122,6	110,2	-18,7 ⁽⁵⁾	-14,3 ⁽⁶⁾
December .	76,2	15,3	18,1	14,2	- 1,1	122,7	108,5	-20,4	-14,2
1969 September .	76,0	3,5	29,3	15,6	-10,1	114,3	98,7	- 9,8 ⁽⁴⁾	- 8,4 ⁽⁴⁾
November .	75,9	6,3	34,1	9,7	- 1,1	124,9	115,2	+ 6,3 ⁽⁵⁾ (6)	+ 1,8 ⁽⁶⁾ (6)
December .	76,0	7,8	35,6	9,8	- 0,9	128,3	118,5	+ 9,6 ⁽⁶⁾	+ 5,2 ⁽⁶⁾

(1) Rechten die de Belgische Staat bezit als lid van het Internationale Monetaire Fonds en die de Bank, krachtens de wet van 19 juni 1959, vervolgens krachtens die van 9 juni 1969, in haar boekhouding mag opnemen als eigen tegoeden op voorwaarde dat zij de verplichtingen van de Belgische Staat ter zake op zich neemt.

(2) Tegoeden op het buitenland in Belgische franken (behoudens de uitvoeraccepten), in hoofdzaak Amerikaanse schatkistcertificaten voor fr. 1,5 miljard tussen mei 1963 en april 1967 en voor fr. 3 miljard tussen november 1967 en november 1968; verplichtingen aan het buitenland, met name de tegoeden in Belgische franken die in het bezit waren van de Federal Reserve Bank of New York gedurende de periode dat de Bank debiteur was in het swapakkoord.

(3) Om redenen uiteengezet in het verslag over de verrichtingen van het jaar 1962, blz. 115, houdt dit totaal geen rekening met op termijn te ontvangen of te leveren buitenlandse valuta's en goud.

(4) Verandering van de eerste negen maanden.

(5) Verandering van de eerste elf maanden.

(6) Excl. een verhoging met fr. 0,4 miljard, d.i. de boekhoudkundige aanpassing van de contante tegoeden in Duitse marken ten gevolge van de revaluatie van deze valuta.

Tabel 4.

Officiële wisselkoersen vastgesteld door de in de Verrekeningskamer te Brussel vergaderde bankiers

(Dagelijkse noteringen, in Belgische franken)

1969	1	1	1	1	1	100	1 Canadese dollar		1	1	1	1	100	100	100	1
	U.S.-dollar	pond sterling	Nederl. gulden	Duitse mark	Fransen frank	Ital. lire	kabel	post	Zwit. frank	Zweeds kroon	Deense kroon	Noorse kroon	Oostenr. schill.	100 escudo	100 peseta	Finse mark (1)
Januari																
Hoogste	50,26	120,01	13,92	12,56	10,16	8,05	46,84	46,84	11,66	9,73	6,70	7,04	194,45	176,25	72,10	—
Laagste	50,13	119,68	13,84	12,51	10,12	8,03	46,74	46,74	11,59	9,69	6,67	7,01	193,63	175,80	71,88	—
Gemiddelde	50,19	119,80	13,87	12,54	10,14	8,04	46,78	46,78	11,62	9,71	6,69	7,02	194,02	176,03	71,97	—
Februari																
Hoogste	50,25	120,18	13,86	12,50	10,15	8,03	46,77	46,76	11,66	9,71	6,68	7,03	194,20	176,35	72,09	—
Laagste	50,08	119,68	13,82	12,47	10,11	8,00	46,61	46,61	11,59	9,68	6,65	7,00	193,30	175,70	71,81	—
Gemiddelde	50,17	120,00	13,84	12,49	10,13	8,02	46,70	46,70	11,61	9,70	6,67	7,02	193,79	176,08	71,96	—
Maart																
Hoogste	50,35	120,57	13,89	12,55	10,16	8,02	46,77	46,76	11,72	9,76	6,71	7,05	194,55	176,98	72,13	—
Laagste	50,21	120,07	13,84	12,47	10,13	7,99	46,63	46,63	11,65	9,70	6,68	7,03	193,95	176,35	71,99	—
Gemiddelde	50,28	120,27	13,86	12,51	10,14	8,00	46,70	46,70	11,70	9,73	6,70	7,04	194,33	176,63	72,08	—
April																
Hoogste	50,37	120,64	13,87	12,66	10,16	8,04	46,81	46,80	11,69	9,75	6,70	7,05	194,68	177,13	72,15	—
Laagste	50,00	119,78	13,76	12,43	10,07	7,99	46,46	46,46	11,55	9,68	6,64	7,00	193,30	175,73	71,57	—
Gemiddelde	50,25	120,28	13,83	12,53	10,12	8,02	46,70	46,70	11,63	9,73	6,68	7,04	194,24	176,56	71,94	—
Mei																
Hoogste	50,37	120,03	13,84	12,87	10,13	8,03	46,78	46,78	11,65	9,74	6,68	7,05	194,45	177,05	72,30	—
Laagste	50,02	119,48	13,74	12,50	10,07	7,95	46,45	46,45	11,57	9,68	6,64	7,00	193,05	175,50	71,48	—
Gemiddelde	50,19	119,79	13,79	12,59	10,10	7,99	46,60	46,60	11,60	9,71	6,66	7,03	193,79	176,11	71,74	—
Juni																
Hoogste	50,37	120,45	13,82	12,60	10,14	8,04	46,69	46,69	11,72	9,74	6,70	7,06	194,83	177,30	72,08	—
Laagste	50,26	120,04	13,78	12,56	10,11	8,01	46,52	46,52	11,61	9,72	6,68	7,04	194,35	176,20	71,76	—
Gemiddelde	50,32	120,27	13,80	12,58	10,12	8,03	46,62	46,62	11,67	9,73	6,69	7,05	194,55	176,78	71,93	—
Juli																
Hoogste	50,37	120,50	13,83	12,60	10,15	8,03	46,60	46,60	11,70	9,74	6,70	7,06	194,88	176,88	72,10	—
Laagste	50,20	119,98	13,79	12,54	10,09	7,98	46,45	46,44	11,63	9,71	6,67	7,02	194,40	176,20	71,88	—
Gemiddelde	50,28	120,20	13,81	12,57	10,11	8,01	46,52	46,52	11,66	9,72	6,68	7,04	194,66	176,56	71,96	—
Augustus																
Hoogste	50,37	120,18	13,96	12,68		8,04	46,78	46,78	11,72	9,75	6,69	7,06	195,30	177,05	72,26	—
Laagste	50,08	119,40	13,84	12,54	(⁵)	7,98	46,45	46,45	11,64	9,68	6,65	7,01	194,00	175,90	71,80	—
Gemiddelde	50,27	119,96	13,89	12,61		8,00	46,63	46,63	11,68	9,73	6,68	7,04	194,74	176,60	72,10	—
September																
Hoogste	50,37	120,27	13,95	12,69(²)	9,09	8,01	46,76	46,76	11,73	9,75	6,70	7,05	194,90	177,60	72,30	11,98
Laagste	50,24	119,68	13,90	12,64(²)	9,02	7,98	46,58	46,58	11,67	9,72	6,67	7,03	194,25	176,65	71,95	11,95
Gemiddelde	50,32	119,98	13,92	12,67(²)	9,06	8,00	46,68	46,68	11,71	9,73	6,69	7,04	194,67	177,08	72,16	11,97
Oktober																
Hoogste	50,26	119,91	13,98	13,48(³)	9,02	7,99	46,55	46,55	11,69	9,73	6,68	7,03	194,30	177,10	71,98	11,95
Laagste	49,63	118,86	13,78	13,45(³)	8,89	7,93	46,11	46,13	11,48	9,62	6,60	6,94	191,90	174,75	70,88	11,80
Gemiddelde	49,95	119,40	13,89	13,46(³)	8,95	7,95	46,34	46,33	11,61	9,67	6,64	6,99	193,27	175,73	71,44	11,87
November																
Hoogste	49,76	119,34	13,81	13,49	8,92	7,97	46,27	46,27	11,53	9,64	6,64	6,97	192,25	175,28	71,15	11,84
Laagste	49,68	118,95	13,77	13,46	8,90	7,92	46,15	46,15	11,45	9,60	6,61	6,95	191,80	174,63	70,94	11,81
Gemiddelde	49,70	119,11	13,79	13,47	8,91	7,94	46,19	46,19	11,49	9,62	6,63	6,95	191,95	174,84	70,99	11,83
December																
Hoogste	49,74	119,32	13,79	13,55	8,94	7,95	46,34	46,33	11,55	9,63	6,64	6,97	193,05	175,00	71,12	11,87
Laagste	49,64	119,02	13,68	13,45	8,91	7,90	46,21	46,21	11,49	9,60	6,63	6,95	192,03	174,58	70,91	11,83
Gemiddelde	49,68	119,11	13,73	13,48	8,92	7,93	46,25	46,25	11,53	9,62	6,63	6,96	192,38	174,81	71,00	11,85
Jaar																
Hoogste	50,37	120,64	13,98			8,05	46,84	46,84	11,73	9,76	6,71	7,06	195,30	177,60	72,30	11,98(⁶)
Laagste	49,63	118,86	13,68	(⁴)	(⁵)	7,90	46,11	46,13	11,45	9,60	6,60	6,94	191,80	174,58	70,88	11,80(⁶)
Gemiddelde	50,13	119,85	13,84			7,99	46,56	46,56	11,63	9,70	6,67	7,02	193,87	176,15	71,77	11,88(⁶)

(1) Te Brussel genoteerd sedert 1 september.

(2) Periode van 1 tot 24 september (de notering werd van 25 september tot 26 oktober geschorst).

(3) Periode van 27 tot 31 oktober (de notering werd van 25 september tot 26 oktober geschorst).

(4)

	van 1 januari tot 24 september	van 27 oktober tot 31 december
Hoogste	12,87	13,55
Laagste	12,43	13,45
Gemiddelde	12,56	13,47

(5)

	Augustus		Jaar	
	van 1 tot 8	van 11 tot 31	van 1 jan. tot 8 august.	van 11 aug. tot 31 dec.
Hoogste	10,10	9,14	10,16	9,09
Laagste	10,10	9,03	10,07	8,89
Gemiddelde	10,10	9,08	10,12	8,98

(6) Periode van 1 september tot 31 december.

Tabel 3.

Rijksschuld

(Miljarden franken)

Einde periode	Directe schuld						Indirecte schuld (2)	Totale schuld, excl. de van Kongo overgenomen schuld (3)	Van Kongo overgenomen schuld (4)	Totale schuld, incl. de van Kongo overgenomen schuld (3)
	in Belgische franken				in buitenlandse geldsoorten (1)	totale directe schuld				
	gevestigde schuld	schuld op half-lange termijn	kortlopende schuld	totaal						
1962	251,6	20,9	86,1	358,6	37,1	395,7	27,5	423,2	...	...
1963	261,6	13,7	94,9	370,2	46,5	416,7	29,3	446,0	...	...
1964	276,9	6,3	97,4	380,6	48,2	428,8	33,3	462,1	...	...
1965	293,6	6,8	104,9	405,3	45,4	450,7	33,9	484,6	4,4	489,0
1966	305,6	7,8	109,3	422,7	49,8	472,5	31,0	503,5	3,9	507,4
1967	317,1	8,5	103,7	429,3	55,4	484,7	40,7	525,4	3,5	528,9
1968 Oktober	337,5	9,7	109,6	456,8	55,0	511,8	39,8	551,6	3,1	554,7
December ...	335,0	9,1	120,6	464,7	55,0	519,7	47,6	567,3	3,0	570,3
1969 Oktober	353,9	15,8	109,2	478,9	61,3	540,2	53,1	593,3	2,7	596,0
December ...	347,7	13,9	120,2	481,8	61,0	542,8	53,0	595,8	2,6	598,4

Bron : Bestuur der Thesaurie en Staatsschuld.

(¹) Excl. de intergouvernementele schulden voortvloeiend uit de oorlog 1914-1918. De cijfers van deze kolom vertegenwoordigen slechts een deel van de schuld aan het buitenland; deze laatste omvat, in ruime zin, bovendien de indirecte schuld in buitenlandse geldsoorten, de van Kongo overgenomen schuld en de verplichtingen in Belgische franken waarvan de Staat debiteur is, hetzij rechtstreeks tegenover het buitenland, hetzij tegenover Belgische instellingen die zelf schulden voor een zelfde bedrag tegenover het buitenland aangingen. De evolutie van het beroep van de Staat op de buitenlandse markten, zoals zij voorkomt in kolom (c) van tabel 6, blz. 83, en in kolom (e) van tabel 13, blz. 101, houdt rekening met alle verplichtingen waarvan de Staat rechtstreeks debiteur is en met de verplichtingen waarvan hij debiteur is door bemiddeling van de Belgische geldscheppende instellingen.

(²) Schuld uitgegeven door overheidsinstellingen, maar waarvan de rente en de aflossing ten laste van de Staat vallen.

(³) De cijfers kunnen dubbel getelde bedragen bevatten en de veranderingen van het ene periode-einde tot het andere kunnen ten dele voortvloeien uit de boekingswijze. Rubriek 3 van tabel 5bis geeft de veranderingen van de rijksschuld die voor de Schatkist aanleiding gaven tot geldbewegingen.

(⁴) Schuld waarvan de Belgische Staat, op grond van de overeenkomst van 6 februari 1965 tussen België en de Democratische Republiek Kongo, goedgekeurd bij de wet van 23 april 1965, de dienst waarneemt.

Tabel 5bis.

**Verloop van de rijksschuld
en dekking van de netto financieringsbehoeften van de Staat**

(Miljarden franken)

	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1968	1969
								(Eerste 10 maanden)	
1. Veranderingen van de rijksschuld :									
a) Directe en indirecte schuld (1)	+22,8	+16,1	+22,5	+18,9	+21,9	+41,9	+28,5	+26,2	+26,0
b) Van Kongo overgenomen schuld (2)	- 1,2	- 1,2	- 2,1	- 0,5	- 0,4	- 0,5	- 0,4	- 0,4	- 0,3
Totaal ...	+21,6	+14,9	+20,4	+18,4	+21,5	+41,4	+28,1	+25,8	+25,7
2. Af te trekken :									
a) Boekhoudkundige veranderingen :									
Schatkistcertificaten in het bezit van het Internationale Monetaire Fonds (3)	- 0,3	- 1,7	- 3,5	+ 1,3	+ 0,5	+ 4,4	+ 2,3	- 3,5	+ 6,4
Schatkistcertificaten waarop de N.B.B. heeft ingeschreven voor de financiering van de leningen aan het Internationale Monetaire Fonds in uitvoering van de Algemene Leningsovereenkomsten (4)	...	+ 1,5	+ 1,9	...	- 1,5	+ 3,1	- 5,0	+ 3,6	- 5,0
Tegoed van de N.B.B. bij het Bestuur der Postchecks voor rekening van de Minister van Nationale Opvoeding (5)	- 0,4	+ 0,1	- 0,1	...	+ 0,3	+ 0,8	+ 0,2	- 0,5	- 1,7
Diversen	...	...	...	...	...	...	+ 0,7	...	+ 0,7
b) Dubbel getelde posten :									
Schatkistcertificaten waarop werd ingeschreven met het provenu van indirecte leningen	- 1,0	...	...	...	...	...	...	...	...
Af te trekken totaal ...	- 1,7	- 0,1	- 1,7	+ 1,3	- 0,7	+ 8,3	- 1,8	- 0,4	+ 0,4
3. Veranderingen van de rijksschuld die voor de Schatkist aanleiding gaven tot geldbewegingen (3 = 1 - 2)	+23,3	+15,0	+22,1	+17,1	+22,2	+33,1	+29,9	+26,2	+25,3
4. Veranderingen van de door het Wegenfonds geaccepteerde wissels (6)	-	-	-	-	+ 0,8	+ 1,0	- 1,8	+ 1,1	- 1,8
5. Totaal overeenstemmend met de dekking van de netto financieringsbehoeften van de Staat (5 = 3 + 4)	+23,3	+15,0	+22,1	+17,1	+23,0	+34,1	+28,1	+27,3	+23,5

(1) Volgens tabel 5.

(2) De van Kongo overgenomen schuld komt in de officiële staten van de rijksschuld (tabel 5) pas voor sedert de bekrachtiging van de overeenkomst waarvan sprake in noot (4) van tabel 5. Daar echter de leningen waaruit deze schuld is samengesteld,

bij hun uitgifte door de Staat gewaarborgd werden, heeft deze laatste reeds sedert 30 juni 1960, datum van de onafhankelijkheid van Kongo, de dienst ervan waargenomen. Daarom worden de veranderingen van die schuld hier voor heel de beschouwde periode opgetekend.

(³) De terugbetalingen van schatkistcertificaten in het bezit van het Internationale Monetaire Fonds vallen, overeenkomstig de van kracht zijnde wettelijke en conventionele bepalingen, ten laste van de Nationale Bank van België; deze laatste ontvangt anderzijds het provenu van de inschrijvingen op certificaten door het Fonds.

(⁴) De leningen aan het Internationale Monetaire Fonds verstrekt in het kader van de Algemene Leningsovereenkomsten en de aflossingen door het Fonds van die leningen worden niet beschouwd als transacties die voor de Schatkist aanleiding hebben gegeven tot uitgaven of ontvangsten van geldmiddelen, aangezien die leningen door de Nationale Bank van België gefinancierd zijn. Aan de andere kant moet de beweging van de certificaten waarop laatstgenoemde inschrijft om die financiering te verwezenlijken, niet worden beschouwd als de weergave van ontvangsten of uitgaven van geldmiddelen in hoofde van de Schatkist.

(⁵) De veranderingen van het tegoed van de Nationale Bank van België bij het Bestuur der Postchecks voor rekening van de Minister van Nationale Opvoeding hebben de bewegingen van het tegoed van de Minister van Nationale Opvoeding bij de Bank als juiste tegenpost.

(⁶) Veranderingen van de schulden die het Wegenfonds heeft aangegaan in de vorm van door het Fonds geaccepteerde wissels ter betaling van uitgevoerde en opgeleverde werken (koninklijk besluit n° 41 van 29 september 1967).

Tabel 6.

Opgenomen bedrag van de kredieten die bij hun oorsprong door de geldscheppende instellingen aan de bedrijven en particulieren verleend werden (*)

(Veranderingen in miljarden franken)

	Bankaccepten	Handelspapier	Voorschotten	Totaal
1963	+ 0,1	+ 9,6	+ 6,7	+ 16,4
1964	+ 1,0	+ 4,6	+ 5,4	+ 11,0
1965	+ 2,3	+ 6,7	+ 7,0	+ 16,0
1966	+ 1,2	+10,3	+ 8,5	+ 20,0
1967	- 1,1	+12,7	+14,4	+ 26,0
1968	- 0,8	+ 6,0	+20,3	+ 25,5
1968 Eerste 4 maanden	- 1,1	+ 0,9	+ 7,2	+ 7,0
1969 Eerste 4 maanden	+ 0,1	+ 2,5	+ 8,5	+11,1
1968 Mei-oktober	- 0,3	+ 1,5	+ 6,7	+ 7,9
1969 Mei-oktober	- 0,9	+ 7,2	- 5,5	+ 0,8
1968 Eerste 10 maanden	- 1,4	+ 2,4	+13,9	+ 14,9
1969 Eerste 10 maanden	- 0,8	+ 9,7	+ 3,0	+ 11,9

(*) Cf. Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting van de Nationale Bank, Statistieken, tabel XIII-9.

Tabel 7.

Chartaal geld (*)

(Miljarden franken)

Einde periode	Door de Nationale Bank van België uitgegeven biljetten	Door de Schatkist uitgegeven biljetten en munten (1)	Chartaal geld (2)	Jaarlijkse veranderingen van het chartaal geld
1962	138,5	5,8	141,7	
1963	150,5	6,1	153,7	+12,0
1964	160,3	6,4	163,7	+10,0
1965	170,3	6,6	173,4	+ 9,7
1966	175,3	6,9	178,7	+ 5,3
1967	177,5	6,5	180,1	+ 1,4
1968 April	177,1	6,4	179,4	- 0,7 (3)
Oktober	178,9	6,5	181,5	+ 1,4 (4)
December	183,2	6,6	185,4	+ 5,3
1969 April	183,2	6,6	185,3	- 0,1 (3)
Oktober	178,6	6,9	181,1	- 4,3 (4)
December	183,0	7,0	n.b.	n.b.

(*) Cf. Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting van de Nationale Bank, Statistieken, tabel XIII-4.

(1) Na aftrek van het schatkistgeld in het bezit van de Nationale Bank van België. Die aftrekking werd niet gemaakt in kolom (1) « Biljetten en munten van de Schatkist » van de tabel in bovengenoemd Tijdschrift.

(2) Biljetten en munten, na aftrek van het chartaal geld in het bezit van de geldscheppende instellingen. Aangezien men niet weet in welke mate dit chartaal geld bij de geldscheppende instellingen, met uitzondering van de Nationale Bank van België, uit biljetten bestaat uitgegeven door de Bank enerzijds, uit biljetten en munten uitgegeven door de Schatkist anderzijds, heeft men niet dezelfde aftrekking kunnen maken in de eerste kolom en heeft men ze slechts ten dele kunnen maken in de tweede.

(3) Verandering van de eerste vier maanden.

(4) Verandering van de eerste tien maanden.

n.b. Niet beschikbaar.

Tabel 8.

Giraal geld (*)

(Miljarden franken)

Einde periode	In het bezit van de overheid (1)	In het bezit van de bedrijven en particulieren				Eindtotaal	Jaarlijkse veranderingen van het eindtotaal (2)
		bij de Nationale Bank van België	bij het Bestuur der Postchecks	bij de banken en overheidsinstellingen	Totaal		
1962	10,6	0,5	30,4	71,3	102,2	112,8	
1963	12,1	0,5	32,9	78,6 ⁽³⁾	112,0 ⁽³⁾	124,1 ⁽³⁾	+13,6
1964	10,8	0,6	35,9	86,4	122,9	133,7	+ 9,6
1965	11,8	0,4	37,5	95,4	133,3	145,1	+11,4
1966	14,9	0,5	41,5	104,1	146,1	161,0	+15,9
1967	17,4	0,5	39,0	113,5	153,0	170,4	+ 9,6
1968 April	18,6	0,3	46,0	111,3	157,6	176,2	+ 5,8 ⁽⁴⁾
Oktober	18,9	0,4	44,1	114,8	159,3	178,2	+ 7,8 ⁽⁵⁾
December	20,8	0,8	46,3	123,3	170,4	191,2	+20,8
1969 April	20,9	0,3	48,9	122,6	171,8	192,7	+ 1,5 ⁽⁴⁾
Oktober	22,0	0,4	45,3	123,8	169,5	191,5	+ 0,3 ⁽⁵⁾

(*) Cf. Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting van de Nationale Bank, Statistieken, tabel XIII-4.

(1) Tegoeden van de buitengewone rekenplichtigen bij het Bestuur der Postchecks en dadelijk opvraagbare rekeningen en rekeningen voor ten hoogste één maand van de openbare besturen bij het Gemeentekrediet van België.

(2) Na uitschakeling van boekhoudkundige veranderingen, inzonderheid die welke het gevolg zijn van de herzieningen van de statistiek waarvan in onderstaande noot (3) sprake is.

(3) In de loop van 1963 werd de statistiek van het giraal geld dat de bedrijven en particulieren bij de banken en de openbare instellingen aanhouden, gewijzigd. Zo hebben alle banken een zelfde methode aangenomen om de deposito's van Luxemburgse ingezetenen te boeken, waardoor het mogelijk werd deze deposito's volledig en niet, zoals vroeger, slechts ten dele uit de cijfers van het bij de banken aangehouden giraal geld te verwijderen.

(4) Verandering van de eerste vier maanden.

(5) Verandering van de eerste tien maanden.

Tabel 9.

Giraal geld
Totaalcijfers der gedane betalingen en omloopsnelheid (*)

Maandgemiddelden per standaardmaand van 25 dagen	Totaalcijfers van de gedane betalingen (Miljarden franken)			Omloopsnelheid	
	door middel van dadelijk opvraagbare bankdeposito's	door middel van tegoeden bij het Bestuur der Postchecks	Totaal	van de dadelijk opvraagbare bankdeposito's	van de tegoeden bij het Bestuur der Postchecks
1963	132,5	107,1	239,6	2,23	2,85
1964	154,7	121,0	275,7	2,46	3,08
1965	167,8	135,8	303,6	2,48	3,30
1966	191,3	149,3	340,6	2,67	3,47
1967	210,3	163,9	374,2	2,72	3,71
1968	236,6	174,0	410,6	2,74	3,83
1968 1 ^e kwartaal	216,9	167,2	384,1	2,66	3,70
2 ^e kwartaal	238,2	181,2	419,4	2,78	3,94
3 ^e kwartaal	234,6	168,4	403,0	2,68	3,74
4 ^e kwartaal	256,7	179,1	435,8	2,85	3,92
1969 1 ^e kwartaal	253,8	185,4	439,2	2,77	3,92
2 ^e kwartaal	288,7	205,7	494,4	3,04	4,22
3 ^e kwartaal	273,9	187,2	461,1	2,95	3,88
1968 Eerste 11 maanden ...	232,0	173,1	405,1	2,71	3,83
1969 Eerste 11 maanden ...	276,1	194,3	470,4	2,98	4,07

(*) Cf. Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting van de Nationale Bank, Statistieken, tabel XIII-13.

Tabel 10.

Deposito's op gewone boekjes ⁽¹⁾
(Veranderingen in miljarden franken)

	Deposithouders				Totaal
	Banken	Algemene Spar- en Lijfrentekas	Particuliere spaarkassen	Openbare krediet- instellingen	
1963	+ 9,4	+ 4,1	+ 3,2	+ 1,5	+ 18,2
1964	+ 6,3	+ 2,4	+ 2,9	+ 0,6	+ 12,2
1965	+ 6,4	+ 8,1	+ 4,1	+ 1,0	+ 19,6
1966	+ 6,6	+ 6,1	+ 4,5	+ 1,4	+ 18,6
1967	+10,8	+ 6,4	+ 5,3	+ 1,1	+ 23,6
1968	+12,0	+ 7,2	+ 6,5	+ 1,6	+ 27,3
1968 Eerste 10 maanden ...	+ 9,5	+ 4,1	+ 4,8	+ 1,0	+ 19,4
1969 Eerste 10 maanden ...	+ 2,0	+ 1,8	+ 3,7	+ 0,3	+ 7,8

⁽¹⁾ De jaarlijkse veranderingen zijn niet alleen het gevolg van de stortingen en de opvragingen, doch ook van de toekenning van de gekapitaliseerde interesten en, voor de Algemene Spar- en Lijfrentekas, van de verdeling, in 1965, van een gedeelte der reservefondsen.

Tabel 11.

**Obligaties en kasbons in Belgische franken
in het bezit van de particulieren en de bedrijven ⁽¹⁾**

(Veranderingen in miljarden franken)

	Emittenten						Totaal
	Staat (2)	Openbare financiële instellingen	Andere overheid en overheids- instellingen	Banken	Particuliere spaarkassen, hypotheek- en kapitalisatie- maatschap- pijen	Overige emittenten	
1963	+ 3,7	+ 4,0	+ 1,7	+ 0,3	+ 0,4	+ 3,4	+13,5
1964	+12,7	+ 9,7	+ 0,1	...	+ 1,3	+ 2,1	+25,9
1965	+ 8,2	+ 9,3	+ 4,6	...	+ 1,9	+ 4,9	+28,9
1966	+ 7,1	+ 8,9	+ 8,6	+ 0,6	+ 2,5	+ 1,8	+29,5
1967	+13,9	+20,3	+ 5,3	+ 1,5	+ 4,6	+ 1,4	+47,0
1968	+ 6,6	+17,7	v+ 3,6	+ 3,0	v+ 4,5	v+ 3,2	v+38,6
1968 Eerste 10 maanden	+ 4,5	+16,7	v+ 7,3	+ 2,6	v+ 4,1	v+ 2,3	v+37,5
1969 Eerste 10 maanden	+13,3	+10,6	v+ 2,7	+ 3,7	v+ 4,2	v+ 1,6	v+36,1

(¹) Uitgegeven obligaties, kasbons en spaarbons of spaarcertificaten, na aftrek van de bedragen in het bezit van de overheid (incl. de bestuursinstellingen en de instellingen voor sociale verzekering) en van de financiële instellingen; de cijfers omvatten evenwel het bezit van sommige financiële instellingen dat in 1969 onmogelijk kon uitgeschakeld worden : dat van de maatschappijen voor verzekering op het leven en tegen arbeidsongevallen en dat van de pensioenfondsen.

(²) Directe en indirecte schuld.

v Voorlopige cijfers.

Tabel 12.

Rentepercentages van beleggingen die openstaan voor het publiek (1)

Einde periode	Termijn-deposito's bij de banken (3 maanden)	Inlagen op gewone spaarboekjes bij de Algemene Spaar- en Lijfrentekas (2)	Rendement bij de uitgifte van de kasbons en obligaties van de openbare kredietinstellingen		Gemiddeld rendement van de staatsleningen (met meer dan 5 jaar looptijd) (3)	
			(1 jaar)	(5 jaar)	(4)	(5)
1962	2,50	3,30	3,80	4,60	4,96	
1963	3,00	3,30	4,50	5,80	5,32	5,98
1964	3,50	3,40	4,75	6,12	5,62	6,43
1965	3,50	3,50	4,75	6,12	5,66	6,45
1966	3,80	3,50	5,25	6,70	5,85	6,76
1967	3,60	3,50	5,25	6,70	5,70	6,58
1968 Juni	3,00	3,50	5,00	6,50	5,41	6,52
December	3,00	3,50	5,00	6,50	5,58	6,65
1969 Januari	3,00	3,50	5,00	6,50	5,64	6,71
Februari	3,50	3,50	5,00	6,50	5,66	6,76
Maart	3,50	3,50	5,00	6,50	5,68	6,84
April	4,00	3,75	5,50	6,75	5,90	7,06
Mei	4,00	3,75	5,50	6,75	5,94	7,19
Juni	4,75	4,00	6,00	7,06	5,95	7,16
Juli	4,75	4,00	6,00	7,06	5,96	7,22
Augustus	4,75	4,00	6,00	7,06	6,00	7,37
September	5,25	4,00	6,00	7,06	6,44	7,86
Oktober	5,25	4,00	6,00	7,06	6,45	7,82
November	6,00	4,00	7,00	8,00	6,25	7,73
December	6,00	4,00	7,00	8,00	6,19	7,80

(1) Percentages vóór belastingheffing bij de bron.

(2) Percentages vóór 1 januari 1965 toegekend op de bedragen tot fr. 250.000, vervolgens, in 1965 en 1966, op de bedragen tot fr. 350.000 en, vanaf 1 januari 1967, tot fr. 500.000. Zij omvatten de getrouwheidspremie, tot 1964 verleend op de bedragen die gedurende het gehele kalenderjaar ingeschreven bleven en, sedert 1965, op de bedragen ingeschreven van 16 januari tot 31 december.

(3) Percentages bij het begin van het volgende jaar of van de volgende maand, berekend op grond van de beursnoteringen. Excl. de perpetuele schulden of die welke slechts door inkoop ter beurze kunnen worden afgelost en de lotenleningen. Cf. Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting van de Nationale Bank, Statistieken, tabel XIX-6.

(4) Rentepercentages van de vóór 1 december 1962 uitgegeven leningen. Bij de bron ondergaan zij een kleinere belastingheffing dan de na die datum uitgegeven leningen.

(5) Rentepercentages van de na 1 december 1962 uitgegeven leningen. Bij de bron ondergaan zij een grotere belastingheffing dan de vóór die datum uitgegeven leningen.

Tabel 13.

Rentepercentages van de Belgische geldmarkt en van de Euro-dollar (*)

	Daggeld (1)	Schatkist- certifi- caten op zeer korte termijn (8 maanden) (2)	Renten- fonds- certifi- caten (4 maanden) (3)	Schatkistcertificaten uitgegeven bij toewijzing (4)		H.W.I. : geviseerde bank- accepten betref- fende invoer (maximum 120 dagen) (2)	Niet-geviseerde accepten verhandeld op de markt van het particuliere disconto (2)		Euro- dollar- deposito's (met 3 maanden looptijd) (5)
				(9 maanden)	(12 maanden)		handels- accepten (met ongeveer 30 dagen looptijd)	bank- accepten (met ongeveer 90 dagen looptijd)	
1962	2,14	3,00	3,30	3,40	3,45	2,75	3,37	3,75	3,75
1963	2,31	4,10	4,35	4,60	4,75	4,125	4,25	5,00	3,87
1964	3,35	4,75	5,25	5,55	5,65	4,50	4,50	5,50	4,37
1965	3,17	4,75	5,15	5,45	5,50	4,50	4,50	5,25	5,00
1966	3,88	5,85	6,15	6,10	6,25	5,20	5,15	6,60	6,75
1967	3,19	4,40	4,90	5,10	5,15	3,60	3,90	5,10	6,12
1968 Juni	2,63 ⁽⁶⁾	3,75	4,25	4,75	...	3,35	3,35	4,40	6,50
December ...	3,07 ⁽⁷⁾	5,00	5,25	5,30	5,30	4,00	4,30	6,50	6,75
1969 Januari	3,90	5,40	5,60	5,50	5,50	4,10	4,40	5,70	7,25
Februari	3,16	5,70	5,90	...	5,90	4,30	4,40	6,25	8,00
Maart	3,47	6,00	6,20	...	...	4,70	4,90	6,05	8,25
April	3,75	6,10	6,30	...	6,35	5,20	5,40	6,50	8,37
Mei	4,25	6,25	6,45	6,70	6,70	5,80	5,40	7,25	10,25
Juni	4,28	6,55	6,80	...	...	5,80	5,90	7,60	10,12
Juli	6,39	7,50	7,75	...	7,10	5,80	5,90	7,70	10,00
Augustus	7,10	7,75	8,00	...	...	6,90	6,90	9,00	11,00
September ...	7,48	8,50	8,75	...	8,30	7,40	7,30	9,50	11,12
Oktober	6,66	8,50	8,75	...	8,80	7,40	7,20	9,00	9,75
November ...	6,89	8,50	8,75	8,80	8,80	7,40	7,20	9,00	10,62
December ...	6,07	8,50	8,75	8,80	8,80	7,40	7,40	8,75	10,00

(*) Cf. Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting van de Nationale Bank, Statistieken, tabellen XIX-2 en 3.

(1) Daggemiddelden.

(2) Einde periode.

(3) Laatste wekelijkse toewijzing van de periode.

(4) Laatste toewijzing van het jaar of toewijzing van de maand.

(5) Einde periode. Bron : The Times.

(6) Eerste halfjaar.

(7) Tweede halfjaar.

Tabel 14.

Daggeld (*)

(Miljarden franken)

Daggemiddelden	Kapitaal geleend door			Kapitaal opgenomen door				Totaal van de verhandelde kapitalen
	de banken	het Rentenfonds	de overige instellingen	de banken	het Rentenfonds	het Herdiscontering- en Waarborginstituut	de overige instellingen	
1963	1,6	0,2	1,8	1,6	0,1	1,1	0,8	3,6
1964	1,9	...	2,7	1,3	0,5	1,7	1,1	4,6
1965	1,8	0,7	2,5	1,4	...	2,4	1,2	5,0
1966	1,9	0,3	2,6	1,2	0,8	1,7	1,1	4,8
1967	2,0	1,1	3,3	1,7	0,3	3,4	1,0	6,4
1968	2,1	1,6	3,0	2,4	0,1	3,1	1,1	6,7
1969	3,8	0,1	3,3	1,3	1,8	3,5	0,6	7,2

(*) Cf. Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting van de Nationale Bank, Statistieken, tabel XVIII-1.

Tabel 15.

Tarief der disconto- en voorschotverrichtingen van de Nationale Bank van België
(In procenten)

	Disconto							Voorschotten in rekening-courant en leningen tegen			
	Geaccepteerde, in een bank gedomicilieerde wissels en warrants	Accepten vooraf door de Nationale Bank van België geveiseerd				Geaccepteerde, niet in een bank gedomicilieerde wissels	Niet-geaccepteerde, in een bank gedomicilieerde wissels	Niet-geaccepteerde en niet in een bank gedomicilieerde wissels en promessen	schatkist- en Rentenfonds-uitgeven voor maximum 180 dagen (1)	schatkist-certificaten uitgeven voor meer dan 180 dagen en voor maximum 374 dagen (1)(2)	overige overheidsfondsen (3)
		Invoer	Uitvoer		Overige landen						
		Landen van de Europese Economische Gemeenschap									
Einde jaar											
1962	3,50	3,50	2,75	2,75	4,00	4,50	5,00	3,50	4,00	5,00	
1963	4,25	4,25	3,75	3,75	5,00	5,75	6,25	4,50	5,25	6,25	
1964	4,75	4,75	4,25	4,25	5,25	5,75	6,25	5,25	5,75	6,50	
1965	4,75	4,75	4,25	4,25	5,25	5,75	6,25	5,25	5,75	6,50	
1966	5,25	5,25	4,75	4,75	5,75	6,25	6,75	6,00	6,25	7,00	
1967	4,00	4,00	3,50	3,50	4,75	5,25	5,75	5,00	5,25	5,75	
1968	4,50	4,50	4,00	4,00	5,25	5,75	6,25	5,50	5,75	6,25	
1969	7,50	7,50	7,50	7,50	9,50	9,50	9,50	9,00	9,25	9,50	
1969											
1 januari - 5 februari ...	4,50	4,50	4,50	4,00	5,25	5,75	6,25	5,50	5,75	6,25	
6 februari - 5 maart	4,50	4,50	4,50	4,00	5,25	5,75	6,25	5,75	6,00	6,25	
6 maart - 9 april	5,00	5,00	5,00	4,50	5,75	6,25	7,00	6,50	6,75	7,00	
10 april - 28 mei	5,50	5,50	5,50	5,00	6,25	6,75	7,50	7,00	7,25	7,50	
29 mei - 30 juli	6,00	6,00	6,00	5,50	6,75	7,25	8,00	7,50	7,75	8,00	
31 juli - 17 september	7,00	7,00	7,00	7,00	9,00	9,00	9,00	8,50	8,75	9,00	
sedert 18 september	7,50	7,50	7,50	7,50	9,50	9,50	9,50	9,00	9,25	9,50	

(¹) Maximumquotiteit : 95 pct.

(²) Vóór 20 december bedroeg de maximumlooptijd 366 dagen.

(³) Maximumquotiteit : 80 pct.

Koninklijk besluit van 22 september 1969 houdende goedkeuring van aan de statuten van de Nationale Bank van België aangebrachte wijzigingen

(Belgisch Staatsblad van 7 oktober 1969)

BOUDEWIJN, Koning der Belgen,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, Onze Groet,

Gelet op de wet van 9 juni 1969 betreffende de instemming van België met het amendement van de overeenkomst waarbij het Internationaal Muntfonds tot stand werd gebracht en betreffende het muntstatuut;

Gelet op artikel 92 van de statuten van de Nationale Bank van België, goedgekeurd bij besluit van de Regent van 13 september 1948;

Gelet op het afschrift van een openbare akte verleden op 5 september 1969 voor Mr. Jacques Possoz, notaris te Brussel, waarbij aan de statuten van de naamloze vennootschap « Nationale Bank van België » wijzigingen worden aangebracht welke door de regelmatig gevormde algemene vergadering der aandeelhouders werden aangenomen;

Gelet op het besluit van de Regent van 13 september 1948 en de koninklijke besluiten van 1 oktober 1957, van 29 juli 1959 en van 8 maart 1968;

Op de voordracht van Onze Minister van Financiën,

Hebben Wij besloten en besluiten Wij :

Artikel 1. — Goedgekeurd worden de volgende wijzigingen aangebracht aan de statuten van de Nationale Bank van België, bij hierboven beoogde akte van 5 september 1969 :

1°) In het derde lid van artikel 18 en in het vierde lid van artikel 24 worden de woorden « en het vijfde » geschrapt, en in fine van deze leden worden de woorden « en bij artikel 5 van de wet van negentien juni negentienhonderd negenenvijftig » vervangen door de woorden, « bij artikel 5 van de wet van negentien juni negentienhonderd negenenvijftig en bij artikel 2 van de wet van negen juni negentienhonderd negenezestig ».

2°) De tekst van artikel 30 wordt door de volgende tekst vervangen :

« De verbintenissen op zicht van de Bank moeten tot een bedrag van ten minste één derde gedekt zijn door haar tegoeden in goud, door haar schuldvorderingen in goud op de internationale financiële instellingen en door de rechten die de Belgische Staat als lid van het Internationaal Muntfonds bezit en die door de Bank krachtens de wet als eigen tegoeden worden geboekt ».

Art. 2. — Dit besluit treedt in werking de dag waarop het in het *Belgisch Staatsblad* is bekendgemaakt.

Art. 3. — Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Brussel, 22 september 1969.

BOUDEWIJN

Van Koningswege :

De Minister van Financiën,
Baron SNOY et d'OPPUERS

INHOUD

	Bladz.
Verslag uitgebracht door de Gouverneur in naam van de Regentenraad	5
—Economische en financiële ontwikkeling in 1969	29
Algemene ontwikkeling van de Belgische economie	41
Fabrieksnijverheid	43
Energie	55
Bouwnijverheid	57
Landbouw - Tuinbouw - Zeevisserij	60
Diensten	61
Werkgelegenheid	63
Lonen en andere inkomens	66
Prijzen	69
Buitenlandse handel	74
Betalingsbalans	77
Overheidsfinanciën	97
Kredieten aan de bedrijven en particulieren	102
Kredietbegrenzing	107
Geldstelsel	113
Monetaire kasmiddelen en andere financiële activa	117
Aandelenmarkt	123
Geldmarkt	125
—Wijziging van de Statuten	137
—Beheer	139
—Personeel	143

—Ontleding van de balans en van de winst- en verliesrekening over het boekjaar 1969	147
---	-----

Balans

Activa

Goudvoorraad	147
Internationaal Muntfonds	148
Deelneming	148
Leningen	150
Bijzondere trekkingsrechten	151
Totaal van de dekkingselementen	152
Vreemde valuta's. Te ontvangen en te leveren vreemde valuta's en goud .	152
Internationale akkoorden	153
Europees Monetair Akkoord	153
Andere Akkoorden	153
Debiteuren wegens termijnverkopen van vreemde valuta's en goud	154
Handelspapier	154
Voorschotten op onderpand	155
Overheidseffecten	155
Belgische overheidseffecten	155
Luxemburgse overheidseffecten	155
Deel- en pasmunt	156
Tegood bij het Bestuur der Postchecks	156
Geconsolideerde vordering op de Staat	156
Overheidsfondsen	157
Te innen waarden	157
Gebouwen, materieel en meubelen	157
Waarden van de Pensioenkas van het Personeel	158
Afgeschreven en te verzilveren waarden	158
Overgangsrekeningen op de activa	159

Passiva

Bankbiljetten in omloop	160
Rekeningen-courant en diversen	160
Internationale akkoorden	161
Totaal der verbintenissen op zicht	161

	Bladz.
Internationaal Muntfonds	162
Belgische banken, monetaire reserve	162
Te leveren vreemde valuta's en goud	162
Pensioenkas van het Personeel	163
Overgangsrekeningen op de passiva	163
Kapitaal	163
Reservefonds	164
Te verdelen nettowinst	164

Orderekeningen

Minister van Nationale Opvoeding	165
Geopende documentaire kredieten	165
Visum van accepten betreffende de in- en uitvoer	166
Borgtochten verleend ten gunste van het personeel	166
Verbintenis tegenover de Nationale Stichting voor de Financiering van het Wetenschappelijk Onderzoek	166
Ontvangen waarborgen	167
Waarborgcertificaten van de Schatkist ontvangen	167
Te inkasseren waarden	168
Bewaarnemingen van effecten	168
Schatkist	168
Rentenfonds	170
Algemene Spaar- en Lijfrentekas	170

Winst- en Verliesrekening

Credit

Disconto en intresten	171
Wissel en provenu der beleggingen in het buitenland	172
Rechten op bewaarnemingen, provisies en vergoedingen	172
Provenu der overheidsfondsen	172
Winst op verkoop en incassering van effecten	173
Geïnd op afgeschreven en te verzilveren waarden	173
Overschrijving van de overgangsrekening op de passiva « Provisie voor gebouwen, materieel en meubelen »	173

Debet

Algemene onkosten	174
Gewone toelage aan de Pensioenkas van het Personeel	175
Buitengewone toelage aan de Pensioenkas van het Personeel	175
Afschrijving van gebouwen, materieel en meubelen	175
Geldelijke verplichting tegenover de Staat	176
Overschrijving naar de buitengewone reserve	176
Bestemming van het winstsaldo	177
a) Fiscale voorziening	177
b) Provisie voor onkosten van aankoop, verkoop en verzending van goud	178
c) Provisie voor gebouwen, materieel en meubelen	178
d) Maatschappelijke provisie voor diverse risico's	179
Verdeling van de nettowinst	179
—Balans. - Winst- en Verliesrekening. - Orderekeningen	181
—Verslag van het College der Censoren	187
—Hoofdbank. - Bijbanken. - Agentschappen. - Discontocomité en -kantoren. - Groothertogdom Luxemburg	193
Hoofdbank :	
Directiecomité. — Regentenraad. — College der Censoren	195
Regeringscommissaris	195
Discontocomité van Brussel	196
Economisch adviseur - Adviseur van de Directie - Chef van het personeel Departementen en diensten	196
197	
Bijbanken en discontokantoren :	
Antwerpen. - Luik. - Luxemburg (Groothertogdom Luxemburg)	199
Agentschappen en discontokantoren	200

BIJLAGEN

N ^r		Bladz.
1	Vergelijking van de balansen per 31 december - 1965 tot 1969	206
2	Vergelijking van de winst- en verliesrekeningen per 31 december - 1965 tot 1969	208
3	Diverse gegevens	211
4	Opgave van de overheidsfondsen die per 31 december 1969 deel uitmaakten van de verscheidene portefeuilles van de Bank	213
5	Weekstaten in het <i>Staatsblad</i> gepubliceerd in 1969	—
6	Economische en financiële statistieken	215
7	Koninklijk besluit van 22 september 1969	231

DRUKKERIJ
DER NATIONALE BANK VAN BELGIË
HOOFDINGENIEUR VAN DE DRUKKERIJ
CH. AUSSEMS
NATIËNSQUARE 17 - 1050 BRUSSEL